

**T.C
HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

**SİVİL SAVUNMA VE İTFAİyecİLİK PROGRAMI
ÖĞRENCİLERİNİN EĞİTİMLERİ HAKKINDAKİ GÖRÜŞLERİ
İLE MEZUNİYET SONRASINDA AFETLERDE ÇALIŞMA
İSTEKLİLİKLERİ**

Edip KAYA

**Afetlerde Sağlık Yönetimi Programı
Yüksek Lisans Tezi**

**ANKARA
2014**

**T.C
HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

**SİVİL SAVUNMA VE İTFAİyecİLİK PROGRAMI
ÖĞRENCİLERİNİN EĞİTİMLERİ HAKKINDAKİ GÖRÜŞLERİ
İLE MEZUNİYET SONRASINDA AFETLERDE ÇALIŞMA
İSTEKLİLİKLERİ**

Edip KAYA

**Afetlerde Sağlık Yönetimi Programı
Yüksek Lisans Tezi**

**TEZ DANIŞMANI
Prof. Dr. K. Hakan ALTINTAŞ**

**ANKARA
2014**

ONAY SAYFASI

Anabilim Dalı : **Halk Sağlığı Anabilim Dalı**
 Program : **Afetlerde Sağlık Yönetimi**
 Tez Başlığı : **Sivil savunma ve itfaiyecilik program öğrencilerinin eğitimleri hakkındaki görüşleri ile mezuniyet sonrasında afetlerde çalışma isteklikleri**
 Öğrenci Adı-Soyadı : **Edip Kaya**
 Savunma Sınavı Tarihi : **08.07.2014**

Bu çalışma jürimiz tarafından **yüksek lisans** tezi olarak kabul edilmiştir.

Jüri Başkanı ve

Tez danışmanı:

Prof. Dr. Hakan Altıntaş

H.Ü.T.F. Halk Sağlığı Anabilim Dalı

Üye:

Prof. Dr. Bilal Bakır

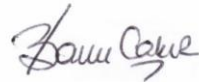
G.A.T.A. Halk Sağlığı Anabilim Dalı

Üye:

Prof. Dr. Banu Çakır

H.Ü.T.F. Halk Sağlığı Anabilim Dalı

Üye:

Prof. Dr. Dilek Aslan

H.Ü.T.F. Halk Sağlığı Anabilim Dalı

Üye:

Prof. Dr. Ali Naci Yıldız

H.Ü.T.F. Halk Sağlığı Anabilim Dalı

ONAY

Bu tez Hacettepe Üniversitesi Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliğinin ilgili maddeleri uyarınca yukarıdaki jüri tarafından uygun görülmüş ve Sağlık Bilimleri Enstitüsü Yönetim Kurulu kararıyla kabul edilmiştir.

Prof.Dr. Ersin FADILLIOĞLU

Müdür

TEŞEKKÜR

Bu tezin hazırlamasında ve aslında Yüksek Lisans eğitimim boyunca yardımlarını ve katkılarını esirgemeyen danışmanım Prof. Dr. K. Hakan Altıntaş'a başta olmak üzere Yüksek Lisans eğitimim boyunca kendilerinden çok faydalandığım; Tıp Fakültesi Halk Sağlığı Anabilim Dalı ve Halk Sağlığı Enstitüsündeki saygı değer öğretim üyelerine,

Tıp Fakültesi Halk Sağlığı Anabilim Dalı'ndaki ve Halk Sağlığı Enstitüsü'ndeki tüm idari personel, araştırma görevlisi ve öğrenci arkadaşlarıma,

Verilerin toplanmasında 11 üniversitede yardımlarını bizden eksik etmeyen değerli hocalarımız; Yard. Doç. Dr. Cumali Çelik, Yard. Doç. Dr. Erhan Bakıcı, Yard. Doç. Dr. Mehmet Aytaç Çınar, Yard. Doç. Dr. Saadet Alkış, Öğr. Gör. Burcu Çakmak, Öğr. Gör. Erdinç Vural, Öğr. Gör. Ferhat Kesgin, Öğr. Gör. Gökmen Kılınçarslan, Öğr. Gör. Kasım Yılmaz, Öğr. Gör. Kemal Kürekçi, Öğr. Gör. Kenan Kendilci, Öğr. Gör. Oğuzhan Özakin, Öğr. Gör. Özgün Geyiktepe ve izin verme aşamasında bize kolaylık sağlayan bütün üniversite yönetimlerine, çalışmaya zaman ayırarak katılan tüm öğrencilere, ve son olarak bana her zaman manevi destek olan sevgili eşime, anneme, babama, kardeşlerime ve tüm aileme teşekkür ederim.

ÖZET

Kaya E. Sivil Savunma ve İtfaiyecilik Programı Öğrencilerinin Eğitimleri Hakkındaki Görüşleri ile Mezuniyet Sonrasında Afetlerde Çalışma İsteklilikleri. Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Afetlerde Sağlık Yönetimi Programı Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2014. Bu araştırmada çalışmanın yapıldığı dönemde Türkiye’de 11 üniversitede bulunan sivil savunma ve itfaiyecilik programı öğrencilerinin eğitimleri hakkındaki görüşleri ile mezuniyet sonrasında afetlerde çalışma isteklilikleri incelenmiştir. Araştırma tanımlayıcı tipte epidemiyolojik bir çalışmadır. Çalışmada veriler, araştırmacı tarafından hazırlanan 58 soruluk anket formu kullanılarak toplanmıştır. Çalışmaya katılım sıklığı %65,5’dir. Öğrencilerin yaş ortalaması 20,0±1,8 yıl bulunmuştur. Çalışmaya katılan öğrencilerin %96,0’ı erkek, %99,3’ü bekâr olduğunu belirtmiştir. Öğrenciler bu programı en çok iş imkânı olduğu için (%53,4), sevdiği için (%45,6) ve insanlara yardım etmek istedikleri için (%31,8) tercih ettiklerini belirtmişlerdir. Öğrencilerin %42,5’i genel olarak sivil savunma ve itfaiyecilik programından aldığı eğitimi yetersiz, %32,5’i aldığı eğitimden memnun olmadığını belirtmiştir. Öğrencilerin çoğunluğu (%90,9) sivil savunma ve itfaiyecilik programını seçmekten memnun olduğunu belirtmiştir. Öğrenciler sivil savunma ve itfaiyecilik programı eğitimlerinin daha iyi olması için en fazla yaptıkları öneriler; uygulamaların artırılması, uygulama alanlarının oluşturulması ve yeterli ekipman ve malzemenin sağlanması olmuştur. Öğrencilerin %82,8’i mezuniyet sonrasında afetlerde çalışmak istediğini belirtirken, %16,3’ü kararsız olduğunu belirtmiştir. Öğrencilerin mezuniyet sonrasında çalışmak için en az istekli oldukları afetler bulaşıcı hastalık kaynaklı afetler (%32,1) ile nükleer kaza kaynaklı afetler (%42,4) olmuştur. Öğrenciler kişisel koruyucu ekipmanların olmaması (%57,0), kişisel güvenliğinin olmaması (%50,8), ailesinin güvenliği ve sağlığı ile ilgili endişesinin olması (%49,7), riskle ilgili bilgisinin eksik olması (%49,5), afet ile ilgili eğitiminin olmaması (%48,9) ve bakmak zorunda olduğu aile bireylerinin olması (%33,5) afetlerde çalışmada istekliliğini azalttığını belirtmiştir. Anahtar sözcükler: Afetlerde Çalışmaya İsteklilik, Görüş, Öğrenci, Sivil Savunma ve İtfaiyecilik Programı

ABSTRACT

Kaya E. Civil defence and firefighting program students' opinions regarding their education and their willingness to respond disasters after graduation. Hacettepe University, Institute of Health Sciences, Master of Science Thesis for Health Management in Disasters Program, Ankara, 2014. In this study, the civil defence and firefighting program students' opinions regarding their education and their willingness to respond disasters after graduation was investigated. In the period of the study there were 11 universities which hosted civil defence and firefighting programs. The study is a descriptive epidemiological study. The data were collected by the researcher with a questionnaire composed of 58 items. The rate of participation was 65.5%. The average age of the students was $20,0 \pm 1,8$ years. Of the participants, 96.0% were males and 99.3% were single. The students preferred this program because of the availability of various job opportunities (53.4%), because they liked it (45.6%), and as they wanted to help humans (31.8%). Of the students, 42.5% considered their education in the civil defence and firefighting program as insufficient. Of the students, 32.5% were not satisfied with the education given in the civil defence and firefighting program. Majority of the students (90.9%) were satisfied to prefer the civil defence and firefighting program. The students mostly proposed "increase in practices", "establishing application fields" and "providing equipments and materials" in order to improve the education in civil defence and firefighting programs. Of the students, 82.8% said that they would like to work in disasters after graduation, whereas 16.3% were indecisive. After graduation, the students were less willing to work in epidemic disasters (32.1%) and nuclear accidents (42.4%). The students said that "lack of personal protective equipments" (57,0%), "lack of personal safety (50,8%), "having concern on family safety and health issues" (49,7%), "lacking knowledge on risks" (49,5%), "lacking training in disasters" (48,9%) and "having kins to take care of" (33,5%) decreased their willingness to respond to disasters.

Key words: Civil defence and firefighting program, Opinion, Student, Willingness to respond to disasters

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
ONAY SAYFASI	iii
TEŞEKKÜR	iv
ÖZET	v
ABSTRACT	vi
İÇİNDEKİLER	vii
SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ	ix
ŞEKİLLER DİZİNİ	xi
TABLolar DİZİNİ	xii
1. GİRİŞ VE AMAÇLAR	1
1.1. GİRİŞ	1
1.2. AMAÇLAR	5
1.2.1. Kısa Dönemli Amaçlar	5
1.2.2. Uzak Dönemli Amaçlar	5
2. GENEL BİLGİLER	6
2.1. Afetler	6
2.1.1. Afetlerin Sınıflandırılması	6
2.2. Yangınlar	7
2.2.1. Yangınların Sınıflandırılması	8
2.2.2. Dünyada yangınlar	9
2.2.3. Türkiye’de yangınlar	9
2.2.4. Yangından Korunma Yolları	10
2.3. İtfaiyecilik	14
2.3.1. ABD’de itfaiyecilik	15
2.3.2. Birleşik Krallık ‘da itfaiyecilik	19
2.3.3. İsrail’de itfaiyecilik	23
2.3.4. Japonya’da itfaiyecilik	26
2.3.5. Türkiye’de itfaiyecilik	30
2.4. Afetlerde çalışmada isteklilik	35
3. GEREÇ VE YÖNTEM	38
3.1. Araştırmanın yeri	38

	Sayfa
3.2. Araştırmanın evreni	42
3.3. Araştırmanın tipi	43
3.4. Araştırmanın değişkenleri	44
3.5. Araştırmanın veri toplama yöntemi	45
3.6. Araştırmada kullanılan terimler	46
3.7. Araştırmanın veri kaynakları	47
3.8. Araştırmanın ön denemesi	47
3.9. Araştırmanın insan gücü	47
3.10. Araştırma verilerinin analizi	47
3.11. Araştırmanın etik konuları	48
3.12. Araştırma takvimi	48
3.13. Araştırmanın bütçesi	48
4. BULGULAR	49
5. TARTIŞMA	107
6. SONUÇ VE ÖNERİLER	127
6.1. Sonuçlar	127
6.2. Öneriler	131
KAYNAKLAR	134
EKLER	
Ek-I Anket Formu	
Ek-II İzin Yazıları	
Ek-III Etik Kurul Onay Sayfası	
Ek-IV Onam Formu	

SİMGELER VE KISALTMALAR

±	Artı-Eksi
≥	Büyük Eşit
=	Eşit
≤	Küçük Eşit
%	Yüzde
ABD	Amerika Birleşik Devletleri
AFAD	Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı
BKİ	Beden Kitle İndeksi
Cm	Santimetre
Cm ²	Santimetrekare
CRED	Afet Epidemiyolojisi Araştırma Merkezi (Centre for Research on the Epidemiology of Disaster)
DOL	Amerika Birleşik Devletleri Çalışma Dairesi (United States Department of Labor)
EMS	Acil Tıbbi Hizmetler (Emergency Medical Services)
EMTs	Acil Tıp Teknisyenleri (Emergency Medical Technicians)
FDMA	Yangın ve Afet Yönetimi Kurumu (Fire and Disaster Management Agency)
FEMA	Federal Acil Durum Yönetimi Kurumu (Federal Emergency Management Agency)
FRS	Yangın ve Kurtarma Hizmeti (Fire and Rescue Services)
Kg	Kilogram
KPSS	Kamu Personel Seçme Sınavı
NETC	Ulusal Acil Durum Eğitim Merkezi (National Emergency Training Center)
NFA	Ulusal Yangın Akademisi (National Fire Academy)
NFA	Ulusal İtfaiyeci Yetenek (National Firefighter Ability) testleri
NFP	Ulusal Yangın Programları (National Fire Programs)
NFPA	Ulusal Yangın Koruma Derneği (National Fire Protection Association)
NVFC	Ulusal Gönüllü İtfaiyeciler Konseyi (National Volunteer Firebrigades Council)
ÖSYM	Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi

ÖYP	Öğretim Üyesi Yetiştirme Programı
PQA	Kişisel Yetenekler ve Özellikler (Personal Qualities and Attributes) testleri
SARS	Şiddetli Akut Solunum Yetmezliği Sendromu (Severe Acute Respiratory Syndrome)
SS	Standart Sapma
STK	Sivil Toplum Kuruluşu
TDK	Türk Dil Kurumu
TFD	Tokyo İtfaiye Teşkilatı (Tokyo Fire Department)
T.C.	Türkiye Cumhuriyeti
TL	Türk Lirası
USFA	Birleşik Devletler Yangın Yönetimi (United States Fire Administration)
WHO	Dünya Sağlık Örgütü (World Health Organization)

ŞEKİLLER

	Sayfa
Şekil 2.2.4. Yangın tüplerinin doğru ve yanlış kullanımının gösterilmesi	12

TABLOLAR

Tablo	Sayfa
Tablo 3.2.1. Öğrencilerin okudukları üniversitelere, sınıflara ve öğretim şekline göre dağılımı (Sivil Savunma ve İtfaiyecilik Programı, Türkiye, Nisan 2013)	43
Tablo 3.5.1. Üniversitelerde Anketleri Uygulama Takvimi (Sivil Savunma ve İtfaiyecilik Programı, Türkiye, Nisan 2013)	46
Tablo 3.12.1. Araştırma takvimi (Sivil Savunma ve İtfaiyecilik Programı, Türkiye, Nisan 2013)	48
Tablo 3.13.1. Araştırmanın Bütçesi (Sivil Savunma ve İtfaiyecilik Programı, Türkiye, Nisan 2013)	48
Tablo 4.1. Öğrencilerin yaş ve cinsiyetlerine göre dağılımları (Sivil Savunma ve İtfaiyecilik Programı, Türkiye, Nisan 2013)	49
Tablo 4.2. Öğrencilerin mezun oldukları lise türü ve meslek lisesi mezunlarının mezun oldukları bölümlere göre dağılımları (Sivil Savunma ve İtfaiyecilik Programı, Türkiye, Nisan 2013)	50
Tablo 4.3. Erkek öğrencilerin kendi ifadelerine göre boy, vücut ağırlığı ve beden kitle indeksine göre dağılımları (Sivil Savunma ve İtfaiyecilik Programı, Türkiye, Nisan 2013)	51
Tablo 4.4. Öğrencilerin yaşamlarının büyük kısmını geçirdikleri coğrafi bölge ve yerleşim yerlerine göre dağılımları (Sivil Savunma ve İtfaiyecilik Programı, Türkiye, Nisan 2013)	52
Tablo 4.5. Öğrencilerin programa devam ederken yaşadıkları mekâna göre dağılımları (Sivil Savunma ve İtfaiyecilik Programı, Türkiye, Nisan 2013)	53
Tablo 4.6. Öğrencilerin okudukları üniversitelere, sınıflara ve öğretim şekline göre dağılımları (Sivil Savunma ve İtfaiyecilik Programı, Türkiye, Nisan 2013)	53
Tablo 4.7. Öğrencilerin sivil savunma ve itfaiyecilik programını seçme nedenleri, programı seçerken toplam kaç tercih yaptıkları ve okudukları programın kaçınıcı tercihleri oldukları ile ilgili özelliklerin dağılımı (Sivil Savunma ve İtfaiyecilik Programı, Türkiye, Nisan 2013)	54

Tablo	Sayfa
Tablo 4.8. Öğrencilerin düzenli spor ve lisanslı spor yapma durumları, yaptıkları düzenli spor ve lisanslı spor türleri ile yüzme yapma durumlarına göre dağılımları (Sivil Savunma ve İtfaiyecilik Programı, Türkiye, Nisan 2013)	55
Tablo 4.9. Öğrencilerin beslenme durumlarına göre dağılımları (Sivil Savunma ve İtfaiyecilik Programı, Türkiye, Nisan 2013)	56
Tablo 4.10. Öğrencilerin sigara ve alkollü içki içme durumlarına göre dağılımları (Sivil Savunma ve İtfaiyecilik Programı, Türkiye, Nisan 2013)	56
Tablo 4.11. Öğrencilerin ilerde mesleklerini yaparken kendilerine yardımcı olacağını düşündükleri hobilerinin ve herhangi bir fobilerinin olma durumu ile hobileri ve fobilerinin dağılımı (Sivil Savunma ve İtfaiyecilik Programı, Türkiye, Nisan 2013)	57
Tablo 4.12. Öğrencilerin ailelerinde doğrudan afetlerle ilgili bir mesleği olan birey bulunma durumu ile mesleği olanın mesleği ve yakınlığı ile ilgili özelliklerin dağılımı (Sivil Savunma ve İtfaiyecilik Programı, Türkiye, Nisan 2013)	58
Tablo 4.13. Öğrencilerin bu güne kadar herhangi bir afet yaşama durumları, yaşadığı afetin türü ve yaşadığı afetten etkilenme durumuna göre dağılımları (Sivil Savunma ve İtfaiyecilik Programı, Türkiye, Nisan 2013)	59
Tablo 4.14. Öğrencilerin sivil savunma ve itfaiyecilik programı dışında afetler konusunda herhangi bir eğitim alma durumları ile aldıkları eğitime göre dağılımları (Sivil Savunma ve İtfaiyecilik Programı, Türkiye, Nisan 2013)	60
Tablo 4.15. Öğrencilerin bu güne kadar herhangi bir yangın yaşama ve yaşadıkları yangından etkilenme durumlarına göre dağılımları (Sivil Savunma ve İtfaiyecilik Programı, Türkiye, Nisan 2013)	61
Tablo 4.16. Öğrencilerin sivil savunma ve itfaiyecilik programı dışında yangın konusunda herhangi bir eğitim alma durumları, eğitimin ismi ve eğitimin süresi ile ilgili özelliklere göre dağılımları (Sivil Savunma ve İtfaiyecilik Programı, Türkiye, Nisan 2013)	62

Tablo	Sayfa
Tablo 4.17. Öğrencilerin afetler ve yangınlarla ilgili gönüllü bir sivil toplum kuruluşuna üyelik durumları ve üye oldukları sivil toplum kuruluşlarına göre dağılımları (Sivil Savunma ve İtfaiyecilik Programı, Türkiye, Nisan 2013)	63
Tablo 4.18. Öğrencilerin afetler ve yangınlarla ilgili sahip oldukları bilgiyi en çok sağladıkları kaynak ile ilgili dağılımları (Sivil Savunma ve İtfaiyecilik Programı, Türkiye, Nisan 2013)	63
Tablo 4.19. Öğrencilerin genel olarak sivil savunma ve itfaiyecilik programından aldıkları eğitimi değerlendirme durumları ile aldıkları eğitimden memnuniyet durumları ve nedenlerine göre dağılımları (Sivil Savunma ve İtfaiyecilik Programı, Türkiye, Nisan 2013)	64
Tablo 4.20. Öğrencilerin bazı özelliklerine göre sivil savunma ve itfaiyecilik programında aldıkları eğitimi değerlendirme durumlarının dağılımı (Sivil Savunma ve İtfaiyecilik Programı, Türkiye, Nisan 2013)	66
Tablo 4.21. Öğrencilerin üniversitelere göre sivil savunma ve itfaiyecilik programında aldıkları eğitimi değerlendirme durumları (Sivil Savunma ve İtfaiyecilik Programı, Türkiye, Nisan 2013)	67
Tablo 4.22. Öğrencilerin bazı özelliklerine göre sivil savunma ve itfaiyecilik programında aldıkları eğitimden memnun olma durumlarına göre dağılımları (Sivil Savunma ve İtfaiyecilik Programı, Türkiye, Nisan 2013)	68
Tablo 4.23. Öğrencilerin aylık olarak ellerine geçen paranın yetme durumuna göre sivil savunma ve itfaiyecilik programında aldıkları eğitimden memnun olma durumlarının dağılımı (Sivil Savunma ve İtfaiyecilik Programı, Türkiye, Nisan 2013)	69
Tablo 4.24. Öğrencilerin üniversitelere göre sivil savunma ve itfaiyecilik programında aldıkları eğitimden memnun olma durumlarının dağılımı (Sivil Savunma ve İtfaiyecilik Programı, Türkiye, Nisan 2013)	70

Tablo	Sayfa
Tablo 4.25. Öğrencilerin sivil savunma ve itfaiyecilik programında aldıkları eğitimlerinden memnun olma durumlarını etkileyen faktörler- Çok Değişkenli Lojistik Regresyon Modeli (Sivil Savunma ve İtfaiyecilik Programı, Türkiye, Nisan 2013)	71
Tablo 4.26. Öğrencilerin sivil savunma ve itfaiyecilik programını seçmedeki memnuniyet durumları ile bu programı üniversite sınavına girecek öğrencilere önerme durumları ve bunların nedenlerine göre dağılımı (Sivil Savunma ve İtfaiyecilik Programı, Türkiye, Nisan 2013)	73
Tablo 4.27. Öğrencilerin okudukları üniversiteyi seçmekten memnuniyet durumları ile memnun olup olmama nedenlerine göre dağılımları (Sivil Savunma ve İtfaiyecilik Programı, Türkiye, Nisan 2013)	75
Tablo 4.28. Öğrencilerin bazı özelliklerine göre okudukları üniversiteden memnun olma durumlarının dağılımı (Sivil Savunma ve İtfaiyecilik Programı, Türkiye, Nisan 2013)	76
Tablo 4.29. Öğrencilerin üniversitelerine göre üniversiteden memnun olma durumlarının dağılımı (Sivil Savunma ve İtfaiyecilik Programı, Türkiye, Nisan 2013)	78
Tablo 4.30. Öğrencilerin sivil savunma ve itfaiyecilik programında herhangi bir staj görme durumları ile gördükleri stajla ilgili bazı özelliklerin dağılımı (Sivil Savunma ve İtfaiyecilik Programı, Türkiye, Nisan 2013)	79
Tablo 4.31. Öğrencilerin bazı özelliklerine göre staj yapma durumlarının dağılımı (Sivil Savunma ve İtfaiyecilik Programı, Türkiye, Nisan 2013)	80
Tablo 4.32. Öğrencilerin üniversitelerine göre staj yapma durumlarının dağılımı (Sivil Savunma ve İtfaiyecilik Programı, Türkiye, Nisan 2013)	81

Tablo	Sayfa
Tablo 4.33. Öğrencilerin sivil savunma ve itfaiyecilik programını bitirdikten sonra mesleki gelişimlerine devam edebilecekleri bir programın olma durumu ile ilgili özelliklerin dağılımı (Sivil Savunma ve İtfaiyecilik Programı, Türkiye, Nisan 2013)	82
Tablo 4.34. Öğrencilerin sivil savunma ve itfaiyecilik programından aldığı eğitimin daha iyi olması için en önemli bulduğu 3 önerilerinin dağılımı (Sivil Savunma ve İtfaiyecilik Programı, Türkiye, Nisan 2013)	83
Tablo 4.35. Öğrencilerin aldıkları dersleri mesleki gelişimlerine katkıları yönünden değerlendirme durumlarına göre dağılımları (Sivil Savunma ve İtfaiyecilik Programı, Türkiye, Nisan 2013)	84
Tablo 4.36. Öğrencilerin mezuniyet sonrasında mesleklerini yaparken oluşabilecek herhangi bir afette çalışmayı isteme durumları ile belirttikleri çalışmayı isteme nedenlerine göre dağılımı (Sivil Savunma ve İtfaiyecilik Programı, Türkiye, Nisan 2013)	90
Tablo 4.37. Öğrencilerin mezuniyet sonrasında afetlerde çalışmayı isteme durumlarını etkileyen faktörler- Çok Değişkenli Lojistik Regresyon Modeli (Sivil Savunma ve İtfaiyecilik Programı, Türkiye, Nisan 2013)	91
Tablo 4.38. Öğrencilerin mezuniyet sonrasında mesleklerini yaparken oluşabilecek çeşitli afet türlerinde çalışmayı isteme durumlarına göre dağılımları (Sivil Savunma ve İtfaiyecilik Programı, Türkiye, Nisan 2013)	94
Tablo 4.39. Öğrencilerin mezuniyet sonrasında herhangi bir afet durumunda afetlerde çalışmada istekliliğini etkileyebilecek çeşitli önermelere katılma durumuna göre dağılımları (Sivil Savunma ve İtfaiyecilik Programı, Türkiye, Nisan 2013)	96
Tablo 4.40. Öğrencilerin ‘‘Rahat olmayan zor ortam koşullarında çalışmak mezuniyet sonrasında afetlerde çalışma istekliliğini azaltır’’ önermesine katılma durumlarının bazı özelliklere göre dağılımı (Sivil Savunma ve İtfaiyecilik Programı, Türkiye, Nisan 2013)	97

Tablo	Sayfa
Tablo 4.41. Öğrencilerin yaş gruplarına göre mezuniyet sonrasında afetlerde çalışma istekliliğini azaltan bazı önermelere katılma durumlarının dağılımı (Sivil Savunma ve İtfaiyecilik Programı, Türkiye, Nisan 2013)	98
Tablo 4.42. Öğrencilerin üniversitelerine göre ‘‘Kişisel güvenliğimin olmaması mezuniyet sonrasında afetlerde çalışma istekliliğimi azaltır’’ önermesine katılma durumlarının dağılımı (Sivil Savunma ve İtfaiyecilik Programı, Türkiye, Nisan 2013)	100
Tablo 4.43. Öğrencilerin üniversitelerine göre ‘‘Afetle ilgili eğitimimin olmaması mezuniyet sonrasında afetlerde çalışma istekliliğimi azaltır’’ önermesine katılma durumlarının dağılımı (Sivil Savunma ve İtfaiyecilik Programı, Türkiye, Nisan 2013)	101
Tablo 4.44. Öğrencilerin üniversitelerine göre mezuniyet sonrasında afetlerde çalışma istekliliğini azaltan bazı önermelere katılma durumlarının dağılımı (Sivil Savunma ve İtfaiyecilik Programı, Türkiye, Nisan 2013)	103
Tablo 4.45. Öğrencilerin üniversitelerine göre mezuniyet sonrasında afetlerde çalışma istekliliğini azaltan bazı önermelere katılma durumlarının dağılımı (Sivil Savunma ve İtfaiyecilik Programı, Türkiye, Nisan 2013)	105

1. GİRİŞ ve AMAÇLAR

1.1. GİRİŞ

Afet planlaması ve afete yanıt multidisipliner bir alan olduğu için afet tanımı da onu kullanan her disipline ve kuruluşa göre değişiklik göstermektedir. Örneğin Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) (World Health Organization: WHO) afeti “dışarıdan yardım gerektirecek büyüklükte ani gelişen bir olay” olarak tanımlarken acil tıp uzmanları “belirli bir zaman dilimi içerisinde dışarıdan yardım olmadan acil bölümün baş edemeyeceği kadar yaralının meydana gelmesi” şeklinde tanımlamaktadır. Yapılan tüm tanımlamalar sonucunda afetler, günlük yaşam deneyimlerine dışarıdan yapılan bir müdahale sonucunda günlük yaşam stilini ve yönetimini değiştirecek bir olay olarak tanımlanabilir (1). Birey afetten fiziksel olarak az bir hasarla kurtulmuş olsa bile yaşadığı psikolojik travma yıllar boyunca sağlığını etkileyebilmektedir (2). Afetler her yerde, her zaman ve çok çeşitli şekilde meydana gelmekte ve hazırlıklı olmayan toplumlarda büyük oranda yaralanmalara ve can kayıplarına yol açmaktadırlar (3). Afete yol açan tehlikelerden biri de yangındır.

Yangın değişen yoğunlukta ısı ve ışık gelişimi ile birlikte hızlı ve kendini idame ettiren oksidasyon sürecidir. Patlamalar da dâhil olmak üzere yıkıcı ve kontrolsüz meydana gelen bütün yanmalar yangın olarak nitelendirilebilir (4). Yangınlar her gün ortaya çıkabilmektedir. Ancak, bunların çok az bir kısmı afete dönüşecek büyüklüğe ulaşmaktadır. Yangınlar çok çeşitli nedenlere bağlı olarak oluşsalar da yapılan çalışmalarda meydana gelen büyük yangın afetlerinin daha çok deprem, sel ve volkanik patlama gibi doğal afetler sonucunda ikincil afet olarak meydana geldikleri belirlenmiştir. Ayrıca dikkatsizlik, üstü açık alev ve sigara izmaritleri gibi nedenlerle insan kaynaklı yangınlar da meydana gelmektedir. Evlerin ısıtılmasında ve endüstrideki yaygın kullanımından dolayı ateşin günlük yaşamdan çıkartılması mümkün değildir. Ancak yakıt vanalarının kapatılması ve kendiliğinden sönen sigara izmaritlerinin geliştirilmesi gibi ateşin güvenli kullanımı artırılarak yangınların önlenmesi mümkündür (5).

Dünyada ve Türkiye’de afetler ve yangınlar çok sık görülmektedir. Afetler konusunda istatistik ve arşiv çalışmaları yapan “Afet Epidemiyolojisi Araştırma Merkezi” (Centre for Research on the Epidemiology of Disaster: CRED) verilerine

göre 2011 yılında meydana gelen 332 doğal afette 30.770'den fazla insan hayatını kaybederken 244,7 milyon insan yaşanan bu afetlerden etkilenmiştir. Ayrıca meydana gelen bu afetler 366,1 milyar dolar ekonomik kayba yol açmıştır. Türkiye'de meydana gelen afetlerin ciddiyetini görmek için CRED'in aynı raporunda Türkiye'nin yerine bakmak yeterli olacaktır. Aynı raporda 2011 yılında meydana gelen doğal afetlerden en fazla insan ölümünün gerçekleştiği ülkeler arasında Türkiye 5'inci sırada yer almaktadır (6).

Yangınlar her yıl binlerce insanın ölümüne, on binlerce insanın yaralanmasına ve çok büyük ekonomik kayıplara yol açmaktadırlar. Nüfus artışı, teknolojinin gelişimi ve sanayileşme ile birlikte yangınların meydana gelme riski artmış ve buna bağlı olarak da can ve mal kaybı artmıştır (7). ABD'de meydana gelen ev yangınlarından her yıl 2.500'den fazla insan ölmekte ve 12.600 insan da yaralanmaktadır. Meydana gelen bu ev yangınlarının Amerika'ya yüklediği ekonomik kaybın ise 7,3 milyar dolar olduğu tahmin edilmektedir (8). Türkiye'de meydana gelen yangınlarla ilgili çalışmalar çok az olmakla birlikte Bekem ve diğerlerinin "Türkiye Ölçeğinde Yangın İstatistikleri Üzerine Bir Araştırma" adlı çalışmaları yangın istatistikleriyle ilgili önemli bilgiler vermektedir. Başbakanlık Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı'ndan (AFAD) aldıkları verilerle yaptıkları çalışmada Türkiye'de 1988 ile 2008 yılları arasında 929.165 yangın meydana gelmiş, meydana gelen bu yangınlarda 3.237 kişi hayatını kaybetmiştir. Bu ölümlerin halk mı yoksa itfaiye personeli mi oldukları bilinmemekte, yaşları, cinsiyetleri ve ölüm nedenleri ile ilgili de bir kayıt bulunmamaktadır (7). Yapılan çalışmalarda yıllara göre yangın sayılarında genel bir artış olduğu görülmüştür. Ayrıca yangınların büyük bir çoğunluğunun insanın dikkatsizliği sonucu ortaya çıktığı da görülmektedir (7, 9).

Herhangi bir afet durumunda afet planlamacıları, yöneticiler ve toplum; afetlerde görev yapacak olan sağlık personeli ve itfaiyeciler gibi meslek erbabı kişilerin afetlerde çalışmada zorunlu ya da istekli olduğunu düşünürler (10, 11). Ancak, mevcut duruma bakıldığında durumun böyle olmadığı görülmektedir. Örneğin, Amerika Birleşik Devletleri'nde (ABD) Francis Kasırgasından sonra 25 hemşire çalışmak istemedikleri için işlerinden kovulmuş ya da açığa alınmışlardır (12). Toronto'da şiddetli akut solunum yetmezliği sendromu (SARS) nedeniyle

hemşirelerin %25'i hastalığın bulaşmasından korktukları için çalışmayı reddetmişlerdir (13).

Yapılan araştırmalarda itfaiyeci ve sağlık çalışanlarının farklı tip afetlere karşı belirttikleri isteklilik durumları ile çeşitli faktörler ilişkili bulunmuştur. Çalışanların kişisel ve ailesel güvenliklerinin olmaması, yeterli koruyucu ekipmanların olmaması, bakmak zorunda oldukları aile bireylerinin olması ve afetle ilgili eğitiminin olmaması katılımcıların doğrudan belirttikleri çalışma istekliliklerini etkileyen faktörler olmuştur (12, 14-16). Örneğin; ABD'de itfaiyecilerle yapılan bir çalışmada katılımcıların %68,8'i herhangi bir grip salgınında çalışmada istekli olduğunu belirtirken sadece %30,4'ü ailesinden birinin hasta olması durumunda bile çalışmada istekli olduğunu belirtmiştir (16). Türkiye'de ise Kaya ve diğerlerinin bir devlet hastanesinde sağlık personeli ile yaptıkları çalışmada katılımcılar en fazla deprem kaynaklı afetler (%52,8) ve doğal afetlerde (%49,4) çalışmada istekli olduğunu belirtirken en fazla isteksiz oldukları afetler ise nükleer kaza kaynaklı afetler (%50,0) ve bulaşıcı hastalık nedenli afetler (%44,9) olarak bulunmuştur (17).

İtfaiyecilik önemli bir meslektir. Herhangi bir afet durumunda ilk çağrılan kurumların başında itfaiyenin gelmesi kaçınılmazdır. Bu nedenle itfaiye birimlerinin afet bölgesine ilk gelecek olan itfaiyecilerin nasıl bir olayla karşılaşabilecekleri, afete nasıl yanıt verecekleri, afetlerin benzer ve farklı yönleri konusunda planlamalar yapması gerekmektedir. Bu şekildeki basit bir planlama ve afetlerin yapısını anlamaya çalışma itfaiyecinin afete güvenli ve başarılı bir yanıt vermesini sağlayacaktır (5). İtfaiyeciler başta yangın söndürme, arama kurtarma çalışmaları ve afetzedenin güvenli bölgeye taşınması olmak üzere birçok hayati görevlerde bulunurlar. İtfaiyeciler aynı zamanda afet durumlarında kişinin yaşamının korunmasının yanında fiziksel ve psikolojik sağlığının da korumasından sorumludurlar (18).

İtfaiyecilik tehlikeli bir meslektir. Her yıl yaklaşık olarak 80.000 itfaiyeci görevini yaparken yaralanmakta ve 100 itfaiyeci de yaşamını kaybetmektedir. Ayrıca yapılan çalışmalarda her 100.000 yangında ortalama 5,7 itfaiyecinin hayatını kaybettiği görülmüştür (19).

Türkiye'deki sivil savunma ve itfaiyecilik programları başta yangın olmak üzere her türlü afete müdahale eden kişiler yetiştirmektedir. Bu programı seçen öğrencilerin bazı özelliklerinin belirlenmesi, öğrencilerin aldıkları eğitim ile ilgili düşüncülerinin ve mezuniyet sonrasında afetlerde çalışma istekliliğinin belirlenmesi büyük önem taşımaktadır. Tüm bu nedenlerle bu tez çalışmasında sivil savunma ve itfaiyecilik programı öğrencilerinin mesleki eğitimleri hakkındaki görüşleri ile mezuniyet sonrasında afetlerde çalışma isteklilikleri değerlendirilmiştir.

1.2. AMAÇLAR

1.2.1. Yakın Dönemli Amaçlar

Sivil savunma ve itfaiyecilik programını seçen öğrencilerin;

1. Aldıkları eğitimden memnuniyetini ve eğitimin yeterliliği konusundaki görüşlerini belirlemek,
2. Mezuniyet sonrasında afetlerde görev yapma istekliliklerini belirlemek,
3. Mezuniyet sonrasında farklı afet türlerinde çalışma istekliliklerini belirlemek,
4. Mezuniyet sonrasında afetlerde görev yapma istekliliklerini etkileyen, faktörleri belirlemek
5. Sosyo demografik özelliklerini belirlemektir.

1.2.2. Uzak Dönemli Amaçlar

1. Daha sonra yapılacak çalışmalara bir kaynak oluşturmak,
2. Konuyla ilgili araştırmaların ve konuya olan ilginin artmasına yardımcı olmak,
3. Sivil savunma ve itfaiyecilik programlarının eğitimlerinin geliştirilmesine katkı sağlamak,
4. Ülke genelinde itfaiyecilik hizmetlerinin gelişmesine katkı yapmaktır.

2. GENEL BİLGİLER

2.1. Afetler

Afet planlaması ve afete yanıt multidisipliner bir alan olduğu için afet tanımı da onu kullanan her disipline ve kuruluşa göre değişiklik göstermektedir. Örneğin Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) (World Health Organization: WHO) ‘‘dışarıdan yardım gerektirecek büyüklükte ani gelişen bir olay’’ olarak tanımlarken acil tıp uzmanları ‘‘belirli bir zaman dilimi içerisinde dışarıdan yardım olmadan acil bölümün baş edemeyeceği kadar yaralının meydana gelmesi’’ şeklinde tanımlamaktadır (1). Ancak afetin yaygın tanımı; toplumun can ve mal varlığını olumsuz etkileyen ve etkilenen toplumun baş etme kapasitesini aşarak toplumun kendi kaynaklarını kullanarak üstesinden gelemeyeceği olaylardır (20,21). Afetlerin insan yaşamı üzerindeki olumsuz etkileri çok eski zamanlardan beri bilinmektedir (22,23).

Çok çeşitli afetler dünyanın farklı yerlerinde meydana gelmekte ve toplumları etkilemektedir. Yapılan çalışmalarda son yıllarda hem doğal afetlerde hem de insan kaynaklı afetlerde artış olduğu görülmüştür. Meydana gelen bu afetlerde çok sayıda insanın ölmesinin ve yaralanmasının yanı sıra milyar dolarlık ekonomik kayıplar oluşmaktadır. Ayrıca meydana gelen bu afetler sadece kısa süreli yıkımlara neden olmamakta aynı zamanda yenilenmesi ve rehabilitasyonu yıllarca sürecektir tahribatlara yol açmaktadır (24). Dünyada son 10 yılda meydana gelen bazı büyük afetler şu şekilde sıralanabilir: Haiti Depremi (2010 yılı, 222.570 ölüm), Endonezya’da meydana gelen tsunami (2004 yılı, 165.700 ölüm), Çin Depremi (2008 yılı, 87.476 ölüm), Pakistan Seli (2010 yılı, 1.985 ölüm) ve Çin’de meydana gelen sel (2010 yılı, 1.691 ölüm) ile yüz binlerce insan ölmüş milyonlarca insan etkilenmiştir (25,26). Türkiye’de ise 1995 yılından bugüne kadar olan doğal afetler sırasında 21.795 insan hayatını kaybetmiş, 57.814 kişi yaralanmış ve yaklaşık 16.000.000 insan da etkilenmiştir (22).

2.1.1. Afetlerin Sınıflandırılması

Literatürde afetlerle ilgili birçok sınıflandırma yapılmıştır. Yapılan sınıflandırmanın özelliğine göre sınıflandırma değişmektedir. Afetin kaynağı, sıklığı, süresi, tahmin edebilirliği gibi özelliklerine göre sınıflandırmalar yapılabilmektedir (27). Afetlerle ilgili yapılan temel sınıflamalardan biri de şu şekildedir (28):

A- Doğal Afetler

- Ani gelişen afetler (Tek nedenli afetler) ○ Deprem ○ Sıcak dalgası ○ Soğuk dalgası ○ Fırtına ○ Volkan patlaması ○ Tsunami	- Aşamalı gelişen afetler (Çok nedenli afetler) ○ Heyelan ○ Kıtılık ○ Sel ○ Epidemi

B- İnsan Kaynaklı Afetler

- Ani gelişen afetler (Tek nedenli afetler) ○ Yangın ○ Patlama ○ Çökme ○ Deniz kazaları	- Aşamalı gelişen afetler (Çok nedenli afetler) ○ Çevre kirliliği ○ Savaşlar ○ Ekonomik krizler

2.2. Yangınlar

Yangın değişen yoğunlukta ısı ve ışık gelişimi ile birlikte hızlı ve kendini idame ettiren oksidasyon sürecidir. Patlamalar da dâhil olmak üzere yıkıcı ve kontrolsüz meydana gelen bütün yanmalar yangın olarak nitelendirilebilir (4). Yapılan sınıflandırmada yangınlar insan kaynaklı afetlerin arasında yer almaktadır. Ancak meydana gelen çeşitli afetler sonrasında ikincil afet olarak ve aşırı sıcak dalgasından kaynaklı orman yangınları da meydana gelmektedir. Yangınlar her gün ortaya çıkabilmektedir. Ancak bunların çok az bir kısmı afete dönüşecek büyüklüğe ulaşmaktadır. Yangınlar çok çeşitli nedenlere bağlı olarak oluşsalar da yapılan çalışmalarda meydana gelen büyük yangın afetlerinin daha çok deprem, sel ve volkanik patlama gibi doğal afetler sonucunda ikincil afet olarak meydana geldikleri belirlenmiştir. Ayrıca dikkatsizlik, üstü açık alev ve sigara izmaritleri gibi nedenlerle

insan kaynaklı yangınlar da meydana gelmektedir. Evlerin ısıtılmasında ve endüstrideki yaygın kullanımından dolayı ateşin günlük yaşamdan çıkartılması mümkün değildir. Ancak yakıt vanalarının kapatılması ve kendiliğinden sönen sigara izmaritlerinin geliştirilmesi gibi ateşin güvenli kullanımı artırılarak yapısal yangınların önlenmesi mümkündür (5).

2.2.1. Yangınların Sınıflandırılması

Yangınlar yapısal (şehir yangınları) ve yapısal olmayan (şehir dışı yangınları) yangınlar olmak üzere iki grupta toplanabilir (29).

Yapısal (şehir) yangınlar

Genel olarak konut, bina, araç (karayolu, denizyolu, havayolu), trafo gibi mülk-eşya niteliği taşıyan, can kaybı riski olan, kurtarma işinin olabileceği yangınlardır (29). Yapısal yangınların en belirgin özelliği çok fazla insanın ölmesi ya da insan sağlığının ciddi anlamda bozulmasıdır. Yapısal yangınların insan üzerindeki etkisi iki şekildedir. Ölümler ve yaralanmalara yol açan yangınların doğrudan etkileri ile uzun süre devam eden psikolojik ve duygusal etkileri bulunmaktadır. Gelişmiş birçok ülkenin yangın önleme çabaları sayesinde yangına bağlı ölümleri azalttıkları halde gelişmemiş ve gelişmekte olan ülkelerde yangına bağlı ölüm ve yaralanmalar hala çok fazladır (30). Amerika'da meydana gelen ev yangınlarından her yıl 2.500'den fazla insan ölmekte ve 12.600 insan da yaralanmaktadır. Meydana gelen bu ev yangınlarının Amerika'ya yüklediği ekonomik kaybın ise 7,3 milyar dolar olduğu tahmin edilmektedir (8).

Yapısal olmayan (kırsal alan) yangınlar

Daha çok ot, çöp, çöp konteynırı, ormanlık, metruk alan vb mülk-eşya niteliği taşımayan yangınları kapsar (29). Orman yangınlarının insan sağlığı üzerinde birçok etkisi vardır. Özellikle yangının yakınındaki yerleşim yerlerinde yaşayan insanlarda ve itfaiyecilerde dumana bağlı çok fazla sağlık sorunu meydana gelmektedir. Orman yangını sonucunda meydana gelen dumanın solunum yolu ve göz iritasyonundan ölüme kadar geniş bir etkisi bulunmaktadır (31). Orman yangınları dünyada gittikçe büyük tehlikeler oluşturmaktadır. Amerika'da 2011 yılında 75.000 orman yangını kaydedilirken meydana gelen bu yangınların çoğu insan faaliyetleri sonucu meydana gelmiştir (32). Türkiye'de sadece 2008 yılında 2.135 orman yangını meydana gelmiş

ve bu yangınlar sonucunda 29.749 hektarlık ormanlık alan etkilenmiştir (33). Türkiye’de meydana gelen orman yangınlarının %95’i tarım ya da yerleşim yeri açmanın yanı sıra dikkatsizlik, bilgisizlik ve ihmalkârlık sonucu meydana gelmektedir (34).

2.2.2. Dünyada yangınlar

Yangınlar her yıl binlerce insanın ölümüne, on binlerce insanın yaralanmasına ve çok büyük ekonomik kayıplara yol açmaktadırlar. Nüfus artışı, teknolojinin gelişimi ve sanayileşme ile birlikte yangınların meydana gelme riski artmış ve buna bağlı olarak da can ve mal kaybı artmıştır (7). Yangınlar meydana getirdikleri büyük can ve mal kaybı nedeniyle dünyada küresel bir sorun haline gelmiştir. Yangınlar yol açtıkları büyük insan kayıpları ve yaralanmalarının yanı sıra büyük ekonomik kayıplara da yol açarak kalkınma girişimlerine büyük zararlar vermektedir (35). Britanya’da sadece 2011-2012 yılları arasında itfaiyecilerin müdahale edeceği büyüklükte 272.000 yangın meydana gelmiştir. Ayrıca meydana gelen bu yangınlarda 380 kişi yangına bağlı olarak hayatını kaybetmiş, 11.300 kişi ise yangına bağlı olarak yaralanmıştır (36). Bolivya’da 1999 yılında bir aylık dönemde meydana gelen orman yangınlarında 3,5 milyon hektar ormanlık alan yok olmuştur. Bolivya’yı etkileyen en büyük afetlerden biri olarak düşünülen bu yangınlar yüzlerce evin yok olmasına ve binlerce insanın evini terk etmesine neden olmuştur (37). ABD’nin Kaliforniya eyaletinde 2007 yılında meydana gelen yangında 300.000 hektar ormanlık alan, 2.500’den fazla binanın yanmasına ve yaklaşık yarım milyon insanın tahliye edilmesine neden olmuştur. Ayrıca 5.000 itfaiyecinin kontrol etmek için çalıştığı bu yangında 10 kişi ölmüş 122 kişi de yaralanmıştır (14).

2.2.3. Türkiye’de yangınlar

Türkiye’de itfaiye teşkilatları belediyelere bağlı olarak çalıştıkları için yangınla ilgili istatistikler de belediyelerin il sınırları içerisinde meydana gelen yangınlarla sınırlıdır. Ancak, Türkiye genelinde meydana gelen yangınlarla ilgili çalışmalar da az da olsa bulunmaktadır. Bekem ve diğerlerinin "Türkiye Ölçeğinde Yangın İstatistikleri Üzerine Bir Araştırma" adlı çalışmaları yangın istatistikleriyle ilgili önemli bilgiler vermektedir. Bekem ve diğerleri AFAD’dan aldıkları verilerle

yaptıkları çalışmada Türkiye'de 1988 ile 2008 yılları arasında 929.165 yangın meydana gelmiş, meydana gelen bu yangınlarda 3.237 kişi hayatını kaybetmiştir. Bu ölümlerin halk mı yoksa itfaiye personeli mi oldukları bilinmemekte, yaşları, cinsiyetleri ve ölüm nedenleri ile ilgili de bir kayıt bulunmamaktadır (7). Yapılan çalışmalarda yıllara göre yangın sayılarında genel bir artış olduğu görülmüştür. Ayrıca yangınların büyük bir çoğunluğunun insanın dikkatsizliği sonucu ortaya çıktığı da görülmektedir (7,9). Türkiye'de yangın istatistikleri ile ilgili en iyi kayıt tutan itfaiyelerden bir tanesi İstanbul Büyükşehir Belediyesi İtfaiye Daire Başkanlığıdır. İstanbul İtfaiyesi verilerine göre; 2012 yılında İstanbul'da 12.998'i yapısal yangın, 12.471'i de yapısal olmayan yangın olmak üzere toplam 25.469 yangın meydana gelmiştir. Yapısal yangınların çoğu Ocak-Şubat-Mart döneminde meydana gelirken yapısal olmayan yangınların çoğunun Haziran-Temmuz-Ağustos döneminde meydana geldiği görülmüştür. Aynı verilerde 2008-2012 yılları arasındaki beş yıllık dönemde İstanbul'da meydana gelen yangınların %51'inin sigara, %18'inin elektrik kontağından kaynaklandığı görülmüştür (29).

2.2.4. Yangından Korunma Yolları

Amerika'da her 10 saniyede bir yangın meydana gelmekte ve her 60 saniyede bir itfaiyeyi çağırarak büyüklükte bir yangın oluşmaktadır. Sadece 2006 yılında ev yangınlarından 2.600 insan ölmüştür (38). Yangınlardan korunma; kurum, kuruluş ve iş yerlerinde yangından korunma ve evlerde yangından korunma olmak üzere iki farklı başlık altında incelenebilir.

Kurum, kuruluş ve iş yerlerinde yangından korunma

Yapısal bakımdan yangından korunma

- Yapılarda yanmaya karşı dayanıklı malzeme kullanılmalıdır.
- Yangın söndürme cihazları çıkabilecek her türlü yangına karşı çalışır durumda olmalıdır.
- Yangının yayılmasını önlemek için yangın bölümleri oluşturulmalıdır.
- Yangın çıkış yolları sağlanmalıdır.
- Dumanın geçişini önlemek için duvarlarda çeşitli önlemler alınmalıdır.
- Ateşleyici ve yanıcı malzemeler farklı bölümlerde depolanmalıdır.

Organizasyon bakımından yangından korunma

- Düzenli aralıklarla yangın tatbikatları yapılmalıdır
- Yangın çıkış kapıları açık tutulmalı ve gerekli ışıklandırma yapılmalıdır
- Yangınları önlemek amacıyla gerekli yasal düzenlemeler yapılmalıdır.
- Yangın söndürme tüpleri çalışır durumda tutulmalı ve düzenli bakımları yapılmalıdır.
- Yangın tüplerin nasıl kullanılacağı konusunda personel eğitilmelidir.
- Elektrik tesisatları sık sık kontrol edilmelidir (39).

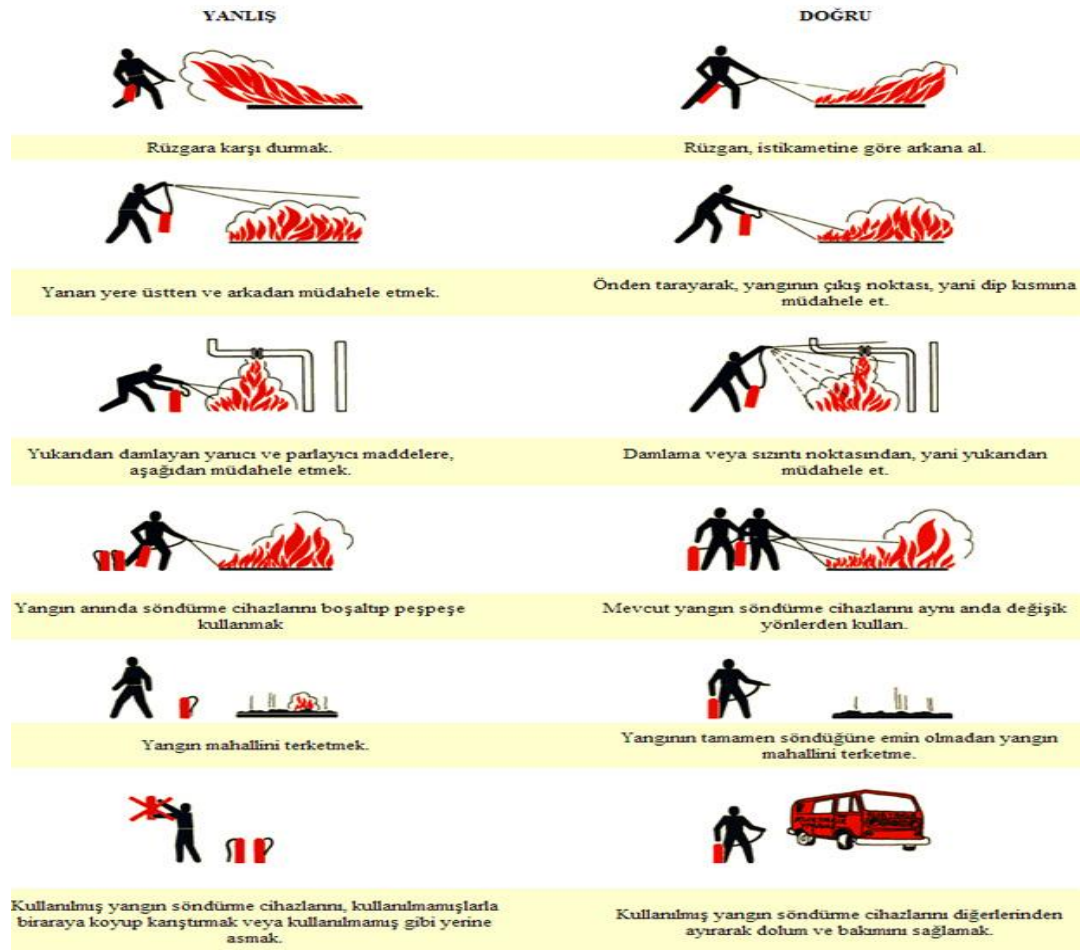
Evlerde yangınlardan korunma

Her yıl ABD’de ev yangınlarında 2.500 kişi ölmekte, 12.600 kişi ise yaralanmaktadır. Ayrıca meydana gelen bu ev yangınları yılda ortalama 7,3 milyar dolar ekonomik kayba neden olmaktadır. Yangınlardan korunmak için yangının temel özelliklerini anlamak önemlidir. Yangın çok hızlı bir şekilde yayılabilmektedir. Bir telefon görüşmesi yapmak ya da değerli eşyaları toplamak için zaman yoktur. Bir yangın birkaç dakika içerisinde yaşamı tehdit edecek büyüklüğe ulaşabilir. Herhangi bir yangın durumunda can ve mal kaybını en aza indirmek için yangın öncesinde, yangın durumunda ve yangın sonrasında yapılması gerekenler bulunmaktadır (40).

Yangın öncesinde yapılması gerekenler

- **Duman dedektörü:** Amerika Ulusal Yangın Koruma Derneği’ne (National Fire Protection Association: NFPA) göre ev yangınlarından her yıl Amerika’da 3.000 insan ölürken, 13.000 insan ise yaralanmaktadır. Daha da trajik olan meydana gelen bu yangınların %63’ünde yangın dedektörü bulunmamaktadır (41). Her evde mutlaka bir duman dedektörü bulunmalıdır. Bir yangın durumunda duman dedektörü hayatta kalma şansını iki katına kadar çıkartabilmektedir. Duman dedektörlerinin aylık bakımı yapılmalı ve tozdan uzak tutulmalıdır. Ayrıca duman dedektörünün pili en az yılda bir değiştirilmelidir (41,42).
- **Yangın tüpleri:** Evin çeşitli bölümlerinde küçük bir yangın tüpü mutlaka bulundurulmalıdır. Özellikle mutfak, bagaj ve arabada bir yangın tüpünün bulunması yangının kontrol altına alınması ve yangına bağlı ölüm ve yaralanmaları önlemede çok önemlidir. Yangın tüplerinin nasıl kullanıldığı önceden mutlaka öğrenilmeli ve gerekirse deneme amaçlı kullanılmalıdır (41).

Şekil 1: Yangın tüplerinin doğru ve yanlış kullanımının gösterilmesi

- **Yangından kaçış planı:** Evin her odası için bir kaçış planı hazırlamalı ve pratik yapılmalıdır. Yangından kaçarken yere düşenlere dikkat edilmeli ve sıcak kapılara kesinlikle dokunulmamalıdır. Ayrıca, önceden, yangından kaçtıktan sonra dışarıda bir toplanma yeri belirlenmelidir

Elektrik yangınlarından korunmak için uzatma kabloları çok fazla kullanılmamalıdır. Elektrik kabloları kilimlerin altına, çivilerin üstüne ve geçişlerin çok fazla olduğu alanlara konulmamalıdır. Taşınabilir ısıtıcıların kendine ait bir yeri olmalıdır. Bu ısıtıcılar kolay yanabilen malzemelerden en az 3 metre uzakta tutulmalıdır. Bacaların yıllık temizliği yapılmalıdır. Tıkanan bacalarda biriken kreozot kolayca tutuşabilir. Yakıt ikmali ısıtıcı sıcakken yapılmamalıdır (42).

Bir yangın durumunda yapılması gerekenler

- Herhangi bir duman arasında kalındığında yoğun duman ve zehirli gazlar yukarılarda toplandığı için eğilmeli ve emeklenerek dumanın içinden çıkmaya çalışılmalıdır.
- Yangın alarmı çaldığında hızlı bir şekilde dışarı çıkmaya çalışılmalıdır. Alarm çaldıktan sonra güvenli bir şekilde dışarı çıkmak için saniyeler kalmış olabilir.
- Duman toksik olduğu için iki farklı çıkış kapısı varsa dumanın en az olduğu kapıya yönelmek gerekir.
- Kapı koluna dokunmadan, hissedilmeli eğer sıcaksa kapıyı açmadan, ikinci bir çıkış kapısına yönelmek gerekir.
- Bir kapıyı açmaya çalışırken dikkatli ve yavaşça açılmalı, eğer açılan kapının etrafında yoğun duman veya bir yangın varsa kapıyı tekrar hızlı bir şekilde kapatmaya hazır olunmalıdır.
- Evde bulunan diğer insanlara ve evcil hayvana yardım edilemiyorsa hemen evden ayrılıp itfaiyeye haber verilmelidir.
- Eğer dışarı çıkılamıyorsa dumandan korunmak için kapı sıkıca kapatılıp dumanın içeri girmesini engellemek için kapının etrafı bez ve bantlarla kapatılmalıdır. İtfaiye aranmalı ve pencerelerden bir el feneri ya da açık bir bez kullanarak dışarıdan yardım istenmelidir.
- Bir yangın esnasında elbiseler tutuşursa panik yapılmamalıdır. Yere yatıp, ellerle yüzü kapatıp yerde yuvarlanarak tutuşan elbiseler söndürülmeye çalışılmalıdır. Eğer vücutta yanıklar oluşmuşsa yanık bölgesine 3-5 dakika boyunca soğuk su tutulmalı ve itfaiyeye haber verilmelidir.

Bir yangın sonrasında yapılması gerekenler

Bir yangından sonra hem fiziksel olarak hem de psikolojik olarak sağlığın korunması gerekir. Bir yangından sonra kişinin günlük yaşamı kesintiye uğrar. Bu durumda kişi için en önemli şey tekrar günlük yaşamına nasıl başlayacağı ve kiminle iletişime geçeceği. Bir yangından sonra şu adımlar izlenmelidir:

- Eğer yangından etkilenen kişinin barınma, ilaç ve yiyeceğe ihtiyacı varsa Kızılay ve diğer yerel yardım kuruluşlarıyla hemen iletişime geçmelidir.

- Yangından sonra evin oturmak için uygun olup olmadığı kontrol ettirilmelidir. Eve girildiğinde yangının yol açtığı hasarlar tespit edilmelidir.
- Evde yangından hasar gören hangi eşyaların kullanıp hangilerinin kullanılmayacağı itfaiyeye tespit ettirilmelidir.
- Evdeki önemli evrakları bulmaya çalışılmalıdır.
- Evdeki hasarı tespit edip yangın için kullanılan harcamaların makbuzu saklanmalıdır (40).

2.3. İtfaiyecilik

Türk Dil Kurumu (TDK) sözlüğünde itfaiyecilikle ilgili bütün kavramların kökünü oluşturan **itfa** kelimesi; söndürme, sönüm anlamlarına gelmektedir. **İtfaiye**, yangın söndürme kuruluşu olarak tanımlanırken **itfaiyeci**, yangın söndürme kuruluşunda görevli kimse, yangıncı olarak tanımlanmaktadır. **İtfaiyecilik** ise itfaiyecinin yaptığı iş olarak tanımlanmıştır (43). TDK'nin sözlüğünden de anlaşılacağı üzere itfaiyeciliğin temeli yangın söndürme üzerine kurulmuştur. Ancak bugün itfaiyecilik mesleği sadece yangın söndürme değil her türlü afette arama kurtarma çalışmaları, afetzedenin güvenli bölgeye taşınması, afetzedenin yaşamının korunması gibi birçok hayati konuyu kapsamaktadır. Ayrıca afetlerin olmadığı zamanlarda afetlerin ve yangınların meydana gelmemesi için çeşitli tedbirler alıp ve denetimini sağlamakla sorumludur (18).

Dünyada ve Türkiye'de meydana gelen yangınlar incelendiğinde itfaiyeciliğe verilen önem ve itfaiyeciliğe yapılan yatırımlarla meydana gelen yangınlar ve yangınlardan kaynaklanan zararlar ters orantılıdır. Bu şu anlama gelmektedir; itfaiyecilik mesleğine ne kadar yatırım yapılırsa, o kadar az yangın meydana gelecek ve oluşacak yangınlarda o kadar az can ve mal kaybı oluşacaktır (44). Bugün gelişmiş birçok ülke itfaiyeciliğe verdikleri önem ve yangın önleme çabaları sayesinde yangına bağlı ölümleri azalttıkları halde gelişmemiş ve gelişmekte olan ülkelerde yangına bağlı ölüm ve yaralanmalar hala çok fazladır (29).

İtfaiyecilik aynı zamanda tehlikeli bir meslektir. Yapılan çalışmalarda meydana gelen her 100.000 yangından ortalama 5,7 itfaiyecinin hayatını kaybettiği belirlenmiştir (19). Ayrıca yapılan bir çalışmada itfaiyecilerin %40'nın yüksek gürültüye maruz kaldıkları için işitme kaybı yaşadıkları belirtilmiştir (45). NFPA'ya

göre Amerika’da her yıl ortalama 100 itfaiyeci hayatını kaybetmektedir. Gönüllü itfaiyeci ölümleriyle kariyer itfaiyeci ölümlerinin karşılaştırıldığı aynı çalışmada, yılda ortalama 40 ile 60 arasında gönüllü itfaiyeci ölümü meydana geldiği tespit edilirken yılda ortalama 30 kariyer itfaiyeci ölümü tespit edilmiştir. Gönüllü itfaiyeci asıl işi itfaiyecilik olmayan ve itfaiyede tam zamanlı çalışmayan itfaiyeci olarak tanımlanırken kariyer itfaiyeci, asıl işi itfaiyecilik olan ve itfaiyede tam zamanlı çalışan itfaiyeci olarak tanımlanmıştır (46).

2.3.1. ABD’de itfaiyecilik

Amerika Birleşik Devletleri’nde itfaiyecilikle ilgili en üst birim Birleşik Devletler Yangın Yönetimi (United States Fire Administration: USFA) kurumudur. Bu kurum aynı zamanda merkezi hükümete bağlı Federal Acil Durum Yönetimi Kurumu’nun (Federal Emergency Management Agency: FEMA) önemli bir parçasıdır. Birleşik Devletler Yangın Kurumu; Ulusal Yangın Akademisi (National Fire Academy: NFA), Ulusal Yangın Programları (National Fire Programs: NFP) ve Ulusal Acil Durum Eğitim Merkezi (National Emergency Training Center: NETC) olmak üzere 3 bölümden oluşmaktadır. NFA, yangın ve diğer acil hizmetlerinde çalışan personellerin profesyonel gelişimlerini artırmak için çeşitli kurslar ve eğitimler vermektedir. Ayrıca personellere bu kursları “online” olarak alma fırsatı da sunmaktadır (47).

Amerika Birleşik Devletleri Çalışma Bölümü (United States Department of Labor: DOL) itfaiyecilerin görevlerinden bazılarını şu şekilde belirlemiştir (48):

- Afetlere ve diğer acil durumlara gitmek için itfaiye ve diğer acil durum araçlarını kullanır.
- Hortum ve pompaları kullanarak yangınları söndürür.
- Yangın ve diğer acil durumlarda binalarda kalanlar için arama ve kurtarma faaliyetleri yapar.
- Acil sağlık hizmetleri ile yaralıları tedavi eder.
- Ekipmanların temizliğini ve bakımını yapar.
- Yangın söndürme teknikleri ile ilgili çeşitli eğitimler alır.
- Yangın güvenliği ile ilgili halkın eğitimini yapar.

NFPA tahminlerine göre ABD’de 2012 yılı itibarıyla 1.129.250 itfaiyeci bulunmaktadır. Bunların 345.950’si (%31) kariyer itfaiyeci, 783.300’ü (%69) gönüllü itfaiyecilerden oluşmaktadır. Aynı verilere göre ABD’de 30.100 itfaiye bulunmaktadır. Bu itfaiyelerin; 2.610’u tamamen kariyer, 1.995’i çoğunlukla kariyer, 5.445’i çoğunlukla gönüllü, 20.050’si ise tamamen gönüllü itfaiyedir. Var olan itfaiyelerin 13.600’ünde (%45) Acil Tıbbi Hizmetler (Emergency Medical Services-EMS) verilirken 4.550’sinde (%15) EMS hizmeti ve ileri yaşam desteği hizmeti birlikte sunulmaktadır (49).

Gönüllü itfaiyecilik

DOL gönüllü itfaiyeciyi, herhangi bir ücret ve tazminat almayan ya da normal itfaiyecilerin aldıkları ücret ve tazminatın en fazla %20’si kadarını alan itfaiyeciler olarak tanımlamıştır. Ayrıca DOL, gönüllü itfaiyecilerin sağlık sigortası, hayat sigortası, yaşlılık sigortası, hizmet ödülleri gibi çeşitli haklardan faydalanmalarına izin vermektedir. Ulusal Gönüllü İtfaiyeciler Konseyi (National Volunteer Firebrigades Council: NVFC) gönüllü itfaiyecileri; bilgi, eğitim ve kaynak sağlama gibi yönlerden desteklemektedir (50). Gönüllü itfaiyecilerin çoğu sonradan çeşitli eğitimler ve sertifikalar alarak kariyer itfaiyeci konumuna gelmektedir (51,52).

Gönüllü itfaiyeci olma şartları Amerika’da itfaiyeden itfaiyeye değişmekle beraber birçok itfaiye 18 yaş veya daha büyük olma ve lise veya lise eşdeğerinde bir diplomaya sahip olmayı şart koşturmaktadır. Bu şartları sağladıktan sonra adaylar yazılı ve sözlü sınavlara tabi tutulmanın yanı sıra uyuşturucu madde kullanıp kullanmadıkları ile ilgili çeşitli taramalardan geçmektedirler. Ayrıca adaylar fiziksel muayeneden geçirilmekte ve özgeçmişleri incelenmektedir. Bazı itfaiyeler adaylardan sürücü belgesi de istemektedirler (51).

Gönüllü itfaiyeciler kabul edildikten sonra kabul edildikleri itfaiye birimlerinde çeşitli eğitim programlarına tabi tutulmaktadırlar. Bu eğitimlerin süresi her itfaiyeye göre değişiklik göstermekle beraber her aday en az 110 saat NFPA standartlarındaki programlardan eğitim almak zorundadır (52). Gönüllü itfaiyecilerin eğitimleri sınıf içi eğitim ve pratik eğitimlerden oluşmaktadır. Stajyerler yangın tüpü, balta ve merdiven gibi arama kurtarma araçlarını pratik yaparak öğrenir. Ayrıca

yangınlarda kullandıkları itfaiyeci teknikleriyle birlikte tehlikeli madde ve acil tıbbi eğitimleri de alır (51).

Kariyer itfaiyecilik

ABD’de gönüllü itfaiyecilikte olduğu gibi kariyer itfaiyeci olmak için de lise diplomasının olmasının yanı sıra çeşitli fiziksel ve tıbbi testlerden geçilmesi yeterlidir. İtfaiyecilerin eğitimleri itfaiyede gerçekleşmektedir. İtfaiyeciler aldıkları eğitimler sonucunda çalıştırılmadan önce mutlaka çeşitli yazılı sınavlardan geçmektedirler.

İtfaiyecilerin çalıştırılmadan önce Acil Tıbbi Teknisyenler (Emergency Medical Technicians: EMTs) eğitimini mutlaka almaları gerekmektedir. Bu eğitim yaklaşık bir yıl sürmekte ve eğitim sonucunda Temel EMTs sertifikası alınmaktadır (48).

ABD’de itfaiyeci olmak için gerekli olmasa da itfaiyeciler sertifika, ön lisans, lisans ve yüksek lisans gibi çeşitli eğitim derecelerine sahip olabilmektedirler. Bu eğitimler üniversitelerin 2 yıllık ve 4 yıllık programlarında verilmektedir. Bu programların birçoğu hem okul hem de yerel itfaiye ile ilişki halinde olan yangın akademileri tarafından yürütülmektedir.

Yangın bilimi ile ilgili bu eğitimlerin içine giren öğrenciler çeşitli yangın araştırmalarının yanı sıra yangını kontrol etmek için çeşitli teknikler öğrenir ve yangın önleme eğitimleri, ilk yardım eğitimi, CPR eğitimi ve tehlikeli maddelerin doğru kullanımı gibi eğitimleri alırlar (53).

Yangın biliminde sertifika programları

ABD’de itfaiye ve yangınla ilgili birçok sertifika programı bulunmaktadır. Yangınla ilgili bu sertifika programları genellikle üniversiteler tarafından verilmekte ve aşağıdaki konular üzerinde durulmaktadır:

- Yangın kontrol esasları
- İtfaiyeci taktik ve stratejileri
- Kişisel güvenlik
- Yangından koruma ekipman ve sistemleri
- İtfaiye örgütü ve faaliyetleri

- Orman yangınlarını söndürme ve önleme teknikleri
- Kod standartları
- Alarm sistemleri
- Yangın kimyası ve yapısı
- Endüstriyel güvenlik
- Tehlikeli maddeler
- Hidrolik sistemler
- Vaka yönetimi

Yangın biliminde ön lisans programı

Yangınla ilgili ön lisans programları lisans programlarının aksine yangın bilimi içindeki çeşitli konulardan sadece birine odaklanmaktadır. Bu şekilde itfaiyeci ya da itfaiyeci adayı hedeflerine ve amaçlarına göre istediği programı seçebilmektedir (54).

Yangın bilimindeki ön lisans programları itfaiye kuruluşlarında gerekli teknik beceri için temel sağlamaktadır. Yangın davranışı, yangın önleme, yangın koruma ve itfaiyeci güvenliği gibi çeşitli eğitimleri içermektedir. Yangın bilimindeki ön lisans programları öğrencilere mesleki yeterlilik ve mesleklerinde profesyonelleşme imkânı sağlar (55).

Yangın biliminde lisans programı

Yangınla ilgili lisans programları alanında özverili ve profesyonel itfaiyeciler yetiştirmektedir. Hayat kurtaran, yeri doldurulamaz bilgi ve beceri buralarda öğrencilere sunulmaktadır. Yangın bilimindeki lisans programları da çeşitlilik göstermektedir. Genel yangın bilimi, genel yangın mühendisliği, yangından korunma mühendisliği, yangın/kundaklama araştırmaları, yangın yönetimi, yangın müfettişliği bu alandaki lisans programlarından bazılarıdır (54, 56).

Bu lisans programlarında matematik, tarih, davranışsal ve sosyal bilimler gibi derslerin yanı sıra kendi alanları ile ilgili yangın önleme, risk yönetimi, yangın araştırmaları ve analizi ve yangın davranışı ve yapısı gibi birçok eğitimler verilmektedir (56).

Yangın biliminde yüksek lisans programı

Yangın bilimindeki yüksek lisans programları öğrencileri yangından korunma hizmetleri ile ilgili kamu ve özel sektör için liderlik konumuna hazırlar. Öğrenciler yangın ve patlamaların kimyası, stratejik itfaiye planlamaları, kamu güvenliği yönetimi, toplumu yangından koruma, kundaklama analizi, terörizm ve yangın ve bina kodları konusunda araştırmalar yürütürler (57).

2.3.2. Birleşik Krallık 'da itfaiyecilik

İngiltere'de itfaiyecilik hizmetini yürüten itfaiye teşkilatı diğer birçok ülkede olduğu gibi yangınla mücadelenin yanı sıra, su baskınlarına ve trafik kazalarına müdahale gibi birçok kurtarma operasyonunda yer almaktadırlar. Ayrıca itfaiye teşkilatında acil durum planlamaları yapılmakta ve çeşitli eğitimler verilmektedir (58).

Birleşik Krallık Ulusal Kariyer Hizmetleri Birimi (UK National Career Service) itfaiyecinin görevlerini acil hizmetlerle ilgili görevleri ve diğer görevleri olmak üzere iki grupta toplamıştır:

1. İtfaiyecilerin acil hizmetlerle ilgili görevleri
  - Yangını kontrol etme ve söndürme
  - Bombalama olaylarına karşı tetikte olma ve bombalama olayları ile baş etme
  - Yangınlarda, kazalarda ve diğer tehlikeli durumlarda afetzedelerin hayatını kurtarmak
  - Kimyasal ve diğer tehlikeli maddelerin sızıntılarını yönetmek
2. Acil hizmetlerin yanında yapmak zorunda olduğu diğer hizmetler
  - Okullarda ve diğer toplum merkezlerinde eğitimler vermek
  - Binaların yangın güvenlik yönetmenliklerine uygun olup olmadığını teftiş etmek
  - Binalar yapılmadan önce ve yapılması sırasında binaları yapan profesyonellere yangın güvenliği ile ilgili danışmanlık vermek

Bunların dışında ayrıca itfaiyecilerin malzeme ve ekipmanın bakım ve temizliğini yapma ve çeşitli tatbikat ve eğitimlere katılma gibi rutin sorumlulukları da vardır (59).

İngiltere’de bütün Birleşik Krallıkta olduğu gibi itfaiye hizmetleri Yangın ve Kurtarma Hizmeti (Fire and Rescue Services: FRS) bünyesinde yürütülmektedir (60). FRS’ye göre İngiltere’de 2012 yılı itibariyle 28.166 tam zamanlı çalışan ve 11.703 ‘retained’ denilen yarı zamanlı olmak üzere toplam 39.868 itfaiyeci çalışmaktadır (61).

Yarı zamanlı (Retained) itfaiyeci

Yarı zamanlı itfaiyeciler Birleşik Krallıkta yangın ve kurtarma hizmetlerinde hayati bir öneme sahiptirler. Birleşik Krallığın genelinde bulunan yaklaşık 18.000 yarı zamanlı itfaiyeci ülkenin %60’ını kapsayacak verimli, güvenilir ve uygun maliyette hizmet sunmaktadırlar. Yarı zamanlı itfaiyeciler tam zamanlı itfaiyeciler gibi herhangi bir yangın, sel, trafik kazası ve kimyasal sızıntı durumunda çalışmak için hazırda beklemektedirler.

Yarı zamanlı itfaiyeciler herhangi bir yangın ya da başka bir afet durumunda hazırda bekletilirler. Bunlar itfaiyecilik hizmetini ek bir iş olarak yaparlar ve herhangi bir çağrı aldıklarından yaptıkları iş ne olursa olsun bırakıp itfaiye hizmetlerine koşmak zorundadırlar. Genellikle itfaiye biriminin yakınında oturma gibi zorunlulukları da vardır. Gönüllü itfaiyecilerden farklı olarak yaptıkları iş için ödeme alırlar. Ücretler bölgeden bölgeye değişmekle birlikte genel olarak haftalık olarak çalıştıkları saat üzerinden ücret alırlar (62).

Yarı zamanlı itfaiyeci olmak herhangi bir eğitim seviyesine sahip olmayı gerektirmez. Okur-yazar olunması yarı zamanlı itfaiyeci olmak için yeterlidir. Ancak yarı zamanlı itfaiyeci olmak için güvenilir, yetenekli, ekip içinde çalışmaya yatkın gibi kişisel özelliklere sahip olmak gerekir. Ayrıca yarı zamanlı itfaiyeciler işe alınmadan bazı fiziksel, pratik ve tıbbi testlerden geçmektedirler. Yarı zamanlı itfaiyeci olmak için 18 yaşını doldurmak da zorunludur (63).

Yarı zamanlı itfaiyeciler kabul edildikten sonra çeşitli itfaiye eğitim merkezlerinde eğitimlere başlamaktadırlar. Yarı zamanlı itfaiyeciler yangın ya da

başka herhangi bir acil duruma yanıt verecek seviyeye gelene kadar itfaiye eğitim merkezlerinde eğitime tabi tutulmaktadır. Yarı zamanlı itfaiyeciler genellikle ilk yıllarını çeşitli eğitimlerle geçirmektedirler. İtfaiyeciler eğitimlerini bitirdikten sonra bir değerlendirme testine tabi tutulmaktadır. Bu değerlendirme testini geçtikten sonra itfaiyeciler yangınlara ya da diğer afetlere yanıt verebilirler (62). Ayrıca bütün itfaiyecilerde olduğu gibi yarı zamanlı itfaiyeciler de kendi bölgesel itfaiyelerinde haftalık eğitimlere katılarak eğitimlerini diri tutmak zorundadırlar (63).

Kariyer itfaiyecilik

Kariyer itfaiyeciler asıl işleri itfaiyecilik olan profesyonel itfaiyecilerdir. Haftada 42 saat vardiyalı çalışma zorunlukları var ve itfaiyecilikten başka bir iş yapamazlar (64).

Kariyer itfaiyeci olmak için herhangi bir yaş sınırlaması olmamakla beraber genellikle 18 yaş ve üzeri adaylar tercih edilir. Kariyer itfaiyeci olmak bir üniversite ya da ileri düzeyde eğitim gerektirmemektedir. Fiziksel ve kişisel özellikler akademik eğitimden daha önemlidir. Tam zamanlı itfaiyeci olmak isteyen adaylar Ulusal İtfaiyeci Yetenek (National Firefighter Ability: NFA) testlerinin yanı sıra Kişisel Yetenekler ve Özellikler (Personal Qualities and Attributes: PQA) testlerinden de geçmeleri gerekmektedir (65).

NFA testleri üç farklı testten oluşmaktadır:

- **Matematik testi:** Adayların temel matematik bilgisini ve sayılarla çalışma kabiliyetini ölçmektedir. Kırk beş dakika sürmektedir.
- **Anlama testi:** Otuz dakika olarak düzenlenen yazılı bir testtir. Adayın bir itfaiyeci olarak yaygın karşılaşılabileceği durumları anlama ve yorumlama testidir.
- **Farkındalık ve problem çözme testi:** Bu test adayın kendisinin ve başkalarının güvenliğini sağlamak için yeteneğini ve bilgileri yorumlama yeteneğini değerlendirmektedir. Test 35 dakika sürmektedir (66).

PQA testi ise aşağıdaki konulardan oluşmaktadır:

- Her durumda adil ve etik bir yaklaşım benimseme durumu
- Değişime açık olma durumu

- Çok zor durumlarda bile kendine güvenme ve esnek tavır sergileme kabiliyeti
- Yangın ve Kurtarma Hizmetleri birimi ve toplum içinde etkili çalışabilme yeteneği
- Hem yazılı hem de sözlü etkili iletişim kurabilme yeteneği
- Kendisini ve başkalarını geliştirebilme yeteneği
- Problem çözebilme ve anlama yeteneği
- Çevresindekilere karşı farkındalık durumu
- Mükemmel standartlar elde etmek için kararlılık durumu

İtfaiyeci adayları bu testlerin yanında psikolojik ve diğer sağlık testlerinden de geçirilmektedirler (67).

İtfaiyeciler yukarıdaki testlerden geçip kabul edildikten sonra itfaiye teşkilatı içerisinde belirli eğitim merkezlerinde 14 haftalık zor ve yoğun bir eğitim programına tabi tutulmaktadır. Bu eğitim merkezleri hem teorik hem de pratik eğitime uygun bir şekilde düzenlenmiştir. Eğitim merkezlerinde hava yolu açma ve solunumun sağlanması ile ilgili merkez, sıcak yangın yapıları ve başka eğitim simülasyonları bulunmaktadır. Bu eğitim merkezlerinde itfaiyeciler arama ve kurtarma, yüksekten kurtarma, yangınları önleme ve yangın eğitimi gibi konularda eğitilmelerinin yanı sıra kara yolu kazaları, demir yolu kazaları, yüksek katlı binalarda yangın ve tehlikeli maddeler gibi konularda senaryolar oluşturulmakta ve uygulamalar yapılmaktadır (68). İtfaiyeciler başlangıç eğitimi denilen bu eğitimlerini tamamladıktan sonra itfaiye merkezlerine dönmekte ve iki yıl gözlem altında performansları sürekli değerlendirilmektedir (69).

Birleşik krallıkta itfaiyeci olmak için bir üniversite ya da ileri düzeyde eğitim gerektirmediği halde iki üniversitede yerel yangın ve kurtarma hizmetleri birimi ile de işbirliği içinde çalışan iki lisans programı bulunmaktadır. Yangın ve Liderlik Çalışmaları (Fire and Leadership Studies) ve Yangın ve Kurtarma (Fire and Rescue) isimleri altında bulunan bu programlar öğrencilere yangın ve kurtarma hizmetleri biriminde çalışma garantisi vermemektedir. Ancak yangın sektöründe iyi bir kariyer sahibi olmak için gerekli becerileri kazandırmaktadır (65, 68, 70).

Yerel yangın ve kurtarma servisi birimi ile işbirliği içinde çalışan bu programlar birime liderlik ve yangın bilimi alanında belirli standartlara ulaşmış mezunlar sağlamayı amaçlamaktadır. Ayrıca bu programı bitiren mezunlara yangın bilimi ile ilgili çeşitli yüksek lisans ve doktora programlarına başlama imkânı sağlamaktadır.

Toplamda üç yıl süren bu programlar öğrencilere part-time öğrenci olarak 4 ile 6 yıl arasında programı bitirme fırsatı da tanımaktadır. Öğrenciler 3 yıl boyunca liderlik, yangın risk yönetimi, kriz yönetimi, yangın ve kurtarma faaliyetleri, kazalar ve afetler gibi konularda eğitim almaktadırlar. Eğitimler teorik ve pratik olarak yerel yangın ve kurtarma servisi birimi ile birlikte verilmektedir (70, 71).

Ayrıca itfaiyecilikle doğrudan ilgili olmayan yangın mühendisliği, yangın güvenliği, risk yönetimi ve afet yönetimi gibi alanlarda ön lisans, lisans, yüksek lisans ve doktora programları mevcuttur (65).

2.3.3. İsrail’de itfaiyecilik

İsrail’de 2013 yılına kadar yangın ve kurtarma hizmetleri içişleri bakanlığına bağlı olarak yerel yönetimler tarafından yürütülmekteydi. Ancak 2012 yılında yapılan ve 2013 yılında yürürlüğe giren yasal değişiklikle bir Ulusal Yangın ve Kurtarma Kurumu (National Fire and Rescue Authority) kuruldu ve bu kurum Kamu Güvenliği Bakanlığı’na (Ministry of Public Security) bağlandı. Yapılan yasal değişikliğin temeli 2010 yılında İsrail’in kuzeyinde meydana gelen ve İsrail tarihinin en büyük yangını olarak kaydedilen orman yangınıydı. Meydana gelen bu yangında içinde itfaiyeci ve polislerinde bulunduğu 44 kişi hayatını kaybetmiş 100’ün üzerinde ev kullanılamaz hale gelmişti. İsrail itfaiyesi yangınla baş edememiş ve komşu ülkelerden yardım istemek zorunda kalmıştı. Yapılan yasal değişiklikle belediye tabanlı, bölünmüş itfaiye yapısı parçalanmamış, tek ve ulusal bir yapıya değiştirilmiş oldu (72, 73).

İsrail’de itfaiyecilik hizmetleriyle ilgili bütün hizmetler İsrail Yangın ve Kurtarma Hizmetleri (Israel Fire and Rescue Services) kurumu tarafından sağlanmaktadır. Kurum yangınla mücadelenin yanı sıra terör saldırıları, trafik kazaları ve diğer afetlerde kurtarma faaliyetleri yapmaktadır. Ayrıca burada çalışan

itfaiyeciler halkın eğitimi ve bilinçlendirme kampanyalarına da katılmaktadırlar (74). Kurum amaçlarını şu şekilde açıklamaktadır (75):

- Yangınları söndürerek ve yayılmalarını önleyerek can ve mal kaybını önlemek
- Yangın güvenliği ile ilgili eğitimlerin yanı sıra gerekli mevzuat değişiklikleri ile yangınları önlemek
- Polis teşkilatı ve diğer ilgili organizasyonlarla işbirliği yapmak ve ortak tatbikatlar yapmak
- İtfaiye istasyonlarının yapılması ve yenilenmesinin yanı sıra gerekli itfaiyeci ve malzeme alımlarını yapmak

İsrail’de yangın ve kurtarma hizmetlerine bağlı olarak 24 farklı bölgede 95 itfaiye istasyonu bulunmaktadır (76). Bu istasyonlarda 2011 yılı itibariyle 1900 maaşlı profesyonel itfaiyeci, 2012 yılı itibariyle de 1400 “fire-scout” denilen gönüllü itfaiyeci çalışmaktadır (77, 78).

Gönüllü (fire-scouts) itfaiyecilik

Gönüllü itfaiyecilik hizmetleri İsrail’de 1959 yılında başlamıştır. Amerika ve diğer ülkelerdeki gönüllü itfaiyeciliğe benzer olmakla birlikte İsrail’deki gönüllü itfaiyeciler lise düzeyindeki gençlerden seçilmektedir. Temel amaç gönüllülere itfaiyecilik ve kurtarma hizmetlerinde hayat kurtarma fırsatı tanımaktır. Bununla birlikte gönüllüler kişisel sorumluluk almayı öğrenmekte ve profesyonel itfaiyecilere de yardımcı olmaktadır (77).

Bu dönüştürücü program katılımcılara iyi vatandaş ve iyi insan olarak başkalarına yardım etmeyi aşılamaktadır. Gönüllüler sadece kendilerinden değil aynı zamanda bütün ekip arkadaşlarına, ailelerine ve insanlığa karşı sorumlu olduklarını öğrenirler. Gönüllüler bu program içerisinde başarılı ve başarısız olmayı öğrenmenin yanı sıra bir ekibin üyesi olmanın ne anlama geldiğini öğrenirler. Ayrıca birçok itfaiye şefi ve yüksek kademe itfaiyecileri kariyerlerine gönüllü itfaiyeci olarak başlarlar (79).

Gönüllü itfaiyeciler kabul edildikten sonra yerel itfaiyelerde 50 saatlik eğitime tabi tutulmaktadırlar. Bu eğitimler hem teorik hem de pratik olarak

verilmektedirler. Bu eğitimler boyunca genç gönüllüler merdivenlere tırmanma ve hortumları dağıtma gibi itfaiye araçlarını kullanmayı öğrenmenin yanı sıra çeşitli kurtarma tekniklerini de öğrenirler. Ayrıca gönüllüler bir yangının nasıl başladığını, yayıldığını ve söndürüleceğini öğrenmenin yanı sıra bir gaz ya da başka bir kimyasal sızıntının nasıl olduğunu ve bununla nasıl baş edileceğini de öğrenirler. Gönüllü itfaiyeciler eğitimlerini tamamladıktan sonra yerel itfaiyelerine geri dönerler ve buralarda da eğitimlerine devam ederler. Gönüllü itfaiyeciler gerçek yangınlarda çalıştırılmadıkları halde itfaiyeden gelen çağruları yanıtlama ve özel günleri düzenleme gibi konularda itfaiyeye ciddi katkıları olmaktadır (77).

Kariyer itfaiyecilik

İsrail’de 2013 yılında yürürlüğe giren yasa değişikliği ile birlikte tüm profesyonel itfaiyeciler devlet personeli oldular. Daha önce yerel yönetimlere bağlı olarak çalışan itfaiyeciler yapılan değişiklikle birlikte yangın ve kurtarma hizmetleri bünyesinde kamu güvenliği bakanlığına bağlandılar.

Yangın ve itfaiyecilik hizmetleri birimi itfaiyecilerin görevini; yerleşim yerleri ve açık alanlarda meydana gelen yangınlarla mücadele, tehlikeli maddelerin kontrolünü sağlamak, trafik kazalarında afetzedeleri kurtarma ve diğer bütün afetlerde can ve mal kaybını önlemek olarak tanımlamıştır (78).

İsrail’de itfaiyecilerin eğitimlerini yapma ve itfaiyecileri sertifikalandırmadan sorumlu tek kuruluş Ulusal Yangın ve Kurtarma Eğitimi Okulu’dur (National Fire and Rescue Training School). Okul 1050 metrekare alan üzerinde kurulmuştur. Okulun içerisinde derslikler, bilgisayar laboratuvarı, simülasyon laboratuvarları ve eğitim alanlarının yanı sıra yurt ve yemekhane de bulunmaktadır. Okul sadece itfaiye teşkilatına değil İsrail Cezaevi Hizmetleri (Israel Prison Service), çeşitli fabrikalar ve endüstri kuruluşlarına da eğitim vermektedir.

Eğitim tesisi temel amacını İsrail Yangın ve Kurtarma Hizmetleri biriminde çeşitli pozisyonlarda çalışacak itfaiyeci ve yönetici yetiştirmek olarak belirtmiştir. Okulun görevleri şunlardır (80):

- İtfaiyecilerin eğitilmesi ve sertifikalandırılmasını yapmak
- Eğitimlerini geliştirmek ve itfaiyecilik bilimine katkıda bulunmak

- 21. yüzyıla ayak uyduracak şekilde teknolojisini geliştirmek
- Başka kuruluşlara da yangın önleme, yangın söndürme ve kurtarma alanlarında eğitim vermek
- Personelin eğitimi için müfredat oluşturmak

İsrail’de hemen hemen bütün itfaiyeciler tehlikeli maddelere yanıt ve tehlikeli maddelerin yönetimi konusunda sertifikalıdır. Ayrıca bütün itfaiyeciler ağır cihazları kullanma, yangın söndürme, solunumun sağlanması, arama ve kurtarma konularında sertifikalıdır (74).

2.3.4. Japonya’da itfaiyecilik

Japonya’da itfaiyecilik hizmetleri yerel yönetimlere bağlı itfaiyeler tarafından yürütülmektedir. Ancak yerel yönetimlerin yangınla mücadele kapasitelerini güçlendirmek için çeşitli araştırma ve planlamalar yapan Yangın ve Afet Yönetimi Kurumu (Fire and Disaster Management Agency: FDMA) bulunmaktadır. FDMA gerek deprem, yangın, tayfun gibi doğal afetlerde gerekse terör saldırıları gibi insan kaynaklı afetlerde afete etkili bir yanıt verecek bir sistem oluşturmak için yerel yönetimlerle işbirliği içinde çalışmaktadır (81). FDMA’nın yerel yönetimler üzerinde kontrolü olmamakla birlikte yerel itfaiyelere bir rehberlik ve tavsiye rolü üstlenmektedir. FDMA’nın yetkisi altındaki işler aşağıdaki gibi sıralanabilir:

- Genel itfaiye sistemini oluşturulmak ve planlamak
- İtfaiye kuruluşlarının güçlendirilmesine yardımcı olmak ve önderlik yapmak
- İtfaiye bilimi ve teknolojisi ile ilgili araştırmalar yapmak
- Yerel itfaiyelere rehberlik yapmak ve tavsiyelerde bulunmak
- Bir acil durum boyunca yardım talebinde bulunmak
- Yerel hükümetler tarafından alınan afet önleme tedbirleri ile ilgili planlama ve koordinasyon sağlamak.

FDMA büyük bir afet durumunda yerel itfaiye birimleri ve bunlara bağlı kuruluşlarla hükümet arasındaki koordinasyonu da sağlamaktadır. Ayrıca yerel itfaiye birimlerinin baş edemeyeceği büyüklükteki afetlerde FDMA kendisine bağlı kurtarma ekipleri ile yerel itfaiyelere yardımcı olmaktadır (82).

Japonya’da itfaiye hizmetleri Yangın Koruma Merkezleri (Fire Defence Headquarters), İtfaiye Bölümü (Fire Department) ve İtfaiye İstasyonu (Fire Station) merkezlerinden oluşan geleneksel itfaiye hizmetleri ile geleneksel olmayan gönüllü itfaiye birliklerinden (non-conventional volunteer fire corps) oluşmaktadır. Her ikisi de yerel yönetime bağlı ve belediye başkanının sorumluluğu altındadır (81).

Gönüllü itfaiyecilik

Japonya’da gönüllü itfaiyeciler diğer birçok ülkedeki gönüllü itfaiyecilere benzer olarak bir taraftan işlerini yapan diğer taraftan toplumu afetlere karşı koruyan erkek ve kadın gönüllülerden oluşmaktadır. Serbest meslek sahipleri, öğrenciler, ev kadınları ve diğer meslek grupları yerel itfaiye istasyonları ile işbirliği içinde afet durumlarında yangın söndürme, arama kurtarma ve ilk yardım gibi hizmetler vererek afetlerle mücadele etmektedirler. Afetlerin olmadığı durumlarda bile toplumun yangınları ve afetleri önleme kabiliyetlerini geliştirmek için çeşitli organizasyonlar düzenlemektedirler. Kadın gönüllüler kadınların ağırlıkta oldukları yerlerde ev ziyaretleri yaparak ev yangınlarını önlemek için çeşitli eğitimler vermekte ve toplumsal duyarlılık oluşturulmaktadır. Ayrıca çocuk yuvaları ve ilkokullara giderek seminerler vermektedirler (83).

Japonya’da 2008 yılı itibariyle 133.344 gönüllü itfaiye kuruluşunda, 16.699’u kadın olmak üzere toplam 888.900 gönüllü itfaiyeci bulunmaktadır. Bu kariyer itfaiyecilerin (157.860) yaklaşık altı katı kadardır. Gönüllü itfaiyeciler şehir, kasaba ve köy düzeyinde örgütlenmişlerdir. Japonya’nın yaklaşık %96’sında yaklaşık 2.000 belediyede gönüllü itfaiye birimi bulunmaktadır (83, 84).

Gönüllü itfaiyeciler çok değişik ve karmaşık afetlerde arama kurtarma ve yangınları söndürme çalışmalarına katılmaktadırlar. Gönüllü itfaiyecilerin bu afetlere uygun ve etkili bir yanıt vermesi için bilgi ve becerilerinin geliştirilmesi gerekmektedir. Gönüllü itfaiyecilerin eğitimi ulusal hükümet, belediye ve valiliklerin koordinasyonu ile yürütülmektedir. Eğitimler yangın koruma merkezleri, itfaiyeler ve gönüllü itfaiye birliklerinin yanı sıra Yangın ve Afet Yönetimi Koleji (Fire and Disaster Management College) ve yerel yangın ve afet yönetimi okulları tarafından yapılmaktadır (85).

Kariyer itfaiyecilik

Japonya'da kariyer itfaiyeciler de gönüllü itfaiyeciler gibi şehir, kasaba ve köy bazında örgütlenmişlerdir. Yaklaşık 155.000 itfaiyeci bölgenin durumuna göre 10 ile 100 kişi arasında itfaiye istasyonlarına dağılmışlardır. Bir ağ gibi bütün ülkeyi kapsayan bu profesyoneller 365 gün 24 saat toplumun güvenliğini sağlamaktadırlar. Herhangi bir yangın durumunda özel yeteneklere sahip itfaiyeciler önceden kendilerine verilen rolleri büyük bir ustalıkla yerine getirirler (86).

Profesyonel itfaiyeciler hem teorik olarak sınıf ortamında hem de pratik olarak sahada çeşitli eğitimler almaktadırlar. Çeşitli afetlerde aktif olarak rol oynayan itfaiyeciler arama kurtarma, yangına müdahale ve yangını önleme, tehlikeli maddeler ve yangın araştırmaları gibi konularda bilgi ve beceri ile donatılmaktadırlar (85). Ayrıca profesyonel itfaiyeciler düzenli olarak tatbikatlara katılırlar. Bu tatbikatlara katılan itfaiyeciler gerçek bir yangınmış gibi tam donanımlı olarak katılmaktadırlar. Her itfaiyeci koruyucu elbiselerini giyer, merdiven, su hortumu gibi malzemelerini alarak yangınla mücadele etmektedir (86). Japonya'da itfaiyecilik hizmetleri daha çok yerel itfaiyeciler tarafından yürütüldüğü için dünyanın en büyük itfaiyelerinden biri olan Tokyo itfaiyesini incelemekte fayda vardır.

Tokyo itfaiyesi

Tokyo gerek sanayileşmiş ve yoğun bir şehir olması gerekse de çok yüksek binaların olması nedeniyle itfaiyeciler için yangın ve diğer afetlerle mücadelesi çok zor bir şehirdir. Bunun için her itfaiye istasyonunda ekipler yangınlara ve diğer afetlere hızlı bir şekilde müdahale etmek ve yangının ya da afetin zararlarını en aza indirmek için hazır olarak bekletilmektedirler (87).

Tokyo İtfaiye Teşkilatı (Tokyo Fire Department: TFD) 10 farklı bölgeye ayrılmış bulunan Tokyo'nun tümüne 18.000 itfaiye personeli ile hizmet vermektedir. Ayrıca başka ülkelerde meydana gelen afetlerde TFD, Japonya İtfaiye Hizmetlerinin Uluslararası Kurtarma Ekibi (International Rescue Team of Japanese Fire Service) üyesi olarak ulusal hükümetin yardım talebi üzerine yardım etmektedir (88).

İtfaiyecilerin hepsi bilgi ve beceri yönünde çok iyi eğitilmişlerdir. İtfaiyecilerin eğitimi Yangın Akademisi (Fire Academy) tarafından verilmektedir.

Yangın akademisi yeni başlayan itfaiyecilerin, idareci konumunda olanların ve çeşitli konularda özel olarak eğitilmesi gereken itfaiyecilerin eğitimini vermektedir. TFD eğitimlerinde gerçek afetlere yakın çok zor şartlar oluşturularak eğitimler yapılmaktadır. Çok yoğun duman, aşırı sıcak, çok yüksek ve aşırı karanlık gibi durumlar oluşturularak eğitimler yapılmaktadır. Eğitimlerin amacı itfaiyecilerin teknik olarak beceri kazanmasının yanı sıra fiziksel olarak güçlü olmasını da sağlamaktır.

Yangın akademisi 4 farklı eğitim programı yürütmektedir (89):

Acemi eğitimi: Her yıl yaklaşık 300 itfaiyeci bu eğitimi almaktadır. Üniversite mezunları için eğitim süresi 7 ay iken lise mezunları için 10 aydır. Kadınların hepsi 2 ya da 4 yıllık üniversite mezunu olup eğitim süresi bunlar için 6 aydır. Acemi eğitimleri hem teorik hem de pratik eğitimlerden oluşmaktadır. Teorik eğitim olarak itfaiyecilere fizik, kimya, yangın hukuku ve bina bilgisi gibi eğitimler verilirken pratik eğitim olarak tırmanma, kurtarma, hortum eğitimleri, su püskürtme, ilk yardım ve solunum cihazlarının kullanımı gibi eğitimler verilmektedir (90).

Yönetici eğitimi: Bu eğitim itfaiyede çeşitli kademelerde yöneticilik yapacak itfaiyecilere verilmektedir. Eğitimin amacı itfaiyecilerin yöneticilik, komuta ve diğer yöneticilikle olan kabiliyetlerini güçlendirmektir.

Teknik eğitim: Bu eğitim paramedik, kurtarma personeli, sürücü ve radyasyon tehlike birimlerinde çalışan personel gibi özel konularda çalışanlara verilmektedir. Eğitimin amacı personelin bazı özel konularda bilgi ve becerilerinin geliştirilmesidir.

Özel eğitim: belirli konularda eğitime ihtiyacı olan itfaiye personellerine verilen bir eğitimidir.

Yangın akademisindeki bu eğitimlerle birlikte Tokyo İtfaiyesi birçok kurumdan da personelin eğitimi konusunda destek almaktadır. Başta Yangın ve Afet Yönetimi Koleji (Fire and Disaster Management College) olmak üzere üniversiteler, eğitim enstitüleri, tıp okulları ile bağlantılı hastaneler Tokyo İtfaiye personelinin eğitim aldıkları kurumlardan bazılarıdır (89).

2.3.5. Türkiye’de itfaiyecilik

Türkiye’de itfaiyecilik hizmetleri 2006 yılında yayınlanan ve 2007 ile 2012 yıllarında çeşitli değişiklikler yapılan Belediye İtfaiye Yönetmenliğine göre belediyeler tarafından yürütülmektedir. Yönetmenliğe göre itfaiye teşkilatı da belediye meclisi kararı ile kurulur ve kuruluş sırasında kaynakların etkili ve verimli kullanılması, itfaiye hizmetlerinin kalitesinin artırılması, ihtiyaç duyulan nitelik, unvan ve sayıda personel istihdamının sağlanması dikkate alınır. İtfaiye birimlerin kurulmasında ise beldenin nüfusu, fiziki ve coğrafi yapısı, yangın ve diğer afetlere hassasiyeti ile gelişme potansiyeli dikkate alınır. Yönetmeliğe göre itfaiye teşkilatının görevleri şunlardır:

- Yangınlara müdahale etmek ve söndürmek,
- Her türlü kaza, çökme, patlama, mahsur kalma ve benzeri durumlarda teknik kurtarma gerektiren olaylara müdahale etmek ve ilk yardım hizmetlerini yürütmek; arazide, su üstü ve su altında her türlü arama ve kurtarma çalışmalarını yapmak,
- Su baskınlarına müdahale etmek,
- Doğal afetler ve olağanüstü durumlarda kurtarma çalışmalarına katılmak,
- **(Değişik:RG-9/1/2012-28168)** 27/11/2007 tarihli ve 2007/12937 sayılı Bakanlar Kurulu Kararıyla yürürlüğe konulan Binaların Yangından Korunması Hakkında Yönetmelik ile verilen görevleri yapmak,
- 5/6/1964 tarihli ve 6/3150 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulan Sivil Savunma ile İlgili Şahsi Mükellefiyet, Tahliye ve Seyrekleştirme, Planlama ve Diğer Hizmetler Tüzüğü gereğince kurulan itfaiye servisi mükelleflerini eğitmek, nükleer, biyolojik, kimyasal (NBC) maddeleri ile kirlenmelerde arıtma işlemlerine yardımcı olmak,
- Halkı, kurum ve kuruluşları itfaiye hizmetleri ile ilgili olarak bilgilendirmek, alınacak önlemler konusunda eğitmek ve bu konuda tatbikatlar yapmak,
- Kamu ve özel kuruluşlara ait itfaiye birimleri ile gönüllü itfaiye personelinin eğitim ve yetiştirilmesine yardım etmek; bunların bina, araç-gereç ve donanımlarının itfaiye standartlarına uygunluğunu denetlemek ve bu birimlere yangın yeterlilik belgesi vermek ve gerektiğinde bu birimlerle işbirliği yapmak,

- Belediye sınırları dışındaki olaylara müdahale etmek,
- Belediye sınırları içinde bacaları belediye meclisince tespit edilecek ücret karşılığında temizlemek veya temizlettirmek ve bacaları yangına karşı önlemler yönünden denetlemek,
- Talep edilmesi halinde orman yangınlarının söndürülmesi çalışmalarına katılmak,
- İmar planlarına göre parlayıcı, patlayıcı ve yanıcı madde depolama yerlerini tespit etmek,
- İşyeri, eğlence yeri, fabrika ve sanayi kuruluşlarını yangına karşı önlemler yönünden denetlemek, bu konularda mevzuatın öngördüğü izin ve ruhsatları vermek,
- Belediye başkanının verdiği diğer görevleri yapmak (91).

Türkiye’de itfaiyecilik hizmetleri büyük bir çoğunlukla profesyonel itfaiyeciler tarafından yürütülmektedir. Belirli bir gönüllü itfaiyecilik sistemi kurulmamakla beraber çeşitli belediyelerde ‘‘Gönüllü İtfaiyecilik Yönetmenlikleri’’ oluşturularak bazı gönüllüler eğitilmektedir (92). Bu konuda en iyi konumda olan İstanbul Büyük Şehir Belediyesi İtfaiye Daire Başkanlığı’nda Eylül 2013 itibariyle 10 gönüllü itfaiye istasyonunda 183 itfaiye personeli bulunmaktadır (29). Kocaeli depreminden sonra gündeme gelen gönüllü itfaiyecilik ile depremde aktif olarak çalışan bazı gönüllülerin önderliğinde Gönüllü İtfaiyeciler Birliği kurulmuştur. Ancak bu konuda yeterli ilerleme sağlanamamıştır (93).

Kariyer İtfaiyecilik

Türkiye’de Sivil Savunma Genel Müdürlüğü verilerine göre 2009 yılı itibariyle tüm itfaiyelerde 15.401 itfaiye personeli çalışmaktadır (47). Yönetmenliğe göre itfaiye eri; yangın söndürme, araç kullanma ve arama kurtarma faaliyetlerinin yanı sıra itfaiye hizmet binası ve müştemilatının güvenliğini, temizliğini, araç-gereç ve teçhizatın bakım ve onarımı ile haberleşme ve yazışma gibi yürütülmesi gereken diğer iş ve işlemleri yapar.

- İtfaiye yönetmeliğine göre itfaiye eri olarak atanmak için 657 sayılı kanununun 48. maddesindeki genel şartların yanı sıra şu şartların karşılanması gerekmektedir:

- En az lise veya dengi okul mezunu olmak,
- Sağlık açısından kapalı mekân, dar alan ve yükseklik gibi fobisi olmamak kaydıyla itfaiye teşkilatının çalışma şartlarına uygun olmak,
- Tartılma ve ölçülme aç karnına, soyunuk ve çıplak ayakla olmak kaydıyla erkeklerde en az 1.67 m, kadınlarda en az 1.60 m boyunda olmak ve boyun 1 m den fazla olan kısmı ile kilosunu arasında (+,-) 10 kg'dan fazla fark olmamak,
- 25 yaşını doldurmamış olmak,
- Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi (ÖSYM) tarafından yapılacak Kamu Personel Seçme Sınavına (KPSS) girmeleri ve sınav komisyonunca belirlenecek taban puanı almak

Yukarıdaki şartları sağlayan adaylar belediyenin kadro sayısı ile aranan nitelikleri belirterek açtığı ve kendi internet sitesinde yayınladığı itfaiye erliği sınavına başvururlar. Başvuranlar arasından en yüksek puana sahip adaydan başlamak üzere ilan edilen kadro sayısının üç katı aday belirlenerek sözlü sınava çağrılır. Sınava giren adayları dayanıklılık testi de dâhil olmak üzere, yönetmelikte atanma için öngörülen genel ve özel şartları taşıyıp taşımadıkları açısından değerlendirir. Sözlü sınavda başarılı olan adaylar ilan edilerek atamaları yapılır (91).

Türkiye’de itfaiyecilik eğitimi

Türkiye’de itfaiyecilik hizmetleri belediyeler tarafından yürütülmektedir. Onun için yönetmeliğe göre de itfaiyecilerin temel ve teknik eğitimleri belediyelere bağlı itfaiye teşkilatı tarafından yürütülmektedir. İtfaiye teşkilatı personelinin temel ve teknik eğitimleri, İçişleri Bakanlığı, Türkiye Belediyeler Birliği, yurt içi ve yurt dışında eğitim merkezi bulunan itfaiye teşkilatları veya üniversitelerin ilgili bölümleri ile bu konuda kurulmuş sivil toplum örgütleriyle işbirliği yaparak gerçekleştirir.

İtfaiye personeli; yangın önleyici tedbirler, itfaiye teşkilatının araç gereç ve malzemeleri, söndürücü cihazlar, söndürme ve kurtarma usulleri, ilk yardım, yangın yerinde araştırma ve inceleme, yangının keşfi, sabotaj ve kundakçılık ile sevk ve idare hususlarında eğitilmektedir. Ayrıca itfaiyecilerin fiziksel nitelikleri hazırlanan spor programları ile desteklenir (91).

Türkiye’de itfaiyecilikle ilgili eğitimler itfaiye teşkilatlarının eğitim merkezlerinin yanı sıra bazı meslek liselerinde ve ön lisans düzeyinde çeşitli üniversitelerde verilmektedir.

Meslek liselerinde itfaiyecilik programı

Milli Eğitim Bakanlığının hazırladığı bir çalışma raporu sonucunda dört Anadolu Meslek Lisesi bünyesinde 2009-2010 eğitim-öğretim yılı itibariyle ‘İtfaiyecilik ve Yangın Güvenliği’ bölümü açılmıştır. Çalışma raporunda itfaiyeciliğin insan hayatını ilgilendiren önemli bir meslek olduğu vurgulanmış ve bu alanda hizmet verenlerin eğitilmiş olmadıkları vurgulanmıştır. İnsan hayatı ile doğrudan ilgili olan bu meslekte eğitilmiş insanların olmasının önemli olduğu vurgulanmıştır. Sonuç olarak Ankara, İstanbul, İzmir ve Bursa illerinde itfaiye teşkilatlarına yakın olan dört Anadolu Meslek Lisesi bünyesinde ‘İtfaiyecilik ve Yangın Güvenliği’ bölümü açılmıştır. Ankara Altındağ İskitler Teknik ve Endüstri Meslek Lisesi, Bursa Osmangazi Tophane Teknik ve Endüstri Meslek Lisesi, İstanbul Bayrampaşa Şehit Büyükelçi İsmail Erez Teknik ve Endüstri Meslek Lisesi ve İzmir Buca Esnaf ve Sanatkarlar Odaları Birliği Teknik ve Endüstri Meslek Lisesi itfaiye teşkilatına yakın oldukları için seçilmiştir.

Rapora göre öğrenciler; ‘‘Bilgi ve İletişim Teknolojisi’’, ‘‘Matematik’’, ‘‘Mesleki Gelişim’’, ‘‘Teknik Çizimler’’, ‘‘Meslek Hesaplar’’, ‘‘İtfaiyeciliğe Giriş’’, ‘‘İşletmelerde Beceri Eğitimi’’, ‘‘Yangına Müdahale’’, ‘‘Arama Kurtarma’’, ‘‘Uçak Kaza-Kırım ve Yangınları’’, ‘‘İtfaiyecilikte İş Organizasyonu’’, ‘‘Yangın Önleme Tedbirleri’’, ‘‘Doğal Afetlere Hazırlık’’, ‘‘Dokümantasyon ve Arşivleme’’ gibi derslerden sorumlu olacaklardır.

Programı bitiren öğrenciler aldıkları diplomanın yanı sıra kazandıkları yeterlikleri gösteren bir sertifika da alacaklardır (94, 95).

Üniversitelerde itfaiyecilik programı

Türkiye’de ön lisans düzeyinde itfaiyecilik eğitimi ilk olarak 1996 yılında Kocaeli Meslek Yüksekokulu bünyesinde kurulmuştur. Daha sonra 1998 yılında bu program İzmit Meslek Yüksek Okuluna aktarılmıştır (96). Araştırma verilerinin toplandığı sırada toplam 11 üniversitede sivil savunma ve itfaiyecilik programı bulunmaktaydı. Ancak 2013-2014 yılında Amasya Üniversitesi Suluova Meslek

Yüksekokulu bünyesinde de sivil savunma ve itfaiyecilik programı açılarak bu sayı 12'ye çıkmıştır (97). Araştırmanın yapıldığı dönemde; Akdeniz, Atatürk, Bitlis Eren, Ege, Gaziantep, Giresun, İstanbul, Karabük, Kocaeli, Namık Kemal ve Yalova üniversitelerinde sivil savunma ve itfaiyecilik programı bulunmaktaydı. Program; Akdeniz, Bitlis Eren ve İstanbul üniversitelerinde Teknik Bilimler Meslek Yüksekokulu bünyesindeyken diğer üniversitelerde Meslek Yüksek Okulu bünyesindedir. Ayrıca program Akdeniz Üniversitesinde "Makine Bilimleri Bölümü" altında, Ege, İstanbul ve Namık Kemal üniversitelerinde bağımsız olarak diğer üniversitelerde ise "Mülkiyet Koruma ve Güvenlik Bölümü" altında bulunmaktadır (98-108).

Sivil savunma ve itfaiyecilik programlarına Mesleki ve Teknik Ortaöğretim Kurumlarının Elektrik, İnşaat Teknolojisi, İş Makineleri Bakım Onarım, İş Makineleri Operatörlüğü, Kimya Teknolojisi, Makine Teknolojisi, Acil Tıp Teknisyenliği, Motorlu Araçlar Teknolojisi, Çevre Sağlığı Teknisyenliği alanlarından mezun olan öğrenciler sınavsız olarak yerleştirilir. Sınavsız geçiş hakkı bulunan adayların yerleştirilmeleri yapıldıktan sonra boş kalan kontenjanlara genel lise mezunları ile meslek liselerinden kendi alanları dışındaki programları tercih etmiş olan adayların yerleştirilmeleri yapılır (98, 100).

Eğitim süresi iki yıl olan programı başarı ile bitiren mezunlar "Sivil Savunma ve İtfaiye Teknikeri" unvanını alırlar (98). Bu programı bitiren mezunlar herhangi bir işte çalışmayı garantilememektedirler. Ancak programı bitirenler sahip oldukları yeterlikler sayesinde belediyelere bağlı itfaiye kuruluşlarında, acil durum müdürlüklerinde ve kendi itfaiye teşkilatını kurmuş kamu kurum ve kuruluşlarında kolaylıkla iş bulabilmektedirler. Ayrıca mezunlar yangın güvenliği sektöründe ve sigorta şirketlerinde de çalışabilme şansına sahiptirler (100, 101).

Öğrenciler 2 yıl boyunca "Yanma ve Yangın Bilgisi", "İtfaiye ve Araç Bilgisi", Tehlikeli Maddeler", "Yangın Güvenliği", "Yangına Müdahale", "İtfaiye Mevzuatı", "Kurtarma Teknikleri", "İlk Yardım" gibi birçok ders almaktadırlar. Ayrıca üniversiteye göre süresi değişmekle birlikte öğrenciler mezun olmadan süresi önceden belli olan stajlarını yapmak zorundadırlar (98, 100, 101).

Programı başarı ile bitiren mezunlar şu yeterliklere sahip olmaktadır (98):

- İtfaiye araç ve ekipmanını kullanabilir ve temel bakımlarını yapabilir.
- İtfaiye teşkilatının idari yapısını ve bağlı olduğu yasal mevzuat ve düzenlemeleri bilir.
- Yangın sınıflarını ve bunlara özgü tehlikeleri tanıyarak doğru söndürücü malzeme ve yöntemle yangına müdahale edebilir.
- Yangın söndürücü malzemeler, kimyasal içerikleri ve kullanım alanlarını açıklayabilir.
- Yangın sonrasında yangın nedeninin tespitine yönelik araştırma yapabilir ve delil toplayarak bulguları değerlendirebilir.
- Kurtarma amacıyla kullanılan araç ve donanımdan faydalanarak kurtarma operasyonları yapabilir.
- Bina içi ve dışında yangın güvenliğine yönelik olarak alınması gereken önlemleri belirleyebilir, teknik çizimler yardımıyla gösterebilir ve uygulayabilir.
- Bina içi, bina dışı ve özel yangınlara müdahale organizasyonları yapabilir.
- Afet ve acil durumlara yönelik planlama ve organizasyonları yapabilir ve yönetebilir.
- Kimyasal maddelerin tehlikelerini ve müdahale yöntemlerini tanımlayabilir.

2.4. Afetlerde çalışmada isteklilik

Afet durumlarında afete ilk yanıt verecek, afetlerde hayati bir öneme sahip kurumların başında itfaiye kurumu gelmektedir (18). Herhangi bir afet durumunda afete etkili bir yanıt vermek, afete yanıt verecek tüm kurumların afete hazırlığına bağlıdır (109,110). İtfaiyenin afetlere hazırlığının başında ise afette çalışacak personelin planlaması gelmektedir. Herhangi bir afet durumunda afette çalışmaya istekli personel bulunmaması durumunda itfaiyenin afete etkili bir yanıt vermesi söz konusu değildir. Ayrıca afetlerde çalışacak olan personelin bazı özelliklerinin belirlenmesi ve afetlerde çalışmada istekliliğini etkileyen bazı faktörlerin saptanması önemlidir (16).

Afetlerde çalışacak olan itfaiye personelinin afetlerde çalışma istekliliği ile ilgili çok az çalışma bulunurken mezuniyet sonrasında afetlerde çalışacak olan sivil savunma ve itfaiyecilik okulu öğrencilerinin afetlerde çalışma istekliliği ile ilgili hiçbir çalışma bulunamamıştır. Afetlerde çalışma istekliliği ile ilgili yapılan çalışmaların çoğu sağlık çalışanlarıyla yapılmıştır.

Herhangi bir afet durumunda afet planlamacıları, yöneticiler ve toplum; afetlerde görev yapacak olan sağlık personeli ve itfaiyeciler gibi meslek erbabı kişilerin afetlerde çalışmada zorunlu ya da istekli olduğunu düşünürler (10, 11). Ancak mevcut duruma bakıldığında durumun böyle olmadığı görülmektedir. Örneğin ABD’de Francis Kasırgasından sonra 25 hemşire çalışmak istemedikleri için işlerinden kovulmuş ya da açığa alınmışlardır (12). Toronto’da şiddetli akut solunum yetmezliği sendromu (Severe Acute Respiratory Syndrome: SARS) nedeniyle hemşirelerin %25’i hastalığın bulaşmasından korktukları için çalışmayı reddetmişlerdir (13).

Afetlerde isteklilik ile ilgili yapılan en önemli çalışmalardan birisi Qureshi ve diğerlerinin New York City’de 47 sağlık kuruluşundan 6.400 sağlık çalışanıyla yaptığı çalışmadır. Yapılan çalışmada çalışanların farklı afetlerde çalışma istekliliği ve afetlerde çalışma istekliliğini etkileyen çeşitli faktörler incelenmiştir. Yapılan bu çalışmada katılımcılar en fazla kitlesel yaralanma (%86), fırtına (%80) ve çevresel afetlerde (%84) çalışmaya istekli olduklarını belirtirken en düşük oranda SARS salgını (%48), çiçek hastalığı salgını (%61), radyolojik afetler (%57) ve kimyasal afetlerde (%68) çalışmaya istekli olduklarını belirtmişlerdir. Ayrıca katılımcıların afetlerde çalışmaya istekliliğini etkileyen; korku, kendisi ve ailesi ile ilgili endişesinin olması ve çeşitli sağlık problemlerine sahip olması gibi faktörler belirlenmiştir (12). Bu konu ile ilgili yapılan diğer bir çalışma Lanzilotti ve diğerlerinin Havai’de doktor ve hemşirelerle yaptıkları çalışmadır. Çalışmaya katılan doktor ve hemşirelerin afetlerde çalışma isteklilikleri afetin türüne göre büyük bir farklılık göstermiştir. Katılımcılar doğal afetlerde çalışmaya silahlı çatışmalarda çalışmaya göre daha çok istekli olduklarını belirtmişlerdir (111).

Yapılan çalışmalarda personelin afetlerde çalışma istekliliğini etkileyen birçok faktör bulunmuştur. Çalışanlarının kişisel ve ailesel güvenliklerinin olmaması, yeterli koruyucu ekipmanların olmaması, bakmak zorunda oldukları aile bireylerinin olması ve afetle ilgili eğitiminin olmaması katılımcıların doğrudan belirttikleri çalışma istekliliklerini etkileyen faktörler olmuştur. Ayrıca meydana gelen afetin türü personelin afetlerde çalışma istekliliğini etkileyen diğer bir faktördür (12, 14, 15, 16, 17, 112). Örneğin; ABD’de itfaiyecilerle yapılan bir çalışmada katılımcıların %68,8’i herhangi bir grip salgınında çalışmada istekli olduğunu belirtirken sadece %30,4’ü

ailesinden birinin hasta olması durumunda bile çalışmada istekli olduğunu belirtmiştir (16). Türkiye’de ise Kaya ve diğerleri, nin bir devlet hastanesinde sağlık personeli ile yaptıkları çalışmada afetlerle ilgili bir eğitim alan katılımcıların %62,5’i afetlerde çalışmada istekli olduğunu belirtirken afetlerle ilgili herhangi bir eğitim almayanların %36,1’i bir afette görev yapmaya istekli olduğunu söylemiştir. Görev nedeniyle evden ayrı kalmasına engel birisi var olan katılımcıların %36’sı, olmayan katılımcıların %51,9’u afette görev yapmaya istekli olduğunu ifade etmiştir (17).

3. GEREÇ VE YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Yeri

Araştırma çalışmanın yapıldığı dönemde Türkiye’de sivil savunma ve itfaiyecilik programının bağlı olduğu Meslek Yüksekokulları ya da Teknik Bilimler Meslek Yüksekokullarının tamamında yapılmıştır. Çalışmanın yapıldığı 11 okul şunlardır:

- Akdeniz Üniversitesi, Teknik Bilimler Meslek Yüksekokulu
- Atatürk Üniversitesi, Horasan Meslek Yüksekokulu
- Bitlis Eren Üniversitesi, Teknik Bilimler Meslek Yüksekokulu
- Ege Üniversitesi, Ege Meslek Yüksekokulu
- Gaziantep Üniversitesi, Oğuzeli Meslek Yüksekokulu
- Giresun Üniversitesi, Espiye Meslek Yüksekokulu
- İstanbul Üniversitesi, Teknik Bilimler Meslek Yüksekokulu
- Karabük Üniversitesi, Karabük Meslek Yüksekokulu
- Kocaeli Üniversitesi, İzmit Meslek Yüksekokulu
- Namık Kemal Üniversitesi, Çerkezköy Meslek Yüksekokulu
- Yalova Üniversitesi, Yalova Meslek Yüksekokulu

Akdeniz Üniversitesi, Teknik Bilimler Meslek Yüksekokulu:

Akdeniz Üniversitesine bağlı olarak 1982’de kurulan Antalya Meslek Yüksekokulu, Yükseköğretim Yürütme Kurulunun 11.03.1993 tarihli kararı ile Teknik Bilimler Meslek Yüksekokulu ve Sosyal Bilimler Yüksekokulu olmak üzere iki Meslek Yüksekokulu’na ayrılmıştır. Bu tarihten itibaren Teknik Bilimler Meslek Yüksekokulu ayrı bir birim olarak yeniden yapılanmıştır.

Teknik Bilimler Meslek Yüksekokulu’nda, Şubat 2013 itibariyle, 81 öğretim elemanı (16 öğretim üyesi, 65 öğretim görevlisi), 34 idari personel ve 4735 öğrenci ile toplam 37 programda ön lisans eğitimi sürdürülmektedir. Teknik Bilimler Meslek Yüksekokulu, Akdeniz Üniversitesi Kampusu içerisinde 10.600 m²’lik eğitim-öğretim, atölye ve laboratuvar binalarına sahiptir.

Teknik Bilimler Meslek Yüksekokulu; Elektrik Elektronik Bilimleri, İnşaat Bilimleri, Makine Bilimleri, Bilgisayar Bilimleri ve Doğa ve Tarım Bilimleri alanlarında ilgili sektörlerin iş organizasyonu içerisinde yer alacak yeterli mesleki

bilgi birikimine sahip, tecrübeli, nitelikli ve alanında uzman ara insan işgücünü yetiştirmeyi amaçlamıştır. Bu amaçla, eğitim-öğretim çalışmaları uygulama ağırlıklı olarak atölye ve laboratuvar olanakları ile yürütülmektedir. Sivil savunma ve itfaiyecilik programı Makine Bilimleri altında itfaiyecilik alanında nitelikli işgücü yetiştirmektedir. Eğitime 1998 yılında başlayan program dört akademisyen tarafından yürütülmektedir (99, 113).

Atatürk Üniversitesi, Horasan Meslek Yüksekokulu:

Horasan Meslek Yüksekokulu 2012-2013 eğitim öğretim yılı itibariyle öğrenci almaya başlamıştır. Erzurum'un Horasan ilçesinde bulunan okul, 10 bölüm, 12 program ve 9 öğretim görevlisiyle eğitim vermektedir. Elektrik, Sivil Savunma ve İtfaiyecilik, Bilgisayar Programcılığı, Laborant, Veteriner Sağlık, Özel Güvenlik programlarında 210 öğrenci ile eğitime başlayan okul, piyasanın ihtiyaç duyduğu nitelikli işgücünü sağlamayı amaçlamıştır. Mülkiyet Koruma ve Güvenlik Bölümü bünyesinde bulunan sivil savunma ve itfaiyecilik programı 2012-2013 eğitim öğretim yılında ek yerleştirme ile öğrenci almaya başlamış ve üç akademisyen tarafından yürütülmektedir (106, 114).

Bitlis Eren Üniversitesi, Teknik Bilimler Meslek Yüksekokulu:

Yüzüncü Yıl Üniversitesi bünyesinde Bitlis Meslek Yüksekokulu olarak ilk defa 14 Aralık 1992 tarihinde İnşaat Programı'na ön kayıtla alınan 25 öğrenci ile eğitim-öğretim faaliyetlerine başlamıştır. Bitlis Meslek Yüksekokulu 2007 yılında açılan yeni üniversiteler kapsamında Bitlis Eren Üniversitesine bağlanmış olup, 2010-2011 eğitim öğretim yılı itibari ile Teknik Bilimler Meslek Yüksekokulu ve Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu adlarıyla iki farklı meslek yüksekokuluna ayrılmıştır. Bu tarihten itibaren Teknik Bilimler Meslek Yüksekokulu ayrı bir birim olarak eğitim öğretime devam etmektedir. Teknik Meslek Yüksekokulu, 2012 yılında eğitim öğretime başlayan sivil savunma ve itfaiyecilik programı ile 7 öğretim programı, 15 akademik personel ile eğitim ve öğretime devam etmektedir. Mülkiyet Koruma ve Güvenlik Bölümü bünyesinde bulunan sivil savunma ve itfaiyecilik programı iki akademisyen tarafından yürütülmektedir (104,115).

Ege Üniversitesi, Ege Meslek Yüksekokulu:

Eğitime 1984 yılında başlayan Ege Meslek Yüksekokulu, örgün öğretimde 35 ve ikinci öğretimde 21 olmak üzere toplam 56 programda 66 akademisyenle eğitim

vermektedir. Ege Meslek Yüksekokulu, 22.000 m² açık alan içerisinde 12.000 m² kapalı alana sahip olup bünyesinde bulunan 47 laboratuvar, atölye ve hangarda farklı alanlarda uygulamalı eğitim verilmektedir. Ege Meslek Yüksekokulu, sanayinin ihtiyacı doğrultusunda programlar açarak, hem sanayinin ara eleman ihtiyacını karşılamakta, hem de mezun olan öğrencilere geniş iş olanakları yaratmaktadır. Meslek Yüksekokulu bünyesinde bulunan sivil savunma ve itfaiyecilik programı 2007-2008 eğitim öğretim yılında eğitime başlamıştır. Programın uygulamalı eğitimleri İzmir İtfaiye Daire Başkanlığı Toros Yangın ve Doğal Afet Eğitim Merkezi'nde yapılmaktadır. Program bir öğretim görevlisi tarafından yürütülmekle birlikte, okulun diğer programlarında bulunan akademisyenler de eğitimleri desteklemektedir (101, 116).

Gaziantep Üniversitesi, Oğuzeli Meslek Yüksekokulu:

Oğuzeli Meslek Yüksekokulu 24.12.2002 Yüksek Öğretim Yürütme Kurulu Kararı ile kurulmuş olup, bünyesinde bulunan 5 bölüm ve 7 programda 16 akademisyenle eğitim vermektedir. Okulun temel amacı ilgili alanlarda nitelikli işgücü yetiştirmektir. Sivil savunma ve itfaiyecilik programı 2010 yılında Mülkiyet Koruma ve Güvenlik Bölümü bünyesinde açılmıştır (105).

Giresun Üniversitesi, Espiye Meslek Yüksekokulu:

Espiye Meslek Yüksekokulu, Yükseköğretim Kurulu Başkanlığınca 14 Şubat 2008 tarihli Yükseköğretim Genel Kurul Kararı ile kurulmuştur. Okul, 2009–2010 Eğitim-Öğretim yılında Mülkiyet Koruma ve Güvenlik Bölümüne bağlı Özel Güvenlik ve Koruma Programı ve Bitkisel ve Hayvansal Üretim Bölümüne bağlı Arıcılık programları ile eğitime başlamıştır. Okul bünyesinde bulunan 6 bölüm, 9 program ve 15 akademisyenle eğitim vermektedir. Mülkiyet Koruma ve Güvenlik Bölümü bünyesinde eğitim veren sivil savunma ve itfaiyecilik programı 2013-2014 eğitim öğretim yılında eğitime başlamıştır. Mülkiyet Koruma ve Güvenlik Bölümü bünyesinde bulunan özel güvenlik ve koruma programı, iş sağlığı ve güvenliği programı ile sivil savunma ve itfaiyecilik programı 6 akademisyen tarafından yürütülmektedir (108, 117).

İstanbul Üniversitesi, Teknik Bilimler Meslek Yüksekokulu:

İstanbul Üniversitesi'nde Ön Lisans Eğitimi, 1985 yılında İstanbul Meslek Yüksekokulu adı altında kurulan Bilgisayar Programcılığı Programı ile başlamıştır.

İstanbul Meslek Yüksekokulu 1988'de Teknik Bilimler Meslek Yüksekokulu ve Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu olarak ikiye ayrılmıştır. Bu tarihten itibaren ayrı bir birim olarak eğitim veren Teknik Bilimler Meslek Yüksekokulu halen 20 örgün öğretim ve 9 ikinci öğretim programında 65 akademisyenle eğitim vermektedir. Okul, endüstrinin ihtiyaç duyduğu alanlarda, uluslararası düzeyde teorik ve uygulamalı eğitim almış, tercih edilen, mesleki teknik elemanlar yetiştirmeyi amaçlamaktadır. Sivil Savunma ve İtfaiyecilik Programı, 2000-2001 Eğitim-Öğretim yılında Mülkiyet Koruma ve Güvenlik Bölümü bünyesinde kurulmuştur. İki akademisyenle yürütülen programın kendine ait bilgisayar ve yangın laboratuvarları bulunmaktadır. Ayrıca, program için kampüs içerisinde "Yangın Eğitimi Tatbikat Sahası" oluşturmak için çalışmalar devam etmektedir. Program, kurumsal aidiyeti güçlendiren, kendine ait bir ambleme de sahiptir (118, 119).

Karabük Üniversitesi, Karabük Meslek Yüksekokulu:

Karabük Meslek Yüksekokulu, 09 Kasım 2001 Yükseköğretim Kurulu Başkanlığının 09.11.2001 tarih ve 25936 sayılı yazısı ile açılması uygun görülmüş olup, 2002-2003 eğitim öğretim yılında eğitim öğretim faaliyetlerine başlanmıştır. Okul 9 bölüm, 14 program ve 34 akademik personel ile endüstrinin teknik elaman ihtiyacını karşılayarak bölgenin ve ülkenin refahının artırılmasını amaçlamaktadır. Sivil Savunma ve İtfaiyecilik Programı Meslek Yüksek Okulu bünyesinde 2008 yılından itibaren eğitim vermeye başlamıştır. Programda kadrolu üç öğretim elemanı bulunmaktadır. Diğer bölümlerden toplam sekiz öğretim elemanı kendi alanlarını ilgilendiren dersleri vermektedirler (107, 120).

Kocaeli Üniversitesi, İzmit Meslek Yüksekokulu:

İzmit Meslek Yüksekokulu 1998 yılında kurulmuştur. Üniversite düzeyinde eğitim veren ilk eğitim programı olarak 1996 yılında Kocaeli Meslek Yüksek Okulu bünyesinde açılan ve 1998 yılında İzmit Meslek Yüksek Okuluna aktarılan İtfaiyecilik ve Yangın Güvenliği Programı ile eğitim ve öğretime başlamıştır. Halen İzmit Meslek Yüksek Okulu, "İş Sağlığı ve Güvenliği", "Sivil Savunma ve İtfaiyecilik", "Muhasebe ve Vergi Uygulamaları" ve "Yerel Yönetimler" programları ile örgün ve ikinci öğretim faaliyetlerini sürdürmektedir. Mülkiyet Koruma ve Güvenlik Bölümü bünyesinde bulunan sivil savunma ve itfaiyecilik programı dört

akademisyenle eğitimlerini sürdürmektedir. Türkiye’de ön lisans düzeyinde açılan ilk sivil savunma ve itfaiyecilik programıdır (98, 121).

Namık Kemal Üniversitesi, Çerkezköy Meslek Yüksekokulu:

Çerkezköy Meslek Yüksek Okulu, 1994 -1995 Eğitim Öğretim yılı güz döneminde Trakya Üniversitesi bünyesinde, Çerkezköy MYO olarak kurulmuş olup, Trakya Üniversitesine bağlı olarak, 11 yıl kesintisiz eğitim vermiştir. 2006 Eğitim-Öğretim yılında Namık Kemal Üniversitesi’ ne bağlanarak, Namık Kemal Üniversitesi, Çerkezköy Meslek Yüksekokulu olarak eğitim-öğretim hayatına devam etmektedir. Okul bünyesinde bulunan 5 bölüm 6 programda 13 öğretim görevlisi ve 12 öğretmen eğitim vermektedir. Mülkiyet Koruma ve Güvenlik Bölümü bünyesinde 2009 yılından beri eğitim ve öğretimde bulunan sivil savunma ve itfaiyecilik programı üç akademisyen tarafından yürütülmektedir (102, 122).

Yalova Üniversitesi, Yalova Meslek Yüksekokulu:

Yalova Meslek Yüksekokulu, 06 Şubat 1995 tarihinde Uludağ Üniversitesine bağlı olarak; 3 Program, 59 Öğrenci ve 5 Personel ile Eğitim Öğretim sürecine başlamıştır. Yalova Üniversitesinin kuruluşu ile birlikte, Yalova Meslek Yüksekokulu olarak eğitim ve öğretime devam etmektedir. Okul, 12 bölüm, 15 program ve 49 akademisyenle ilgili sektörün ihtiyaçları doğrultusunda bireyler yetiştirmeyi amaçlamaktadır. Sivil savunma ve itfaiyecilik programı 2008 yılında Mülkiyet Koruma ve Güvenlik Bölümü bünyesinde açılmış dört akademisyenle eğitimlerine devam etmektedir. Programda, teorik bilgilerin yanı sıra uygulamalı eğitim de verilmektedir. Derslerin uygulamaları Yalova İtfaiyesi Daire Başkanlığı ve Doğal Afet Eğitim Merkezi'nde yapılmaktadır (103, 123).

3.2. Araştırmanın Evreni

Araştırmanın evreni Türkiye'de toplam 11 üniversitede bulunan sivil savunma ve itfaiyecilik programlarında öğrenime devam eden 1116 öğrencinin tamamıdır. Araştırmada örneklem seçilmemiştir, evrenin hepsine ulaşılması amaçlanmıştır.

Çalışmanın yapıldığı dönemde en fazla öğrenci Kocaeli Üniversitesi’nde (327 kişi, %29,3) bulunmaktaydı. Programa devam eden öğrencilerin çoğu 1. sınıf (602 kişi, %53,9) ve 1. öğretimde (833 kişi, %74,6) idi. Çalışmaya katılan öğrenciler en çok Kocaeli Üniversitesi (133 kişi, %18,2) ve Akdeniz Üniversitesi (129 kişi, %17,6)

öğrencilerinden oluşmaktadır. Çalışmaya katılan öğrencilerin %60,1'i (439 kişi) 1. sınıf, %77,4'ü (564 kişi) 1. öğretimde okumaktadır. Çalışmaya katılım yüzdesi okullar genelinde %65,5'dir. Çalışmaya katılım en düşük Kocaeli Üniversitesi (%40,6), 2. sınıf (%56,8) ve 2. öğretimde (%58,3) olmuştur (Tablo 3.2.1).

Tablo 3.2.1. Öğrencilerin okudukları üniversitelere, sınıfa ve öğretim şekline göre dağılımı (Sivil Savunma ve İtfaiyecilik Programı, Türkiye, Nisan 2013)

Özellik	Öğrenime devam eden		Çalışmaya Katılan		Katılım Düzeyi
	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Yüzde
Üniversite (n=731)					
Kocaeli Üniversitesi	327	29,3	133	18,2	40,6
Akdeniz Üniversitesi	191	17,1	129	17,6	67,5
Karabük Üniversitesi	92	8,2	73	10,0	79,3
Giresun Üniversitesi	75	6,7	69	9,4	92,0
Ege Üniversitesi	80	7,2	68	9,3	85,0
Namık Kemal Üniversitesi	76	6,8	58	7,9	76,3
İstanbul Üniversitesi	89	8,0	55	7,5	61,8
Yalova Üniversitesi	81	7,2	49	6,7	60,5
Gaziantep Üniversitesi	40	3,6	40	5,6	100,0
Atatürk Üniversitesi	39	3,5	31	4,2	79,5
Bitlis Eren Üniversitesi	26	2,3	26	3,6	100,0
Sınıf (n=731)					
1. Sınıf	602	53,9	439	60,1	72,9
2. Sınıf	514	46,1	292	39,9	56,8
Toplam	1116	100,0	731	100,0	65,5
Öğretim şekli(n=729)					
1. Öğretim	833	74,6	564	77,4	67,7
2. Öğretim	283	25,3	165	22,6	58,3

3.3. Araştırmanın tipi

Araştırma tanımlayıcı tipte epidemiyolojik bir çalışmadır.

3.4. Araştırmanın değişkenleri

Araştırmanın tanımlanan değişkenleri:

- Katılımcıların mezuniyet sonrasında farklı afetlerde çalışmaya isteklilik durumları
- Katılımcıların mezuniyet sonrası afetlerde çalışmaya genel olarak isteklilik durumları
- Katılımcıların programlarında aldıkları eğitimle ilgili görüşleri

Araştırmanın tanımlayıcı değişkenleri:

- Yaş
- Cinsiyet
- Mezun olduğu lisenin türü
- Mezun olduğu meslek lisesinin türü
- Medeni durumu
- Beden kitle indeksi
- Yaşamının büyük bir kısmını geçirdiği il
- Yaşamının büyük bir kısmını geçirdiği yerleşim yeri
- Aylık ortalama geliri
- Aylık ortalama gelirin yeterliliği
- Programında okurken yaşadığı mekân
- Okuduğu üniversite
- Okuduğu sınıf
- Okuduğu öğretim tipi
- Okuduğu programı seçme nedeni
- Okuduğu programın kaçınıcı tercihi olduğu
- Düzenli spor yapma durumu
- Düzenli yaptığı spor türü
- Lisanslı sporcu olma durumu
- Lisanslı olarak yaptığı spor türü
- Yüzme bilme durumu
- Beslenme durumu
- Sigara içme durumu

- Alkollü içki içme durumu
- Hobisi olma durumu
- Fobisi olma durumu
- Herhangi bir engelinin olma durumu
- Kronik hastalığı olma durumu
- Ruhsal hastalığı olma durumu
- Programına kayıt yaptırırken sağlık raporu istenme durumu
- Kendini sağlıklı hissetme durumu
- Kardeş sayısı
- Ailenin ortalama aylık geliri
- Ailede doğrudan afetlerle ilgili mesleği olan kimse varlığı
- İlerde görevi nedeniyle evden ayrı kalmasına engel olabilecek biri olma durumu
- Bu güne kadar herhangi bir afet yaşama durumu
- Bu güne kadar yaşadığı herhangi bir afetten etkilenme şekli
- Programında aldığı eğitim dışında afetler konusunda eğitim alma durumu
- Afetler konusunda aldığı eğitimler
- Yangınlarla ilgili eğitim alma durumu
- Bu güne kadar herhangi bir yangın yaşama durumu
- Bu güne kadar yaşadığı herhangi bir yangından etkilenme şekli
- Afetler ve yangınlarla ilgili bilgi kaynağı
- Sivil Toplum Kuruluşuna üyelik
- Sivil savunma ve itfaiyecilik programını üniversite sınavına girecek öğrencilere önerme durumu

3.5. Araştırmanın Veri Toplama Yöntemi

Araştırmada, araştırmacı tarafında hazırlanan 58 soruluk standart bir anket formu (Ek-1) kullanılmıştır. Anket formu katılımcılara araştırmacı tarafından dağıtılarak veriler gözlem altında toplanmıştır. Bütün öğrencilerin okulda oldukları bir zaman önceden program sorumlularıyla birlikte planlanmıştır. Bazı okullarda sınav döneminde yapılan anketler, sınavdan önce uygulanmıştır.

Tablo 3.5.1. Üniversitelerde Anketleri Uygulama Takvimi
(Sivil Savunma ve İtfaiyecilik Programı, Türkiye, Nisan 2013)

Okul	Tarih (2013)
Kocaeli Üniversitesi İzmit Meslek Yüksekokulu	01 Nisan
Yalova Üniversitesi Yalova Meslek Yüksekokulu	02 Nisan
Namık Kemal Üniversitesi Çerkezköy Meslek Yüksekokulu	03 Nisan
İstanbul Üniversitesi Teknik Bilimler Meslek Yüksekokulu	04 Nisan
Ege Üniversitesi Ege Meslek Yüksekokulu	08 Nisan
Akdeniz Üniversitesi Teknik Bilimler Meslek Yüksekokulu	09 Nisan
Gaziantep Üniversitesi Oğuzeli Meslek Yüksekokulu	15 Nisan
Karabük Üniversitesi Meslek Yüksekokulu	18 Nisan
Giresun Üniversitesi Espiye Meslek Yüksekokulu	22 Nisan
Atatürk Üniversitesi Horasan Meslek Yüksekokulu	24 Nisan
Bitlis Eren Üniversitesi Teknik Bilimler Meslek Yüksekokulu	25 Nisan

3.6. Araştırmada kullanılan terimler

Afet: Toplumun can ve mal varlığını olumsuz etkileyen ve etkilenen toplumun baş etme kapasitesini aşarak toplumun kendi kaynaklarını kullanarak üstesinden gelemeyeceği olaylardır (20,21).

Gönüllü itfaiyeci: Asıl işi itfaiyecilik olmayan ve itfaiyede tam zamanlı çalışmayan itfaiyecidir.

İtfaiye: Yangın söndürme kuruluşu

İtfaiyeci: Yangın söndürme kuruluşunda görevli kimse

İtfaiyecilik: İtfaiyecinin yaptığı iş, yangıncı (43).

Kariyer itfaiyeci: Asıl işi itfaiyecilik olan ve itfaiyede tam zamanlı çalışan itfaiyecidir (46).

Yangın: Değişen yoğunlukta ısı ve ışık gelişimi ile birlikte hızlı ve kendini idame ettiren oksidasyon sürecidir. Patlamalar da dâhil olmak üzere yıkıcı ve kontrolsüz meydana gelen bütün yanmalar yangın olarak nitelendirilebilir (4).

3.7. Araştırmanın veri kaynakları

Katılımcılardan veri toplamak için 58 soruluk anket formu (Ek I) hazırlanmıştır. Anket formu; katılımcıların sosyo demografik özelliklerine yönelik 16 soru, alışkanlıkları ile ilgili 6 soru, fobi ve hobileri ile ilgili 2 soru, sağlık durumlarını değerlendiren 5 soru, aile ile ilgili 4 soru, afetler ve yangınlarla ilgili deneyimlerini belirleyen 10 soru, ilerde afetlerde çalışma istekliliği ile ilgili 4 soru ve katılımcıların okul ve okulda aldıkları eğitim ile ilgili görüşlerini inceleyen 11 sorudan oluşmaktadır.

3.8. Araştırmanın ön denemesi

İlgili programların hepsi çalışmaya dâhil edildiği ve başka benzer bir grup olmadığı için ön deneme yapılmamıştır.

3.9. Araştırmanın insan gücü

Araştırmanın verileri araştırmacının kendisi tarafından toplanmıştır.

3.10. Araştırma verilerinin analizi

Araştırmada verilerin analizi için SPSS ver. 16.0 istatistiksel paket programı kullanılmıştır. Araştırma verileri araştırmacı tarafından programa girilmiş ve gerekli hata düzeltmeleri yapılmıştır. Aritmetik ortalama, ortanca, standart sapma gibi dağılım ve yaygınlık ölçüleri kullanılmıştır. Tanımlayıcı ve tanımlanan değişkenler arasındaki ilişkiyi incelemek için Ki-kare (Pearson ve Fischer) testlerinden faydalanılmıştır. Öğrencilerin halen devam ettikleri eğitimden memnuniyet durumları ve mezuniyet sonrasında afetlerde çalışma istekliliklerini etkileyen faktörlerin belirlenmesi için çok değişkenli lojistik regresyon modellemesi kullanılmıştır. Modellemede eldeki veriler kapsamında en açıklayıcı modele ulaşılması esas alınmış bu nedenle daha önceki literatürde etken/karıştırıcı olarak saptanmış ve/veya ikili analizlerde bağımlı değişkenle olan ilişkilere ait p değeri 0.20 ve altı bulunan değişkenler eş zamanlı olarak modele konulmuştur. İstatistiksel olarak anlamlılık düzeyi tüm analizlerde $p < 0,05$ olarak kabul edilmiştir.

3.11. Araştırmanın etik konuları

İlgili okullardan (Ek-II), H.Ü. Girişimsel Olmayan Araştırmalar Etik Kurulundan (Ek-III) ve katılımcılardan yazılı izinler (Ek-IV) alınmıştır. Araştırma verileri amaçları dışında kullanılmayacaktır. İlgili okullara tez kopyaları iletilecektir.

3.12. Araştırma takvimi

Tablo 3.12.1. Araştırma takvimi

(Sivil Savunma ve İtfaiyecilik Programı, Türkiye, Nisan 2013)

Araştırmanın Aşamaları	Tarih (2013-2014)
Araştırma önerisi hazırlama	2 Şubat-25 Şubat
Etik kurul ve idari izinler	26 Şubat-29 Mart
Veri toplama	30 Mart-29 Nisan
Veri Girişi	30 Nisan-28 Haziran
Verilerin Analizi	29 Haziran-25 Eylül
Verilerin Yorumlanması	26 Eylül-31 Aralık
Rapor Yazımı	1 Ocak-15 Haziran
Tezin sunumu	Temmuz 2014

3.13. Araştırmanın bütçesi

Araştırma bütçesi Tablo 3.13.1.'de sunulmuştur. Tez ile ilgili giderler ÖYP bütçesinden karşılanmıştır.

Tablo 3.13.1. Araştırmanın Bütçesi

(Sivil Savunma ve İtfaiyecilik Programı, Türkiye, Nisan 2013)

Araştırma Bütçe Kalemleri	TL
Seyahat giderleri	1156
Konaklama giderleri	940
Anket giderleri	375
Bir adet bilgisayar gideri	2000
Bir adet yazıcı gideri	300
9 adet tez basım ücreti	780
Genel Toplam	5551

4. BULGULAR

Çalışmanın yapıldığı dönemde Türkiye’de 11 üniversitede bulunan sivil savunma ve itfaiyecilik programı öğrencilerinin sosyo demografik özellikleri, eğitimleri hakkındaki görüşleri ve mezuniyet sonrasında afetlerde çalışma isteklilikleri incelenmiştir. Çalışma verileri araştırmacı tarafından geliştirilen 58 soruluk anket formu ile toplanmıştır. On bir üniversitede kayıtlı bulunan 1116 öğrenciden 733’ü (%65,5) çalışmaya katılmış ve anketleri tam olarak doldurmuştur.

Bulgular aşağıda sırasıyla öğrencilerin sosyo demografik özellikleri, okudukları programla ilişkili bazı özellikleri, eğitimleri hakkındaki görüşleri ve mezuniyet sonrasında afetlerde çalışma isteklilikleri şeklinde sunulmaktadır.

Tablo 4.1. Öğrencilerin yaş ve cinsiyetlerine göre dağılımları
(Sivil Savunma ve İtfaiyecilik Programı, Türkiye, Nisan 2013)

Özellik	Sayı	Yüzde
<u>Yaş (n=726)</u>		
18 ve altı	69	9,5
19	205	28,2
20	282	38,8
21	108	14,9
22 ve üstü	62	7,4
<i>Ortalama±SS: 20,0±1,8 Ortanca: 20 En küçük: 17 En büyük: 42</i>		
<u>Cinsiyet (n=733)</u>		
Erkek	704	96,0
Kadın	29	4,0

Araştırmaya katılanların yaşları 17-42 yaş aralığındadır. Öğrencilerin yaş ortalaması 20,0±1,8 yıl (Ortanca: 20, En küçük: 17, En büyük: 42) bulunmuştur. En geniş yaş grubunu 20 yaş grubu (282 kişi, %38,8) oluşturmaktadır. Öğrencilerin %96’sı (704 kişi) erkektir (Tablo 4.1).

Öğrencilerin %99,3’ü (727 kişi) bekâr olduğunu belirtmiştir.

Tablo 4.2. Öğrencilerin mezun oldukları lise türü ve meslek lisesi mezunlarının mezun oldukları bölümlere göre dağılımları

(Sivil Savunma ve İtfaiyecilik Programı, Türkiye, Nisan 2013)

Lise İle İlgili Özellik	Sayı	Yüzde
<u>Mezun Oldukları Lise Türü (n=733)</u>		
Endüstri Meslek Lisesi	613	83,6
Anadolu Teknik Lisesi	46	6,3
Sağlık Meslek Lisesi	28	3,8
Genel Lise	28	3,8
Çok Programlı Lisesi	5	0,7
Diğer*	13	1,8
<u>Meslek Lisesi Mezunu Öğrencilerin Mezun Oldukları Bölümler (n=692)</u>		
Makine Teknolojisi	384	55,5
Motorlu Araçlar Teknolojisi	175	25,2
Kimya Teknolojisi	41	5,9
İnşaat Teknolojisi	25	3,6
Çevre Sağlığı Teknisyenliği	21	3,0
İş Makineleri Bakım ve Onarımı	13	1,9
Acil Tıp Teknisyenliği	8	1,2
Elektrik	8	1,2
Diğer**	17	2,5

*: İmam Hatip Lisesi (4), Açık Öğretim Lisesi (3), Anadolu Lisesi (2), Kız Meslek Lisesi (1), Ticaret Meslek Lisesi (1), Tekstil Meslek Lisesi (1), Hazır Giyim Lisesi (1)

** : Bilgisayar Destekli Makine (5), Makine Ressamlığı ve Teknolojisi (2), Giyim Üretim (3), Elektrik Elektronik (1), Bilişim Teknolojileri (2), Bilgisayar Torna Tezgahı (1), Bilgisayar Programcılığı (1), Muhasebe Finansman (1), Çocuk Gelişimi ve Eğitimi (1)

Öğrencilerin büyük çoğunluğu endüstri meslek lisesi (613 kişi, %83,6) mezunudur. Meslek lisesi mezunu olan öğrencilerin ise çoğunluğu makine teknolojisi (384 kişi, %55,5) bölümünden mezun olmuştur (Tablo 4.2).

Tablo 4.3. Erkek öğrencilerin kendi ifadelerine göre boy, vücut ağırlığı ve beden kitle indeksine göre dağılımları

(Sivil Savunma ve İtfaiyecilik Programı, Türkiye, Nisan 2013)

Özellik	Sayı	Yüzde
<u>Boy uzunluğu (cm) (n=702)</u>		
169 ve altı	56	8,0
170-174	184	26,2
175-179	238	33,9
180-184	144	20,5
185 ve üstü	80	11,4
<i>Ortalama±SS: 176,7±6,0 Ortanca: 176 En küçük: 158 En büyük: 198</i>		
<u>Vücut ağırlığı (kg) (n=699)</u>		
59 ve altı	39	5,6
60-64	109	15,6
65-69	160	22,9
70-74	117	16,7
75-79	132	18,9
80-84	66	9,4
85 ve üstü	76	10,9
<i>Ortalama±SS: 71,6±9,3 Ortanca: 70 En küçük: 50 En büyük: 110</i>		
<u>BKİ (n=699)</u>		
18,5 ve altı (zayıf)	13	1,9
18,5-24,9 (normal kilolu)	546	78,1
25-29,9 (fazla kilolu)	130	18,6
30-34,9 (I. derece obez)	10	1,4
<i>Ortalama±SS: 22,9±2,7 Ortanca: 22,6 En küçük: 17,4 En büyük: 34,2</i>		

Not: Öğrencilerin boy ve ağırlıkları beyana göre dir. Kız öğrencilerin sayısı az olduğu için dışarı bırakılmıştır.

Erkek öğrencilerin boy uzunlukları 158-198 cm aralığındadır. Erkek öğrencilerin boy uzunlukları ortalaması 176,7±6,0 cm (Ortanca: 176, En küçük: 158, En büyük: 198) bulunmuştur. Erkek öğrencilerin boy uzunlukları en çok 175-179 (238 kişi, %33,9) cm aralığındadır. Erkek öğrencilerin vücut ağırlığı 50-110 kg aralığındadır. Erkek öğrencilerin vücut ağırlığı ortalaması 71,6±9,3 kg (Ortanca: 70,0, En küçük: 50, En büyük: 110) kg'dır. Erkek öğrencilerin vücut ağırlıkları en çok 65-69 (160 kişi, %22,9) kg aralığındadır. Erkek öğrencilerin Beden Kitle İndeksleri (BKİ) 16,5-34,2 kg/cm² aralığındadır. Erkek öğrencilerin BKİ ortalaması 22,9±2,7 (Ortanca: 22,6, En küçük: 17,4, En Büyük: 34,2) kg/cm²dir. Erkek öğrencilerin BKİ'leri en çok 18,5-24,9 (546 kişi, %78,1) kg/cm² aralığında bulunmaktadır (Tablo 4.3).

Tablo 4.4. Öğrencilerin yaşamlarının büyük kısmını geçirdikleri coğrafi bölge ve yerleşim yerlerine göre dağılımları

(Sivil Savunma ve İtfaiyecilik Programı, Türkiye, Nisan 2013)

Özellik	Sayı	Yüzde
<u>Öğrencilerin yaşamlarını geçirdikleri Bölge (n=593)</u>		
Marmara	245	41,3
Ege	111	18,7
Akdeniz	71	12,0
Karadeniz	64	10,8
İç Anadolu	48	8,1
Güneydoğu Anadolu	44	7,4
Doğu Anadolu	10	1,7
<u>Öğrencilerin yaşamlarının büyük bölümünü geçirdikleri yerleşim yeri (n=713)</u>		
İl Merkez	349	48,9
İlçe Merkez	306	42,9
Köy	50	7,0
Belde	8	1,1

Öğrenciler yaşamlarının büyük bir kısmını en çok Marmara bölgesinde (245 kişi, %41,3) geçirmiştir. Öğrenciler yaşamlarının en büyük kısmını geçirdikleri yerleşim yerini il merkez (349 kişi, %48,9) olarak belirtmişlerdir (Tablo 4.4). Marmara bölgesinde yaşamlarını geçiren öğrencilerin çoğu yaşamlarının en büyük kısmını İstanbul'da (116 kişi, %47,3) geçirdiğini belirtmiştir.

Öğrencilerin aylık ellerine geçen para 0-2200 TL aralığındadır. Öğrencilerin aylık ellerine geçen para ortalama 378,5±238,0 (Ortanca: 300,0, En küçük: 0,0, En büyük: 2200) TL bulunmuştur. Öğrencilerin %64,8'i (474 kişi) eline geçen aylık paranın kendisine yetmediğini belirtmiştir.

Tablo 4.5. Öğrencilerin programa devam ederken yaşadıkları mekâna göre dağılımları

(Sivil Savunma ve İtfaiyecilik Programı, Türkiye, Nisan 2013)

<u>Yaşadığı mekân</u>	Sayı	Yüzde
Arkadaşlarıyla evde kalan	255	35,0
Yurtta kalan	229	31,5
Ailesiyle evde kalan	225	30,9
Akrabalarıyla kalan	10	1,4
Diğer*	9	1,2
Toplam	728	100,0

*: Cemaat evinde kalan (6), evde tek başına kalan (2), itfaiyede kalan (1)

Öğrencilerin çoğunluğu arkadaşlarıyla evde (255 kişi, %35,0) kalmaktadır (Tablo 4.5).

Tablo 4.6. Öğrencilerin okudukları üniversitelere, sınıfa ve öğretim şekline göre dağılımları

(Sivil Savunma ve İtfaiyecilik Programı, Türkiye, Nisan 2013)

<u>Özellik</u>	Sayı	Yüzde
<u>Üniversite (n=731)</u>		
Kocaeli	133	18,2
Akdeniz	129	17,6
Karabük	73	10,0
Giresun	69	9,4
Ege	68	9,3
Namık Kemal	58	7,9
İstanbul	55	7,5
Yalova	49	6,7
Gaziantep	40	5,6
Atatürk	31	4,2
Bitlis Eren	26	3,6
<u>Sınıf (n=731)</u>		
1. Sınıf	439	60,1
2. Sınıf	292	39,9
<u>Öğretim şekli(n=729)</u>		
1. Öğretim	564	77,4
2. Öğretim	165	22,6

Çalışmaya katılan öğrenciler en çok Kocaeli Üniversitesi (133 kişi, %18,2) ve Akdeniz Üniversitesi (129 kişi, %17,6) öğrencilerinden oluşmaktadır. Çalışmaya katılan öğrencilerin %60,1'i (439 kişi) 1. sınıf, %77,4'ü (564 kişi) 1. öğretimde okumaktadır (Tablo 4.6).

Tablo 4.7. Öğrencilerin sivil savunma ve itfaiyecilik programını seçme nedenleri, programı seçerken toplam kaç tercih yaptıkları ve okudukları programın kaçınıcı tercihleri oldukları ile ilgili özelliklerin dağılımı

(Sivil Savunma ve İtfaiyecilik Programı, Türkiye, Nisan 2013)

Özellik	Sayı	Yüzde
<u>Programı Seçme Nedeni* (n=724)</u>		
İş imkânı olduğu için	387	53,4
Sevdiği için	330	45,6
İnsanlara yardım etmek istediği için	230	31,8
Puanı yettiği için	22	3,0
Başka bir bölüme gidemediği için	21	2,9
Ailesi istediği için	18	2,5
Başkalarının tavsiyesiyle seçen	9	1,2
Anlaşılmayan yanıtlar	5	0,7
Diğer**	27	3,7
<u>Toplam Yaptığı Tercih Sayısı (n=712)</u>		
10 ve altı	331	46,5
11-20	223	31,3
21-30	158	22,2
<i>Ortalama±SS: 14,1±9,2 Ortanca: 12,0 En küçük: 1 En büyük:30</i>		
<u>Okuduğu Programın Tercih Sıralaması (n=700)</u>		
10 ve altı	624	89,1
11-20	56	8,0
21-30	20	2,9
<i>Ortalama±SS: 4,0±7,0 Ortanca: 2,0 En küçük: 1 En büyük:30</i>		

*: Satır yüzdesi alınmıştır.

** : Hayali olduğu için (6), çalışma hayatının aktif olmasını istediği için (4), onurlu bir meslek olduğu için (4), bir lisans programına başlamak için (3), tesadüfen gelen (3), ilgisi bu alanda olduğu için (3), çalıştığı iş alanına yakın olduğu için (2), bu işe önem verdiği için (1), maaşı güzel olduğu için (1).

Öğrenciler bu programı en çok iş imkânı olduğu için (387 kişi, %53,4) tercih ettiklerini belirtmişlerdir. Öğrencilerin üniversite programları için toplam yaptığı tercih sayısı ortalaması 14,1±9,2 (Ortanca: 12,0 En küçük: 1 En büyük:30) tercihtir. Öğrenciler yaptıkları toplam tercih sayısı en çok 10 ve altı (331 kişi, %46,5)

grubundadır. Öğrencilerin okuduğu programın tercih sıralaması ortalaması $4,0 \pm 7,0$ (Ortanca: 2,0, En küçük: 1, En büyük:30) tercihtir. Öğrencilerin halen okuduğu programın üniversite sınavındaki tercih sıralaması en çok 10 ve altı (624 kişi, %89,1) grubudur (Tablo 4.7).

Tablo 4.8. Öğrencilerin düzenli spor ve lisanslı spor yapma durumları, yaptıkları düzenli spor ve lisanslı spor türleri ile yüzme yapma durumlarına göre dağılımları (Sivil Savunma ve İtfaiyecilik Programı, Türkiye, Nisan 2013)

Özellik	Sayı	Yüzde
<u>Düzenli Spor Yapma Durumu (n=727)</u>		
Evet	427	58,7
Hayır	300	41,3
<u>Yaptığı Düzenli Spor Türü* (n=339)</u>		
Futbol	161	47,5
Vücut Geliştirme Sporları	120	35,4
Koşu	92	27,1
Basketbol	36	10,6
Dövüş Sanatları	21	6,2
Yüzme	18	5,3
Yürüyüş	13	3,8
Voleybol	13	3,8
Masa Tenisi	10	2,9
Güreş	8	2,4
Diğer**	14	4,1
<u>Lisanslı Spor Yapma Durumu (n=733)</u>		
Evet	156	21,4
Hayır	574	78,6
<u>Yaptığı Lisanslı Spor Türü* (n=144)</u>		
Futbol	89	61,8
Dövüş Sanatları	20	13,9
Voleybol	10	6,9
Güreş	7	4,9
Basketbol	4	2,8
Kayak	4	2,8
Diğer***	13	9,0
<u>Yüzme Yapma Durumu (n=730)</u>		
Evet	523	71,6
Hayır	207	28,4

*: Satır yüzdesi alınmıştır.

** : Bisiklet (5), Tırmanma (3), Bilek Güreşi (2), Plates (1), Avcılık (1), Airhokey (1), Kayak (1).

***: Dalgıçlık (3), Halk Dansları (3), Dağcılık (2), Vücut Geliştirme Sporları (2), Hentbol (2), Avcılık (1).

Öğrencilerin %58,7'si (427 kişi) düzenli spor, %21,4'ü (156 kişi) ise lisanslı spor yaptıklarını belirtmiştir. Düzenli spor yapanların %47,5'i (161 kişi) lisanslı spor

yapanların %61,8'i (89 kişi) yaptığı spor türünü futbol olarak belirtmiştir. Öğrencilerin %71,6'sı (523 kişi) yüzmeye bildiğini belirtmiştir (Tablo 4.8).

Tablo 4.9. Öğrencilerin beslenme durumlarına göre dağılımları
(Sivil Savunma ve İtfaiyecilik Programı, Türkiye, Nisan 2013)

Beslenme Durumu	Sayı	Yüzde
Yeterli beslenen	263	36,0
Yeterli ve dengeli beslenen	147	20,1
Yetersiz ve dengesiz beslenen	133	18,2
Dengeli beslenen	99	13,5
Fikri olmayan	89	12,2
Toplam	731	100,0

Öğrencilerin çoğunluğu yeterli beslendiğini (263 kişi, %36,0) belirtmiştir (Tablo 4.9).

Tablo 4.10. Öğrencilerin sigara ve alkollü içki içme durumlarına göre dağılımları
(Sivil Savunma ve İtfaiyecilik Programı, Türkiye, Nisan 2013)

Özellik (N=733)	Sayı	Yüzde
<u>Sigara İçme Durumu</u>		
Hiç içmeyen	359	49,0
Her gün içen	232	31,7
Ara sıra içen	100	13,6
İçip de bırakan	42	5,7
<u>Alkollü İçki İçme Durumu</u>		
Hiç içmeyen	433	59,1
Ara sıra içen	130	17,7
Sadece özel günlerde içen	122	16,6
İçip de bırakan	27	3,7
Düzenli içen	21	2,9

Öğrencilerin %49,0'ı (359 kişi) hiç sigara içmediğini belirtirken %59,1'i (433 kişi) hiç alkollü içki içmediğini belirtmiştir (Tablo 4.10).

Öğrencilerin %63,5'i (460 kişi) meslekte kendisine yardımcı olabilecek bir hobisi olduğunu belirtirken mesleklerinde kendilerine yardımcı olacak hobilerini en fazla dağcılık (257 kişi, %56,0) olarak belirtmişlerdir. Öğrencilerin %23,6'sı (171 kişi) ise herhangi bir fobilerinin olduğunu belirtmiştir. En sık belirtilen fobi yükseklik korkusudur (61 kişi, %35,7) (Tablo 4.11).

Tablo 4.11. Öğrencilerin ilerde mesleklerini yaparken kendilerine yardımcı olacağını düşündükleri hobilerinin ve herhangi bir fobilerinin olma durumu ile hobileri ve fobilerinin dağılımı

(Sivil Savunma ve İtfaiyecilik Programı, Türkiye, Nisan 2013)

Özellik	Sayı	Yüzde
<u>Meslekte Yardımcı Olacak Hobileri Olma Durumu (n=724)</u>		
Evet	460	63,5
Hayır	264	36,5
<u>Meslekte Yardımcı Olacak Hobileri* (n=459)</u>		
Dağcılık	257	56,0
Sualtı sporları	189	41,2
İzcilik	127	27,7
Mağaracılık	61	13,3
Rafting	50	10,9
Kayak	33	7,2
Vücut geliştirme sporları	13	2,8
Yüzme	11	2,4
Koşu	9	2,0
Futbol	8	1,7
Diğer**	12	2,6
<u>Herhangi Bir Fobisi Olma Durumu (n=725)</u>		
Var	171	23,6
Yok	554	76,4
<u>Fobileri* (n=171)</u>		
Yükseklik korkusu	61	35,7
İğne enjeksiyon korkusu	37	21,6
Hayvan korkusu	33	19,3
Kapalı alan korkusu	29	17,0
Karanlık korkusu	27	15,8
Kan korkusu	14	8,2
Gök gürlemesi korkusu	7	4,1
Diğer***	3	1,8

*: Satır yüzdesi alınmıştır.

** : Dövüş Sanatları (3), Avcılık (3), Bisiklet sürmek (2), Yürüyüş (2), Tırmanma (1), Off-road (1).

***: Örümcek korkusu (2), Köpek korkusu (1).

Öğrencilerin %2,2'si (16 kişi) herhangi bir engelinin olduğunu belirtmiştir. Engeli olduğunu belirtenler en fazla konuşma bozukluğu (7 kişi) olduğunu söylemişlerdir. Öğrencilerin %1,1'i (8 kişi) sürekli ilaç kullanmak zorunda olduğu

bir kronik hastalığı olduğunu ifade etmiştir. Kronik hastalığı olduğunu belirtenler en fazla migren (2 kişi) hastalığını belirtmişlerdir. Öğrencilerden beş kişi ruhsal hastalığı olduğunu belirtirken ruhsal hastalığı olanlardan üç tanesi sinir hastalığının olduğunu belirtmiştir.

Öğrencilerin %68,6'sı (501 kişi) itfaiyecilik programına kayıt olurken kendisinden bir sağlık raporu istendiğini ifade etmiştir. Öğrencilerin %96,5'i (707 kişi) genel olarak kendisini sağlıklı hissettiğini belirtmiştir.

Öğrencilerin kendileri dâhil kardeş sayıları 1-15 aralığındadır. Öğrencilerin kendileri dâhil kardeş ortalamaları $3,1\pm 1,7$ dir (Ortanca: 3, En küçük: 1, En büyük: 15).

Öğrenci ailelerinin aylık ortalama gelirleri 0 TL-6000 TL aralığındadır. Ailelerin aylık ortalama gelirleri $1359,0\pm 756,2$ TL (Ortanca: 1100,0, En küçük: 0,0, En büyük: 6000 TL) bulunmuştur.

Tablo 4.12. Öğrencilerin ailelerinde doğrudan afetlerle ilgili bir mesleği olan birey bulunma durumu ile mesleği olanın mesleği ve yakınlığı ile ilgili özelliklerin dağılımı

(Sivil Savunma ve İtfaiyecilik Programı, Türkiye, Nisan 2013)

Özellik	Sayı	Yüzde
<u>Ailede Doğrudan Afetlerle İlgili bir Mesleği Olan Birey Bulunma Durumu (n=724)</u>		
Evet	68	9,4
Hayır	656	90,6
<u>Afetlerle İlgili Mesleği Olanın Yakınlığı (n=51)</u>		
Baba	16	31,4
Kuzen	13	25,5
Amca	6	11,8
Enişte	5	9,8
Dayı	4	7,8
Ağabey	4	7,8
Diğer*	3	5,9
<u>Afetlerle İlgili Mesleği Olanın Mesleği (n=51)</u>		
İtfaiyeci	36	70,6
Arama Kurtarma Personeli	9	17,6
İlk Yardım Teknisyeni	3	5,9
Diğer**	3	5,9

*: Akraba (2), Dede (1).

** : ARFF memuru (1), Kıyı Emniyet ve Gemi Kurtarma Personeli (1), Orman Muhafaza Memuru (1)

Öğrencilerin %9,4'ü (68 kişi) ailelerinde doğrudan afetlerle ilgili bir mesleği olanın var olduğunu belirtmiştir. Mesleği olduğunu belirtenlerin %31,4'ü (16 kişi) mesleği olanın babası olduğunu belirtirken %70,6'sı (36 kişi) yakının itfaiyeci olduğunu belirtmiştir (Tablo 4.12).

Öğrencilerin %4,7'si (34 kişi) ilerde afetlerde görevi nedeniyle evden ayrı kalmasına engel oluşturan birinin var olduğunu belirtmiştir. Evden ayrı kalmasına engel olan kişilerin yaşı 10-64 yaş aralığındadır. Engeli olanların yaş ortalaması $39,6 \pm 265,9$ 'dur (Ortanca: 45,5, En küçük: 10, En büyük: 64). Engel olanların büyük çoğunluğu (20 kişi) yetişkin yaş grubundadır. Öğrenciler çoğunlukla afetlerde çalışmalarına engel olabilecek kişilerin anne (11 kişi) ve babaları (4 kişi) olduklarını belirtmişlerdir. Öğrenciler engel olabilecek kişilerin özel durumunu ise en çok hasta (4 kişi) oldukları için evden ayrı kalmalarına engel oldukları şeklinde belirtmişlerdir.

Tablo 4.13. Öğrencilerin bu güne kadar herhangi bir afet yaşama durumları, yaşadıkları afet türü ve yaşadığı afetten etkilenme durumuna göre dağılımları (Sivil Savunma ve İtfaiyecilik Programı, Türkiye, Nisan 2013)

Özellik	Sayı	Yüzde
<u>Herhangi Bir Afet Yaşama Durumu (n=724)</u>		
Evet	315	43,5
Hayır	409	56,5
<u>Yaşadığı Afetin Türü* (n=294)</u>		
Deprem	267	90,8
Sel	36	12,2
Heyelan	7	2,4
Yangın	5	1,7
Çığ düşmesi	4	1,4
Diğer**	4	1,4
<u>Yaşadığı Afetten Etkilenme Durumu* (n=308)</u>		
Çok hafif yaşayan (can ve mal kaybı yok)	251	81,5
Mal kaybı yaşayan	41	13,3
Ruhsal olarak zarar gören	12	3,9
Yakınlarını kaybeden	8	2,6
Diğer***	5	1,6

*: Satır yüzdesi alınmıştır.

** : Kaza (2), Hortum (1), Yıldırım düşmesi (1).

***: Meydana gelen afette korkan (3), Meydana gelen afette fiziksel olarak zarar gören (2).

Öğrencilerin %43,5'i (315 kişi) herhangi bir afet yaşadığını belirtmiştir. Yaşadığı afetin türünü belirtenlerin %90,8'i (267 kişi) deprem yaşadığını belirtirken %81,5'i (251 kişi) yaşadığı afeti çok hafif yaşadığını, afetten can ve mal kaybının olmadığını belirtmiştir (Tablo 4.13).

Öğrencilerin %21,6'sı (157 kişi) sivil savunma ve itfaiyecilik programı dışında afetlerle ilgili herhangi bir eğitim aldığını belirtmiştir. Afetlerle ilgili eğitim alanların ise %84,9'u (124 kişi) ilk yardım eğitimi aldığını ifade etmiştir (Tablo 4.14).

Tablo 4.14. Öğrencilerin sivil savunma ve itfaiyecilik programı dışında afetler konusunda herhangi bir eğitim alma durumu ile aldıkları eğitime göre dağılımları (Sivil Savunma ve İtfaiyecilik Programı, Türkiye, Nisan 2013)

Özellik	Sayı	Yüzde
<u>Afetler Konusunda Herhangi bir Eğitim Alma Durumu (n=728)</u>		
Evet	157	21,6
Hayır	571	78,4
<u>Aldığı Eğitimin Türü* (n=146)</u>		
İlk Yardım Eğitimi	124	84,9
Travma Yaşam Desteği Eğitimi	19	13,0
Toplum Afet Gönüllüsü Eğitimi	19	13,0
İleri Yaşam Desteği Eğitimi	16	10,9
Arama Kurtarma Eğitimi	15	10,3
Diğer**	6	4,1

*: Satır yüzdesi alınmıştır.

** : Güvenli Yaşam Eğitimi (2), Gönüllü İtfaiyecilik Eğitimi (1), Yangın Müdahale Teknikleri Eğitimi (1), Dalgıçlık Eğitimi (1), İş Sağlığı ve Güvenliği Eğitimi (1).

Tablo 4.15. Öğrencilerin bu güne kadar herhangi bir yangın yaşama ve yaşadığı yangından etkilenme durumlarına göre dağılımları

(Sivil Savunma ve İtfaiyecilik Programı, Türkiye, Nisan 2013)

Özellik	Sayı	Yüzde
<u>Herhangi Bir Yangın Yaşama Durumu</u> (n=729)		
Evet	222	30,5
Hayır	507	69,5
<u>Yaşadığı Yangından Etkilenme Durumu*</u> (n=217)		
Çok hafif yaşayan (can ve mal kaybı yok)	147	81,5
Mal kaybı yaşayan	66	13,3
Ruhsal olarak zarar gören	8	3,9
Fiziksel olarak zarar gören	4	2,6

*: Satır yüzdesi alınmıştır.

Öğrencilerin %30,5'i (222 kişi) herhangi bir yangın yaşadığını belirtmiştir. Yaşadığı yangından etkilenme durumunu belirtenlerden %81,5'i (147 kişi) yangını çok hafif yaşadığını, yangında herhangi bir can ve mal kaybı olmadığını belirtmiştir (Tablo 4.15).

Öğrencilerin %72,2'si (521 kişi) yangında temel ilk yardımı bildiğini belirtmiştir.

Öğrencilerin büyük bir çoğunluğu (646 kişi, %89,0) yangın konusunda herhangi bir eğitim almadığını belirtmiştir. Eğitim aldığını belirten öğrencilerin %19,6'sı (10 kişi) yangınla ilgili aldığı eğitimin ismini "yangın eğitimi" olarak ifade etmiştir. Öğrencilerin yangınla ilgili aldıkları eğitim süresinin ortalaması $28,7 \pm 4,1$ (Ortanca: 16,0 En küçük: 1, En büyük: 172) saat olarak bulunmuştur. Öğrencilerin aldıkları eğitimin süresi en fazla 10 saat ve altında (%45,0, 18 kişi) bulunmuştur (Tablo 4.16).

Tablo 4.16. Öğrencilerin sivil savunma ve itfaiyecilik programı dışında yangın konusunda herhangi bir eğitim alma durumları, eğitimin ismi ve eğitimin süresi ile ilgili özelliklere göre dağılımları

(Sivil Savunma ve İtfaiyecilik Programı, Türkiye, Nisan 2013)

Özellik	Sayı	Yüzde
<u>Yangın Konusunda Herhangi bir Eğitim Alma Durumu (n=726)</u>		
Evet	80	11,0
Hayır	646	89,0
<u>Aldığı Eğitimin Türü* (n=51)</u>		
Yangın Eğitimi	10	19,6
Yangına Müdahale Eğitimi	9	17,6
Gönüllü İtfaiyecilik Eğitimi	9	17,6
Arama Kurtarma Eğitimi	8	15,7
İlk Yardım Eğitimi	4	7,8
Dağcılık Eğitimi	3	5,9
İlgisiz Yanıtlar	7	13,7
Diğer**	13	25,5
<u>Aldığı Eğitimin Süresi (n=40)</u>		
10 saat ve altı	18	45,0
11-20 saat	7	17,5
21-30 saat	4	10,0
31 saat ve üstü	11	27,5
<i>Ortalama±SS: 28,7±4,1 Ortanca: 16,0 En küçük: 1 En büyük: 172</i>		

*: Satır yüzdesi alınmıştır.

** : Flash-over (Ani tam tutuşma) Eğitimi (2), Tehlikeli Madde Eğitimi (2), Araç Malzeme Bilgisi Eğitimi (2), Yangından Korunma Eğitimi (2), İş Güvenliği Eğitimi (2), İtfaiye Eğitimi (2), Yangınla Mücadele Eğitimi (1).

Tablo 4.17. Öğrencilerin afetler ve yangınlarla ilgili gönüllü bir sivil toplum kuruluşuna üyelik durumları ve üye oldukları sivil toplum kuruluşlarına göre dağılımları

(Sivil Savunma ve İtfaiyecilik Programı, Türkiye, Nisan 2013)

Özellik	Sayı	Yüzde
<u>Sivil Toplum Kuruluşuna Üyelik Durumu</u> (n=716)		
Evet	61	8,5
Hayır	655	91,5
<u>Üye Oldukları Sivil Toplum Kuruluşları</u> (n=55)		
Gönüllü itfaiyecilik	19	34,5
AKUT	15	27,3
Arama Kurtarma Derneği Federasyonu	13	23,6
Diğer*	8	14,6

*:Ulusal Medikal Kurtarma Ekipleri (2), Türkiye İzcilik Federasyonu Arama Kurtarma ve İnsani Yardım Enstitüsü (2), Asya Arama Kurtarma (2), Kadak Güvenlik (1), TEMA Vakfı (1).

Öğrencilerin %8,5'i (61 kişi) afetler ya da yangınlarla ilgili bir Sivil Toplum Kuruluşu (STK) üyeliği olduğunu belirtirken üye olanların, %34,5'i (19 kişi) üye oldukları STK'yı gönüllü itfaiyecilik olarak belirtmiştir (Tablo 4.17).

Tablo 4.18. Öğrencilerin afetler ve yangınlarla ilgili sahip oldukları bilgiyi en çok sağladıkları kaynak ile ilgili dağılımları

(Sivil Savunma ve İtfaiyecilik Programı, Türkiye, Nisan 2013)

Afetler ve Yangınlarla İlgili Sahip Oldukları Bilgiyi En Çok Sağladıkları Kaynak	Sayı	Yüzde
Okul	632	88,6
İnternet ortamı	28	3,9
Televizyon	22	3,1
Staj	11	1,5
Kurs	9	1,3
İtfaiye	6	0,8
Diğer*	5	0,7
Toplam	713	100,0

*: Aile ve akraba ortamı (3), AFAD (1), AKUT (1).

Öğrencilerin çoğunluğu (632 kişi, %88,6) afetler ve yangınlarla ilgili sahip oldukları bilgiyi en sık olarak okuldan aldıklarını belirtmiştir (Tablo 4.18).

Tablo 4.19. Öğrencilerin genel olarak sivil savunma ve itfaiyecilik programından aldıkları eğitimi değerlendirme durumları ile aldıkları eğitimden memnuniyet durumları ve nedenlerine göre dağılımları

(Sivil Savunma ve İtfaiyecilik Programı, Türkiye, Nisan 2013)

Özellik	Sayı	Yüzde
<u>Aldığı Eğitimi Değerlendirme Durumu</u> (n=716)		
Yeterli	345	48,2
Yetersiz	304	42,5
Fikri yok	67	9,4
<u>Aldığı Eğitimden Memnuniyet Durumu</u> (n=716)		
Memnun	364	50,8
Memnun değil	233	32,5
Fikri yok	119	16,6
<u>Aldığı Eğitimden Memnuniyet Nedeni*</u> (n=253)		
Eğitimler iyi olduğu için	124	49,0
Hocalar iyi olduğu için	81	32,0
Eğitimler uygulamalı olduğu için	31	12,2
İmkânlar iyi olduğu için	8	3,2
Kendini geliştirdiğine inandığı için	7	2,8
Sevdiği için	7	2,8
Anlaşılmayan yanıtlar	6	2,4
Diğer**	5	2,0
<u>Aldığı Eğitimden Memnun Olmama Nedeni*</u> (n=200)		
Yeterli uygulama olmadığı için	70	35,0
Eğitimler iyi olmadığı için	49	24,5
Eğitim malzemeleri yetersiz olduğu için	37	18,5
Yeterli bulmadığı için	24	12,0
Eğitim için uygulama alanı olmadığı için	18	9,0
Alan dersleri yerine bölümle ilgisi olmayan dersler olduğu için	10	5,0
Hocalar iyi olmadığı için	5	2,5
Anlaşılmayan yanıtlar	4	2,0
Diğer***	5	2,5

*: Satır yüzdesi alınmıştır.

** : Uygulamalı eğitimleri itfaiyede aldığı için (2), Normal hayatta karşılaşılan olayları gördüğümüz için (2), Eğitim verenler de bu programı bitirdiği için (1).

***: Spor dersleri yetersiz olduğu için (2), Bu üniversitenin eğitimi çok zor olduğu için (2), Arama kurtarma eğitimleri verilmediği için (1).

Öğrencilerin %42,5'i (304 kişi) genel olarak sivil savunma ve itfaiyecilik programından aldığı eğitimi yetersiz bulunduğunu belirtmiştir. Öğrencilerin %32,5'i (233 kişi) ise genel olarak sivil savunma ve itfaiyecilik programından aldığı eğitimden memnun olmadığını belirtmiştir. Aldığı eğitimden memnun olmama nedenini belirtenlerin %35,0'ı (70 kişi) yeterli uygulama olmadığı, %24,5'i (49 kişi) eğitim iyi olmadığı, %18,5'i (37 kişi) ise eğitim malzemeleri yetersiz olduğu için aldığı eğitimden memnun olmadığını belirtmiştir (Tablo 4.19).

Araştırmaya katılan öğrencilerin yaşları, aylık ellerine geçen paranın yetme durumu ve yaşadıkları mekân ile sivil savunma ve itfaiyecilik programında aldıkları eğitimi değerlendirme durumları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmuştur (sırası ile; $p=0,001$, $p=0,003$, $p=0,007$). Çalışmaya katılan 19 yaş ve altı öğrencilerin %53,0'ı (141 kişi), 20 yaşında olanların %48,0'ı (133 kişi) ve 21 yaş ve üstü olanların %40,7'si (68 kişi) sivil savunma ve itfaiyecilik programında aldıkları eğitimi yeterli bulmuşlardır (Ki kare=17,904, $p=0,001$). Aylık eline geçen paranın kendisine yettiğini belirten öğrencilerin %53,8'i (136 kişi), aylık eline geçen paranın kendisine yetmediğini belirtenlerin %44,9'u (207 kişi) sivil savunma ve itfaiyecilik programında aldığı eğitimi yeterli olarak değerlendirmiştir (Ki kare=11,393, $p=0,003$). Arkadaşlarıyla evde kalanların %48,8'i (121 kişi), yurttan kalanların %41,5'i (93 kişi), ailesiyle evde kalanların %54,3'ü (125 kişi) programdan aldığı eğitimi yeterli olarak değerlendirmiştir (Ki kare=13,973, $p=0,007$) (Tablo 4.20).

“Fikri yok” yanıtları analize dâhil edilmediğinde de öğrencilerin yaşları, aylık ellerine geçen paranın yetme durumu ve yaşadıkları mekân ile aldıkları eğitimi değerlendirmeleri arasındaki istatistiksel anlamlılık devam etmektedir (sırası ile; $p=0,004$, $p=0,003$, $p=0,003$).

Tablo 4.20. Öğrencilerin bazı özelliklerine göre sivil savunma ve itfaiyecilik programında aldıkları eğitimi değerlendirme durumlarının dağılımı
(Sivil Savunma ve İtfaiyecilik Programı, Türkiye, Nisan 2013)

Özellik	<u>Öğrencilerin sivil savunma ve itfaiyecilik programında aldıkları eğitimi değerlendirme durumları</u>						Ki kare	P
	<u>Yeterli</u>		<u>Yetersiz</u>		<u>Fikri yok</u>			
	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde		
<u>Yaş (n=710)</u>								
19 ve altı	141	53,0	90	33,8	35	13,2	17,904	0,001
20	133	48,0	125	45,1	19	6,9		
21 ve üstü	68	40,7	86	51,5	13	7,8		
<u>Aylık eline geçen paranın yetme durumu (n=714)</u>								
Yetiyor	136	53,8	87	34,4	30	11,9	11,393	0,003
Yetmiyor	207	44,9	217	47,1	37	8,0		
<u>Okurken yaşadığı mekân (n=702)</u>								
Arkadaşlarıyla evde kalan	121	48,8	106	42,7	21	8,5	13,973	0,007
Yurtta kalan	93	41,5	114	50,9	17	7,6		
Ailesiyle evde kalan	125	54,3	78	33,9	27	11,7		

Tablo 4.21. Öğrencilerin üniversitelerine göre sivil savunma ve itfaiyecilik programında aldıkları eğitimi değerlendirme durumları

(Sivil Savunma ve İtfaiyecilik Programı, Türkiye, Nisan 2013)

<u>Öğrencilerin sivil savunma ve itfaiyecilik programında aldıkları eğitimi değerlendirme durumu</u>								
Üniversite	<u>Yeterli</u>		<u>Yetersiz</u>		<u>Fikri yok</u>		<u>Toplam</u>	
	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde
Akdeniz	76	59,8	43	33,9	8	6,3	127	17,8
Atatürk	6	19,4	23	74,2	2	6,5	31	4,3
Bitlis Eren	9	36,0	13	52,0	3	12,0	25	3,5
Ege	28	41,8	30	44,8	9	13,4	67	9,4
Gaziantep	28	73,7	5	13,2	5	13,2	38	5,3
Giresun	11	17,5	49	77,8	3	4,8	63	8,8
İstanbul	33	62,3	14	26,4	6	11,3	53	7,4
Karabük	38	53,5	28	39,4	5	7,0	71	9,9
Kocaeli	74	56,1	41	31,1	17	12,9	132	18,5
Namık Kemal	22	37,9	28	48,3	8	13,8	58	8,1
Yalova	18	36,7	30	61,2	1	2,0	49	6,9
Toplam	343	48,0	304	42,6	67	9,4	714	100,0

Ki kare=94,210 p<0,001

Öğrencilerin okudukları üniversiteler ile sivil savunma ve itfaiyecilik programında aldıkları eğitimi değerlendirme durumları arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur (Ki kare=94,210, p<0,001). Akdeniz Üniversitesi öğrencilerinin %59,8'i (76 kişi), Atatürk Üniversitesi öğrencilerinin %19,4'ü (6 kişi), Bitlis Eren Üniversitesi öğrencilerinin %36,0'ı (9 kişi), Ege Üniversitesi öğrencilerinin %41,8'i (28 kişi), Gaziantep Üniversitesi öğrencilerinin %73,7'si (28 kişi), Giresun Üniversitesi öğrencilerinin %17,5'i (11 kişi), İstanbul Üniversitesi öğrencilerinin

%62,3'ü (33 kişi), Karabük Üniversitesi öğrencilerinin %53,5'i (38 kişi), Kocaeli Üniversitesi öğrencilerinin %56,1'i (74 kişi), Namık Kemal Üniversitesi öğrencilerinin %37,9'u (22 kişi), Yalova Üniversitesi öğrencilerinin %36,7'si (18 kişi) sivil savunma ve itfaiyecilik programında aldıkları eğitimi yeterli bulmuştur (Tablo 4.21). “Fikri yok” yanıtları analize dâhil edilmediğinde de istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmaktadır (Ki kare=80,330, $p<0,001$).

Tablo 4.22. Öğrencilerin bazı özelliklerine göre sivil savunma ve itfaiyecilik programında aldıkları eğitimden memnun olma durumlarına göre dağılımları (Sivil Savunma ve İtfaiyecilik Programı, Türkiye, Nisan 2013)

Özellik	<u>Memnun</u>		<u>Memnun değil</u>		Ki kare	P
	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde		
<u>Yaş (n=590)</u>						
19 yaş ve altı	148	68,2	69	31,8	7,549	0,023
20 yaş	131	56,2	102	43,8		
21 yaş ve üstü	81	57,9	59	42,1		
<u>Okurken yaşadığı mekân (n=585)</u>						
Arkadaşlarıyla evde kalan	127	61,1	81	38,9	6,334	0,042
Yurtta kalan	104	54,7	86	45,3		
Ailesiyle evde kalan	126	67,4	61	32,6		

Araştırmaya katılan öğrencilerin yaşları ve yaşadıkları mekân ile sivil savunma ve itfaiyecilik programında aldıkları eğitimden memnun olma durumları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmuştur (sırası ile; $p=0,023$, $p=0,042$). Çalışmaya katılan 19 yaş ve altı öğrencilerin %68,2'si (148 kişi), 20

yaşında olanların %56,2'si (131 kişi) ve 21 yaş ve üstü olanların %57,9'u (81 kişi) sivil savunma ve itfaiyecilik programında aldıkları eğitimden memnun olduğunu belirtmiştir (Ki kare=7,549, p=0,023). Arkadaşlarıyla evde kalanların %61,1'i (127 kişi), yurttaki kalanların %54,7'si (104 kişi), ailesiyle evde kalanların %67,4'ü (126 kişi) programdan aldıkları eğitimden memnun olduklarını belirtmişlerdir (Ki kare=6,334, p=0,042) (Tablo 4.22).

Tablo 4.23. Öğrencilerin aylık olarak ellerine geçen paranın yetme durumuna göre sivil savunma ve itfaiyecilik programında aldıkları eğitimden memnun olma durumlarının dağılımı
(Sivil Savunma ve İtfaiyecilik Programı, Türkiye, Nisan 2013)

<u>Öğrencilerin sivil savunma ve itfaiyecilik programında aldıkları eğitimden memnun olma durumları</u>								
Aylık olarak eline geçen paranın yetme durumu	<u>Memnun</u>		<u>Memnun değil</u>		<u>Fikri yok</u>		<u>Toplam</u>	
	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde
Yetiyor	141	55,7	63	24,9	49	19,4	253	35,4
Yetmiyor	221	47,9	170	36,9	70	15,2	461	64,6
Toplam*	362	50,7	233	32,6	119	16,7	714	100,0

Ki kare=10,850 p=0,004

Aylık olarak eline geçen paranın kendisine yettiğini belirten öğrencilerin %55,7'si (141 kişi), aylık olarak eline geçen paranın kendisine yetmediğini belirtenlerin %47,9'u (221 kişi) sivil savunma ve itfaiyecilik programında aldıkları eğitimden memnun olduklarını belirtmişlerdir (Ki kare=10,850, p=0,004) (Tablo 4.23).

“Fikri yok” yanıtları analize dâhil edilmediğinde de öğrencilerin aylık ellerine geçen paranın yetme durumu ile eğitimlerinden memnuniyet durumu arasındaki istatistiksel anlamlılık devam etmektedir (Ki kare=8,927, p=0,003).

Tablo 4.24. Öğrencilerin üniversitelerine göre sivil savunma ve itfaiyecilik programında aldıkları eğitimden memnun olma durumlarının dağılımı
(Sivil Savunma ve İtfaiyecilik Programı, Türkiye, Nisan 2013)

<u>Öğrencilerin sivil savunma ve itfaiyecilik programında</u>								
<u>aldıkları eğitimden memnun olma durumları</u>								
Üniversite	<u>Memnun</u>		<u>Memnun değil</u>		<u>Fikri yok</u>		<u>Toplam</u>	
	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde
Akdeniz	81	63,8	32	25,2	14	11,0	127	17,8
Atatürk	6	19,4	17	54,8	8	25,8	31	4,3
Bitlis Eren	15	60,0	6	24,0	4	16,0	25	3,5
Ege	34	50,7	22	32,8	11	16,4	67	9,4
Gaziantep	32	84,2	4	10,5	2	5,3	38	5,3
Giresun	9	14,5	49	79,0	4	6,5	62	8,7
İstanbul	31	57,4	13	24,1	10	18,5	54	7,6
Karabük	37	52,1	16	22,5	18	25,4	71	9,9
Kocaeli	73	55,3	29	22,0	30	22,7	132	18,5
Namık Kemal	23	39,7	22	37,9	13	22,4	58	8,1
Yalova	21	42,9	23	46,9	5	10,2	49	6,9
Toplam*	362	50,7	233	32,6	119	16,7	714	100,0

Ki kare=1,232 p<0,001

Öğrencilerin okudukları üniversiteler ile sivil savunma ve itfaiyecilik programında aldıkları eğitimden memnun olma durumları arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur (Ki kare=1,232, p<0,001). Akdeniz Üniversitesi öğrencilerinin %63,8'i (81 kişi), Atatürk Üniversitesi öğrencilerinin %19,4'ü (6 kişi), Bitlis Eren Üniversitesi öğrencilerinin %60,0'ı (15 kişi), Ege Üniversitesi öğrencilerinin %50,7'si (34 kişi), Gaziantep Üniversitesi öğrencilerinin %84,2'si (32 kişi), Giresun Üniversitesi öğrencilerinin %14,5'i (9 kişi), İstanbul Üniversitesi öğrencilerinin %57,4'ü (31 kişi), Karabük Üniversitesi öğrencilerinin %52,1'i (37 kişi), Kocaeli Üniversitesi öğrencilerinin %55,3'ü (73 kişi), Namık Kemal Üniversitesi öğrencilerinin %39,7'si (23 kişi), Yalova Üniversitesi öğrencilerinin %42,9'u (21 kişi) sivil savunma ve itfaiyecilik programından aldıkları eğitimden memnun olduklarını belirtmişlerdir (Tablo 4.24). "Fikri yok" yanıtları analize dâhil edilmediğinde de istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmaktadır (Ki kare=93,506, p<0,001).

Tablo 4.25. Öğrencilerin sivil savunma ve itfaiyecilik programında aldıkları eğitimlerinden memnun olma durumlarını etkileyen faktörler- Çok Değişkenli Lojistik Regresyon Modeli
(Sivil Savunma ve İtfaiyecilik Programı, Türkiye, Nisan 2013)

Modelde Çalışılan Değişkenler	Beta	s.hata	Wald test	s.d.	p-değeri	Tahmini RR	%95 GA
<u>Yas</u>							
19 ve altı	0,77	0,283	0,730	1	0,786	1,080	0,620-1,879
20	-0,086	0,231	0,137	1	0,711	0,918	0,583-1,444
21 ve üstü						1,000	
<u>BKİ</u>							
18,5 ve altı (zayıf)	1,840	0,961	3,669	1	0,055	6,299	0,958-41,407
18,5-24,9 (normal kilolu)	0,913	0,767	1,414	1	0,234	2,491	0,553-11,209
25-29,9 (fazla kilolu)	0,828	0,783	1,118	1	0,290	2,288	0,493-10,614
30-34,9 (I, derece obez)						1,000	
<u>Eline geçen paranın yetme durumu</u>							
Yetiyor	0,318	0,182	3,076	1	0,079	1,375	0,963-1,963
Yetmiyor						1,000	
<u>Yaşadığı mekân</u>							
Arkadaşlarıyla evde kalan	0,210	0,250	0,711	1	0,399	1,234	0,757-2,014
Yurtta kalan	-0,007	0,271	0,001	1	0,980	0,993	0,584-1,689
Ailesiyle/akrabasıyla evde kalan						1,000	
<u>Devam ettiği üniversite</u>							
Akdeniz	2,807	0,482	33,920	1	0,000	16,559	6,439-42,587
Atatürk	0,780	0,677	1,328	1	0,249	2,182	0,579-8,222
Bitlis Eren	2,517	0,624	16,282	1	0,000	12,386	3,648-42,054
Ege	2,451	0,553	19,614	1	0,000	11,597	3,920-34,304
Gaziantep	4,001	0,663	36,393	1	0,000	54,652	14,896-200,512
Giresun						1,000	
İstanbul	2,661	0,573	21,535	1	0,000	14,311	4,651-44,031
Karabük	2,574	0,527	23,853	1	0,000	13,113	4,668-36,835
Kocaeli	2,431	0,486	25,047	1	0,000	11,373	4,389-29,470
Namık Kemal	2,128	0,542	15,434	1	0,000	8,397	2,905-24,274
Yalova	2,112	0,548	14,841	1	0,000	8,262	2,822-24,189
<u>Okuduğu sınıf</u>							
Birinci	0,294	0,237	1,538	1	0,215	1,342	0,843-2,138
İkinci						1,000	
<u>Okuduğu öğretim şekli</u>							
Birinci						1,000	
İkinci	0,444	0,269	2,718	1	0,099	1,559	0,920-2,641
<u>Düzenli spor yapma durumu</u>							
Düzenli spor yapan	0,357	0,180	3,941	1	0,047	1,429	1,005-2,033
Düzenli spor yapmayan						1,000	
<u>Beslenme Durumu</u>							
Yeterli ve dengeli beslenen	0,169	0,222	0,576	1	0,448	1,184	0,766-1,829
Yeterli ve dengeli beslenmeyen						1,000	
<u>Sigara içme durumu</u>							
İçen						1,000	
İçmeyen	0,64	0,191	0,112	1	0,738	1,066	0,733-1,551
<u>Alkol içme durumu</u>							
İçen						1,000	
İçmeyen	0,287	0,189	2,298	1	0,130	1,332	0,919-1,930
<u>Afetlerle ilgili hobisi olma durumu</u>							
Var	0,309	0,184	2,815	1	0,093	1,362	0,949-1,953
Yok						1,000	
<u>Fobisi olma durumu</u>							
Var	0,189	0,203	0,867	1	0,352	1,207	0,812-1,796
Yok						1,000	

Öğrencilerin sivil savunma ve itfaiyecilik programında aldıkları eğitimden memnun olma durumları (ref= memnun olmama) lojistik regresyon modellemesi ile çok değişkenli analiz edildiğinde, mevcut veriler kullanılarak ulaşılabilen en kapsayıcı model seçilerek (SPSS, “enter” komutu ile) farklı değişkenlerin öğrencinin memnuniyet durumu ile olan ilişkisi çalışılmıştır.

Modelde, yaş (ref=21 yaş ve üstü), beden kitle indeksi (ref=30-34,9 kg/cm², I, derece obez), eline geçen aylık paranın yetme durumu (ref=yetmeyen), yaşadığı mekân (ref=ailesiyle-akrabasıyla evde kalan), okuduğu üniversite (ref=Giresun Üniversitesi), okuduğu sınıf (ref=ikinci sınıf), okuduğu öğretim şekli (ref=birinci öğretim), düzenli spor yapma durumu (ref=düzenli spor yapmayan), beslenme durumu (ref=yeterli ve dengeli beslenmeyen), halen sigara içme durumu (ref=hayatında en az bir kere denemiş), halen alkol kullanma durumu (ref=hayatında en az bir kere denemiş), afetlerle başa çıkmada katkı sağlayabilecek herhangi hobisi olma durumu (ref=hobisi olmayan), herhangi bir fobisi olma durumu (ref=fobisi olmayan) için eş zamanlı kontrol sağlandığında, sadece halen devam edilen üniversite ve halen spor yapma durumu memnuniyet ile istatistiksel açıdan anlamlı düzeyde ilişkili bulunmuştur.

Diğer faktörler açısından kontrol sağlandığında, düzenli spor yaptığını belirtenler düzenli spor yapmayanlara kıyasla 1,429 kez (%95 GA= 1,005-2,033) aldıkları eğitimlerinden daha memnun olarak bulunmuştur. Bu durumun, spor ile memnuniyet arasındaki sekonder bir ilişkiden (örneğin, kendisiyle barışık olma, sağlıklı olma vb.) kaynaklanıyor olabileceği düşünülmüştür.

Halen devam edilen üniversite ile alınan eğitimden memnun olma arasındaki ilişki incelendiğinde, ikili analizlerde en düşük memnuniyet düzeyi ile ilişkili bulunan Giresun Üniversitesi referans alınarak: Akdeniz Üniversitesi 16,559 (%95 GA=6,439-42,587), Atatürk Üniversitesi 2,182 (%95 GA=0,579-8,222), Bitlis Eren Üniversitesi 12,386 (%95 GA=3,648-42,054), Ege Üniversitesi 11,597 (%95 GA=3,920-34,304), Gaziantep Üniversitesi 54,652 (%95 GA=14,896-200,512), İstanbul Üniversitesi 14,311 (%95 GA=4,651-44,031), Karabük Üniversitesi 13,113 (%95 GA=4,668-36,835), Kocaeli Üniversitesi 11,373 (%95 GA=4,389-29,470), Namık Kemal Üniversitesi 8,397 (%95 GA=2,905-24,274) ve Yalova Üniversitesi

8,262 (%95 GA=**2,822-24,189**) kez aldıkları eğitimlerinden daha memnun olarak bulunmuştur (Tablo 4.25).

Tablo 4.26. Öğrencilerin sivil savunma ve itfaiyecilik programını seçmedeki memnuniyet durumları ile bu programı üniversite sınavına girecek öğrencilere önerme durumları ve bunların nedenlerine göre dağılımı
(Sivil Savunma ve İtfaiyecilik Programı, Türkiye, Nisan 2013)

Özellik	Sayı	Yüzde
<u>Programı Seçmekten Memnuniyet Durumu (n=723)</u>		
Memnun	657	90,9
Memnun değil	17	2,4
Fikri yok	49	6,8
<u>Programı Seçmedeki Memnuniyet Nedeni* (n=525)</u>		
Sevdiği bölüm olduğu için	171	32,6
İş imkânı olduğu için	102	19,4
İnsanlara yardımcı olmak istediği için	82	15,6
İsteddiği bölüm olduğu için	58	11,0
Hayat kurtarmak istediği için	51	9,7
İyi bir meslek olduğu için	29	5,5
Kendisine uygun bir meslek olduğu için	20	3,8
Eğlenceli ve zevkli bir meslek olduğu için	19	3,6
Kutsal bir meslek olduğu için	14	2,7
Hayal ettiği meslek olduğu için	14	2,7
Haraketli bir meslek olduğu için	12	2,3
Toplum için faydalı bir meslek olduğu için	10	1,9
Yapabileceği bir meslek	7	1,3
Diğer**	25	4,8
<u>Programı Üniversite Sınavına Girecek Öğrencilere Önerme Durumu (n=724)</u>		
Kesinlikle öneririm	327	45,2
Öneririm	291	40,2
Ne öneririm ne önermem	67	9,3
Önermem	16	2,2
Kesinlikle önermem	23	3,2

Tablo 4.26. (Devam) Öğrencilerin sivil savunma ve itfaiyecilik programını seçmedeki memnuniyet durumları ile bu programı üniversite sınavına girecek öğrencilere önerme durumları ve bunların nedenlerine göre dağılımı (Sivil Savunma ve İtfaiyecilik Programı, Türkiye, Nisan 2013)

Özellik	Sayı	Yüzde
<u>Programı Üniversite Sınavına Girecek Öğrencilere Önerme Nedeni* (n=479)</u>		
İş imkânı iyi olduğu için	182	38,0
İyi bir meslek olduğu için	117	24,4
Önü açık bir meslek olduğu için	41	8,6
Hayat kurtarmak için	35	7,3
Heyecanlı ve eğlenceli bir meslek olduğu için	28	5,8
İnsanlara yardımcı olmak için	25	5,2
Topluma faydalı bir meslek olduğu için	22	4,6
Kutsal bir meslek olduğu için	21	4,4
Eğitilmiş itfaiyecilere ihtiyaç olduğu için	19	4,0
Severek yapacakları bir iş olduğu için	12	2,5
Maaşı iyi olduğu için	9	1,9
Genç itfaiyecilere ihtiyaç olduğu için	7	1,5
Çalışma şartları iyi olduğu için	7	1,5
Kendisi memnun olduğu için	6	1,2
Anlaşılmayan yanıtlar	14	2,9
Diğer***	16	3,3

*: Yüzde hesaplamaları 479 üzerinden yapılmıştır.

** : Geleceği olan bir meslek olduğu için (5), Önemli bir meslek olduğu için (4), Uygulamalı bir meslek olduğu için (4), Eğitimleri iyi olduğu için (4), Hayata yönelik bir meslek olduğu için (3), Topluma rahat bir yaşam sunmak için (3) Sorumluluk sahibi olmayı sevdiği için (2)

***: Bu mesleğin önemini arttırmak için (5), Bu ülkede afetlere önem verilmesi gerektiği için (5), Kendilerini geliştirecekleri bir meslek olduğu için (4), Bu bölümün ne kadar önemli bir meslek olduğunu görmeleri için (2).

Öğrencilerin çoğunluğu (657 kişi, %90,9) sivil savunma ve itfaiyecilik programını seçmekten memnun olduğunu belirtmiştir. Sivil savunma ve itfaiyecilik programını seçmekten memnun olan öğrencilerin %32,6'sı (171 kişi) sevdiği bölüm olduğu için programı seçmekten memnun olduğunu belirtmiştir. Öğrencilerin çoğunluğu (618 kişi, %85,4) programı üniversite sınavına girecek öğrencilere önerdiğini ifade etmiştir. Öğrencilerin %38,0'ı (182 kişi) iş imkânı iyi olduğu için programı üniversite sınavına girecek öğrencilere önerdiğini belirtmiştir (Tablo 4.26).

Programı üniversite sınavına girecek öğrencilere önermeyen öğrenciler en sık (7 kişi) rakiplerinin artmaması için önermediklerini belirtmişlerdir.

Tablo 4.27. Öğrencilerin okudukları üniversiteyi seçmekten memnuniyet durumları ile memnun olup olmama nedenlerine göre dağılımları

(Sivil Savunma ve İtfaiyecilik Programı, Türkiye, Nisan 2013)

Özellik	Sayı	Yüzde
<u>Okuduğu Üniversiteyi Seçmekten Memnuniyet Durumu (n=706)</u>		
Memnun	528	74,8
Memnun değil	178	25,2
<u>Okuduğu Üniversiteyi Seçmedeki Memnun Olma Nedeni* (n=336)</u>		
Evine yakın olduğu için	74	22,0
Eğitimi güzel olduğu için	71	21,1
İyi üniversite olduğu için	61	18,1
Eğitim kadrosu iyi olduğu için	37	11,0
Sosyal aktivite açısından iyi olduğu için	19	5,6
Üniversitenin bulunduğu çevre güzel olduğu için	19	5,6
İstediği üniversite olduğu için	16	4,8
Üniversitenin bulunduğu şehri sevdiği için	13	3,9
Tecrübeli ve kaliteli bir üniversite olduğu için	12	3,6
Yeterli imkanları olduğu için	9	2,7
Yaşam şartlarına uygun olduğu için	6	1,8
Sevdiği için	5	1,5
Diğer**	16	4,8
<u>Okuduğu Üniversiteyi Seçmede Memnun Olmama Nedeni* (n=123)</u>		
Okulun bulunduğu yer kötü olduğu için	22	17,9
Üniversitenin sosyal ortamı kötü olduğu için	16	13,0
Eğitimi yeterli olmadığı için	16	13,0
Okulun imkânları yetersiz olduğu için	16	13,0
Okulun fiziki koşulları kötü olduğu için	10	8,1
Uygulama için eğitim alanı olmadığı için	9	7,3
Eğitim için yeterli malzeme olmadığı için	9	7,3
Not sistemi iyi olmadığı için	8	6,5
Memleketinden uzak olduğu için	7	5,7
Uygulama olmadığı için	6	4,9
Diğer***	15	12,2

*: Satır yüzdesi alınmıştır.

** : Arkadaş ortamı iyi olduğu için (4), Dersleri kolay olduğu için (4), Uygulamalı eğitim olduğu için (3), Atanma puanı yüksek olduğu için (2), Öğrencilere değer veren bir üniversite olduğu için (2), Küçük bir üniversite olduğu için (1),

***: Dersler çok ağır olduğu için (4), Beklentilerini karşılamadığı için (3), Yaşadığı şehir olduğu için (3), Kendi isteğiyle gelmediği için (3), Şartları iyi olmadığı için (2).

Öğrencilerin %74,8'i (528 kişi) okuduğu üniversiteyi seçmekten memnun olduklarını belirtmişlerdir. Okuduğu üniversiteyi seçmekten memnun olanlar en fazla (74 kişi, %22) evine yakın olduğu için okuduğu üniversiteyi seçmekten memnun olduğunu belirtmiştir. Okuduğu üniversiteyi seçmekten memnun olmayan öğrenciler

ise en fazla (22 kişi %17,9) okulun bulunduğu yer kötü olduğu için okuduğu üniversiteyi seçmekten memnun olmadığını belirtmiştir (Tablo 4.27).

Tablo 4.28. Öğrencilerin bazı özelliklerine göre okudukları üniversiteden memnun olma durumlarının dağılımı

(Sivil Savunma ve İtfaiyecilik Programı, Türkiye, Nisan 2013)

Özellik	<u>Öğrencilerin okudukları üniversiteden memnun olma durumu</u>					
	<u>Memnun</u>		<u>Memnun değil</u>		Ki kare	P
	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde		
<u>Okuduğu sınıf (n=704)</u>						
Birinci sınıf	297	70,9	122	29,1	8,689	0,003
İkinci sınıf	230	80,7	55	19,3		
<u>Aylık olarak eline geçen paranın yetme durumu (n=704)</u>						
<u>Yetiyor</u>	201	81,0	47	19,0	8,127	0,004
<u>Yetmiyor</u>	325	71,3	131	28,7		
<u>Okurken yaşadığı mekân (n=692)</u>						
Arkadaşlarıyla evde kalan	180	73,5	65	26,5	30,955	<0,001
Yurtta kalan	141	64,1	79	35,9		
Ailesiyle evde kalan	197	86,8	30	13,2		

Araştırmaya katılan öğrencilerin okudukları sınıf, aylık olarak ellerine geçen paranın yetme durumu ve yaşadıkları mekân ile okudukları üniversiteden memnun olma durumları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmuştur (sırası ile; $p=0,003$, $p=0,004$, $p<0,001$). Birinci sınıfta okuyanların %70,9'u (297 kişi), ikinci sınıfta okuyanların %80,7'si (230 kişi) okudukları üniversiteden memnun olduklarını belirtmişlerdir (Ki kare=8,689, $p=0,003$). Aylık olarak eline geçen paranın kendisine yettiğini belirtenlerin %81,0'ı (201 kişi), aylık olarak eline geçen paranın kendisine yetmediğini belirtenlerin %71,3'ü (325 kişi) okudukları üniversiteden memnun olduklarını belirtmişlerdir (Ki kare=8,127, $p=0,004$). Arkadaşlarıyla evde kalanların %73,5'i (180 kişi), yurttaki kalanların %64,1'i (141 kişi), ailesiyle evde kalanların %86,8'i (197 kişi) okudukları üniversiteyi seçmekten memnun olduklarını belirtmişlerdir (Ki kare=30,955, $p<0,001$) (Tablo 4.28).

Öğrencilerin okudukları üniversiteler ile üniversitelerinden memnun olma durumları arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur (Ki kare=1,067, $p<0,001$). Akdeniz Üniversitesi öğrencilerinin %88,4'ü (114 kişi), Atatürk Üniversitesi öğrencilerinin %32,3'ü (10 kişi), Bitlis Eren Üniversitesi öğrencilerinin %39,1'i (9 kişi), Ege Üniversitesi öğrencilerinin %97,0'ı (64 kişi), Gaziantep Üniversitesi öğrencilerinin %87,2'si (34 kişi), Giresun Üniversitesi öğrencilerinin %56,2'si (36 kişi), İstanbul Üniversitesi öğrencilerinin %85,2'si (46 kişi), Karabük Üniversitesi öğrencilerinin %77,3'ü (51 kişi), Kocaeli Üniversitesi öğrencilerinin %77,5'i (100 kişi), Namık Kemal Üniversitesi öğrencilerinin %55,4'ü (31 kişi), Yalova Üniversitesi öğrencilerinin %66,0'ı (31 kişi) okudukları üniversiteden memnun olduklarını belirtmişlerdir (Ki kare=1,067, $p<0,001$) (Tablo 4.29).

Tablo 4.29. Öğrencilerin üniversitelerine göre üniversiteden memnun olma durumlarının dağılımı

(Sivil Savunma ve İtfaiyecilik Programı, Türkiye, Nisan 2013)

Üniversite	<u>Öğrencilerin okudukları üniversiteden memnun olma durumu</u>					
	<u>Memnun</u>		<u>Memnun değil</u>		<u>Toplam</u>	
	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde
Akdeniz	114	88,4	15	11,6	129	18,3
Atatürk	10	32,3	21	67,7	31	4,4
Bitlis Eren	9	39,1	14	60,9	23	3,3
Ege	64	97,0	2	3,0	66	9,4
Gaziantep	34	87,2	5	12,8	39	5,5
Giresun	36	56,2	28	43,8	64	9,1
İstanbul	46	85,2	8	14,8	54	7,7
Karabük	51	77,3	15	22,7	66	9,4
Kocaeli	100	77,5	29	22,5	129	18,3
Namık Kemal	31	55,4	25	44,6	56	8,0
Yalova	31	66,0	16	34,0	47	6,7
Toplam	526	74,7	178	25,3	704	100,0

Ki kare=1,067 p<0,001

Tablo 4.30. Öğrencilerin sivil savunma ve itfaiyecilik programında herhangi bir staj görme durumları ile gördükleri stajla ilgili bazı özelliklerin dağılımı

(Sivil Savunma ve İtfaiyecilik Programı, Türkiye, Nisan 2013)

Özellik	Sayı	Yüzde
<u>Herhangi Bir Staj Görme Durumu (n=705)</u>		
Evet	206	29,2
Hayır	499	70,8
<u>Gördüğü Stajın Adı (n=172)</u>		
Yaz stajı	90	52,3
İtfaiye	41	23,8
Staj	14	8,1
Zorunlu Staj	11	6,4
Endüstriye Dayalı Öğretim	5	2,9
Diğer*	11	6,4
<u>Staj Veren Kurumun Adı (n=179)</u>		
İl ya da ilçe itfaiyesi olarak belirtenler	131	73,2
İl ya da ilçe olarak belirtenler	32	17,9
Belediye olarak belirtenler	6	3,4
AFAD	4	2,2
Havalimanı	3	1,7
Özel şirket olarak belirtenler	3	1,7
<u>Gördükleri Stajın Süresi (n=182)</u>		
20 gün ve altı	26	14,3
21-30 gün	116	63,7
31-40 gün	33	18,1
41 gün ve üzeri	7	3,8
<i>Ortalama±SS: 30,8±6,8 Ortanca: 30,0 En küçük: 10,0 En büyük: 60,0</i>		

*: Yangın eğitimi stajı (3), Birinci sınıf stajı (3), Yangına müdahale stajı (2), Sivil savunma stajı (2) Ara dönem stajı (1),

Öğrencilerin çoğunluğu (499 kişi, %70,8) sivil savunma ve itfaiyecilik programında herhangi bir staj görmediğini belirtmiştir. Staj gördüğünü belirten öğrencilerin %52,3'ü (90 kişi) gördükleri stajın adını yaz stajı, %73,2'si (131 kişi) staj veren kurumun adını herhangi bir il ya da ilçe itfaiyesi olarak belirtmiştir. Öğrencilerin gördükleri stajın süresi 10-60 gün aralığındadır. Öğrencilerin ortalama staj süresi 30,8±6,8 (Ortanca: 30,0, En küçük: 10,0, En büyük: 60,0) gündür. Öğrencilerin çoğunun (116 kişi, %63,7) gördüğü staj süresi 21-30 gün aralığındadır (Tablo 4.30).

Staj gören öğrencilerin %77,2'si (126 kişi) gördükleri staj eğitimini yeterli ve gerekli olarak belirtirken %20,9'u (33 kişi) gerekli ama yetersiz olarak belirtmiştir.

Tablo 4.31. Öğrencilerin bazı özelliklerine göre staj yapma durumlarının dağılımı (Sivil Savunma ve İtfaiyecilik Programı, Türkiye, Nisan 2013)

Özellik	Öğrencilerin staj yapma durumu				Ki kare	P
	Staj yapan		Staj yapmayan			
	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde		
<u>Okuduğu sınıf (n=703)</u>						
Birinci sınıf	13	3,1	404	96,9	336,16	<0,001
İkinci sınıf	193	67,5	93	32,5		
<u>Aylık olarak eline geçen paranın yetme durumu (n=703)</u>						
Yetiyor	86	34,5	163	65,5	5,397	0,02
Yetmiyor	119	26,2	335	73,8		

Araştırmaya katılan öğrencilerin okudukları sınıf ve aylık olarak ellerine geçen paranın yetme durumu ile staj yapma durumu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmuştur (sırası ile; $p < 0,001$, $p = 0,02$).

Birinci sınıfta okuyanların %96,9'u (404 kişi), ikinci sınıfta okuyanların %32,5'i (93 kişi) sivil savunma ve itfaiyecilik programında herhangi bir staj görmediklerini belirtmişlerdir (Ki kare=336,16 $p < 0,001$). Aylık olarak eline geçen paranın kendisine yettiğini belirtenlerin %65,5'i (163 kişi), aylık olarak eline geçen paranın kendisine yetmediğini belirtenlerin %73,8'i (335 kişi) sivil savunma ve itfaiyecilik programında herhangi bir staj görmediklerini belirtmişlerdir (Ki kare=5,397 $p = 0,02$) (Tablo 4.31).

Tablo 4.32. Öğrencilerin üniversitelerine göre staj yapma durumlarının dağılımı
(Sivil Savunma ve İtfaiyecilik Programı, Türkiye, Nisan 2013)

Üniversite	<u>Öğrencilerin staj yapma durumu</u>					
	<u>Staj yapan</u>		<u>Staj yapmayan</u>		<u>Toplam</u>	
	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde
Akdeniz	4	3,1	124	96,9	128	18,2
Atatürk	1	3,3	29	96,7	30	4,3
Bitlis Eren	4	16,7	20	83,3	24	3,4
Ege	29	46,0	34	54,0	63	9,0
Gaziantep	-	-	38	100,0	38	5,4
Giresun	2	3,2	61	96,8	63	9,0
İstanbul	27	50,0	27	50,0	54	7,7
Karabük	23	33,8	45	66,2	68	9,7
Kocaeli	71	54,2	60	45,8	131	18,6
Namık Kemal	28	50,0	28	50,0	56	8,0
Yalova	16	33,3	32	66,7	48	6,8
Toplam	205	29,2	498	70,8	703	100,0

Ki kare=1, 624 p<0,001

Öğrencilerin okudukları üniversiteler ile staj yapma durumları arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur (Ki kare=1,624, p<0,001). Akdeniz Üniversitesi öğrencilerinin %96,9'u (124 kişi), Atatürk Üniversitesi öğrencilerinin %96,7'si (29 kişi), Bitlis Eren Üniversitesi öğrencilerinin %83,3'ü (20 kişi), Ege Üniversitesi öğrencilerinin %54,0'ı (34 kişi), Gaziantep Üniversitesi öğrencilerinin %100,0'ı (38 kişi), Giresun Üniversitesi öğrencilerinin %96,8'i (61 kişi), İstanbul Üniversitesi öğrencilerinin %50,0'ı (27 kişi), Karabük Üniversitesi öğrencilerinin %66,2'si (45 kişi), Kocaeli Üniversitesi öğrencilerinin %45,8'i (60 kişi), Namık Kemal Üniversitesi öğrencilerinin %50,0'ı (28 kişi), Yalova Üniversitesi öğrencilerinin %66,7'si (32 kişi) staj yaptığını belirtmiştir (Ki kare=1,624, p<0,001) (Tablo 4.32).

Tablo 4.33. Öğrencilerin sivil savunma ve itfaiyecilik programını bitirdikten sonra mesleki gelişimlerine devam edebilecekleri bir programın olma durumu ile ilgili özelliklerin dağılımı

(Sivil Savunma ve İtfaiyecilik Programı, Türkiye, Nisan 2013)

Özellik	Sayı	Yüzde
<u>Öğrencinin Belirttiği Mesleki Gelişimine Devam Edebileceği Bir Programın Olma Durumu (n=683)</u>		
Evet	211	30,9
Hayır	472	69,1
<u>Öğrencinin Belirttiği Programın Adı (n=150)</u>		
İşçi sağlığı ve iş güvenliği	19	12,7
Afet yönetimi	17	11,3
Afet ve acil durum yönetimi	15	10,0
Sosyal hizmetler	11	7,3
Dağcılık ve dalgıcılık	11	7,3
Lisans programına başlamak	11	7,3
Yangın yeri inceleme ve araştırmacısı	6	4,0
İlgisiz yanıtlar	55	36,7

Öğrencilerin çoğunluğu (472 kişi, %69,1) sivil savunma ve itfaiyecilik programını bitirdikten sonra mesleki gelişimine devam edebileceği bir programın olmadığını belirtmiştir. Mesleki gelişimine devam edebileceği bir programın olduğunu belirtenlerin çoğunluğu (19 kişi, %12,7) mesleki gelişimine devam edebileceği programı işçi sağlığı ve güvenliği olarak belirtmiştir (Tablo 4.33).

Öğrencilerin sivil savunma ve itfaiyecilik programından aldığı eğitimin daha iyi olması için belirttiği en önemli önerilerinden birinci sırada en fazla uygulamaların artırılması (153 kişi, %41,9) ve uygulama alanlarının oluşturulması (48 kişi, %13,2) yer almıştır. Öğrencilerin en fazla belirttikleri 2. önemli önerisi uygulamaların artırılması (38 kişi, %18,4) ve yeterli ekipman ve malzemenin sağlanması (35 kişi, %17,0) olmuştur. Öğrencilerin en fazla belirttikleri 3. önemli önerisi de uygulamaların artırılması (16 kişi, %17,6) ve yeterli ekipman ve malzemenin sağlanması (10 kişi, %11,0) olmuştur.

Öneri yapan 365 öğrencinin %56,7'si (207 kişi) uygulamaların artırılması, %23,6'sı (87 kişi) yeterli ekipman ve malzemenin sağlanması, %16,4'ü (60 kişi) uygulama alanlarının oluşturulması önerilerini yapmıştır (Tablo 4.34).

Tablo 4.34. Öğrencilerin sivil savunma ve itfaiyecilik programından aldığı eğitimin daha iyi olması için en önemli bulduğu 3 önerilerinin dağılımı

(Sivil Savunma ve İtfaiyecilik Programı, Türkiye, Nisan 2013)

Özellik	Sayı	Yüzde
Öğrencinin Belirttiği 1. Önerisi (n=365)		
Uygulamaların artırılması	153	41,9
Uygulama alanlarının oluşturulması	48	13,2
Yeterli ekipman ve malzemenin sağlanması	42	11,5
Eğitimlerin artırılması	24	6,6
Mesleki derslere ağırlık verilmesi	12	3,3
Gereksiz derslerin verilmemesi	12	3,3
Afetleri ve yangınları yakından incelemek	10	2,7
İşi bilen eğitimli hocaların ders vermesi	8	2,2
Eğitimlerin iyileştirilmesi	7	1,9
Spor derslerinin artırılması	5	1,4
Yangınla ilgili özel eğitimlerin verilmesi	5	1,4
Afetle ilgili eğitim veren programların bütçesinin artırılması	5	1,4
Yangın laboratuvarlarının açılması	5	1,4
Diğer*	29	7,8
Öğrencinin Belirttiği 2. Önerisi (n=206)		
Uygulamaların artırılması	38	18,4
Yeterli ekipman ve malzemenin sağlanması	35	17,0
Mesleki derslere ağırlık verilmesi	25	12,1
Gereksiz derslerin verilmemesi	17	8,3
Eğitimlerin artırılması	15	7,3
Afetlerin ve yangınların yakından incelenmesi	11	5,3
Spor derslerinin artırılması	11	5,3
İşi bilen eğitimli hocaların ders vermesi	10	4,9
Uygulama alanlarının oluşturulması	7	3,4
Eğitimlerin iyileştirilmesi	7	3,4
Uzman kişiler tarafından ilk yardım derslerinin verilmesi	5	2,4
Dağcılık ve dalgıçlıkla ilgili eğitimlerin verilmesi	5	2,4
Diğer**	20	9,7
Öğrencinin Belirttiği 3. Önerisi (n=91)		
Uygulamaların artırılması	16	17,6
Yeterli ekipman ve malzemenin sağlanması	10	11,0
Mesleki derslere ağırlık verilmesi	9	9,9
İşi bilen eğitimli hocaların ders vermesi	9	9,9
Eğitimlerin iyileştirilmesi	8	8,8
Seminerlerin artırılması	8	8,8
Gereksiz derslerin verilmemesi	7	7,7
Diğer***	24	26,4

*: Bu programla ilgili lisans programlarının açılması (4), Dağcılık ve dalgıçlık ile ilgili eğitimlerin verilmesi (4), Arama kurtarma ile ilgili eğitimlerin verilmesi (4), İlk yardım eğitimlerinin uzman kişiler tarafından verilmesi (4), Araç ve malzeme bilgisi ile ilgili eğitimler verilmeli (3), İtfaiye gibi diğer kurumlarla koordinasyon sağlanmalı (3), Yurt dışında staj imkanı sağlanmalı (3), Not sistemi değiştirilmeli (3), Zorunlu staj olmalı (1).

** : Yangın laboratuvarlarının açılması (4), Araç ve malzeme bilgisi ile ilgili eğitimler verilmeli (4), Diğer kurumlarla koordinasyon sağlanmalı (4), Programla ilgili lisans programlarının açılması (4), Stajların daha uzun ve ücretli olması (4)

***: Afetlerin yakından incelenmesi (5), Uygulama alanlarının oluşturulması (5), Stajların daha uzun ve ücretli olması (4), Okulun yerinin değiştirilmesi (4), Her üniversite aynı standartlara göre çalışması (3), Programın öneminin artırılması (3).

Tablo 4.35. Öğrencilerin aldıkları dersleri mesleki gelişimlerine katkıları yönünden değerlendirme durumlarına göre dağılımları

(Sivil Savunma ve İtfaiyecilik Programı, Türkiye, Nisan 2013)

Dersler	Yeterli		Yeterli değil		Fikri yok	
	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde
Yanma ve Yangın Bilgisi II (n=614)	534	87,0	60	9,8	20	3,3
Yanma ve Yangın Bilgisi I (Yanma Bilgisi, Yanma ve Yangın Bilgisi) (n=675)	587	87,0	67	9,9	21	3,1
İtfaiye Araç ve Malzeme Bilgisi II (İtfaiyecilik Araç ve Malzeme Bilgisi II, Araç ve Malzeme Bilgisi II) (n=614)	532	86,6	63	10,3	19	3,1
İtfaiyecilik Eğitimi I (n=571)	489	85,6	55	9,6	27	4,7
İtfaiye Araç ve Malzeme Bilgisi I (Araç ve Malzeme Bilgisi I, İtfaiye Araç Bilgisi, Malzeme Bilimi) (n=685)	581	84,8	87	12,7	17	2,5
İtfaiyecilik Eğitimi II (n=488)	411	84,2	46	9,4	31	6,4
Yangın Güvenliği Önlemleri (Yangın Güvenliği Önlemleri I, Yapılarda Yangın Güvenliği ve Proje Bilgisi I, İtfaiyecilik ve Yangın Güvenliği, Yangın Güvenlik Önlemleri, İtfaiyecilik ve Yangın Güvenliğine Giriş) (n=500)	416	83,2	57	11,4	27	5,4
Yangına Müdahale Esasları I (Yangına Müdahale Teknikleri I, Yangın Müdahale Teknikleri) (n=399)	330	82,7	43	10,8	26	6,5
Yangın Güvenliği Önlemleri II (Yangın Güvenliği II, Yapılarda Yangın Güvenliği ve Proje Bilgisi II) (n=436)	360	82,6	42	9,6	34	7,8
Arama ve Kurtarma Teknikleri II (Kurtarma Teknikleri II, Kurtarma Bilgisi-II) (n=433)	353	81,5	53	12,2	27	6,2

Tablo 4.35. (Devam 1): Öğrencilerin aldıkları dersleri mesleki gelişimlerine katkıları yönünden değerlendirme durumlarına göre dağılımları

(Sivil Savunma ve İtfaiyecilik Programı, Türkiye, Nisan 2013)

Dersler	Yeterli		Yeterli değil		Fikri yok	
	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde
Arama ve Kurtarma Teknikleri I (Kurtarma Teknikleri I, Kurtarma Tekniği I, Kurtarma Teknikleri, Kurtarma Bilgisi-I) (n=505)	408	80,8	77	15,2	20	4,0
Sivil Savunma Bilgisi (Sivil Savunma ve Koruma Bilgisi) (n=415)	335	80,7	52	12,5	28	6,7
İtfaiye Mevzuatı (İtfaiye Mevzuatı ve Standartları, Kalite Güvence ve Standartları, İtfaiyecilik ve Yangından Korunma Mevzuatı) (n=442)	354	80,1	51	11,5	37	8,4
İş Sağlığı ve Güvenliği (İş Güvenliği) (n=422)	335	79,4	51	12,1	36	8,5
Yapı ve Tesisat Bilgisi (Yapı Bilgisi) (n=409)	325	79,4	52	12,7	32	7,8
İtfaiyecilik ve Spor Eğitimleri I (n=415)	329	79,3	57	13,7	29	7,0
Tehlikeli ve Yanıcı Maddeler (Tehlikeli Maddeler, Kimyasallar ve Tehlikeleri) (n=403)	319	79,2	48	11,9	36	8,9
İtfaiyecilik Spor Eğitimi II (n=366)	289	79,0	50	13,7	27	7,4
Yangına Müdahale Esasları II (Yangına Müdahale Teknikleri II) (n=356)	281	79,0	44	12,4	31	8,7
Yangın İncelemesi (n=315)	248	78,7	39	12,4	28	8,9
Beden Eğitimi I (Spor Eğitim Bilgisi, Temel Spor Uygulamaları, Sağlıklı Yaşam ve Spor) (n=649)	512	78,9	114	17,6	23	3,5
Temel İlk Yardım (İlk Yardım, İlk Yardım I) (n=389)	306	78,7	51	13,1	32	8,2
Beden Eğitimi II (n=511)	401	78,5	80	15,7	30	5,9
Kurtarma Bilgisi II (n=330)	258	78,2	44	13,3	28	8,5

Tablo 4.35. (Devam 2): Öğrencilerin aldıkları dersleri mesleki gelişimlerine katkıları yönünden değerlendirme durumlarına göre dağılımları

(Sivil Savunma ve İtfaiyecilik Programı, Türkiye, Mart 2013)

Dersler	Yeterli		Yeterli değil		Fikri yok	
	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde
Yapılarda Yangın Güvenliği ve Proje Bilgisi (Yangın Tesisat Bilgisi) (n=311)	243	78,1	37	11,9	31	11,0
Doğalgaz, LPG Patlamaları ve Yangınları (n=292)	227	77,7	36	12,3	29	9,9
Orman Yangınları (n=299)	232	77,6	38	12,7	29	9,7
Yangın Güvenlik Sistemleri (n=299)	231	77,3	38	12,7	30	10,0
Acil Durum Yönetimi (n=347)	268	77,2	49	14,1	30	8,6
İlk Yardım II (n=302)	231	76,5	44	14,6	27	8,9
Arama Kurtarımda İlk Yardım (n=326)	247	75,8	50	15,3	29	8,9
Elektrik Tesisat Bilgisi (Elektrik Tesisat ve Güvenliği, Elektrik Bilgisi ve Güvenliği, Elektrik Bilgisi) (n=348)	263	75,6	45	12,9	40	11,5
İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği (İş Güvenliği) (n=332)	250	75,3	39	11,7	43	13,0
Staj (Endüstriye Dayalı Öğretim) (n=306)	230	75,2	35	11,4	41	13,4
Söndürme Teknolojisi (n=313)	232	74,1	51	16,3	30	9,6
Araç Kurtarma (n=257)	189	73,5	38	14,8	30	11,7
Meslek Etiği (n=485)	354	73,0	82	16,9	49	10,1
Çevre Koruma (n=343)	250	72,9	47	13,7	46	13,4
Genel Matematik (Matematik I, Matematik) (n=667)	483	72,4	130	19,5	54	8,1
Teneffüz Cihazları ve Yangına Giriş Teknikleri (Solunum Cihazları ve Yangına Giriş) (n=361)	261	72,3	57	15,8	43	11,9

Tablo 4.35. (Devam 3): Öğrencilerin aldıkları dersleri mesleki gelişimlerine katkıları yönünden değerlendirme durumlarına göre dağılımları

(Sivil Savunma ve İtfaiyecilik Programı, Türkiye, Nisan 2013)

Dersler	Yeterli		Yeterli değil		Fikri yok	
	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde
Temel Bilgisayar II (Bilgisayar Destekli Çizim, Temel Bilgisayar Bilimleri, Bilgisayar II) (n=473)	340	71,9	92	19,5	41	8,7
Temel Bilgisayar (Bilgisayar, Bilgisayar I, Bilgisayar Kullanımı-I) (n=655)	471	71,9	132	20,2	52	7,9
Akışkanlar Mekaniği ve Hidrolik Sistemler (Akışkanlar ve Hidrolik Sistemler, Akışkanlar Mekaniği, Hidrolik I, Hidrolik) (n=411)	294	71,5	68	16,5	49	11,9
Bilgisayar Destekli Tasarım (n=253)	180	71,1	40	15,8	33	13,0
Genel Kimya (Kimya) (n=668)	474	71,0	131	19,6	63	9,4
Sanayi Yangınları (n=232)	162	69,8	34	14,7	36	15,5
İş ve Sosyal Güvenlik Hukuku (İş Hukuku) (n=200)	139	69,5	26	13,0	35	17,5
Deniz Yangınları (n=237)	164	69,2	39	16,5	34	14,3
Matematik II (n=500)	346	69,2	107	21,4	47	9,4
Genel ve Teknik İletişim (İletişim) (n=355)	245	69,0	54	15,2	56	15,8
Temel Bilgi ve Teknoloji Kullanımı I (Bilgi Ve İletişim Teknolojileri Kullanımı) (n=441)	305	69,2	86	19,5	50	11,3
Yangın Kriminolojisi (n=234)	161	68,8	38	16,2	35	15,0
Atatürk İlk. ve İnkılap Tarihi-II (n=595)	409	68,7	121	20,3	65	10,9
Temel Elektrik Elektronik Bilgisi (Elektronik Bilgisi, Elektronik Haberleşme) (n=220)	151	68,6	36	16,4	33	15,0
Atatürk İlk. ve İnkılap Tarihi-I (n=678)	464	68,4	143	21,1	71	10,5
Türk Dili –II (n=585)	399	68,2	116	19,8	70	12,0

Tablo 4.35. (Devam 4): Öğrencilerin aldıkları dersleri mesleki gelişimlerine katkıları yönünden değerlendirme durumlarına göre dağılımları

(Sivil Savunma ve İtfaiyecilik Programı, Türkiye, Nisan 2013)

Dersler	Yeterli		Yeterli değil		Fikri yok	
	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde
Girişimcilik (n=237)	161	67,9	36	15,2	40	16,9
Bilgisayar Destekli Tasarım II (n=230)	156	67,8	39	17,0	35	15,2
Türk Dili –I (n=652)	438	67,2	133	20,4	81	12,4
Proje I (n=228)	153	67,1	35	15,4	40	17,5
Fizik I (n=565)	376	66,5	120	21,2	69	12,2
Proje II (n=211)	139	65,9	34	16,1	38	18,0
Bilgi Destekli Tasarım (n=195)	126	64,6	35	17,9	34	17,4
Sistem Analizi ve Tasarımı (n=204)	130	63,7	37	18,1	37	18,1
Endüstriyel Yangın Güvenliği (n=187)	119	63,6	35	18,7	33	17,6
Teknolojinin Bilimsel İlkeleri (n=443)	280	63,2	103	23,3	60	13,5
Resim I (Teknik Resim) (n=297)	187	63,0	53	17,8	57	19,2
Yangın Sigortası (n=185)	116	62,7	32	17,3	37	20,0
İş Yerinde Risk Analizi ve Metotları (n=187)	117	62,6	36	19,3	34	18,2
Uçak Yangınları (n=194)	120	61,9	37	19,1	37	19,1
Yaşam Becerileri ve Sosyal Etkinlik (n=232)	142	61,2	45	19,4	45	19,4
İngilizce – II (Yabancı Dil II) (n=593)	361	60,9	167	28,2	65	11,0
Yönetim ve Organizasyon (n=297)	181	60,9	55	18,5	61	20,5
Toplumsal Duyarlılık Projeleri (n=251)	150	59,8	49	19,5	52	20,7
Üniversite Yaşamına Geçiş (n=247)	147	59,5	47	19,0	53	21,5

Tablo 4.35. (Devam 5): Öğrencilerin aldıkları dersleri mesleki gelişimlerine katkıları yönünden değerlendirme durumlarına göre dağılımları

(Sivil Savunma ve İtfaiyecilik Programı, Türkiye, Nisan 2013)

Dersler			<u>Yeterli</u>		<u>Yeterli değil</u>		<u>Fikri yok</u>	
			Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde
Toplam	Kalite	Yöntemi	109	58,9	39	21,1	37	20,0
(n=185)								
Bitirme Projesi (n=177)			103	58,2	38	21,5	36	20,3
Topluma	Hizmet		118	57,6	42	20,5	45	22,0
Uygulamaları (n=205)								
Rapor	Yazma	Teknikleri	99	56,6	37	21,1	39	22,3
(n=175)								
Mesleki	İngilizce	II	106	55,2	52	27,1	34	17,7
(n=192)								
Hukukun	Temel		138	52,9	63	24,1	60	23,0
Kavramları (n=261)								
Mesleki İngilizce I (n=234)			122	52,1	68	29,1	44	18,8
Müzik II (n=161)			78	48,4	33	20,5	50	31,1
Resim II (n=159)			76	47,8	30	18,9	53	33,3
Güzel Sanatlar II (n=162)			77	47,5	37	22,8	48	29,6
Tiyatro II (n=157)			74	47,1	35	22,3	48	30,6
Felsefeye Giriş (n=151)			68	45,0	34	22,5	49	32,5
Müzik I (n=208)			91	43,8	49	23,6	68	32,7
Tiyatro I (n=200)			86	43,0	48	24,0	66	33,0
Güzel Sanatlar I (Güzel Sanatlar) (n=211)			89	42,2	56	26,5	66	31,3
Türk	Halk	Oyunları	59	41,0	34	23,6	51	35,4
(n=144)								

Öğrencilerin en fazla yeterli gördükleri dersler; yanma ve yangın bilgisi II (534 kişi, %87,0), yanma ve yangın bilgisi I (587 kişi, %87,0), itfaiye araç ve malzeme bilgisi II, (532 kişi, %86,6) ve itfaiyecilik eğitimi I (489 kişi, 85,6) dersleri

olmuştur. Öğrencilerin en az yeterli gördükleri dersler ise felsefeye giriş (68 kişi, %45,0), müzik I (91 kişi, %43,8), tiyatro I (86 kişi, %43,0), güzel sanatlar I (89 kişi, %42,2), ve Türk halk oyunları (59 kişi, %41,0) dersleri olmuştur (Tablo 4.35). Hesaplamalar dersi alan öğrenciler üzerinden yapılmıştır.

Tablo 4.36. Öğrencilerin mezuniyet sonrasında mesleklerini yaparken oluşabilecek herhangi bir afette çalışmayı isteme durumları ile belirttikleri çalışmayı isteme nedenlerine göre dağılımı

(Sivil Savunma ve İtfaiyecilik Programı, Türkiye, Nisan 2013)

Özellik	Sayı	Yüzde
<u>Öğrencilerin Mezuniyet Sonrasında Afetlerde Çalışmak İsteme Durumu (n=726)</u>		
Evet	601	82,8
Hayır	7	1,0
Kararsız	118	16,3
<u>Mezuniyet Sonrasında Afetlerde Çalışmak İsteyen Öğrencilerin Belirttikleri Nedenler* (n=525)</u>		
İnsanlara yardımcı olmak	243	46,3
İnsanların hayatını kurtarmak	102	19,4
Mesleğini sevdiği için	74	14,1
İşi gereği	51	9,7
Aldığı eğitim gereği	35	6,7
Empati	20	3,8
İnsanlık görevi	16	3,0
Hareketli bir hayatı sevdiği için	13	2,5
Tecrübe kazanmak için	12	2,3
Ülkesi ve vatani için	7	1,3
Diğer**	20	3,8

*: Satır yüzdesi alınmıştır.

** : Vicdani ve manevi yönü olduğu için (4), Afetlerde çalışmak hoşuna gittiği için (4), Kahramanlık duygusu olduğu için (3), Her türlü afette etkin rol almak en büyük hayali olduğu için (2), Çalışma ve öğrenme isteği olduğu için (2), Afetlerde çalışmada gönüllü olduğu için (2), İlgili olduğu için (2).

Öğrencilerin çoğunluğu (601 kişi, %82,8) mezuniyet sonrasında afetlerde çalışmak istediğini belirtmiştir. Mezuniyet sonrasında afetlerde çalışmak istediğini belirtenlerin %46'3'ü (243 kişi) insanlara yardımcı olmak istediği için afetlerde çalışmak istediğini belirtmiştir (Tablo 4.36).

Tablo 4.37. Öğrencilerin mezuniyet sonrasında afetlerde çalışmayı isteme durumlarını etkileyen faktörler- Çok Değişkenli Lojistik Regresyon Modeli

(Sivil Savunma ve İtfaiyecilik Programı, Türkiye, Nisan 2013)

Modelde Çahşılan Değişkenler	Beta	s.hata	Wald test	s.d.	p-değeri	Tahmini RR	%95 GA
Yaş							
19 ve altı	-0,161	0,388	0,173	1	0,678	0,851	0,397-1,822
20	0,170	0,320	0,282	1	0,595	1,186	0,633-2,221
21 ve üstü						1,000	
BKİ							
18,5 ve altı (zayıf)							
18,5-24,9 (normal kilolu)	1,681	0,617	7,421	1	0,006	5,373	1,603-18,015
25-29,9 (fazla kilolu)	2,096	0,678	9,571	1	0,002	8,133	2,156-30,687
30-34,9 (I, derece obez)	2,710	1,313	4,258	1	0,039	15,023	1,145-197,028
Eline geçen paranın yetme durumu							
Yetiyor	0,026	0,250	0,011	1	0,473	1,191	0,738-1,923
Yetmiyor						1,000	
Yaşadığı mekân							
Arkadaşlarıyla evde kalan	0,622	0,354	3,089	1	0,079	1,862	0,931-3,725
Yurtta kalan	0,073	0,369	0,039	1	0,844	1,075	0,522-2,216
Ailesiyle-akrabasıyla evde kalan						1,000	
Devam ettiği üniversite							
Akdeniz	2,200	0,715	9,475	1	0,002	9,029	2,224-36,655
Atatürk						1,000	
Bitlis Eren	0,999	0,815	1,503	1	0,220	2,716	0,550-13,416
Ege	1,535	0,744	4,253	1	0,039	4,640	1,079-19,954
Gaziantep	0,663	0,723	0,841	1	0,359	1,941	0,470-8,010
Giresun	1,434	0,654	4,804	1	0,028	4,196	1,164-15,130
İstanbul	0,931	0,717	1,684	1	0,194	2,536	0,622-10,343
Karabük	1,071	0,646	2,744	1	0,098	2,918	0,822-10,358
Kocaeli	0,890	0,661	1,812	1	0,178	2,434	0,666-8,889
Namık Kemal	1,719	0,697	6,074	1	0,014	5,577	1,422-21,876
Yalova	2,160	0,819	6,964	1	0,008	8,673	1,743-43,153
Okuduğu sınıf							
Birinci	0,650	0,347	3,512	1	0,473	1,191	0,738-1,923
İkinci						1,000	
Okuduğu öğretim şekli							
Birinci	0,628	0,363	3,002	1	0,083	1,875	0,921-3,817
İkinci						1,000	
Düzenli spor yapma durumu							
Düzenli spor yapan	0,175	0,244	0,514	1	0,473	1,191	0,738-1,923
Düzenli spor yapmayan						1,000	
Beslenme Durumu							
Yeterli ve dengeli beslenen						1,000	
Yeterli ve dengeli beslenmeyen	0,309	0,315	0,963	1	0,327	1,362	0,735-2,522
Sigara içme durumu							
İçen							
İçmeyen	0,203	0,259	0,616	1	0,432	1,191	0,738-1,923
Alkol içme durumu							
İçen							
İçmeyen	0,164	0,259	0,399	1	0,528	1,178	0,709-1,958
Afetlerle ilgili hobisi olma durumu							
Var	1,010	0,242	17,455	1	0,000	2,745	1,709-4,408
Yok						1,000	
Fobisi olma durumu							
Var	0,298	0,296	1,014	1	0,314	1,347	0,755-2,404
Yok						1,000	
Afet yaşama durumu							
Evet	0,198	0,254	0,611	1	0,434	1,219	0,742-2,005
Hayır						1,000	
Afetle ilgili eğitim alma durumu							
Evet	0,580	0,329	3,102	1	0,078	1,786	0,937-3,404
Hayır						1,000	
Aldığı eğitimden memnuniyet durumu							
Evet	0,745	0,259	8,280	1	0,004	2,106	1,268-3,496
Hayır							

Araştırmada öğrencilerin mezuniyet sonrasında afetlerde çalışma konusunda istekli olma (ref= istememe) durumu lojistik regresyon modellemesi ile çok değişkenli analiz edildiğinde, mevcut veriler kullanılarak ulaşılabilen en kapsayıcı model seçilerek (SPSS, “enter” komutu ile) farklı değişkenlerin öğrencinin mezuniyet sonrasında afetlerde çalışma isteme durumu ile olan ilişkisi çalışılmıştır.

Modelde, yaş (ref=21 yaş ve üstü), beden kitle indeksi (ref=18,5 ve altı kg/cm², zayıf), eline geçen aylık paranın yetme durumu (ref=yetmeyen), yaşadığı mekân (ref=ailesiyle-akrabasıyla evde kalan), halen okuduğu üniversite (ref=Atatürk Üniversitesi), okuduğu sınıf (ref=ikinci sınıf), okuduğu öğretim şekli (ref=ikinci öğretim), düzenli spor yapma durumu (ref=düzenli spor yapmayan), beslenme durumu (ref=yeterli ve dengeli beslenen), sigara içme durumu (ref= hayatında en az bir kere denemiş), alkol kullanma durumu (ref= hayatında en az bir kere denemiş), afetlerle ilgili hobisi olma durumu (ref=hobisi olmayan), herhangi bir fobisi olma durumu (ref=fobisi olmayan), herhangi bir afet yaşama durumu (ref=afet yaşamayan), devam ettiği program dışında afetlerle ilgili eğitim alma durumu (ref=eğitim almayan), programa devam ederken aldığı eğitimden memnun olma durumu (ref=memnun olmayan), için eş zamanlı kontrol sağlandığında, sadece beden kitle indeksi, halen devam edilen üniversite, afetlerle ilgili herhangi bir hobisi olma durumu, programa devam ederken aldığı eğitimden memnun olma durumu (ref= memnun değil) ile mezuniyet sonrasında afetlerde çalışma istekliliği arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

Farklı beden kitle indeksi grupları arasındaki mezuniyet sonrasında afetlerde çalışma istekliliği incelendiğinde, 18,5 ve altı kg/cm² (zayıf) beden kitle indeksine sahip olanlara kıyasla 18,5-24,9 kg/cm² (normal kilolu) beden kitle indeksine sahip olanlar 5,373 (%95 GA=**1,603-18,015**), 25-29,9 kg/cm² (fazla kilolu) beden kitle indeksine sahip olanlar 8,133 (%95 GA=**2,156-30,687**), 30-34,9 kg/cm² (I, derece obez) beden kitle indeksine sahip olanlar 15,023 (%95 GA=**1,145-197,028**) kez mezuniyet sonrasında afetlerde çalışmada daha istekli oldukları bulunmuştur.

Okullar arasındaki mezuniyet sonrasında afetlerde çalışmayı isteme farkı incelendiğinde, ikili analizlerde en düşük isteklilik düzeyi ile ilişkili bulunan Atatürk Üniversitesi referans alınarak: Akdeniz Üniversitesi 9,029 (%95 GA=**2,224-36,655**), Bitlis Eren Üniversitesi 2,716 (%95 GA=0,550-13,416), Ege Üniversitesi 4,640

(%95 GA=**1,079-19,954**), Gaziantep Üniversitesi 1,941 (%95 GA=0,470-8,010), Giresun Üniversitesi 4,196 (%95 GA=**1,164-15,130**), İstanbul Üniversitesi 2,536 (%95 GA=0,622-10,343), Karabük Üniversitesi 2,918 (%95 GA=0,822-10,358), Kocaeli Üniversitesi 2,434 (%95 GA=0,666-8,889), Namık Kemal Üniversitesi 5,577 (%95 GA=**1,422-21,876**) ve Yalova Üniversitesi 8,673 (%95 GA=**1,743-43,153**) kez mezuniyet sonrasında afetlerde çalışmada daha istekli olarak bulunmuştur. Okullar arasındaki mezuniyet sonrasında afetlerde çalışmayı isteme durumu istatistiksel açıdan anlamlı olarak farklı bulunmuştur.

Afetlerle ilgili müdahalelerde yardımcı olabilecek (dağcılık vb.) herhangi bir hobisi olanlar olmayanlara kıyasla ileride afetlerle ilgili çalışmalarda yer alma isteği 2,745 (%95 GA= 1,709-4,408) kat bulunmuştur.

Sivil savunma ve itfaiyecilik programında aldıkları eğitimden memnun olanlar olmayanlara kıyasla 2,106 (%95 GA= 1,268-3,496) kez mezuniyet sonrasında afetlerde çalışmaya daha istekli olarak bulunmuştur (Tablo 4.37).

Tablo 4.38. Öğrencilerin mezuniyet sonrasında mesleklerini yaparken oluşabilecek çeşitli afet türlerinde çalışmayı isteme durumlarına göre dağılımları (Sivil Savunma ve İtfaiyecilik Programı, Türkiye, Nisan 2013)

Afet türleri	<u>Kesinlikle istekli</u>		<u>İstekli</u>		<u>Ne istekli ne isteksiz</u>		<u>İstekli değil</u>		<u>Kesinlikle istekli değil</u>	
	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde
Bina ve ev yangınları kaynaklı afetlerde çalışmak (n=710)	472	66,5	199	28,0	29	4,1	5	0,7	5	0,7
Deprem kaynaklı afetlerde çalışmak (n=696)	422	60,6	209	30,0	37	5,3	18	2,6	10	1,4
Orman yangınları kaynaklı afetlerde çalışmak (n=691)	405	58,6	221	32,0	44	6,4	14	2,0	7	1,0
Trafik kazaları kaynaklı afetlerde çalışmak (n=711)	448	63,0	190	26,7	44	6,2	19	2,7	10	1,4
Doğal afetlerde çalışmak (n=698)	377	54,0	240	34,4	54	7,7	19	2,7	8	1,1
Sel kaynaklı afetlerde çalışmak (n=683)	289	42,3	239	35,0	89	13,0	45	6,6	21	3,1
Aşırı kış şartları kaynaklı afetlerde çalışmak (n=686)	273	39,8	236	34,4	108	15,7	44	6,4	25	3,6
Fırtına kaynaklı afetlerde çalışmak (n=671)	226	33,7	230	34,3	138	20,6	50	7,5	27	4,0
Hortum kaynaklı afetlerde çalışmak (n=671)	210	31,3	218	32,5	149	22,2	66	9,8	28	4,2
Kasırğa kaynaklı afetlerde çalışmak (n=675)	216	32,0	212	31,4	161	23,9	58	8,6	28	4,1

Tablo 4.38. (Devam): Öğrencilerin mezuniyet sonrasında mesleklerini yaparken oluşabilecek çeşitli afet türlerinde çalışmayı isteme durumlarına göre dağılımları (Sivil Savunma ve İtfaiyecilik Programı, Türkiye, Nisan 2013)

Afet türleri	<u>Kesinlikle istekli</u>		<u>İstekli</u>		<u>Ne istekli ne isteksiz</u>		<u>İstekli değil</u>		<u>Kesinlikle istekli değil</u>	
	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde
Terörizm nedenli afetlerde çalışmak (n=673)	265	39,4	161	23,9	109	16,2	87	12,9	51	7,6
Kompleks İnsani Acillerde (Savaş ve çatışma ile ilgili sorunlar) çalışmak (n=676)	265	39,2	176	26,0	134	19,8	74	10,9	27	4,0
Teknolojik afetlerde çalışmak (n=663)	174	26,2	221	33,3	160	24,1	81	12,2	27	4,1
Gaz sızıntısı kaynaklı afetlerde çalışmak (n=669)	170	25,4	191	28,6	174	26,0	83	12,4	51	7,6
Nükleer kaza kaynaklı afetlerde çalışmak (n=673)	139	20,7	146	21,7	193	28,7	109	16,2	86	12,8
Bulaşıcı hastalık kaynaklı afetlerde çalışmak (n=664)	88	13,3	125	18,8	195	29,4	160	24,1	96	14,5

Öğrencilerin mezuniyet sonrasında çalışmak için en fazla istekli oldukları afetler bina ve ev yangınları (671 kişi, %94,5), deprem kaynaklı afetler (631 kişi, %90,6) ve orman yangınları kaynaklı afetler (626 kişi, %90,6) olmuştur. Öğrencilerin mezuniyet sonrasında çalışmak için en az istekli oldukları afetler ise bulaşıcı hastalık kaynaklı afetler (213 kişi, %32,1) ile nükleer kaza kaynaklı afetler (285 kişi, %42,4) olmuştur (Tablo 4.38).

Tablo 4.39. Öğrencilerin mezuniyet sonrasında herhangi bir afet durumunda afetlerde çalışmada istekliliğini etkileyebilecek çeşitli önermelere katılma durumuna göre dağılımları

(Sivil Savunma ve İtfaiyecilik Programı, Türkiye, Nisan 2013)

Önermeler	<u>Kesinlikle katılıyor</u>		<u>Katılıyor</u>		<u>Ne katılıyor ne katılmıyor</u>		<u>Katılmıyor</u>		<u>Kesinlikle katılmıyor</u>	
	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde
Kişisel koruyucu ekipmanların olmaması istekliliğimi azaltır. (n=708)	212	29,9	192	27,1	54	7,6	114	16,1	136	19,2
Kişisel güvenliğimin olmaması istekliliğimi azaltır. (n=707)	166	23,5	193	27,3	47	6,6	125	17,7	176	24,9
Ailemin güvenliği ve sağlığı ile ilgili endişemin olması istekliliğimi azaltır. (n=696)	149	21,4	197	28,3	99	14,2	132	19,0	119	17,1
Risk ile ilgili bilginin eksik olması istekliliğimi azaltır. (n=692)	124	17,9	219	31,6	97	14,0	126	18,2	126	18,2
Afet ile ilgili eğitimimin olmaması istekliliğimi azaltır. (n=701)	151	21,5	192	27,4	79	11,3	143	20,4	136	19,4
Bakmak zorunda olduğum aile bireylerinin olması istekliliğimi azaltır. (n=701)	90	12,8	145	20,7	139	19,8	179	25,5	148	21,1
Rahat olmayan zor ortam koşullarında görev yapmak istekliliğimi azaltır. (n=706)	60	8,5	98	13,9	87	12,3	217	30,7	244	34,6

Öğrenciler mezuniyet sonrasında herhangi bir afet durumunda afette çalışma istekliliğini etkileyen durumlardan en fazla (404 kişi, %57,0) “kişisel koruyucu ekipmanların olmaması istekliliğimi azaltır” önermesine katıldığını belirtirken en az (158 kişi, %22,4) “rahat olmayan zor ortam koşullarında çalışmak istekliliğimi azaltır” önermesine katıldıklarını belirtmişlerdir (Tablo 4.39).

Öğrencilerden sadece 18 kişi yukarıda belirten durumlar dışında afetlerde çalışma istekliliğini etkileyebilecek bir durumun olduğunu belirtmiştir. Çalışma istekliliğini etkileyebilecek durumun ne olduğunu ise sadece 6 kişi yanıtlamıştır.

Tablo 4.40. Öğrencilerin “Rahat olmayan zor ortam koşullarında çalışmak mezuniyet sonrasında afetlerde çalışma istekliliğimi azaltır” önermesine katılma durumlarının bazı özelliklere göre dağılımı
(Sivil Savunma ve İtfaiyecilik Programı, Türkiye, Nisan 2013)

Özellik	<u>Öğrencilerin “Rahat olmayan zor ortam koşullarında çalışmak mezuniyet sonrasında afetlerde çalışma istekliliğimi azaltır” önermesine katılma durumları</u>									
	<u>Kesinlikle katılmayan</u>		<u>Katılmayan</u>		<u>Ne katılan ne katılmayan</u>		<u>Katılan</u>		<u>Kesinlikle katılan</u>	
	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde
<u>Yaş*</u>										
19 ve altı	98	37,1	82	31,1	28	10,6	28	10,6	28	10,6
20	88	32,1	81	29,6	40	14,6	51	18,6	14	5,1
21 ve üstü	56	34,8	52	32,3	18	11,2	18	11,2	17	10,6
Toplam	242	34,6	215	30,8	86	12,3	97	13,9	59	8,4
<u>Afet yaşama durumu**</u>										
Evet	104	33,9	95	30,9	47	15,3	31	10,1	30	9,8
Hayır	137	35,0	119	30,4	40	10,2	65	16,6	30	7,7
Toplam	241	34,5	214	30,7	87	12,5	96	13,8	60	8,6

*: Ki kare=16,423, p=0,037 **: Ki kare=9,849 p=0,043

Araştırmaya katılan öğrencilerin yaşları ve afet yaşama durumları ile ‘‘Rahat olmayan zor ortam koşullarında çalışmak mezuniyet sonrasında afetlerde çalışma istekliliğimi azaltır’’ önermesine katılma durumları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmuştur (sırası ile; $p=0,037$, $p=0,043$). Çalışmaya katılan 19 yaş ve altı öğrencilerin %37,1’i (98 kişi), 20 yaşında olanların %32,1’i (88 kişi) ve 21 yaş ve üstü olanların %34,8’i (56 kişi) ‘‘Rahat olmayan zor ortam koşullarında çalışmak mezuniyet sonrasında afetlerde çalışma istekliliğimi azaltır’’ önermesine ‘‘kesinlikle katılmadıklarını’’ belirtmişlerdir (Ki kare=16,423, $p=0,037$). Afet yaşayan öğrencilerin %33,9’u (104 kişi), yaşamayanların %35,0’ı (137 kişi) ‘‘Rahat olmayan zor ortam koşullarında çalışmak mezuniyet sonrasında afetlerde çalışma istekliliğimi azaltır’’ önermesine ‘‘kesinlikle katılmadıklarını’’ belirtmişlerdir (Ki kare=9,849, $p=0,043$) (Tablo.4.40).

Tablo 4.41. Öğrencilerin yaş gruplarına göre mezuniyet sonrasında afetlerde çalışma istekliliğini azaltan bazı önermelere katılma durumlarının dağılımı

(Sivil Savunma ve İtfaiyecilik Programı, Türkiye, Nisan 2013)

Yaş	<u>Öğrencilerin ‘‘Kişisel koruyucu ekipmanların olmaması afetlerde çalışma istekliliğimi azaltır’’ önermesine katılma durumları</u>				<u>Öğrencilerin ‘‘Ailemin güvenliği ve sağlığı ile ilgili endişemin olması afetlerde çalışma istekliliğimi azaltır’’ önermesine katılma durumları</u>						
	<u>Katılmayan</u>		<u>Katılan</u>		<u>Katılmayan</u>		<u>Katılan</u>				
	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde			
19 ve altı	108	44,1	137	55,9	109	49,1	113	50,9			
20	83	32,7	171	67,3	82	35,2	151	64,8			
21 ve üstü	55	36,9	94	63,1	56	41,2	80	58,8			
Toplam	246	38,0	402	62,0	247	41,8	344	58,2			
Ki kare=6,978				$p=0,031$		Ki kare=9,065				$p=0,011$	

Araştırmaya katılan öğrencilerin yaşları ile ‘‘Kişisel koruyucu ekipmanların olmaması afetlerde çalışma istekliliğimi azaltır’’ önermesine katılma durumları ve ‘‘Ailemin güvenliği ve sağlığı ile ilgili endişemin olması afetlerde çalışma

istekliliğimi azaltır” önermesine katılma durumları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmuştur (sırası ile; $p=0,031$, $p=0,011$).

Çalışmaya katılan 19 yaş ve altı öğrencilerin %55,9’u (137 kişi), 20 yaşında olanların %67,3’ü (171 kişi) ve 21 yaş ve üstü olanların %63,1’i (94 kişi) “Kişisel koruyucu ekipmanların olmaması afetlerde çalışma istekliliğimi azaltır” önermesine “katıldıklarını” belirtmişlerdir (Ki kare=6,978, $p=0,031$). Çalışmaya katılan 19 yaş ve altı öğrencilerin %50,9’u (113 kişi), 20 yaşında olanların %64,8’i (151 kişi) ve 21 yaş ve üstü olanların %58,8’i (80 kişi) “Ailemin güvenliği ve sağlığı ile ilgili endişemin olması afetlerde çalışma istekliliğimi azaltır” önermesine “katıldıklarını” belirtmişlerdir (Ki kare=9,065, $p=0,011$) (Tablo.4.41).

Öğrencilerin okudukları üniversiteler ile “Kişisel güvenliğimin olmaması mezuniyet sonrasında afetlerde çalışma istekliliğimi azaltır” önermesine katılma durumları arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur (Ki kare=56,774, $p=0,041$). Akdeniz Üniversitesi öğrencilerinin %23,4’ü (29 kişi), Atatürk Üniversitesi öğrencilerinin %41,4’ü (12 kişi), Bitlis Eren Üniversitesi öğrencilerinin %29,2’si (7 kişi), Ege Üniversitesi öğrencilerinin %17,6’sı (12 kişi), Gaziantep Üniversitesi öğrencilerinin %12,8’i (5 kişi), Giresun Üniversitesi öğrencilerinin %12,9’u (8 kişi), İstanbul Üniversitesi öğrencilerinin %27,5’i (14 kişi), Karabük Üniversitesi öğrencilerinin %12,9’u (9 kişi), Kocaeli Üniversitesi öğrencilerinin %29,8’i (39 kişi), Namık Kemal Üniversitesi öğrencilerinin %27,6’sı (16 kişi), Yalova Üniversitesi öğrencilerinin %28,6’sı (14 kişi) “Kişisel güvenliğimin olmaması mezuniyet sonrasında afetlerde çalışma istekliliğimi azaltır” önermesine “kesinlikle katıldımı” belirtmiştir. (Ki kare=56,774, $p=0,41$) (Tablo 4.42).

Gruplar “kararsızlar” dışarı bırakılıp “katılan” ve “katılmayan” olarak birleştirildikten sonra da öğrencilerin okudukları üniversiteler ile “Kişisel güvenliğimin olmaması mezuniyet sonrasında afetlerde çalışma istekliliğimi azaltır” önermesine katılma durumları arasındaki anlamlı ilişki devam etmektedir (Ki kare=28,307, $p=0,002$).

Tablo 4.42. Öğrencilerin üniversitelerine göre ‘‘Kişisel güvenliğimin olmaması mezuniyet sonrasında afetlerde çalışma istekliliğimi azaltır’’ önermesine katılma durumlarının dağılımı

(Sivil Savunma ve İtfaiyecilik Programı, Türkiye, Nisan 2013)

Üniversiteler	<u>Öğrencilerin ‘‘Kişisel güvenliğimin olmaması mezuniyet sonrasında afetlerde çalışma istekliliğimi azaltır’’ önermesine katılma durumları</u>									
	<u>Kesinlikle katılmayan</u>		<u>Katılmayan</u>		<u>Ne katılan ne katılmayan</u>		<u>Katılan</u>		<u>Kesinlikle katılan</u>	
	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde
Akdeniz	34	27,4	20	16,1	11	8,9	30	24,2	29	23,4
Atatürk	3	10,3	4	13,8	2	6,9	8	27,6	12	41,4
Bitlis Eren	8	33,3	4	16,7	2	8,3	3	12,5	7	29,2
Ege	21	30,9	9	13,2	2	2,9	24	35,3	12	17,6
Gaziantep	12	30,8	9	23,1	4	10,3	9	23,1	5	12,8
Giresun	20	32,3	19	30,6	4	6,5	11	17,7	8	12,9
İstanbul	8	15,7	10	19,6	-	-	19	37,3	14	27,5
Karabük	21	30,0	15	21,4	4	5,7	21	30,0	9	12,9
Kocaeli	29	22,1	18	13,7	11	8,4	34	26,0	39	29,8
Namık Kemal	13	22,4	8	13,8	2	3,4	19	32,8	16	27,6
Yalova	7	14,3	9	18,4	5	10,2	14	28,6	14	28,6
Toplam	176	25,0	125	17,7	47	6,7	192	27,2	165	23,4

Ki kare=56,774 p=0,041

Tablo 4.43. Öğrencilerin üniversitelerine göre ‘‘Afetle ilgili eğitimimin olmaması mezuniyet sonrasında afetlerde çalışma istekliliğimi azaltır’’ önermesine katılma durumlarının dağılımı

(Sivil Savunma ve İtfaiyecilik Programı, Türkiye, Nisan 2013)

Üniversite	<u>Öğrencilerin ‘‘Afetle ilgili eğitimimin olmaması mezuniyet sonrasında afetlerde çalışma istekliliğimi azaltır’’ önermesine katılma durumları</u>									
	<u>Kesinlikle katılmayan</u>		<u>Katılmayan</u>		<u>Ne katılan ne katılmayan</u>		<u>Katılan</u>		<u>Kesinlikle katılan</u>	
	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde
Akdeniz	25	20,2	30	24,2	15	12,1	33	26,6	21	16,9
Atatürk	3	10,3	2	6,9	6	20,7	9	31,0	9	31,0
Bitlis Eren	4	17,4	4	17,4	2	8,7	4	17,4	9	39,1
Ege	13	19,4	11	16,4	8	11,9	20	29,9	15	22,4
Gaziantep	9	23,1	15	38,5	3	7,7	10	25,6	2	5,1
Giresun	17	28,3	11	18,3	7	11,7	13	21,7	12	20,0
İstanbul	12	23,1	12	23,1	5	9,6	15	28,8	8	15,4
Karabük	13	18,3	19	26,8	11	15,5	21	29,6	7	9,9
Kocaeli	23	18,1	14	11,0	17	13,4	38	29,9	35	27,6
Namık Kemal	8	13,8	16	27,6	2	3,4	15	25,9	17	29,3
Yalova	9	18,4	9	18,4	3	6,1	14	28,6	14	28,6
Toplam	136	19,5	143	20,5	79	11,3	192	27,5	149	21,3

Ki kare=57,194 p=0,038

Öğrencilerin okudukları üniversiteler ile ‘‘Afet ile ilgili eğitimimin olmaması mezuniyet sonrasında afetlerde çalışma istekliliğimi azaltır’’ önermesine katılma durumları arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur (Ki kare=57,194, p=0,038).

Akdeniz Üniversitesi öğrencilerinin %16,9'u (21 kişi), Atatürk Üniversitesi öğrencilerinin %31,0'ı (9 kişi), Bitlis Eren Üniversitesi öğrencilerinin %39,1'i (9 kişi), Ege Üniversitesi öğrencilerinin %22,4'ü (15 kişi), Gaziantep Üniversitesi öğrencilerinin %5,1'i (2 kişi), Giresun Üniversitesi öğrencilerinin %20,0'ı (12 kişi), İstanbul Üniversitesi öğrencilerinin %15,4'ü (8 kişi), Karabük Üniversitesi öğrencilerinin %9,9'u (7 kişi), Kocaeli Üniversitesi öğrencilerinin %27,6'sı (35 kişi), Namık Kemal Üniversitesi öğrencilerinin %29,3'ü (17 kişi), Yalova Üniversitesi öğrencilerinin %28,6'sı (14 kişi) "Afet ile ilgili eğitimimin olmaması mezuniyet sonrasında afetlerde çalışma istekliliğimi azaltır" önermesine "kesinlikle katıldığını" belirtmiştir. (Ki kare=57,194, p=0,038) (Tablo 4.43).

Gruplar üçlü ölçeğe göre ("katılan", "katılmayan" ve "kararsız") ve "kararsızlar" dışarı bırakılıp ikili ölçeğe göre ("katılan" ve "katılmayan") gruplandırıldıktan sonra da öğrencilerin okudukları üniversiteler ile "Afet ile ilgili eğitimimin olmaması mezuniyet sonrasında afetlerde çalışma istekliliğimi azaltır" önermesine katılma durumları arasındaki anlamlı ilişki devam etmektedir (sırası ile; Ki kare=33,927, p=0,027 ve Ki kare=24,197, p=0,007).

Tablo 4.44. Öğrencilerin üniversitelerine göre mezuniyet sonrasında afetlerde çalışma istekliliğini azaltan bazı önermelere katılma durumlarının dağılımı

(Sivil Savunma ve İtfaiyecilik Programı, Türkiye, Nisan 2013)

Üniversite	<u>Öğrencilerin ‘‘Ailenin sağlığı ve güvenliği ile ilgili endişemin olması istekliliğimi azaltır’’ önermesine katılma durumları</u>						<u>Öğrencilerin ‘‘Riskle ilgili bilginin eksik olması afetlerde çalışma istekliliğimi azaltır’’ önermesine katılma durumları</u>					
	<u>Katılmayan</u>		<u>Ne katılan ne katılmayan</u>		<u>Katılan</u>		<u>Katılmayan</u>		<u>Ne katılan ne katılmayan</u>		<u>Katılan</u>	
	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde
Akdeniz	45	36,3	22	17,7	57	46,0	49	39,8	21	17,1	53	43,1
Atatürk	11	39,3	-	-	17	60,7	5	17,2	3	10,3	21	72,4
Bitlis Eren	10	43,5	1	4,3	12	52,2	8	34,8	2	8,7	13	56,5
Ege	28	42,4	7	10,6	31	47,0	24	36,9	7	10,8	34	52,3
Gaziantep	23	59,0	5	12,8	11	28,2	21	58,3	3	8,3	12	33,3
Giresun	24	40,0	5	8,3	31	51,7	31	50,0	4	6,5	27	43,5
İstanbul	11	22,0	11	22,0	28	56,0	17	34,0	3	6,0	30	60,0
Karabük	30	45,3	11	15,9	28	40,6	32	47,1	12	17,6	24	35,3
Kocaeli	38	29,2	23	17,7	69	53,1	38	29,5	22	17,1	69	53,5
Namık Kemal	19	33,3	7	12,3	31	54,4	15	25,9	12	20,7	31	53,4
Yalova	11	22,9	7	14,6	30	62,5	12	25,5	8	17,0	27	57,4
Toplam	250	36,0	99	14,3	345	49,7	252	36,5	97	14,1	341	49,4
Ki kare=35,786 p=0,016						Ki kare=41,574 p=0,003						

Öğrencilerin okudukları üniversiteler ile ‘‘Ailenin sağlığı ve güvenliği ile ilgili endişemin olması istekliliğimi azaltır’’ ve ‘‘Riskle ilgili bilginin eksik olması afetlerde çalışma istekliliğimi azaltır’’ önermelerine katılma durumları arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur (sırası ile; Ki kare=35,786, p=0,016 ve Ki

kare=41,574, $p=0,003$). Akdeniz Üniversitesi öğrencilerinin %46,0'ı (57 kişi), Atatürk Üniversitesi öğrencilerinin %60,7'si (17 kişi), Bitlis Eren Üniversitesi öğrencilerinin %52,2'si (12 kişi), Ege Üniversitesi öğrencilerinin %47,0'ı (31 kişi), Gaziantep Üniversitesi öğrencilerinin %28,2'si (11 kişi), Giresun Üniversitesi öğrencilerinin %51,7'si (31 kişi), İstanbul Üniversitesi öğrencilerinin %56,0'ı (28 kişi), Karabük Üniversitesi öğrencilerinin %40,6'sı (28 kişi), Kocaeli Üniversitesi öğrencilerinin %53,1'i (69 kişi), Namık Kemal Üniversitesi öğrencilerinin %54,4'ü (31 kişi), Yalova Üniversitesi öğrencilerinin %62,5'i (30 kişi) "Ailenin sağlığı ve güvenliği ile ilgili endişemin olması istekliliğimi azaltır" önermesine "katıldıklarını" belirtmişlerdir. (Ki kare=35,786, $p=0,016$). Akdeniz Üniversitesi öğrencilerinin %43,1'i (53 kişi), Atatürk Üniversitesi öğrencilerinin %72,4'ü (21 kişi), Bitlis Eren Üniversitesi öğrencilerinin %56,5'i (13 kişi), Ege Üniversitesi öğrencilerinin %52,3'ü (34 kişi), Gaziantep Üniversitesi öğrencilerinin %33,3'ü (12 kişi), Giresun Üniversitesi öğrencilerinin %43,5'i (27 kişi), İstanbul Üniversitesi öğrencilerinin %60,0'ı (30 kişi), Karabük Üniversitesi öğrencilerinin %35,3'ü (24 kişi), Kocaeli Üniversitesi öğrencilerinin %53,5'i (69 kişi), Namık Kemal Üniversitesi öğrencilerinin %53,4'ü (31 kişi), Yalova Üniversitesi öğrencilerinin %57,4'ü (27 kişi) "Riskle ilgili bilginin eksik olması afetlerde çalışma istekliliğimi azaltır" önermesine katıldıklarını belirtmişlerdir (Ki kare=41,574, $p=0,003$) (Tablo 4.44).

Gruplar "kararsızlar" dışarı bırakılıp ikili ölçeğe göre ("katılan" ve "katılmayan") gruplandırıldıktan sonra da öğrencilerin okudukları üniversiteler ile "Ailenin sağlığı ve güvenliği ile ilgili endişemin olması istekliliğimi azaltır" ve "Riskle ilgili bilginin eksik olması afetlerde çalışma istekliliğimi azaltır" önermelerine katılma durumları arasındaki anlamlı ilişki devam etmektedir (sırası ile; Ki kare=21,688, $p=0,017$ ve Ki kare=27,975, $p=0,002$).

Tablo 4.45. Öğrencilerin üniversitelerine göre mezuniyet sonrasında afetlerde çalışma istekliliğini azaltan bazı önermelere katılma durumlarının dağılımı

(Sivil Savunma ve İtfaiyecilik Programı, Türkiye, Nisan 2013)

Üniversite	Öğrencilerin “Kişisel koruyucu ekipmanların olmaması afetlerde çalışma istekliliğimi azaltır” önermesine katılma durumları				Öğrencilerin “Bakmak zorunda olduğum aile bireylerinin olması afetlerde çalışma istekliliğimi azaltır” önermesine katılma durumları			
	Katılmayan		Katılan		Katılmayan		Katılan	
	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde
Akdeniz	46	39,7	70	60,3	59	60,8	38	39,2
Atatürk	3	12,0	22	88,0	11	42,3	15	57,7
Bitlis Eren	9	40,9	13	59,1	9	50,0	9	50,0
Ege	27	42,2	37	57,8	31	63,3	18	36,7
Gaziantep	17	48,6	18	51,4	22	68,8	10	31,2
Giresun	30	54,5	25	45,5	35	67,3	17	32,7
İstanbul	18	36,7	31	63,3	17	43,6	22	56,4
Karabük	30	48,4	32	51,6	42	72,4	16	27,6
Kocaeli	38	31,1	84	68,9	56	53,8	48	46,2
Namık Kemal	16	28,6	40	71,4	26	60,5	17	39,5
Yalova	16	34,8	30	65,2	18	42,9	24	57,1
Toplam	250	38,3	402	61,7	326	58,2	234	41,8
Ki kare=23,420 p=0,009				Ki kare=20,431 p=0,025				

Öğrencilerin okudukları üniversiteler ile “Kişisel koruyucu ekipmanların olmaması afetlerde çalışma istekliliğimi azaltır” ve “Bakmak zorunda olduğum aile bireylerinin olması afetlerde çalışma istekliliğimi azaltır” önermelerine katılma durumları arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur (sırası ile; Ki kare=23,420, p=0,009 ve Ki kare=20,431, p=0,025). Akdeniz Üniversitesi öğrencilerinin %60,3’ü (70 kişi), Atatürk Üniversitesi öğrencilerinin %88,0’ı (22 kişi), Bitlis Eren Üniversitesi öğrencilerinin %59,1’i (13 kişi), Ege Üniversitesi öğrencilerinin %57,8’i

(37 kişi), Gaziantep Üniversitesi öğrencilerinin %51,4'ü (18 kişi), Giresun Üniversitesi öğrencilerinin %45,5'i (25 kişi), İstanbul Üniversitesi öğrencilerinin %63,3'ü (31 kişi), Karabük Üniversitesi öğrencilerinin %51,6'sı (32 kişi), Kocaeli Üniversitesi öğrencilerinin %68,9'u (84 kişi), Namık Kemal Üniversitesi öğrencilerinin %71,4'ü (40 kişi), Yalova Üniversitesi öğrencilerinin %65,2'si (30 kişi) "Kişisel koruyucu ekipmanların olmaması afetlerde çalışma istekliliğimi azaltır" önermesine "katıldıklarını" belirtmişlerdir (Ki kare=23,420, p=0,009). Akdeniz Üniversitesi öğrencilerinin %39,2'si (38 kişi), Atatürk Üniversitesi öğrencilerinin %57,7'si (15 kişi), Bitlis Eren Üniversitesi öğrencilerinin %50,0'ı (9 kişi), Ege Üniversitesi öğrencilerinin %36,7'si (18 kişi), Gaziantep Üniversitesi öğrencilerinin %31,2'si (10 kişi), Giresun Üniversitesi öğrencilerinin %32,7'si (17 kişi), İstanbul Üniversitesi öğrencilerinin %56,4'ü (22 kişi), Karabük Üniversitesi öğrencilerinin %27,6'sı (16 kişi), Kocaeli Üniversitesi öğrencilerinin %46,2'si (48 kişi), Namık Kemal Üniversitesi öğrencilerinin %39,5'i (17 kişi), Yalova Üniversitesi öğrencilerinin %57,1'i (24 kişi) "Bakmak zorunda olduğum aile bireylerinin olması afetlerde çalışma istekliliğimi azaltır" önermesine katıldıklarını belirtmişlerdir (Ki kare=20,431, p=0,025) (Tablo 4.45).

5. TARTIŞMA

Bu çalışmanın evrenini Türkiye’de toplam 11 üniversitede bulunan sivil savunma ve itfaiyecilik programında öğrenime devam eden 1116 öğrencinin tamamıdır. Çalışmada örnekleme gidilmemiş evrenin hepsine ulaşılmaya çalışılmıştır. Çalışmanın verileri 2013 yılının Nisan ayı içerisinde toplanmıştır. Çalışma verilerini toplamak için tüm öğrencilerin okulda oldukları bir zaman önceden program sorumlularıyla birlikte planlanmıştır. Araştırmada, araştırmacı tarafında hazırlanan standart 58 soruluk anket formu (Ek-1) kullanılmıştır. Anket formu katılımcılara araştırmacı tarafından dağıtılarak veriler gözlem altında toplanmıştır.

Çalışmaya 731 (%65,5) öğrenci katılmıştır. Çalışmaya katılım en düşük ikinci sınıf (%56,8), ikinci öğretim (%58,3) ve Kocaeli Üniversitesinde (%40,6) gerçekleşmiştir. Çalışmaya katılımın düşük olmasının nedeni olarak çalışmanın zamana yayılmamış olması, sadece daha önceden belirlenen bir ders saatinde, derste olan öğrencilerle yapılmış olmasıdır. Dolayısıyla çalışmanın yapıldığı ders saatinde devamsızlık yapan öğrenciler çalışmaya katılamamıştır. Çalışmaya katılımın ikinci sınıflarda daha düşük olması, ikinci sınıf öğrencilerinin nasılsa okulu bitirmeye yakın oldukları ve bu çalışmanın kendilerine bir yarar getirmeyeceği düşüncelerinden kaynaklanmış olabilir. İkinci öğretimde katılımın düşük olması, ikinci öğretimde çalışmanın genellikle ilk derste yapılmasından kaynaklanmış olabilir. Kocaeli üniversitesinde çalışmaya katılımın düşük olması, çalışmanın üniversitenin futbol müsabakalarına denk gelmesinden kaynaklanmıştır. Öğrencilerin bir kısmı oynamak için bir kısmı da maçları izlemek için gittiğinden çalışma esnasında sınıfta bulunmamıştır.

Araştırmaya katılanların yaşları 17-42 yaş aralığındadır. Öğrencilerin yaş ortalaması $20,0 \pm 1,8$ yıl (Ortanca: 20, En küçük: 17, En büyük: 42) bulunmuştur (Tablo 4.1). Öğrencilerin yaş ortalaması Türkiye’de ön lisans eğitimini gören öğrenci yaşına uygundur. Ancak daha ileri (42 yaş gibi) yaşta olanların var olması itfaiye teşkilatında çalışan üniversite mezunu olmayan personelin kendi alanında üniversite mezunu olmak istemesinden kaynaklanmaktadır. Bu durumu araştırmacı anketleri yaparken gözlemlemiş ve anket bittikten sonra öğrencilerden bilgi alınmıştır. Bu

öğrencilerin bu yaşta üniversite okumak istemeleri itfaiye teşkilatında özlük haklarının iyileşmesi düşüncesinden kaynaklanmış olabilir.

Çalışmaya katılan öğrencilerin %96'sı (704 kişi) erkektir (Tablo 4.1). Daha önce Ankara itfaiyesinde yapılan bir çalışmada benzer bir şekilde itfaiyede çalışanların %98,6'sının erkek olduğu belirlenmiştir (47). İtfaiyeciliğin zor ve fiziksel güç gerektirecek bir meslek olması nedeniyle kadınlar tarafından tercih edilmiyor olması bu durumu açıklayabilir. Bu durum dünyadaki diğer itfaiyelerde de görülebilmektedir. Örneğin; ABD'de birçok metropol itfaiyede hiç kadın itfaiyeci bulunmazken ülke çapında çalışan profesyonel itfaiyecilerin yalnızca %3,7'si kadındır (124). Tamamen askeri sistemle çalışan Çin'de ise itfaiyecilerin tamamı erkektir (125).

Öğrencilerin büyük çoğunluğu endüstri meslek lisesi (613 kişi, %83,6) mezunudur. Meslek lisesi mezunu olan öğrencilerin ise çoğunluğu makine teknolojisi (384 kişi, %55,5) bölümünden mezun olmuştur (Tablo 4.2). Endüstri meslek liselerinin makine teknolojisi bölümlerinden mezun olan öğrencilerin bu mesleği seçmeleri sınavsız geçiş yapabilmelerinin yanı sıra itfaiyecilikte kullanılan araç ve malzemelerin bir makine bilgisi gerektiğinden kaynaklanmış olabilir. Öğrenciler bölüme girmeden önce sivil savunma ve itfaiyecilik programının içeriğini incelemiş ve daha sonra programı tercih etmiş olabilirler.

Yapılan çalışmada kız öğrencilerin sayısı çok az olduğu için dışarı bırakılmış ve erkek öğrencilerin kendi beyanlarından hesaplanan beden kitle indekslerine göre %20'si fazla kilolu ya da obez olarak bulunmuştur (Tablo 4.3). İtfaiyecilerin aerobik kapasite, esneklik, kas dayanıklılığı ve kuvvet açısından fiziksel olarak uygun olmaları konusunda geniş bir mutabakat vardır (126). Ancak yapılan çalışmalarda aşırı kiloluk ve obezitenin itfaiyeciler arasında çok yaygın olduğu görülmüştür (127, 128). Aşırı kilo ve obezitenin itfaiyeciler arasında yaygın olarak bulunması mortalite ve morbidite riskini büyük ölçüde artırmaktadır (126). Bu çalışmada fazla kilo olma ve obezitenin diğer itfaiyecilerle yapılan çalışmalardan daha az bulunmasının nedeni daha küçük yaş grupları ve öğrenciler arasında yapılması olabilir.

Öğrenciler yaşamlarının büyük bir kısmını en çok Marmara bölgesinde (245 kişi, %41,3) geçirmişlerdir (Tablo 4.4). Sivil savunma ve itfaiyecilik programı daha

çok Marmara bölgesinde bulunan üniversitelerde bulunmaktadır. Öğrenciler yaşadıkları yerleşim yerlerine yakın üniversiteleri seçme eğilimi göstermişlerdir. Öğrencilerin %30,9'unun (225 kişi) evde ailesiyle birlikte kalması da bu görüşü desteklemektedir. İtfaiyecilik mesleği ülkenin her tarafından ihtiyaç duyulan bir meslektir. Bunun için ülkenin farklı bölgelerinde bulunan üniversitelerde itfaiyecilik programının açılması ve yeterli öğrenci almaları sağlanmalıdır. Aslında son yıllarda Atatürk Üniversitesi, Bitlis Eren Üniversitesi, Gaziantep Üniversitesinde bu açığı doldurmak amacıyla program açılmış ancak henüz yeterli öğrenci sayılarına ulaşamadıkları gözlemlenmiştir (Tablo 4.6).

Öğrenciler bu programı en çok iş imkânı olduğu için (387 kişi, %53,4), sevdiği için (330 kişi, %45,6) ve insanlara yardım etmek istedikleri için (230 kişi, %31,8) tercih ettiklerini belirtmişlerdir (Tablo 4.7). ABD'de itfaiyecilerle yapılan bir çalışmada bu çalışma ile uyumlu olarak itfaiyecilerin %50'si "toplumu korumak" ya da "insanlara yardım etmek istediği için itfaiye teşkilatını tercih ettiğini belirtmiştir (16). İtfaiyecilik tehlikeli bir meslektir. Yapılan çalışmalarda meydana gelen her 100.000 yangında ortalama 5,7 itfaiyecinin hayatını kaybettiği belirlenmiştir (19). Bu açıdan itfaiyecilik cesaret ve fedakârlık istemektedir. İtfaiyeciler, yangın ve diğer afetlerde afetzedelerin can güvenliğini sağlamak için kendi hayatlarını tehlikeye atmaktadırlar. İtfaiyecilerin afet durumlarında hiçbir menfaat ve çıkar gözetmeden düşündükleri tek şey kurtarmak ve söndürmektir (129). Yapılan başka bir çalışma, itfaiyecilerin iyi bir ücret almadıkları halde bu mesleği seçme nedenini gerçek bir güdüleyici olan "hayat kurtarmak" olarak ortaya koymaktadır. İnsanları bu mesleğe çeken temel faktörün hayat kurtarmak ve yardım etmek olduğu söylenmektedir (130). Bu açıdan öğrencilerin bu programı "sevdikleri için" ve "insanlara yardım etmek istedikleri için" seçmeleri çok önemlidir. Öğrencilerin bu programı severek seçmeleri hem verilen eğitimlere daha fazla ilgi göstermelerini hem de meslek hayatlarında karşılaştıkları zorluklarla baş etmelerini sağlayacaktır. Diğer taraftan öğrencilerin bu programı iş imkânı olan bir meslek olduğu için seçmeleri anlaşılabilir bir durumdur. Yapılan birçok çalışmada öğrencilerin meslek seçiminde iş güvencesinin önemli bir etken olduğu belirlenmiştir (131-133). Türkiye'de bir üniversitede 488 lisans ve lisansüstü öğrenci ile yapılan çalışmada öğrencilerin meslek seçiminde "iş güvencesi" en önemli faktörlerin başında gelmektedir.

Yapılan çalışmada “iş güvencesine” verilen önemin Türkiye’deki yüksek işsizlik nedeniyle öğrencilerin işsiz kalma korkusundan kaynaklandığı yorumu yapılmaktadır (131). Benzer bir yaklaşım bu çalışmadaki öğrenciler için de geçerlidir.

Öğrencilerin %58,7’si (427 kişi) düzenli spor yaptıklarını belirtirken sadece %21,4’ü (156 kişi) lisanslı spor yaptıklarını belirtmiştir (Tablo 4.8). İtfaiyecilik, ağır fiziksel çalışma gerektiren ve vücuda önemli yük gerektiren bir meslektir. Yangınla mücadelenin gerektirdiği benzersiz fiziksel ihtiyaçların karşılanması ve yangınla mücadelenin güvenli bir şekilde gerçekleştirilmesi için itfaiyeci fiziksel olarak formda olmalıdır. İtfaiyeciler askerler gibi karşılaştıkları benzersiz zorluklarla mücadele etmek için sürekli hazır olmalıdırlar. Bu hazırlıkların başında vücutlarının direncini artıracak spor aktiviteleri gelmektedir. İtfaiyeci ölüm nedenlerinin başında ani kardiyak hastalıklar yer almaktadır. Kardiyak ölümler itfaiyeci görev ölümlerinin %45’inden sorumludur. Düzenli spor aktiviteleri ile bu ölümler önemli ölçüde önenebilir (19). Öğrencilerin düzenli spor yapmaları hem kendi vücutlarını erken yaşlarda itfaiyeciliğe hazırlamaları hem de spor yapma alışkanlığı edinmeleri açısından önemlidir.

Öğrencilerin %31,7’si her gün sigara içtiğini, %13,6’sı da ara sıra sigara içtiğini belirtmiştir (Tablo 4.10). Türkiye’de 2008 yılında yapılan Küresel Yetişkin Tütün Araştırması’na göre 15-24 yaş grubundaki erkeklerin %34,9’unun her gün tütün ve mamullerini tükettiği saptanmıştır (134). Üniversite öğrencileri arasında sigara içme yaygınlığını inceleyen başka bir çalışmaya göre ise birinci sınıfta okuyanların %19,7’si hala sigara içerken dördüncü sınıfta okuyanların %28,6’sının sigara içtiği belirlenmiştir (135). Bu çalışmanın sonuçları, 2008 yılında Türkiye genelinde yapılan çalışma ile karşılaştırıldığında sigara içme yüzdesi biraz daha düşük iken 2009 yılında üniversite öğrencileri arasında yapılan araştırma ile karşılaştırıldığında yüksek bulunmuştur. Türkiye genelinde yapılan araştırmaya göre daha düşük olması eğitim düzeyine bağlı olabileceğinin yanı sıra esas alınan yaş aralıklarına da bağlı olabilir. Yapılan başka çalışmalarda da eğitim düzeyi yüksek olan gruplar arasında sigara içme yüzdesinin daha düşük olduğu görülmüştür (47). Üniversite öğrencileri arasında 2009 yılında yapılan araştırmaya göre daha yüksek bulunması, zaman içerisinde üniversite öğrencileri arasında sigara içme sıklığının yükselmiş olabileceğini düşündürmüştür. Ankara itfaiyesinde yapılan bir araştırmaya

göre ise itfaiyecilerin %58,4'ünün sigara içtiği belirlenmiştir (47). İtfaiyeciler zaten yaptıkları iş gereği yüksek miktarda toksik gaza maruz kalmaktadırlar. Soludukları bu toksik gaza sigara dumanı da eklendiğinde kanser, kronik obstruktif akciğer hastalığı vb. hastalık risklerinin artacağı ve bunların da personelin performansını olumsuz etkileyeceği düşünülmektedir.

Öğrencilerin %63,5'i (460 kişi) meslekte kendisine yardımcı olabilecek bir hobisi olduğunu belirtirken mesleklerinde kendilerine yardımcı olacak hobilerini en fazla dağcılık (257 kişi, %56,0) olarak belirtmişlerdir (Tablo 4.11). Öğrencilerin %63,5'inin meslekte kendilerine yardımcı olabilecek bir hobilerinin olması olumludur. Bu hobileri öğrencilerin fiziksel dayanıklılığını artırarak ilerde mesleklerini yapmalarında kolaylık sağlamanın yanı sıra yorucu iş yükü altında psikolojik olarak yıpranan itfaiyecilerin bu hobilerle sosyal bir ortam oluşturup sorunlarını azaltılmasını sağlayacaktır. Öğrencilerin %23,6'sı (171 kişi) ise herhangi bir fobilerinin olduğunu belirtmiştir. Fobilerini en fazla yükseklik korkusu fobisi (61 kişi, %35,7) olarak belirtmişlerdir (Tablo 4.11). Öğrencilerin yükseklik korkusu gibi fobilerinin olması çok önemli bir sorundur. İtfaiyecilik tehlikeli bir meslek olarak kabul edilmektedir. İtfaiyeciler her türlü kaotik ve öngörülme-yen zor durumlarda çalışmaktadırlar (19). Öğrencilerin bu fobileriyle itfaiyecilik mesleğini aktif olarak yapmaları mümkün değildir. Bunun için İtfaiye Yönetmeliğinde de itfaiyeci olma koşulları arasında ‘’ Sağlık açısından kapalı mekân, dar alan ve yükseklik gibi fobisi olmamak’’ bulunmaktadır (91). Fobisi olan öğrenciler eğer ilerde bu meslekte çalışacaklarsa fobilerini yenene kadar bu fobilerinin olduğu alanlarda kesinlikle çalışmamalıdır. Psikolojik destek almaları sorunun çözümüne katkı verebilir.

Öğrencilerin %4,7'si (34 kişi) ilerde afetlerde yapacağı görevi nedeniyle evden ayrı kalmasına engel birinin var olduğunu belirtmiştir. Öğrencilerin yaş olarak küçük olmaları ve bekâr olmaları nedeniyle evden ayrı kalmalarına engel birilerinin olması son derece düşük bulunmuştur. Ancak öğrencilerin büyük bir çoğunluğu mesleğe başladıktan sonra evlenecek ve çocuk sahibi olacaktır. Daha önce sağlık personeli ile yapılan bir çalışmada, afetlerde çalışmak için bekâr olanlar evli olanlara göre daha istekli bulunmuştur (136). Bu durum ilerdeki yıllar için bu gruptakilerin meslek yaşantılarını engelleyici olabilir.

Öğrencilerin %21,6'sı (157 kişi) sivil savunma ve itfaiyecilik programı dışında afetlerle ilgili herhangi bir eğitim aldığını belirtmiştir. Öğrencilerin %11'i (80 kişi) ise okudukları program dışında yangınla ilgili herhangi bir eğitim aldıklarını belirtmiştir. Afetlerle ilgili eğitim alanların ise %84,9'u (124 kişi) ilk yardım eğitimi aldığını belirtmiştir (Tablo 4.14 ve Tablo 4.16). Öğrencilerin afet ve yangınlarla ilgili çeşitli eğitimlere yönelmesi onların programda aldıkları eğitimi yeterli bulmama duygularından kaynaklanmış olabilir. Diğer taraftan öğrenciler kendilerini daha fazla geliştirmek ve mesleklerinde başarılı olmak için de bu eğitimlere yönelmiş olabilirler.

Öğrencilerin %42,5'i (304 kişi) genel olarak sivil savunma ve itfaiyecilik programından aldığı eğitimi yetersiz bulunduğunu belirtmiştir. Öğrencilerin %32,5'i (233 kişi) ise genel olarak sivil savunma ve itfaiyecilik programından aldığı eğitimden memnun olmadığını belirtmiştir. Aldığı eğitimden memnun olmama nedenini belirtenlerin %35,0'ı (70 kişi) yeterli uygulama olmadığı, %24,5'i (49 kişi) eğitim iyi olmadığı, %18,5'i (37 kişi) ise eğitim malzemeleri yetersiz olduğu için aldığı eğitimden memnun olmadığını belirtmiştir (Tablo 4.19). Öğrencilerin neredeyse yarısı aldıkları eğitimi yetersiz görmektedir. Bunun sonucu olarak da aldıkları eğitimden memnun olmadıkları görülmektedir. Öğrenciler aldıkları eğitimden memnun olmama nedenlerini; yeterli uygulama olmaması, eğitimlerin iyi olmaması ve yeterli malzeme ve ekipmanın olmaması olarak göstermektedirler. Sivil savunma ve itfaiyecilik mesleği uygulamalı bir meslektir. Bu meslekte çalışanlar çok zor şartlarda afetler ve yangınlarla mücadele etmektedirler. Bunun için öğrencilerin mesleğe başlamadan eğitimleri boyunca bol miktarda uygulama yapmaları önemlidir. Uygulamaların yapılması için ise programın, uygulamanın yapılabileceği bir alana sahip olması, uygulamaları yaptırabilecek eğiticilerin olması ve yeterli malzemelere sahip olunması gerekmektedir. Öğrencilerin bu memnuniyetsizlikleri özellikle yeni açılan programların alt yapıları oluşturulmadan açılmalarından kaynaklanıyor olabilir. Alt yapısı olmayan programlar kendi alt yapılarını oluşturana kadar yerel itfaiyelerle işbirliği içinde çalışarak bu eksiklikleri giderebilirler.

Çalışmaya katılan 19 yaş ve altı öğrencilerin %53,0'ı (141 kişi), 20 yaşında olanların %48,0'ı (133 kişi) ve 21 yaş ve üstü olanların %40,7'si (68 kişi) sivil savunma ve itfaiyecilik programında aldıkları eğitimi yeterli bulmuşlardır (Ki

kare=17,904, $p=0,001$) (Tablo 4.20). Öğrencilerin içinde buldukları yaş grubu büyüdükçe aldıkları eğitimi yeterli olarak değerlendirme yüzdeleri düşmektedir. Bu durum öğrencilerin kaçınıcı sınıfta okuduklarıyla ilgili olabilir. İkinci sınıf öğrencilerin yaş ortalaması daha fazladır. Öğrenciler ilk başta aldıkları eğitimi yeterli bulurken zamanla aldıkları eğitimin beklentilerini karşılamadığını düşünüyor olabilirler. Öğrenciler arasında lise mezunu olarak itfaiyede çalışan ve kendi alanıyla ilgili üniversite bitirmek isteyen yaşları ileri olan kişilerin olduğu bilinmektedir. Bu öğrenciler mesleğin zorluklarını ve gerekliliklerini iyi bildikleri için verilen eğitimin yeterli bulmuyor olabilirler.

Aylık olarak eline geçen paranın kendisine yettiğini belirten öğrencilerin %53,8'i (136 kişi), aylık olarak eline geçen paranın kendisine yetmediğini belirtenlerin %44,9'u (207 kişi) sivil savunma ve itfaiyecilik programında aldığı eğitimi yeterli olarak değerlendirmiştir (Ki kare=11,393, $p=0,003$) (Tablo 4.20). Ekonomik durumu daha iyi olan öğrencilerin aldıkları eğitimi yeterli olarak değerlendirme yüzdeleri daha fazladır. Bu durum ekonomik durumu daha iyi olan öğrencilerin daha iyi ve gelişmiş üniversitelerde okumalarından kaynaklanmış olabilir. Bunun yanı sıra, bu durum, ekonomik durumu daha iyi olan öğrencilerin başka sorunları olmadığı için kendilerini daha fazla eğitime vermelerine ve eğitimden daha fazla faydalanmalarına bağlı olabilir. Eline geçen paranın kendisine yetmediğini belirten öğrenciler ise belki de başka bir işte çalıştığı için ve zihinsel olarak ekonomik sorunlara odaklandığı için eğitimden yeterince faydalanmamış olabilirler.

Arkadaşlarıyla evde kalanların %48,8'i (121 kişi), yurttaki kalanların %41,5'i (93 kişi), ailesiyle evde kalanların %54,3'ü (125 kişi) programdan aldığı eğitimi yeterli olarak değerlendirmiştir (Ki kare=13,973, $p=0,007$) (Tablo 4.20). Bu durum öğrencilerin yaşam koşullarıyla ilişkili olabilir. Ailesiyle evde kalanların ve arkadaşlarıyla evde kalanların yurttaki kalan öğrencilere göre yaşam koşulları daha iyi olduğu için eğitimlerine daha fazla odaklanmalarına ve eğitimden daha fazla faydalanmalarına katkı yapmış olabilir. Yurttaki kalanların ise ekonomik ve yaşam koşulları iyi olmadığı için başka sorunlara odaklandıklarından eğitimden daha az faydalanmalarına neden olmuş olabilir.

Öğrencilerin okudukları üniversiteler ile sivil savunma ve itfaiyecilik programında aldıkları eğitimi değerlendirme durumları arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur (Ki kare=94,210, $p<0,001$). Gaziantep Üniversitesi öğrencilerinin %73,7'si (28 kişi), İstanbul Üniversitesi öğrencilerinin %62,3'ü (33 kişi), Akdeniz Üniversitesi öğrencilerinin %59,8'i (76 kişi), Kocaeli Üniversitesi öğrencilerinin %56,1'i (74 kişi), Karabük Üniversitesi öğrencilerinin %53,5'i (38 kişi), Ege Üniversitesi öğrencilerinin %41,8'i (28 kişi), Namık Kemal Üniversitesi öğrencilerinin %37,9'u (22 kişi), Yalova Üniversitesi öğrencilerinin %36,7'si (18 kişi), Bitlis Eren Üniversitesi öğrencilerinin %36,0'ı (9 kişi), Atatürk Üniversitesi öğrencilerinin %19,4'ü (6 kişi), Giresun Üniversitesi öğrencilerinin %17,5'i (11 kişi) sivil savunma ve itfaiyecilik programında aldıkları eğitimi yeterli bulmuştur (Tablo 4. 21). Öğrencilerin aldıkları eğitimi yeterli bulmaları ile üniversitelerin gelişmişlik düzeyi ve sivil savunma ve itfaiyecilik programının o üniversitede ne zaman açıldığı arasında genel olarak bir ilişki bulunmaktadır. Gelişmiş ve sivil savunma ve itfaiyecilik programının daha köklü olduğu üniversitelerdeki öğrenciler aldıkları eğitimi daha fazla yeterli bulurken özellikle yeni açılan ve programın da yeni olduğu üniversitelerdeki öğrencilerin aldıkları eğitimi yeterli bulma yüzdeleri oldukça düşüktür. Yeni açılan üniversitelerde malzeme eksikliği ve alanında uzman hocaların olmayışı gibi imkânların kısıtlı olması nedeniyle öğrenciler aldıkları eğitimi yetersiz olarak değerlendirmiş olabilirler. Gaziantep üniversitesinde sivil savunma ve itfaiyecilik programı yeni açıldığı halde öğrencilerin aldıkları eğitimi yeterli bulma yüzdelerinin daha fazla olması ise öğrencilerin hocalarla ilişkilerinin iyi olması ve üniversite imkânlarının iyi olması gibi faktörlerden kaynaklanmış olabilir. Bunun yanı sıra program yeni açılmış olmakla birlikte gerçekten iyi bir alt yapıya sahip olabilir ve öğrencilere iyi bir eğitim sunuyor olabilir.

Öğrencilerin sivil savunma ve itfaiyecilik programında aldıkları eğitimden memnun olma durumları (ref= memnun olmama) lojistik regresyon modellemesi ile birçok faktör için eş zamanlı kontrol sağlanarak çok değişkenli analiz edildiğinde, sadece halen devam edilen üniversite ve halen spor yapma durumu memnuniyet ile istatistiksel açıdan anlamlı düzeyde ilişkili bulunmuştur (Tablo 4.25).

Öğrencilerin aldıkları eğitimden memnun olmaları ile üniversitelerin gelişmişlik düzeyi ve sivil savunma ve itfaiyecilik programının o üniversitede ne

zaman açıldığı arasında genel olarak bir ilişki bulunmaktadır. Okullardan alınan eğitim okulun bulunduğu ile ait yaşam özellikleri, okula devam eden öğrenci popülasyonunun genel özellikleri ve ileriye dönük beklentileri, okul sonrası iş bulma imkânı, ders ve ders dışı uğraş imkânları, öğretim üyesi sayı ve özellikleri gibi birçok konudan sekonder olarak etkilenebileceği için, okul ile eğitimden memnuniyet düzeyi arasında bulunan ilişkinin temel nedeni kesin olarak belirlenememiştir. Gelişmiş ve sivil savunma ve itfaiyecilik programının daha köklü olduğu üniversitelerin (Akdeniz, İstanbul, Kocaeli) Giresun Üniversitesine kıyasla memnuniyet kat sayıları daha yüksek bulunurken özellikle yeni açılan ve programın da yeni olduğu üniversitelerin (Atatürk, Namık Kemal, Yalova) memnuniyet katsayıları daha düşük olarak bulunmuştur. Yeni açılan üniversitelerde malzeme eksikliği ve alanında uzman hocaların olmayışı gibi imkânların kısıtlı olması nedeniyle öğrencilerin aldıkları eğitimden memnun olmamalarında etkili olmuş olabilir. Diğer taraftan bazı üniversitelerde (Gaziantep, Bitlis Eren, Karabük) program yeni açıldığı halde öğrencilerin aldıkları eğitimden memnuniyet katsayıları bazı gelişmiş ve programın köklü olduğu üniversitelerden daha fazladır. Bu üniversitelerde eğitimden memnuniyetin yüksek olması öğrencilerin hocalarla ilişkilerinin iyi olması ve üniversite imkânlarının iyi olması gibi faktörlerden kaynaklanmış olabilir. Bunun yanı sıra program yeni açılmış olmakla birlikte gerçekten iyi bir alt yapıya sahip olabilir ve öğrencilere iyi bir eğitim sunuyor olabilir. Bunun belirlenmesi için bu konuda ileride yapılacak çalışmalarda niteliksel incelemeler (odak grup görüşmeleri, derinlemesine görüşmeler vb.) yapılması önem taşıyacak, değerli olacaktır.

Araştırmada düzenli spor yapma ile alınan eğitimden memnun olma arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki saptanmıştır. Düzenli spor eğitimleri sivil savunma ve itfaiyecilik programı eğitimlerinin standart bir parçasıdır. Bu açıdan düzenli spor yapan ya da bu eğitimlerden faydalanan öğrencilerin daha fazla aldıkları eğitimden memnun olmaları beklenir. İtfaiyecilik, ağır fiziksel çalışma gerektiren ve vücuda önemli yük gerektiren bir meslektir, İtfaiyecilerin bu mesleğin zorlukları ile mücadele etmek için düzenli spor aktiviteleri hayati önem kazanmaktadır. Programlar öğrencilere düzenli spor yapma imkânları sunmalıdır. Bu konuda spor dersleri artırılabilir.

Öğrencilerin çoğunluğu (657 kişi, %90,9) sivil savunma ve itfaiyecilik programını seçmekten memnun olduğunu belirtmiştir. Öğrenciler sivil savunma ve itfaiyecilik programını seçmekten memnun olma nedenlerini en fazla; sevdiği bölüm olduğu için (%32,6), iş imkânı olduğu için (%19,4) ve insanlara yardımcı olmak istedikleri için (%15,6) olarak belirtmişlerdir. Öğrencilerin çoğunluğu (618 kişi, %85,4) programı üniversite sınavına girecek öğrencilere önerdiğini ifade etmiştir. Öğrencilerin %38,0'ı (182 kişi) iş imkânı iyi olduğu için programı üniversite sınavına girecek öğrencilere önerdiğini belirtmiştir (Tablo 4.26). Öğrencilerin büyük bir çoğunluğunun (%90,9) programı seçmekten memnun olması önemlidir. Bununla uyumlu olarak öğrencilerin %85'i memnun oldukları programı üniversite sınavına girecek öğrencilere önerdiğini belirtmiştir. Öğrencilerin memnun oldukları programı başkalarına da önermeleri olumlu ve beklenen bir durumdur. Öğrencilerin belirttikleri programdan memnun olma nedenleri, öğrencilerin belirttikleri programı seçme nedenleriyle uyumludur. Öğrenciler bu programı en çok iş imkânı olduğu için (%53,4), sevdiği için (%45,6) ve insanlara yardım etmek istedikleri için (%31,8) tercih ettiklerini belirtmişlerdir (Tablo 4.7).

Öğrencilerin %74,8'i (528 kişi) okuduğu üniversiteyi seçmekten memnun olduklarını belirtmişlerdir. Okuduğu üniversiteyi seçmekten memnun olanlar en fazla (74 kişi, %22) evine yakın olduğu için okuduğu üniversiteyi seçmekten memnun olduğunu belirtmiştir. Okuduğu üniversiteyi seçmekten memnun olmayan öğrenciler ise en fazla (22 kişi %17,9) okulun bulunduğu yer kötü olduğu için okuduğu üniversiteyi seçmekten memnun olmadığını belirtmiştir (Tablo 4.27). Öğrenciler programlarını seçmekte çok fazla memnun oldukları halde okudukları üniversitelerden memnuniyetleri ciddi oranda düşmektedir. Öğrenciler üniversitelerden memnun olmama nedenlerini; okulun bulunduğu yere, üniversitenin sosyal ortamının iyi olmamasına, okulun imkânlarının yetersiz olmasına, eğitimlerin iyi olmaması gibi nedenlere bağlamaktadırlar. Sivil savunma ve itfaiyecilik programının bağlı olduğu bazı meslek yüksekokullarının üniversitenin ana kampüsünden uzak ve ilçelerde bulunması, öğrencilerin memnun olmama nedenlerini “okulun bulunduğu yerin kötü olması” ve “üniversitenin sosyal ortamının iyi olmaması” olarak belirtmelerine neden olmuş olabilir. Diğer taraftan öğrencilerin bir kısmı ise eğitimler iyi olmadığı için üniversitelerinden memnun

olmadıklarını belirtmişlerdir. Daha önce sorulan bir soruda; öğrencilerin %42,5'i genel olarak sivil savunma ve itfaiyecilik programından aldığı eğitimi yetersiz bulunduğunu belirtirken, %32,5'i ise genel olarak sivil savunma ve itfaiyecilik programından aldığı eğitimden memnun olmadığını belirtmişti (Tablo 4.19).

Birinci sınıfta okuyanların %70,9'u (297 kişi), ikinci sınıfta okuyanların %80,7'si (230 kişi) okudukları üniversiteden memnun olduğunu belirtmiştir (Ki kare=8,689, $p=0,003$) (Tablo 4.28). Birinci sınıfta okuyan öğrencilerin okudukları üniversiteden daha az memnun olmaları öğrencilerin daha ilk yılları olduklarından üniversiteye yabancı olmaları ve üniversiteyi daha iyi tanımadıkları için üniversite imkânlarından daha az faydalanmaları olabilir. Öğrenciler ikinci sınıfta üniversiteye alışmalarının yanı sıra daha iyi tanıdıkları üniversite imkânlarından daha fazla faydalandıkları için daha fazla memnun kalmış olabilirler.

Aylık olarak eline geçen paranın kendisine yettiğini belirtenlerin %81,0'ı (201 kişi), aylık olarak eline geçen paranın kendisine yetmediğini belirtenlerin %71,3'ü (325 kişi) okudukları üniversiteden memnun olduğunu belirtmiştir (Ki kare=8,127, $p=0,004$) (Tablo 4.28). Ekonomik durumu daha iyi olan öğrencilerin okudukları üniversiteden daha fazla memnun oldukları görülmektedir. Bu durum ekonomik durumu daha iyi olan öğrencilerin daha iyi ve gelişmiş üniversitelerde okumalarından kaynaklanmış olabilir.

Arkadaşlarıyla evde kalanların %73,5'i (180 kişi), yurttaki kalanların %64,1'i (141 kişi), ailesiyle evde kalanların %86,8'i (197 kişi) okuduğu üniversiteyi seçmekten memnun olduğunu belirtmiştir (Ki kare=30,955, $p<0,001$) (Tablo 4.28). Ailesiyle evde kalanların okudukları üniversiteden daha fazla memnun olmaları öğrencilerin üniversitenin bulunduğu şehirde oturmaları ve ailelerinden ayrı kalmadıklarından kaynaklanmış olabilir. Ayrıca öğrenciler okudukları üniversiteden memnun olma nedenini en fazla (%22, 74 kişi) evine yakın olduğu için okudukları üniversiteden memnun olduklarını belirtmişlerdir (Tablo 4.27).

Öğrencilerin okudukları üniversiteler ile üniversitelerinden memnun olma durumları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmuştur (Ki kare=1,067, $p<0,001$). Ege Üniversitesi öğrencilerinin %97,0'ı (64 kişi), Akdeniz Üniversitesi öğrencilerinin %88,4'ü (114 kişi), Gaziantep Üniversitesi öğrencilerinin %87,2'si

(34 kişi), İstanbul Üniversitesi öğrencilerinin %85,2'si (46 kişi), Kocaeli Üniversitesi öğrencilerinin %77,5'i (100 kişi), Karabük Üniversitesi öğrencilerinin %77,3'ü (51 kişi), Yalova Üniversitesi öğrencilerinin %66,0'ı, (31 kişi), Giresun Üniversitesi öğrencilerinin %56,2'si (36 kişi), Namık Kemal Üniversitesi öğrencilerinin %55,4'ü (31 kişi), Bitlis Eren Üniversitesi öğrencilerinin %39,1'i (9 kişi), Atatürk Üniversitesi öğrencilerinin %32,3'ü (10 kişi) okudukları üniversiteden memnun olduğunu belirtmiştir (Ki kare=1,067, p<0,001) (Tablo 4.29). Gelişmiş ve köklü üniversitedeki öğrencilerin üniversitelerinden daha fazla memnun oldukları görülmektedir. Gelişmiş üniversitelerin imkânlarının fazla olması ve öğrencilere daha iyi bir sosyal ortam sunmaları bu duruma yol açmış olabilir. Ayrıca gelişmiş üniversitelerdeki eğitimin daha iyi olması da öğrencilerin üniversiteden memnun olmalarına katkı yapmış olabilir. Atatürk üniversitesi görece köklü ve gelişmiş bir üniversite olmasına rağmen öğrencilerin üniversiteden memnun olma yüzdesinin düşük olmasının nedeni öğrencilerin okudukları programın ilçede olması nedeniyle öğrencilerin üniversite imkânlarından fazla faydalanamamaları olabilir.

Öğrencilerin çoğunluğu (499 kişi, %70,8) sivil savunma ve itfaiyecilik programında herhangi bir staj görmediğini belirtmiştir. Staj gördüğünü belirten öğrencilerin %73,2'si (131 kişi) staj veren kurumun adını herhangi bir il ya da ilçe itfaiyesi, %17,9'u (32 kişi) herhangi bir il ya da ilçe ismi olarak, %3,4'ü (6 kişi) ise "belediye" olarak belirtmiştir (Tablo 4.30). Stajlar sivil savunma ve itfaiyecilik mesleğini yapacak öğrenciler için hayati önemdedir. Üniversitelerdeki programlar incelediğinde aslında çoğu üniversitede zorunlu stajın olduğu görülmektedir. Öğrencilerin çoğunun staj yapmadıklarını belirtmeleri, stajların genellikle ikinci yılda başlamasından kaynaklanmış olabilir. Staj gördüğünü belirten öğrencilerin %73,2'si (131 kişi) staj veren kurumun adını herhangi bir il ya da ilçe itfaiyesi olarak belirtmiştir. Geriye kalan öğrencilerin büyük bir kısmı ise ilgili soruyu iyi anlamadıkları için ilgisiz yanıtlar vermiştir. Öğrencilerin büyük bir çoğunluğunun itfaiye teşkilatlarında staj yaptıkları anlaşılmaktadır. Öğrencilerin itfaiye teşkilatlarında staj yapmaları normal ve beklenen bir durum olmakla birlikte öğrencilerin Afet ve Acil Durum Müdürlükleri gibi kurumlarda da staj görmeleri kendileri için faydalı olabilir.

Öğrencilerin ortalama staj süresi $30,8 \pm 6,8$ gündür. Öğrencilerin çoğunun (116 kişi, %63,7) gördüğü staj süresi 21-30 gün aralığındadır (Tablo 4.30). Staj gören öğrencilerin %77,2'si (126 kişi) gördükleri staj eğitimini yeterli ve gerekli olarak belirtirken %20,9'u (33 kişi) gerekli ama yetersiz olarak belirtmiştir. Öğrencilerin hemen hemen hepsi stajın gerekli olduğunu belirtmişlerdir. Bununla birlikte öğrencilerin %20,9'u yetersiz olduğunu belirtmiştir. Yetersiz gören ve daha fazla staj yapmak isteyen öğrenciler için zorunlu stajdan farklı olarak daha fazla staj yapma fırsatı verilmelidir.

Öğrencilerin okudukları üniversiteler ile staj yapma durumları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmuştur (Ki kare=1,624, $p < 0,001$). Gaziantep Üniversitesi öğrencilerinin %100,0'ı (38 kişi), Akdeniz Üniversitesi öğrencilerinin %96,9'u (124 kişi), Giresun Üniversitesi öğrencilerinin %96,8'i (61 kişi), Atatürk Üniversitesi öğrencilerinin %96,7'si (29 kişi), Bitlis Eren Üniversitesi öğrencilerinin %83,3'ü (20 kişi), Yalova Üniversitesi öğrencilerinin %66,7'si (32 kişi), Karabük Üniversitesi öğrencilerinin %66,2'si (45 kişi), Ege Üniversitesi öğrencilerinin %54,0'ı (34 kişi), İstanbul Üniversitesi öğrencilerinin %50,0'ı (27 kişi), Kocaeli Üniversitesi öğrencilerinin %45,8'i (60 kişi), Namık Kemal Üniversitesi öğrencilerinin %50,0'ı (28 kişi) staj yaptığını belirtmiştir (Ki kare=1,624, $p < 0,001$) (Tablo 4.32). Akdeniz Üniversitesi hariç diğer okulların tamamında zorunlu staj bulunmaktadır. Bunun için Akdeniz Üniversitesi'nde öğrencilerin büyük bir çoğunluğu staj yapmamıştır. Programlarda stajlar genellikle ikinci yılda yapıldığı için programın yeni açıldığı üniversitelerde ikinci sınıfta okuyan öğrenci olmadığından öğrencilerin neredeyse tamamı herhangi bir staj yapmamıştır. Stajlar sivil savunma ve itfaiyecilik mesleğini yapacak öğrenciler için hayati önemdedir. Bunun için her üniversitede öğrencilere staj yapma imkânı sağlanmalı ve stajın zorunlu olmadığı üniversitelerde de gerekirse stajlar zorunlu hale getirilmelidir.

Öğrencilerin çoğunluğu (472 kişi, %69,1) sivil savunma ve itfaiyecilik programını bitirdikten sonra mesleki gelişimine devam edebileceği bir programın olmadığını belirtmiştir (Tablo 4.33). Öğrenciler Dikey Geçiş Sınavı (DGS) ile lisans düzeyindeki "sosyal hizmet" ve "Acil Yardım ve Afet Yönetimi" programlarına geçiş yapabilmektedirler (137). Öğrencilerin bu konuda bilgi sahibi olmamaları

onların bir kariyer düşüncelerinin olmadığından kaynaklanıyor olabilir. Ancak öğretim üyeleri öğrencileri bu konuda bilgilendirerek bir farkındalık oluşturulabilirler. Öğrencilerin bu konuda bilgi sahibi olmaları, onları bir lisans programına başlama ve kariyer belirlemeleri için önemlidir.

Öğrencilerin sivil savunma ve itfaiyecilik programından aldığı eğitimin daha iyi olması için belirttikleri birinci en önemli öneri en fazla uygulamaların artırılması (153 kişi, %41,9) ve uygulama alanlarının oluşturulması (48 kişi, %13,2) olmuştur. Öğrencilerin en fazla belirttikleri ikinci en önemli öneri uygulamaların artırılması (38 kişi, %38,4) ve yeterli ekipman ve malzemenin sağlanması (35 kişi, %17,0) olmuştur. Öğrencilerin en fazla belirttikleri üçüncü en önemli öneri de uygulamaların artırılması (16 kişi, %17,6) ve yeterli ekipman ve malzemenin sağlanması (10 kişi, %11,0) olmuştur (Tablo 4.34). Öğrencilerin sivil savunma ve itfaiyecilik programı eğitimlerinin daha iyi olması için; uygulamaların artırılması, uygulama alanlarının oluşturulması ve yeterli ekipman ve malzemenin sağlanması en fazla yaptıkları öneriler olmuştur. Öğrencilerin daha önce belirttikleri programdan memnun olmama nedenlerinin başında uygulamaların olmaması ve yeterli ekipman ve malzemelerin olmaması gelmekteydi. Bu açıdan öğrencilerin programın geliştirilmesi için uygulamaların artırılması, uygulama alanlarının oluşturulması ve yeterli ekipman ve malzeme sağlanması gibi önerilerde bulunması beklenen bir durumdur. İtfaiyeciler çok zor şartlarda afetler ve yangınlarla mücadele etmektedirler. Bunun için öğrencilerin mesleğe başlamadan eğitimleri boyunca bol miktarda uygulama yapmaları önemlidir. Uygulamaların yapılması için, uygulamanın yapılabileceği bir alanın olmasının yanı sıra yeterli malzeme ve ekipmanın da olması gerekir.

Öğrencilerin %82,8'i (601 kişi,) mezuniyet sonrasında afetlerde çalışmak istediğini belirtirken %16,3'ü (118 kişi) kararsız olduğunu belirtmiştir. Mezuniyet sonrasında afetlerde çalışmak istediğini belirtenlerin %46,3'ü (243 kişi) insanlara yardımcı olmak istediği için afetlerde çalışmak istediğini belirtirken %19,4'ü (102 kişi) insanların hayatını kurtarmak istediği için çalışmak istediğini belirtmiştir (Tablo 4.36). Öğrencilerin %16,3'ünün (118 kişi) mesleği yapıp yapmama konusunda kararsız olması, öğrencilerin eğitime başladıktan sonra mesleğin zorluklarını anlamalarından kaynaklanmış olabilir. Diğer taraftan öğrencilerin bir lisans programına başlama gibi farklı kariyer düşünceleri de olabilir. Öğrencilerin ilerde

afetlerde çalışma isteklerinin nedenleri meslek seçme nedenleri ile de uyumludur. Öğrenciler, iş güvencesinden sonra en çok insanlara yardım etmek istedikleri için bu mesleği seçtiklerini belirtmişlerdir. İtfaiyeciliğin zor ve tehlikeli olmasının yanı sıra iyi bir maaşı da olmadığı halde insanların bu mesleği seçmelerindeki asıl güdüleyicinin insanlara yardım etmek ve hayat kurtarmak duygusu olduğu söylenmektedir (141). Aynı şekilde öğrencilerin her türlü afette kendi yaşamını riske atmak pahasına çalışmak istemesi, insanlara yardım etmek ve hayat kurtarmak duygusundan kaynaklanmış olabilir.

Öğrencilerin mezuniyet sonrasında afetlerde çalışma isteme durumu (ref=istememe) lojistik regresyon modellemesi ile birçok faktör için eş zamanlı kontrol sağlanarak çok değişkenli analiz edildiğinde öğrencilerin halen devam ettikleri üniversite, aldıkları eğitimden memnun olma durumları ve afetlerle ilgili herhangi bir hobisi olma durumu istatistiksel açıdan anlamlı düzeyde ilişkili bulunmuştur (Tablo 4.37). Bu bulgu önceki literatür bilgileri ve beklentiler ile benzerlik göstermektedir.

Öğrencilerin mezuniyet sonrasında afetlerde çalışma istekliliğinin okudukları üniversitelere göre farklı çıkması üniversitelerin verdikleri eğitimle ilişkili olabilir. Eğitimin iyi/yeterli verilemediği üniversitelerde öğrencilerin afet durumunda yapması gerekenlerle ilgili endişelerinin olması öğrencileri bu konuda daha az istekli olmalarında etkili olmuş olabilir. Ayrıca, bazı üniversiteler diğerlerine göre öğrencilerin afetlerde çalışma istekliliği ile ilgili daha fazla farkındalık oluşturmuş olabilirler. Farkındalık durumu öğrencilerin mezuniyet sonrasında afetlerde çalışma istekliliğini etkilemiş olabilir. Bunun tam olarak belirlenmesi için daha detaylı ve niteliksel araştırmalar ile desteklenen çalışmalara ihtiyaç vardır. Her üniversite kendi öğrencileri ile özel ve kapsamlı çalışmalar yaparak öğrencilerin afetlerde çalışmayı isteme ve istememe nedenleri belirlenmelidir.

Eğitimlerinden memnun olan öğrencilerin ileride afetlerde çalışma konusunda arkadaşlarına kıyasla daha fazla motive olmaları bulgusu beklenen bir durumdur. Eğitimlerinden memnun olmayan öğrenciler aldıkları eğitimi yetersiz gördükleri için afet durumlarında nasıl davranmaları konusunda endişeleri bulunuyor olabilir. Öğrencilerin duydukları bu endişeleri afetlerde çalışma konusundaki istekliliklerini

etkiliyor olabilir. Daha önce yapılan çalışmalarda da afetle ilgili eğitimin olmaması afetlerde çalışma istekliliğini düşüren önemli faktörlerin başında geldiği görülmektedir (17, 111, 143). Öğrencilerin mezuniyet sonrasında afetlerde çalışma istekliliğini artırmak için bu programda verilen eğitimlerin büyük önemi ortaya çıkmaktadır. Programlar bütün afet türleri ile ilgili öğrencilere daha iyi eğitim vermeli ve öğrencileri bilgi eksikliğinden kaynaklanan endişeleri giderilmelidir.

Afetlerle ilgili hobisi olan öğrenciler mesleğin çalışma şartlarını daha iyi bildiklerinden daha fazla istekli olmuş olabilirler. Diğer taraftan afetlerle ilgili hobisi olan öğrenciler zaten afetlerde çalışmak istedikleri için meslekleri ile ilgili hobiler edinmiş olabilirler. Her iki durumda da afetlerle ilgili çalışmalarda yaşamı kolaylaştırıcı beceriler olan dağcılık, yüzme, yürüyüş ve benzeri bedensel kuvveti artıran hobilerin bu öğrenci grubunda desteklenmesi, buna ilişkin ders ve kurslar düzenlenmesi, öğrencilerin bu tür hobiler konusunda motive edilmesi şüphesiz ilerideki meslek yaşantılarına olumlu katkılar sağlayacaktır.

Öğrencilerin mezuniyet sonrasında çalışmak için en fazla istekli oldukları afetler bina ve ev yangınları (671 kişi, %94,5), deprem kaynaklı afetler (631 kişi, %90,6) ve orman yangınları kaynaklı afetler (626 kişi, %90,6) olmuştur. Öğrencilerin mezuniyet sonrasında çalışmak için en az istekli oldukları afetler ise bulaşıcı hastalık kaynaklı afetler (213 kişi, %32,1) ile nükleer kaza kaynaklı afetler (285 kişi, %42,4) olmuştur (Tablo 4.38). Bu konu ile ilgili itfaiyecilerle yapılan çalışmalar az olmakla birlikte sağlık çalışanlarıyla yapılmış birçok çalışma bulunmaktadır. Yapılan çalışmalar, bu çalışmayla uyumlu olarak çalışanların afetlerde istekli olma yüzdelerinin afet türüne bağlı olarak değiştiğini göstermiştir. Yapılan çalışmalarda çalışanlar daha çok hava kaynaklı afetler, doğal afetler ve kitlesel yaralanma olaylarında çalışmada istekli olduklarını belirtirken en az radyolojik, nükleer, biyolojik ve kimyasal afetlerde çalışma isteklerini belirtmişlerdir. (12, 17, 111, 138-142). ABD’de itfaiyecilerle yapılan bir çalışmada itfaiyecilerin %95,3’ü 11 Eylül saldırısı benzeri bir afette, %95,0’ı meydana gelebilecek bir kasırgada çalışmak isterken %69,7’si nükleer/radyolojik afetlerde %68,8’i ise meydana gelebilecek bir bulaşıcı hastalık salgınında çalışmak istediğini belirtmiştir (16). Lanzilotti ve ark.’nın yaptığı çalışmada hemşirelerin %90’ı oluşabilecek bir doğal afette hastane dışında çalışmak isterken %59’u kimyasal,

%53'ü biyolojik, %49'u bulaşıcı hastalık, %45'i ise radyolojik afetlerde çalışmak istemiştir (111). Martens ve ark.'nın yaptığı çalışmada katılımcıların %85'i kitlesel yaralanma ve hava kaynaklı afetlerde çalışmak isterken katılımcıların sadece %22'si nükleer, biyolojik ve kimyasal bir afette çalışmak istediğini belirtmiştir (141). Yapılan başka bir çalışmada ise katılımcıların %84,1'i kar fırtınası afetinde çalışmak isterken %64,8'i çiçek hastalığı salgınında çalışmak istediğini belirtmiştir (142). Bu konuda yapılan önemli çalışmalardan birisi de Masterson ve ark.'nın yaptıkları çalışmadır. Şikago'da sekiz hastanede sağlık personeli ile yapılan çalışmada çalışanların %98'i uçak kazalarında, %85,3'ü radyoaktif patlamalarda, %54 ise biyolojik ajan kaynaklı afetlerde çalışmaya istekli olduğunu belirtmiştir (141). Türkiye'de ise Kaya ve ark.'nın sağlık personeli ile yaptıkları çalışmada katılımcılar en fazla deprem kaynaklı afetler (%52,8) ve doğal afetlerde (%49,4) çalışmada istekli olduklarını belirtirken en fazla isteksiz oldukları afetler ise nükleer kaza kaynaklı afetler (%50) ve bulaşıcı hastalık nedenli afetler (%44,9) olarak bulunmuştur (17). Yapılan çalışmalarda, bu çalışma ile uyumlu olarak çalışanlar daha çok hava kaynaklı afetler, doğal afetler, deprem ve kitlesel yaralanma olaylarında çalışmaya istekli olduklarını belirtirken en az radyolojik, nükleer, biyolojik ve kimyasal afetlerde çalışma isteklerini belirtmişlerdir. Bu çalışmada öğrencilerin diğer afetlere göre yangın kaynaklı afetlerde çalışmada daha fazla isteklilik belirtmeleri, öğrencilerin itfaiyeciliği yangın söndürme ile özdeşleştirilmelerinden kaynaklanmış olabilir. Kişilerin yüksek riskli olan nükleer kaza ve bulaşıcı hastalık gibi afetlerde çalışma istekliliklerinin düşük olması normal ve beklenen bir durumdur. İtfaiye teşkilatları personel planlaması yaparken nükleer kaza ve bulaşıcı hastalık gibi yüksek riskli afetlerde personelin çalışmak istemeyeceği mutlaka göz önünde bulundurulmalıdır.

Öğrenciler, kişisel koruyucu ekipmanların olmaması (%57,0), kişisel güvenliğinin olmaması (%50,8), ailesinin güvenliği ve sağlığı ile ilgili endişesinin olması (%49,7), riskle ilgili bilgisinin eksik olması (49,5), afet ile ilgili eğitiminin olmaması (%48,9) ve bakmak zorunda olduğu aile bireylerinin olmasının (%33,5) afetlerde çalışmada istekliliklerini azalttığını belirtmişlerdir (Tablo 4.39). Yapılan birçok çalışma bu çalışma ile uyumlu olarak kişisel koruyucu ekipmanların olmaması, kişisel güvenliğin olmaması, ailesinin güvenliği ve sağlığı ile ilgili

endişesinin olması, riskle ilgili bilginin eksik olması, afetle ilgili eğitimin olmaması ve bakmak zorunda olduğu aile bireylerinin olmasının personelin afetlerde çalışma istekliliğini önemli ölçüde azalttığını göstermiştir (12, 16, 111, 143, 144). Bakmak zorunda olduğu aile bireylerinin olmasının istekliliğini azalttığını belirtenlerin az olması, öğrencilerin bekâr olmaları ve bakmak zorunda oldukları aile bireylerinin olmaması nedeniyle durumun farkında olmadıklarından kaynaklanıyor olabilir.

Öğrencilerin %57'si kişisel koruyucu ekipmanların olmaması, %50,8'i ise kişisel güvenliğinin olmamasının afetlerde çalışma istekliliğini azaltacağını belirtmiştir. Yapılan çalışmalar bu çalışma ile uyumlu olarak bu faktörlerin afetlerde çalışma istekliliğini önemli ölçüde etkilediğini göstermiştir. İtfaiyecilerle yapılan bir çalışmada katılımcıların %64'ü kişisel koruyucu ekipmanlar sağlanmadığı takdirde bir pandemi durumunda çalışmak için istekli olmayacaklarını belirtirken %52,8'i aşı yapılmadığı takdirde pandemide çalışmak istemediğini belirtmiştir (16). İsrail'de sağlık çalışanlarıyla yapılan bir çalışmada ise kişisel koruyucu ekipmanlar sağlandığında katılımcıların beyan ettikleri istekliliklerinin %42'den %86'ya çıktığı görülmüştür (144). Yapılan diğer çalışmalarda da görüldüğü gibi personelin afetlerde çalışma istekliliği, kişisel koruyucu ekipmanlar ve kişisel güvenlikleri sağlanmadığında azalmaktadır. Bu durum karar vericiler tarafından iyi değerlendirilmelidir. İtfaiye teşkilatları personellerinin afetlerde çalışma istekliliğini artırmak için afetlerde çalışacak personelin kişisel güvenliğini sağlamalıdır.

Öğrencilerin %49,7'si ailesinin güvenliği ve sağlığı ile ilgili endişesinin olmasının afetlerde çalışma istekliliğini azaltacağını belirtmiştir. Bu konu ile ilgili yapılan çalışmalar bu çalışma ile uyumlu olarak ailenin sağlığı ile ilgili endişenin olmasının afetlerde çalışma istekliliğini önemli ölçüde azalttığını göstermiştir. Aile ile ilgili endişenin olması, Qureshi ve ark.'nın New York City'de sağlık personeliyle yaptıkları çalışmada ve DiMaggi ve ark.'nın acil tıp teknisyenleriyle yaptıkları çalışmada en sık belirtilen isteksizlik nedenidir (12,143). İtfaiyecilerle yapılan çalışmada katılımcıların %83,1'i pandemi durumunda ailesine yardım edilmesi durumunda çalışma istekliliğinin artacağını belirtirken %79,1'i bakmak zorunda olduğu kişilerin bakımı üstlenilirse istekliliklerinin artacağını söylemiştir (16). Young'ın hemşire adaylarıyla yaptığı çalışmada çalışmaya katılan öğrencilerin

%90'nı bir pandemi durumunda, ailesi daha önce profilaksi almamışsa bulaşıcı hastalığı olan hastalara dokunmayacağını belirtmişlerdir (145).

Öğrencilerin %49,5'i riskle ilgili bilgisinin eksik olması, %48,9'u ise afet ile ilgili eğitiminin olmamasının afetlerde çalışma istekliliğini azaltacağını belirtmiştir. Türkiye'de sağlık çalışanlarıyla yapılan bir çalışmada afetlerle ilgili eğitim alan katılımcıların %62,5'i oluşabilecek bir afette çalışmada istekli olduğunu belirtirken eğitim almayanların sadece %36,1'i istekli olduğunu belirtmiştir (17). Lanziolotti ve ark.'nın doktor ve hemşirelerle yaptıkları çalışmada biyolojik ajanlarla ilgili bilgisi fazla olan doktor ve hemşirelerin biyolojik afetlerde daha fazla istekli oldukları görülmüştür (111). Bir başka çalışma DiMaggio ve ark.'nın acil tıp teknisyenleriyle yaptıkları çalışmadır. Yapılan çalışmada afetlerle ilgili önceden eğitim alan sağlık çalışanları radyolojik, kimyasal ve biyolojik afetlerde daha fazla istekli olmaktadır (143). Afetle ilgili eğitim, itfaiyecilerin afetlerde çalışma istekliliğini etkileyen önemli faktörlerin başında gelmektedir. Her afetin kendine özel şartları ve riskleri vardır. İtfaiyecilerin bu risklerle ilgili bilgisinin olması o afette çalışmaya istekli olmalarını olumlu yönde etkileyecektir.

Öğrencilerin okudukları üniversiteler ile "Kişisel güvenliğimin olmaması mezuniyet sonrasında afetlerde çalışma istekliliğimi azaltır", "Afet ile ilgili eğitimimin olmaması mezuniyet sonrasında afetlerde çalışma istekliliğimi azaltır", "Ailenin sağlığı ve güvenliği ile ilgili endişemin olması mezuniyet sonrasında afetlerde çalışma istekliliğimi azaltır", "Riskle ilgili bilginin eksik olması afetlerde çalışma istekliliğimi azaltır", "Kişisel koruyucu ekipmanların olmaması afetlerde çalışma istekliliğimi azaltır" ve "Bakmak zorunda olduğum aile bireylerinin olması afetlerde çalışma istekliliğimi azaltır" önermelerine katılma durumları arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur (sırası ile; Ki kare=56,774, p=0,041, Ki kare=57,194, p=0,038, Ki kare=35,786, p=0,016, Ki kare=41,574, p=0,003, Ki kare=23,420, p=0,009 ve Ki kare=20,431, p=0,025) (Tablo 4.42, Tablo 4.43, Tablo 4.44, Tablo 4.45). Öğrencilerin okudukları üniversitelere göre afetlerde çalışmada istekliliği etkileyen çeşitli önermelere katılma durumları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark çıkması üniversitelerin verdikleri eğitimle ilişkili olabilir. Bazı üniversiteler diğerlerine göre öğrencilerin afetlerde çalışma istekliliğini azaltması olası risk

faktörleri konusunda öğrencilerde daha fazla farkındalık oluşturmuş olabilirler. Farkındalık durumu öğrencilerin katılımını etkilemiş olabilir.

Afet yaşayan öğrencilerin %33,9'u (104 kişi), yaşamayanların %35,0'ı (137 kişi) "Rahat olmayan zor ortam koşullarında çalışmak mezuniyet sonrasında afetlerde çalışma istekliliğimi azaltır" önermesine "kesinlikle katılmadığımı" belirtmiştir (Ki kare=9,849, p=0,043) (Tablo.4.40). Afet yaşayan öğrenciler afettede olmanın ne kadar zor bir durum olduğunu bildiklerinden empati yaparak rahat olmayan zor koşullarda da olsa afetzedelere yardımcı olmaları gerektiğini düşündüğü için önermeye daha fazla katılmadıklarını belirtmiş olabilirler.

Bu araştırmanın bazı sınırlıkları vardır. Araştırma verilerinin toplanması zamana yayılmamış sadece bir ders saatiyle sınırlandırılmıştır. Bu nedenle çalışmaya katılım düşük olmuştur. Bazı üniversitelerde program yeni açıldığı için ikinci sınıflarının bulunmaması ve çalışmanın tanımlayıcı tipte bir epidemiyolojik çalışma olması diğer önemli sınırlıklardır. Diğer taraftan bu konu ile ilgili ilk kez bir çalışmanın yapıyor olması önemlidir. Öğrencilerin kendi eğitimleri ile ilgili görüşlerinden elde edilecek ipuçları ile eğitim programlarının geliştirilmesine önemli katkılar yapabilir. Bu kapsamda, çalışma bulguları Türkiye'de afetlerde çalışma istekliliği ile ilgili çok sınırlı olan çalışmalara önemli bir katkı yapacaktır.

6. SONUÇ VE ÖNERİLER

6.1. SONUÇLAR

Türkiye’de 11 üniversitede bulunan sivil savunma ve itfaiyecilik programı öğrencileri ile yapılan araştırmada şu sonuçlara ulaşılmıştır:

- Öğrencilerin %42,5’i genel olarak sivil savunma ve itfaiyecilik programından aldığı eğitimi yetersiz bulduğunu belirtirken öğrencilerin %32,5’i ise genel olarak sivil savunma ve itfaiyecilik programından aldığı eğitimden memnun olmadığını belirtmiştir.
- Aldığı eğitimden memnun olmayan öğrencilerin %35,0’ı yeterli uygulama olmadığı, %24,5’i eğitim iyi olmadığı, %18,5’i ise eğitim malzemeleri yetersiz olduğu için aldığı eğitimden memnun olmadığını belirtmiştir.
- Öğrencilerin sivil savunma ve itfaiyecilik programında aldıkları eğitimden memnun olma durumları (ref= memnun olmama) lojistik regresyon modellemesi ile birçok faktör için eş zamanlı kontrol sağlanarak çok değişkenli analiz edildiğinde, halen devam edilen üniversite ve halen spor yapma durumu memnuniyet ile istatistiksel açıdan anlamlı düzeyde ilişkili bulunmuştur. Düzenli spor yapan öğrenciler yapmayanlara kıyasla aldıkları eğitimlerden daha fazla istekli bulunurken üniversiteler arasındaki eğitimden memnuniyet farkı üniversitelerin gelişmişlik düzeyi ve sivil savunma ve itfaiyecilik programının o üniversitede ne zaman açıldığı arasında genel olarak bir ilişki görülmektedir.
- Öğrencilerin büyük bir çoğunluğu (%90,9) sivil savunma ve itfaiyecilik programını seçmekten memnun olduğunu belirtmiştir. Öğrenciler sivil savunma ve itfaiyecilik programını seçmekten memnun olma nedenlerini en fazla; sevdiği bölüm olduğu için (%32,6), iş imkânı olduğu için (%19,4) ve insanlara yardımcı olmak istedikleri için (%15,6) olarak belirtmişlerdir.
- Öğrencilerin çoğunluğu (%85,4) programı üniversite sınavına girecek öğrencilere önerdiğini ifade etmiştir. Bunlardan %38,0’ı iş imkânı iyi olduğu için programı üniversite sınavına girecek öğrencilere önerdiğini belirtmiştir.

- Öğrencilerin %82,8'i mezuniyet sonrasında afetlerde çalışmak istediğini belirtirken %16,3'ü kararsız olduğunu belirtmiştir. Mezuniyet sonrasında afetlerde çalışmak istediğini belirtenlerin %46'3'ü insanlara yardımcı olmak istediği için afetlerde çalışmak istediğini belirtirken %19,4'ü insanların hayatını kurtarmak istediği için çalışmak istediğini belirtmiştir.
- Öğrencilerin mezuniyet sonrasında afetlerde çalışma isteme durumu (ref=istememe) lojistik regresyon modellemesi ile birçok faktör için eş zamanlı kontrol sağlanarak çok değişkenli analiz edildiğinde öğrencilerin halen devam ettikleri üniversite, aldıkları eğitimden memnun olma durumları ve afetlerle ilgili herhangi bir hobisi olma durumu istatistiksel açıdan anlamlı düzeyde ilişkili bulunmuştur. Okullar arasındaki mezuniyet sonrasında afetlerde çalışmayı isteme farkı ikili analizlerde en düşük isteklilik düzeyi ile ilişkili bulunan Atatürk Üniversitesi referans alındığında isteklilik kat sayısı en fazla Akdeniz Üniversitesi (9,029 kat, %95 GA=2,224-36,655), Yalova Üniversitesi (8,673 kat, %95 GA=1,743-43,153) ve Namık Kemal Üniversitesinde (5,577 kat %95 GA=1,422-21,876) bulunurken isteklilik kat sayısı en düşük olan üniversiteler ise Gaziantep Üniversitesi (1,941 kat, %95 GA=0,470-8,010), Kocaeli Üniversitesi (2,434, %95 GA=0,666-8,889) ve İstanbul Üniversitesi (2,536 kat, %95 GA=0,622-10,343) olarak bulunmuştur. Afetlerle ilgili müdahalelerde yardımcı olabilecek (dağcılık vb.) herhangi bir hobisi olanlar olmayanlara kıyasla ileride afetlerle ilgili çalışmalarda yer alma isteği 2,745 (%95 GA= 1,709-4,408) kat bulunurken halen devam ettikleri eğitimden memnun olanlar olmayanlara kıyasla 2,106 (%95 GA= 1,268-3,496) kez mezuniyet sonrasında afetlerde çalışmaya daha istekli olarak bulunmuştur.
- Öğrencilerin mezuniyet sonrasında çalışmak için en fazla istekli oldukları afetler bina ve ev yangınları (%94,5), deprem kaynaklı afetler (%90,6) ve orman yangınları kaynaklı afetler (%90,6) olmuştur. Öğrencilerin mezuniyet sonrasında çalışmak için en az istekli oldukları afetler ise bulaşıcı hastalık kaynaklı afetler (%32,1) ile nükleer kaza kaynaklı afetler (%42,4) olmuştur.

- Öğrencilerin %57'si kişisel koruyucu ekipmanların olmaması, %50,8'i ise kişisel güvenliğinin olmamasının afetlerde çalışma istekliliğini azaltacağını belirtmiştir.
- Öğrencilerin %49,7'si ailesinin güvenliği ve sağlığı ile ilgili endişesinin olması afetlerde çalışma istekliliğini azaltacağını belirtmiştir.
- Öğrencilerin %49,5'i riskle ilgili bilgisinin eksik olması, %48,9'u ise afet ile ilgili eğitiminin olmamasının afetlerde çalışma istekliliğini azaltacağını belirtmiştir.
- Çalışmaya katılan öğrencilerin büyük bir çoğunluğu erkektir.
- Öğrencilerin büyük çoğunluğu endüstri meslek lisesi mezunudur. Meslek lisesi mezunu olan öğrencilerin ise çoğunluğu makine teknolojisi bölümünden mezun olmuştur.
- Öğrencilerin kendi beyanlarından hesaplanan beden kitle indekslerine göre yaklaşık beşte biri fazla kilolu ya da obez olarak bulunmuştur.
- Öğrencilerin %58,7'si düzenli spor yaptıklarını belirtirken sadece %21,4'ü lisanslı spor yaptıklarını belirtmiştir.
- Öğrencilerin yarısından fazlası meslekte kendisine yardımcı olabilecek bir hobisi olduğunu belirtirken %23,6'sı ise herhangi bir hobilerinin olduğunu belirtmiştir.
- Öğrencilerin %21,6'sı sivil savunma ve itfaiyecilik programı dışında afetlerle ilgili herhangi bir eğitim aldığını belirtirken öğrencilerin %11'i ise okudukları program dışında yangınla ilgili herhangi bir eğitim aldıklarını belirtmiştir.
- Öğrencilerin %74,8'i okuduğu üniversiteyi seçmekten memnun olduklarını belirtmişlerdir. Okuduğu üniversiteyi seçmekten memnun olanlar en fazla (%22) evine yakın olduğu için okuduğu üniversiteyi seçmekten memnun olduğunu belirtmiştir. Okuduğu üniversiteyi seçmekten memnun olmayan öğrenciler ise en fazla (%17,9) okulun bulunduğu yer kötü olduğu için okuduğu üniversiteyi seçmekten memnun olmadığını belirtmiştir.

- Öğrencilerin çoğunluğu (%70,8) sivil savunma ve itfaiyecilik programında herhangi bir staj görmediğini belirtmiştir. Staj gördüğünü belirten öğrencilerin büyük bir çoğunluğu itfaiyede staj yaptığını belirtmiştir. Öğrencilerin yaptıkları ortalama staj süreleri 30 gündür.
- Öğrencilerin sivil savunma ve itfaiyecilik programı eğitimlerinin geliştirilmesi için yaptıkları en önemli öneriler; uygulamaların artırılması, yeterli ekipman ve malzemenin sağlanması ve uygulama alanlarının oluşturulması olmuştur.
- Sivil savunma ve itfaiyecilik programı yurdun farklı bölgelerine eşit dağılmamıştır. Marmara Bölgesindeki 4 üniversitede program bulunurken İç Anadolu Bölgesinde hiç bulunmamaktadır.
- Öğrenciler bu programı en çok iş imkânı olduğu için, sevdiği için ve insanlara yardım etmek istedikleri için tercih ettiklerini belirtmişlerdir.

6.2. ÖNERİLER

- Öğrencilerin önemli bir kısmı aldığı eğitimleri yetersiz görmekte ve bunun sonucu olarak da aldığı eğitimden memnun olmadığını belirtmektedirler. Öğrenciler memnun olmama nedenlerini de yeterli uygulama olmaması, eğitimin iyi olmaması ve eğitim malzemelerinin yetersiz olması olarak belirtmişlerdir. Sivil savunma ve itfaiyecilik mesleği uygulamalı bir meslektir. Bu meslekte çalışanlar çok zor şartlarda afetler ve yangınlarla mücadele etmektedirler. Bunun için öğrencilerin mesleğe başlamadan eğitimleri boyunca bol miktarda uygulama yapmaları önemlidir. Uygulamaların yapılması için yeterli ekipman ve malzemelerin sağlanmasının yanı sıra uygulama alanlarının oluşturulması ve uygulamaları yaptıracak eğiticilere de ihtiyaç vardır. Programlara yeterli ekipman ve malzemeleri mutlaka sağlamalıdır. Bunun için itfaiye teşkilatları ile iletişime geçerek onların kullanmadığı ve son kullanma tarihleri yaklaşan malzemeler temin edilebilir. Programlar kendileri malzeme almak için üniversite bütçelerinden destek talep edebilir ya da çeşitli kurum ve kuruluşlar ile STK'lardan yardım isteyebilirler. Her programın mutlaka kendine ait bir uygulama alanına sahip olması gerekir. Bu uygulama alanlarında farklı afetler için senaryolar oluşturularak öğrencilere uygulama fırsatı verilmelidir. Uygulamaları yaptıracak eğitici sıkıntısı varsa mutlaka itfaiye teşkilatlarından destek alınmalıdır. Ayrıca her okul öğrencilerin neden aldıkları eğitimleri yetersiz gördükleri ile ilgili olarak öğrencilere danışarak eksikliklerini tamamlamalıdır.
- Öğrencilerin okudukları üniversiteler ile sivil savunma ve itfaiyecilik programında aldıkları eğitimi değerlendirme durumları arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($Ki\ kare=94,210$, $p<0,001$). Bu durum her üniversitede verilen eğitimin farklı olduğu ve bazı üniversitelerin diğerlerine göre daha dezavantajlı durumda olduğunu göstermektedir. İtfaiyecilik programı eğitimleri için bir standardizasyona gidilebilir ya da en azından yeni açılan dezavantajlı üniversiteler yeterli malzeme ve ekipmanın sağlanması ve uygulama alanlarının oluşturulması gibi konularda desteklenmesi gerekir.

- Yangınla mücadelenin gerektirdiği benzersiz fiziksel ihtiyaçların karşılanması ve yangınla mücadelenin güvenli bir şekilde gerçekleştirilmesi için itfaiyeciler fiziksel olarak formda olmalıdır. Bunun için itfaiyeci adaylarının düzenli spor yapmaları için uygun ortamlar oluşturulmalı ve spor dersleri artırılmalıdır.
- Öğrencilerin %16,3'ü ilerde afetlerde çalışmaya istekli olma konusunda kararsız olduğunu belirtmiştir. Öğrencilerin neden kararsız oldukları araştırılmalı ve afetlerde çalışma istekliliklerini artıracak girişimlerde bulunulmalıdır.
- Öğrencilerin nükleer kaza kaynaklı afetlerde ve bulaşıcı hastalık kaynaklı afetlerde çalışma isteklilikleri diğer afetlere göre çok düşük bulunmuştur. Kişilerin yüksek riskli olan nükleer kaza ve bulaşıcı hastalık gibi afetlerde çalışma istekliliklerinin düşük olması normal ve beklenen bir durumdur. İtfaiye teşkilatları personel planlaması yaparken nükleer kaza ve bulaşıcı hastalık gibi yüksek riskli afetlerde personelin çalışmak istemeyeceği mutlaka göz önünde bulundurulmalıdır.
- Öğrencilerin afetlerde çalışma istekliliği, kişisel koruyucu ekipmanlar ve kişisel güvenlikleri sağlanmadığında azalmaktadır. Bu durum karar vericiler tarafından iyi değerlendirilmelidir. İtfaiye teşkilatları personellerinin afetlerde çalışma istekliliğini artırmak için afetlerde çalışacak personelin kişisel güvenliğini sağlamalıdır.
- Ailenin sağlığı ve güvenliği ile ilgili endişenin olması öğrencilerin ilerde afetlerde çalışma istekliliğini azaltan önemli bir etmen olarak gözükmektedir. Bunun için itfaiye teşkilatları itfaiyecilerin afetlerde çalışma istekliliğini artırmak için ailenin sağlığı ve güvenliğini garanti altına almalıdır. İtfaiye teşkilatı ile aileler arasında bir iletişim ağı oluşturularak aileler ve itfaiyecilerin bilgilendirilmesi sağlanabilir.
- Öğrencilerin yaklaşık yarısı hem riskle ilgili bilgisinin eksik olması hem de afetle ilgili eğitiminin olmamasının ilerde afetlerde çalışma istekliliğini azaltacağını belirtmiştir. İtfaiyecilerin her türlü afette görev ve sorumlulukları bulunmaktadır. Her afetin kendine özgü şartları ve riskleri

bulunmaktadır. Öğrenciler sadece yangın ve deprem gibi afetlerde değil kimyasal, biyolojik afetler konusunda da bilgilendirilmeli ve eğitilmelidir.

- Öğrenciler arasında sigara kullanımı oldukça yaygındır. Bunun için öğrencilerin sigarayı bırakması için çeşitli farkındalık programları yürütülmelidir.
- Fobileri olan öğrencilerin fobilerini yenmeleri için destekler verilmelidir. Fobileri olanlar mesleğe başladığında fobileri olan alanlarda çalıştırılmamalıdır.
- Öğrencilerin çok az bir kısmı sivil savunma ve itfaiyecilik mesleği dışında afetler ve yangınlarla ilgili herhangi bir eğitim aldığını belirtmiştir. Öğrencilerin program dışında çeşitli eğitimlere katılmaları için öğrenciler teşvik edilmeli ve söz konusu eğitimlerin yeri ve zamanı konusunda öğrenciler bilgilendirilmelidir.
- Daha çok Marmara Bölgesindeki üniversitelerde yoğunlaşan sivil savunma ve itfaiyecilik programının ihtiyaca göre yurdun farklı bölgelerindeki üniversitelerde de açılmalıdır.
- Öğrencilerin beşte biri gördükleri staj süresini yetersiz olarak belirtmiştir. Bu konu öğrencilerle danışılarak staj süreleri arttırılabilir ya da isteyen öğrenciler için daha fazla staj yapma imkânı sağlanmalıdır.

KAYNAKLAR

1. Hogan, D. E., Burstein, J. L. (2007). *Disaster medicine* (2nd ed.). Philadelphia: Lippincott Williams & Wilkins.
2. Aker, T.A. (2006). 1999 Marmara Depremleri: Epidemiyolojik Bulgular ve Toplum Ruh Sağlığı Uygulamaları Üzerine Bir Gözden Geçirme. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 17(3), 204-212.
3. Perry, R.W., Lindell, M.K., Greene, G. (1981). *Evacuation planning in emergency management*. Lexington: Health-Lexington Books.
4. National Fire Protection Association. (2013). Glossory of terms 2013 edition, Erişim Tarihi: 20.01.2013, Ağ Sitesi: http://www.nfpa.org/~media/files/codes%20and%20standards/%20glossary%20of%20terms/glossary_of_terms_2013.pdf
5. Kramer, W. M. (2009). *Disaster planning and control* (3rd ed.). Tulsa: PennWell/Fire Engineering.
6. Centre for Research on the Epidemiology of Disasters. (July 2012). Annual Disaster Statistical Review 2011: The Numbers and Trends. Erişim Tarihi: 20.01.2013, Ağ Sitesi: http://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/2012.07.05.ADSR_2011.pdf
7. Bekem, İ., Çavuş, M., Demirel, F. (2011). Türkiye Ölçeğinde Yangın İstatistikleri Üzerine Bir Araştırma. A. Kılıç (Ed.). TÜYAK 2011 Yangın ve Güvenlik Sempozyumu ve Sergisi (s.195-201). İstanbul: Şan Ofset.
8. Federal Emergency Management Agency (t.y.). Home Fires, Learn About Fires. Erişim Tarihi: 21.01.2013. Ağ Sitesi: <http://www.ready.gov/fires>
9. Bekem, İ. (2011). Yangın İstatistikleri Üzerine Bir Alan Araştırması: Antalya İli Örneği. 2. Uluslararası 6. Ulusal Meslek Yüksekokulları Sempozyumu, Aydın.
10. Stergachis, A., Garberson, L., Lien, O., D'Ambresio, L., Sangare, L., Dold, C. (2011). Health Care Workers' Ability and Willingness to Report to Work

- During Public Health Emergencies. *Disaster Med Public Health Preparedness*, 5(4), 300-308.
11. Iserson, K.V., Heine, C.E., Luke Larkin, G., Moskop, J.C., Baruch, j., Aswegan, A.L. (2008). Fight or Flight: The Ethics of Emergency Physician Disaster Response. *Annals of Emergency Medicine*, 51, 345-353.
  12. Qureshi, K., Gershon, R.R.M., Sherman, M.F., Straub, T., Gebbie, E., McCollum, M., et al. (2005). Health care workers' ability and willingness to report to duty during catastrophic disasters. *Journal of Urban Health*, 82(3), 378-388.
  13. Imai, T., Takahashi, K., Hasegawa, N., Lim, M.K., Koh, D. (2005). SARS risk perceptions in healthcare workers, Japan. *Emerging Infectious Diseases*, 11(3), 404-410.
  14. Gullion, J.S. (2004). School Nurses as Volunteers in a Bioterrorism Event. *Biosecurity and Bioterrorism*, 2(2), 112-117.
  15. Schechter, S. (2007). ***Medical Reserve Corps Volunteers' Ability and Willingness to Report to Work for the Department of Health During Catastrophic Disasters***. Master's Thesis, Naval Postgraduate School, Monterey.
  16. Delaney, J. (2008). ***Firefighters' Ability and Willingness to Participate in a Pandemic***. Master's Thesis, Naval Postgraduate School, Monterey.
  17. Kaya, E., Çalışkan, C., Durak, M., Altıntaş, H. (Ekim 2012). Bir Devlet Hastanesinde Çalışan Sağlık Personelinin Afetlerde Çalışmaya İsteklilik Durumları [Poster]. 15. Ulusal Halk Sağlığı Kongresi, Bursa.
  18. Fushimi, M. (2012). Posttraumatic stress in professional firefighters in Japan: rescue efforts after the Great East Japan Earthquake (Higashi Nihon Dai-Shinsai). *Prehospital and Disaster Medicine*, 27(5), 416-418.
  19. Smith, D.L. (2011). Firefighter fitness: improving performance and preventing injuries and fatalities. *Current Sports Medicine Reports*, 10(3), 167-72.

20. Noji, E. K. (1997). *The public health consequences of disasters*. New York: Oxford University Press.
21. Koenig, K.L., Schultz, C.H. (2010). *Disaster medicine: comprehensive principles and practices*. New York: Cambridge University Press.
22. Kaya, E., Özcebe, H. (2013). Effects of Disaster on Child's Health. *TAF Preventive Medicine Bulletin*, 12 (4), 455-464.
23. Güler, Ç., Çobanoğlu, Z. (1994). Afetler. *T.C Sağlık Bakanlığı Temel Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü Çevre Sağlığı Temel Kaynak Dizisi*, No:33.
24. Kapur, G.B., Smith, J.P. (2011). *Emergency public health: preparedness and response*. Sudbury: Jones & Bartlett Learning.
25. Centre for Research on the Epidemiology of Disaster. (t.y.). Result: Disaster Profiles, Earthquake. Erişim Tarihi: 26.09.2013, Ağ Sitesi: [http://www.emdat.be/result-disasterprofiles?disgroup=natural&dis_type=Earthquake \(seismic activity\)&period=2003\\$2012](http://www.emdat.be/result-disasterprofiles?disgroup=natural&dis_type=Earthquake%20(seismic%20activity)&period=2003$2012)
26. Centre for Research on the Epidemiology of Disaster. (t.y.). Result: Disaster Profiles, Flood. Erişim Tarihi: 26.09.2013, Ağ Sitesi: [http://www.emdat.be/result-disaster-profiles?disgroup=natural&dis_type=Flood&period=2003\\$2012](http://www.emdat.be/result-disaster-profiles?disgroup=natural&dis_type=Flood&period=2003$2012)
27. Altıntaş, H. (2013). Afetler. L. Akın ve Ç. Güler (Ed.). *Temel Halk Sağlığı Kitabı* (s.677-678). Ankara: Hacettepe Üniversitesi Yayınları.
28. WHO/EHA, Panafrican Emergency Training Centre. (2002). *Disaster and Emergencies Definitions*. Addis Ababa: Emergency and Humanitarian Action. Erişim Tarihi: 27.09.2013, Ağ Sitesi: <http://sdmassam.nic.in/download/trainingbook-de.pdf>
29. İstanbul Büyükşehir Belediyesi, İtfaiye Daire Başkanlığı. (2013). İstatistikler 2013. Erişim Tarihi: 30.09.2013. Ağ Sitesi: http://www.ibb.gov.tr/sites/itfaiye/istatistikler/Documents/2013/İBBİTF%20İSTATİSTİKLER%20-%202013%20-%20V6_2.pdf

30. Velasco, G.N.V. (2013). Epidemiological Assessment of Fires in the Philippines, 2010–2012 (Rapor No:2013-35). Makati: Philippine Institute for Development Studies.
31. Clements, B.W. (2009). *Disaster and public health: planing and response*. Oxford: Elsevier's Science&Technology Rights
32. National Fire Protection Association. (2013). Community Wildfire Safety Through Regulation. Erişim Tarihi: 01.10.2013, Ağ Sitesi: <http://www.nfpa.org/~media/Files/Wildland/WildfireBestPracticesGuide.pdf>
33. Bilgili, E., Baysal, İ., Durmaz, B.D., Sađlam, B., Kűçük, Ő. (Mayıs 2010). Tűrkiye'de 2008 Yılında ıkan Bűyűk Orman Yangınların Deđerlendirilmesi [Bildiri]. III. Ulusal Karadeniz Ormancılık Kongresi, Artvin.
34. Ergűnay, O. (2007). Tűrkiye'nin Afet Profili. *TMMOB Afet Sempozyumu Bildiriler Kitabı* (s. 1-14). Ankara: Mattek Matbaacılık.
35. Oboka, A.W., Ndurumo, M., Omuterema, S.O., Obingo, D., Ndiku, M. (2009). Fire Disasters and Children with Disabilities: Considerations for Special Needs Groups in Institutional Fire Disaster Reduction Plan. Onkware, K., Waswa, G.W., Neyole, E.M. (Ed.). *Proceedings of the Workshop on Institutional Fires*. Kakamega, Kenya.
36. Department for Communities and Local Government. (2012). Fire statistics, Great Britain, 2011 to 2012. London: Department for Communities and Local Government.
37. McDaniel, J., Kennard, D., Fuentes, A. (2005). Smokey the Tapir: Traditional fire knowledge and fire prevention campaigns in lowland Bolivia. *Society & Natural Resources*, 18(10), 921-931.
38. Federal Emergency Management Agency. (2008). Protecting Your Family From Fire. Erişim Tarihi: 28.09.2013, Ağ Sitesi: <http://www.usfa.fema.gov/downloads/pdf/publications/fa-130.pdf>

39. Ankara Valiliği İl Afet ve Acil Durum Müdürlüğü. (t.y.). Yangına Karşı Alınması Gereken Önlemler. Erişim Tarihi: 28.09.2013. Ağ Sitesi: <http://www.ankaraafad.gov.tr/AfetOnlemleri/Yangin.pdf>
40. Federal Emergency Management Agency. (t.y.). Home Fires. Erişim Tarihi: 06.10.2013. Ağ Sitesi: <http://www.ready.gov/fires>
41. Bradley, A. T. (2011). *Handbook to practical disaster preparedness for the family* (2nd ed.). Charleston, SC: CreateSpace-Amazon.com.
42. U.S Fire Administration. (t.y.). Home Fire Prevention. Erişim Tarihi: 06.10.2013, Ağ Sitesi: http://www.usfa.fema.gov/citizens/home_fire_prev/
43. Türk Dil Kurumu. (2011). *Türkçe Sözlük*. (11. bs.). Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
44. Türker, S. (2009). *Temel İtfaiyecilik ve yangından korunma 1* [Elektronik Sürüm]. Altınkoza Yayınları, No:48.
45. Hong, O., Chin, D.L., Samo, D.G. (2013). Hearing loss and use of hearing protection among career firefighters in the United States. *Journal of Occupational and Environmental Medicine*, 55 (8), 960-965.
46. Fahy, F.R., LeBlanc, P.R., Molis, J.L. (2009). Firefighter fatalities in the United States – 2008. Quincy: National Fire Protection Association Fire Analysis and Research Division.
47. Adıgüzel, M.O. (2010). *Ankara Büyükşehir Belediyesi İtfaiye Dairesi Başkanlığı'nın Afetlere Hazırlık Durumunun Değerlendirilmesi*. Uzmanlık tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
48. USA Department of Labor. (t.y.). Firefighters. Erişim Tarihi: 25.10.2013, Ağ Sitesi: <http://www.bls.gov/ooh/protective-service/firefighters.htm#tab-2>
49. National Fire Protection Association. (Ekim 2013). US Fire Department Profile. Erişim Tarihi: 07.11.2013, Ağ Sitesi: <http://www.nfpa.org/research/statistical-reports/fire-service-statistics/us-fire-department-profile>

50. Wikipedia. (t.y.). Volunteer fire department. Erişim Tarihi: 07.10.2013, Ağ Sitesi: http://en.wikipedia.org/wiki/Volunteer_fire_department
51. Education Portal. (t.y.). Volunteer Fireman: Requirements for Volunteers Firefighters. Erişim Tarihi: 09.10.2013, Ağ Sitesi: http://education-portal.com/articles/Volunteer_Fireman_Requirements_for_Volunteer_Firefighters.html
52. VolunteerFD.org. (t.y.). How to Become a Volunteer Firefighter. Erişim Tarihi: 09.10.2013, Ağ Sitesi: <http://www.volunteerfd.org/become-a-volunteer-firefighter>
53. Education Portal. (t.y.). Firefighter Education Requirements. Erişim Tarihi: 26.10.2013, Ağ Sitesi: http://education-portal.com/fire_fighter_education.html
54. Fire Science Careers. (t.y.). Certificate in Fire Science. Erişim Tarihi: 26.10.2013, Ağ Sitesi: <http://www.firescience.org/certificate/>
55. Columbia Southern University. (t.y.). Associate of Applied Science in Fire Science. Erişim Tarihi: 26.10.2013, Ağ Sitesi: <http://www.columbiasouthern.edu/Degree/Safety/Fire-Science>
56. Columbia Southern University. (t.y.). Bachelor of Science in Fire Administration. Erişim Tarihi: 26.10.2013, Ağ Sitesi: <http://www.columbiasouthern.edu/Degree/Bachelor/Safety/Fire-Admin>
57. Education Portal. (t.y.). Fire Fighting Schools and Colleges in the US. Erişim Tarihi: 26.10.2013, Ağ Sitesi: http://education-portal.com/fire_fighting_schools.html
58. Kılıç, A. (2010). Londra İtfaiyesi. Erişim Tarihi: 28.10.2013, Ağ Sitesi: http://www.yangin.org/dosyalar/londra_itfaiyesi.pdf
59. UK National Career Service. (t.y.). Firefighter. Erişim Tarihi: 28.10.2013, Ağ Sitesi: <https://nationalcareersservice.direct.gov.uk/advice/planning/jobprofiles/Pages/firefighter.aspx>

60. Wikipedia. (t.y.). Fire Services in the United Kingdom. Erişim Tarihi: 29.10.2013, Ağ Sitesi: http://en.wikipedia.org/wiki/Fire_services_in_the_United_Kingdom
61. Department for Communities and Local Government. (2012). Fire and Rescue Operational Statistics Bulletin for England 2011-12. London: Department for Communities and Local Government.
62. UK Fire Services. (t.y.). Retained Firefighter. Erişim Tarihi: 29.10.2013, Ağ Sitesi: <http://www.fireservice.co.uk/recruitment/retained-firefighters>
63. Lancashire Fire and Rescue Service. (t.y.). Retained Firefighter. Erişim Tarihi: 29.10.2013, Ağ Sitesi: <http://www.lancsfireandrescue.org.uk/retained-firefighters/>
64. Northumberland Fire and Rescue Service. (t.y.). Recruitment and Volunteerind. Erişim Tarihi: 29.10.2013, Ağ Sitesi: <http://www.northumberland.gov.uk/default.aspx?page=7849>
65. UK Official Graduate Careers Website. (t.y.). Firefighter. Erişim Tarihi: 29.10.2013, Ağ Sitesi: http://www.prospects.ac.uk/firefighter_entry_requirements.htm
66. Communities and Local Government. (2008). National Firefighter Ability Tests. Erişim Tarihi: 29.10.2013, Ağ Sitesi: <http://www.southwales-fire.gov.uk/English/careers/Documents/Prepare%20for%20the%20National%20Firefighter%20Ability%20Tests.pdf>
67. UK Fire Services. (t.y.). The Personal Qualities and Attributes – PQAs. Erişim Tarihi: 29.10.2013, Ağ Sitesi: <http://www.fireservice.co.uk/recruitment/pqas>
68. Tyne and Wear Fire and Rescue Service. (t.y.). Erişim Tarihi: 29.10.2013, Ağ Sitesi: <http://www.twfire.gov.uk/recruitment/firefighters/selectionprocess/trainee-course/#.UnBG3vk2YyM>
69. UK Official Graduate Careers Website. (t.y.). Firefighter Training. Erişim Tarihi: 30.10.2013, Ağ Sitesi: http://www.prospects.ac.uk/firefighter_training.htm

70. University of Central Lancashire. (t.y.). Fire and Leadership Studies. Erişim Tarihi: 30.10.2013, Ağ Sitesi: http://www.uclan.ac.uk/courses/bsc_hons_fire_leadership_studies.php
71. University of Wolverhampton. (2010). New Fire and Rescue to be launched. Erişim Tarihi: 30.10.2013, Ağ Sitesi: <http://www.wlv.ac.uk/default.aspx?page=23240>
72. Levy, Y. (2013). The Fire Reform: Creating a National Fire Authority. Erişim Tarihi: 31.10.2013, Ağ Sitesi: <http://mops.gov.il/Documents/Publications/InformationCenter/Innovation%20Exchange/Innovation%20Exchange%2016/The%20Fire%20Reform.pdf>
73. Rebacz, M. (2010). The sky is the limit, Unit 249, Israel's New Aerial Firefighting Unit. Erişim Tarihi: 31.10.2013, Ağ Sitesi: <http://mops.gov.il/Documents/Publications/InformationCenter/Innovation%20Exchange/Innovation%20Exchange%2016/The%20Sky%20is%20the%20Limit.pdf>
74. Wikipedia. (t.y.). Israel Fire and Rescue Service. Erişim Tarihi: 31.10.2013, Ağ Sitesi: http://en.wikipedia.org/wiki/Israel_Fire_and_Rescue_Services
75. Israel Fire and Rescue Services (t.y.). Mission and Goals. Erişim Tarihi: 31.10.2013, Ağ Sitesi: http://www.102.gov.il/English/About/Pages/Vision_and_Goals.aspx
76. Israel Fire and Rescue Services. (t.y.). Israel's National Fire and Rescue Authority. Erişim Tarihi: 31.10.2013, Ağ Sitesi: <http://www.102.gov.il/English/About/Pages/about.aspx>
77. Ministry of Public Security. (t.y.). Fire Scouts. Erişim Tarihi: 31.10.2013, Ağ Sitesi: <http://mops.gov.il/English/HomelandSecurityENG/NFSServices/FireScouts/Pages/default.aspx>
78. Ministry of Public Security. (t.y.). Israel Fire and Rescue Services. Erişim Tarihi: 31.10.2013, Ağ Sitesi: <http://mops.gov.il/ENGLISH/HOMELANDSECURITYENG/NFSERVICES/Pages/default.aspx>

79. Jewish National Fund. (t.y.). The Friends of Israel Firefighter. Erişim Tarihi: 31.10.2013, Ağ Sitesi: <http://www.jnf.org/work-we-do/our-projects/security/friends-of-israel-firefighters.html>
80. Israel Fire and Rescue Services. (t.y.). Israel Fire and Rescue School Training. Erişim Tarihi: 31.10.2013, Ağ Sitesi: <http://www.102.gov.il/English/About/Pages/Training.aspx>
81. Fire and Disaster Management Agency. (t.y.). Fire and Disaster Prevention. Erişim Tarihi: 01.11.2013, Ağ Sitesi: http://www.fdma.go.jp/en/pdf/top/en_02.pdf
82. Nazarov, E. (Ekim 2011). Emergency Response Management in Japan. Erişim Tarihi: 01.11.2013, Ağ Sitesi: http://www.adrc.asia/aboutus/vrdata/finalreport/2011A_AZE_Emin_FRR.pdf
83. Haddad, M.A. (2010). From Undemocratic to Democratic Civil Society: Japan's Volunteer Fire Departments. *The Journal of Asia Studies*, 69 (1), 33-56.
84. Tokyo Fire Department. (t.y.). Volunteer Fire Corps. Erişim Tarihi: 01.11.2013, Ağ Sitesi: <http://www.tfd.metro.tokyo.jp/ts/sa/p19-20.html#001>
85. Fire and Disaster Management Agency. (t.y.). Education and Training. Erişim Tarihi: 02.11.2013, Ağ Sitesi: http://www.fdma.go.jp/en/pdf/top/en_08.pdf
86. Fire and Disaster Management Agency. (t.y.). Fire fighting. Erişim Tarihi: 02.10.2013, Ağ Sitesi: <http://www.fdma.go.jp/en/pam07.html>
87. Tokyo Fire Department. (t.y.). Firefighting. Erişim Tarihi: 02.11.2013, Ağ Sitesi: <http://www.tfd.metro.tokyo.jp/ts/sa/p07-08.html#001>
88. Tokyo Fire Department. (t.y.). The past and present. Erişim Tarihi: 02.11.2013, Ağ Sitesi: <http://www.tfd.metro.tokyo.jp/ts/sa/p03-04.html>

89. Tokyo Fire Department. (t.y.). Development of Fire Department Resources. Erişim Tarihi: 03.11.2013, Ağ Sitesi: http://www.tfd.metro.tokyo.jp/hp-soumuka/gyouseigaiyou_e/data/infomational_book_08.pdf
90. Kılıç, A. (2010). Tokyo İtfaiyesi. Erişim Tarihi: 03.11.2013, Ağ Sitesi: http://www.yangin.org/dosyalar/tokyo_itfaiyesi.pdf
91. Belediye İtfaiye Yönetmeliği. (2006). Resmi Gazete, 26326, 21 Ekim 2006
92. İnce, A. (t.y.). Gönüllü İtfaiye İstasyonlarına Olan İhtiyacı Belirleyen Faktörler. Erişim Tarihi: 05.11.2013, Ağ Sitesi: http://www.abdurrahmanince.net/?islem=gonullu_itfaiyecilik
93. Yentürk, N., Ünlü, A., Tarı, E., İlki, A. (Temmuz 2002). Türkiye İtfaiye Teşkilatının Yeniden Yapılandırılması için bir Model Önerisi. Erişim Tarihi: 05.11.2013, Ağ Sitesi: http://www.arem.gov.tr/ortak_icerik/arem/Projeler/diger/itfaiye/itfaiye.pdf
94. Güçlü, A. (Ağustos 2009). İtfaiye Meslek Liseleri açılıyor. Erişim Tarihi: 05.11.2013, Ağ Sitesi: http://www.abbasguclu.com.tr/lise/itfaye_meslek_liseleri_aciliyor.html
95. Sertkan, A. (Ağustos 2009). Liseli İtfaiyeciler. Erişim Tarihi: 06.11.2013, Ağ Sitesi: <http://ahmetsertkan.blogspot.com/2009/08/liseli-itfaiyeciler.html>
96. Kocaeli Üniversitesi. (t.y.). İzmit Meslek Yüksekokulu. Erişim Tarihi: 06.11.2013, Ağ sitesi: <http://izmitmyo.kocaeli.edu.tr/genel/tanitim.php>
97. Amasya Üniversitesi (t.y.). Sivil Savunma ve İtfaiyecilik Programı. Erişim Tarihi: 06.11.2013, Ağ sitesi: <http://www.amasya.edu.tr/akademik/meslek-yuksekokullar/suluova-meslek-yuksekokulu/bolum/sivil-savunma-ve-itfaiyecilik/genel-bilgi.aspx>
98. Kocaeli Üniversitesi (t.y.). Sivil Savunma ve İtfaiyecilik Programı. Erişim Tarihi: 06.11.2013, Ağ sitesi: <http://izmitmyo.kocaeli.edu.tr/bolumler/sivilsavunma/index.php#program>
99. Akdeniz Üniversitesi. (t.y.). Sivil Savunma ve İtfaiyecilik Programı. Erişim Tarihi: 06.11.2013, Ağ sitesi: <http://teknik.akdeniz.edu.tr/genel-tanitim>

100. İstanbul Üniversitesi. (t.y.). Sivil Savunma ve İtfaiyecilik Programı, Erişim Tarihi: 06.11.2013, Ağ sitesi: <http://sivilsavunmaveitfaiyecilik.com/ders-icerikleri/>
101. Ege Üniversitesi. (t.y.). Sivil Savunma ve İtfaiyecilik Programı. Erişim Tarihi: 06.11.2013, Ağ sitesi: <http://ebys.ege.edu.tr/ogrenci/llp/start.aspx?kultur=trR&Mod=0&ustbirim=19&birim=55&altbirim=-1&program=2869>
102. Namık Kemal Üniversitesi. (t.y.). Sivil Savunma ve İtfaiyecilik Programı. Erişim Tarihi: 06.11.2013, Ağ sitesi: <http://cerkezkoymyo-ssi.web.nku.edu.tr/>
103. Yalova Üniversitesi. (t.y.). Sivil Savunma ve İtfaiyecilik Programı. Erişim Tarihi: 06.11.2013, Ağ sitesi: <http://www.yalova.edu.tr/kategori/4251/0/sivil-savunma-ve-itfaiyecilik-programi.aspx>
104. Bitlis Eren Üniversitesi. (t.y.). Sivil Savunma ve İtfaiyecilik Programı. Erişim Tarihi: 06.11.2013, Ağ sitesi: <http://www.beu.edu.tr/ProgramDetay.aspx?zcms=32&zcmsID=625>
105. Gaziantep Üniversitesi. (t.y.). Sivil Savunma ve İtfaiyecilik Programı, Erişim Tarihi: 06.11.2013, Ağ sitesi: <http://www.oguzeli-my.com/sivil-savunma-ve-itfayecilik-programi>
106. Atatürk Üniversitesi. (t.y.). Sivil Savunma ve İtfaiyecilik Programı. Erişim Tarihi: 06.11.2013, Ağ sitesi: <http://www.atauni.edu.tr/#birim=sivil-savunma-ve-itfaiyecilik-programi>
107. Karabük Üniversitesi. (t.y.). Sivil Savunma ve İtfaiyecilik Programı, Erişim Tarihi: 06.11.2013, Ağ sitesi: <http://myo.karabuk.edu.tr/default.asp?s=program&bkodu=5119>
108. Giresun Üniversitesi. (t.y.). Sivil Savunma ve İtfaiyecilik Programı. Erişim Tarihi: 06.11.2013, Ağ sitesi: <http://espiyemyo.giresun.edu.tr/index.php?id=323>
109. Wisniewski, R., Dennik-Champion, G., Peltier, J.W. (2004). Emergency preparedness competencies - Assessing nurses' educational needs. *Journal of Nursing Administration*, 34 (10), 475-480.

110. Kohn, S., Eaton, J.L., Feroz, S., Bainbridge, A.A., Hoolachan, J., Barnett, J. (2012). Personal Disaster Preparedness: An Integrative Review of the Literature. *Disaster Medicine and Public Health Preparedness*, 6(3), 217-231.
111. Lanzilotti, S., Galanis, D., Leoni, N., Craig, B. (2002). Hawaii medical professionals assesment. *Hawaii Medical Journal*, 61(8), 162-173.
112. Qureshi, K. A., Merrill, J. A., Gershon, R. R. M., Calero-Breckheimer, A. (2002). Emergency preparedness training for public health nurses: a pilot study. *Journal of Urban Health-Bulletin of the New York Academy of Medicine*, 79(3), 413-416.
113. Akdeniz Üniversitesi, Teknik Bilimler Meslekyüksekokulu. (t.y.). Tanıtım. Erişim Tarihi: 29.06.2014, Ağ sitesi: <http://teknik.akdeniz.edu.tr/genel-tanitim>
114. Memurlar.net. (14.10.2012). Horasan Meslek Yüksekokulu'nda eğitim başladı. Erişim Tarihi: 29.06.2014, Ağ sitesi: <http://www.memurlar.net/haber/306461/>
115. Bitlis Eren Üniversitesi, Teknik Bilimler Meslekyüksekokulu. (t.y.). Tarihçe. Erişim Tarihi: 29.06.2014, Ağ sitesi: <http://www.beu.edu.tr/ProgramDetay.aspx?zcms=32&zcmsID=624>
116. Ege Üniversitesi, Ege Tercih. (t.y.). Ege Meslek Yüksekokulu. Erişim Tarihi: 29.06.2014, Ağ sitesi: <http://egetercih.ege.edu.tr/egemyo.html>
117. Giresun Üniversitesi, Espiye Meslek Yüksekokulu. (t.y.). Tarihçe. Erişim Tarihi: 29.06.2014, Ağ sitesi: <http://espiyemyo.giresun.edu.tr/index.php?id=261>
118. İstanbul Üniversitesi, Teknik Bilimler Meslekyüksekokulu. (t.y.). Tarihçemiz. Erişim Tarihi: 29.06.2014, Ağ sitesi: <http://teknikbilimlermyo.istanbul.edu.tr/?p=6478>
119. İ.Ü. TBMYO. Sivil Savunma ve İtfaiyecilik. (t.y.). Bölüm Hakkında. Erişim Tarihi: 29.06.2014, Ağ sitesi: <http://sivilsavunmaveitfaiyecilik.com/hakkimizda/bolum-hakkinda/>

120. Karabük Üniversitesi, Meslek Yüksekokulu. (t.y.). Tarihçe. Erişim Tarihi: 29.06.2014, Ağ sitesi: <http://myo.karabuk.edu.tr/default.asp?s=tarihce&u=0>
121. Kocaeli Üniversitesi, İzmit Meslek Yüksekokulu. (t.y.). Tanıtım. Erişim Tarihi: 29.06.2014, Ağ sitesi: <http://izmitmyo.kocaeli.edu.tr/genel/tanitim.php>
122. Namık Kemal Üniversitesi, Çerkezköy Meslek Yüksekokulu. (t.y.). Tarihçe. Erişim Tarihi: 29.06.2014, Ağ sitesi: <http://cerkezkoymyo.nku.edu.tr/Tarih%C3%A7esayfa/0/s/347/669>
123. Yalova Üniversitesi, Bologna Bilgi Sistemi. (t.y.). Sivil Savunma ve İtfaiyecilik. Erişim Tarihi: 29.06.2014, Ağ sitesi: <http://bologna.yalova.edu.tr/tr/program-detail/5/13/138/sivil-savunma-ve-itfaiyecilik.aspx>
124. Hulett, D.M., Bendick, M., Thomas, S.Y., Moccio, F. (2008). A National Report Card on Woman in Firefighting. New York: Institute for Women and Work School of Industrial and Labor Relations Cornell University
125. Kılıç, A. (2010). Şanghay İtfaiyesi. Erişim Tarihi: 02.06.2014, Ağ Sitesi: http://www.yangin.org/dosyalar/sanghay_itfaiyesi.pdf
126. Poston, W.S.C., Haddock, C.K., Jahnke, S.A., Jitnarin, N., Tuley, B.C., Kales, S.N. (2011). The Prevalence of Overweight, Obesity, and Substandard Fitness in a Population-Based Firefighter Cohort. *J Occup Environ Med*, 53(3), 266-273.
127. Tsismenakis, A. J., Christophi, C. A., Burrell, J. W., Kinney, A. M., Kim, M., Kales, S. N. (2009). The obesity epidemic and future emergency responders. *Obesity*, 17(8), 1648-1650.
128. Soteriades, E. S., Hauser, R., Kawachi, I., Christiani, D. C., Kales, S. N. (2008). Obesity and risk of job disability in male firefighters. *Occup Med*, 58(4), 245-250.
129. Kılıç, A. (2010). İtfaiye Sevgi Yuvasıdır. Erişim Tarihi: 01.06.2014, Ağ Sitesi: http://www.yangin.org/dosyalar/itfaiye_sevgi_yuvasi.pdf

130. Aygün, R., Gök, M.G. (2005). Ankara Büyük Şehir Belediyesinde Görev Yapan İtfaiye Çalışanlarının İş Tutumları ile İş Doyumlarının Analizi. İstanbul: İstanbul Tabip Odası.
131. Pekkaya, M., Çolak, N. (2013). Üniversite öğrencilerinin meslek seçimini etkileyen faktörlerin önem derecelerinin AHP ile belirlenmesi. *The Journal of Academic Social Science Studies*,6(2), 797-818
132. Kıyak, S. (2006). **Genel Lise Öğrencilerinin Meslek Seçimi Yaparken Temel Aldığı Kriterler.** (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul
133. Sarıkaya, T., Khorshid, L. (2009). Üniversite Öğrencilerinin Meslek Seçimini Etkileyen Etmenlerin İncelenmesi: Üniversite Öğrencilerinin Meslek Seçimi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 7(2), 393-423
134. T.C. Temel Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü (2010). Küresel Yetişkin Tütün Araştırması Türkiye Raporu 2010. Ankara: Anıl Matbaacılık, Yayın No:803, 2010:37-75
135. Özcebe, H., Doğan, B.G., İnal, E., Haznedaroğlu, D., Bertan M (2014). Üniversite Öğrencilerinin Sigara İçme Davranışları ve İlişkili Sosyodemografik Özellikleri. *Turk Toraks Derg*, 15:42-48
136. Burke, R.V., Goodhe, C.J., Chokshi, N.J., Upperman, J.S. (2011). Factors associated with willingness to respond to a disaster: a study of healthcare workers in a tertiary setting. *Prehospital and Disaster Medicine*, 26(4):244-250
137. ÖSYM. Ön Lisans Mezuniyet Alanlarına Göre Dikey Geçiş Yapılabilecek Lisans Programları. (2013). <http://dokuman.osym.gov.tr/pdfdokuman/2013/DGS/kopya-2013-tablo-3-tercih.pdf>
138. Smith, E. (2007). Emergency health care workers' willingness to work during major emergencies and disasters. *Aust J Emerg Manage*, 22:21–24.
139. Cone, D., Cummings, B. (2006). Hospital disaster staffing: if you call, will they come? *Am J Disaster Med*, 1:28–36.
140. Chafee, M. (2009). Willingness of health care personel to work in a disaster: An Integrative review of the Literature. *Disaster Med Public Health Preparedness*, 3:42-56

141. Masterson, L., Steffen, C., Brin, M., Kordick, M. F., Christos, S. (2009). Willingness to respond: of emergency department personnel and their predicted participation in mass casualty terrorist events. *J Emerg Med*, 36(1), 43-49
142. Martens, K., Hantsch, C., Stake, C. (2003). Emergency preparedness survey: personnel availability and support needs. *Ann Emerg Med*, 42, 389.
143. DiMaggio, C., Markenson, D., Loo, G., Redlener, I. (2005). The willingness of U.S. emergency medical technicians to respond to terrorist incidents. *Biosecur Bioterror*, 3(4), 331–337.
144. Shapira, Y., Marganitt, B., Roxiner, I., Scochet, T., Bar, Y., Shemer, J. (1991). Willingness of staff to report to their hospital duties following an unconventional missile attack: a state-wide survey. *Isr Med Sci*, 27, 704-711
145. Young, C.F, Persell, D.J. (2004). Biological, chemical, and nuclear terrorism readiness: major concerns and preparedness of future nurses. *Disaster Manag Response*, 2(4), 109-114.

EK-I

SİVİL SAVUNMA VE İTFAİYECİLİK PROGRAMI ÖĞRENCİLERİNİN EĞİTİMLERİ HAKKINDAKİ GÖRÜŞLERİ İLE MEZUNİYET SONRASINDA AFETLERDE ÇALIŞMA İSTEKLİLİKLERİ (TÜRKİYE- MART 2013)

Mezuniyet sonrası afetler ve yangınlarla ilgili hayati bir meslekte çalışacak olan siz değerli katılımcıların mesleki eğitiminiz hakkındaki görüşleriniz ile mezuniyet sonrasında afetlerde çalışma istekliliğinizin belirlenmesi, sivil savunma ve itfaiyecilik eğitiminin geliştirilmesi ve afet yanıtının güçlenmesi için yapılan çalışmalara önemli bir katkı yapacaktır. Araştırmaya katkınızdan dolayı teşekkür ederim.

H.Ü. Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Halk Sağlığı Anabilim Dalı,

Afetlerde Sağlık Yönetimi Yüksek Lisans Programı öğrencisi; Edip KAYA

1. Kaç yaşındasınız? Rakamla yazınız.....

2. Cinsiyetiniz ile ilgili uygun seçeneği "X" işareti koyarak işaretleyiniz.

( ) Erkek

( ) Kadın

3. Ne tür bir liseden mezun olduğunuzu "X" işareti koyarak işaretleyiniz.

( ) Genel Lise

( ) Endüstri Meslek Lisesi

( ) Sağlık Meslek Lisesi

( ) Diğer (Yazınız).....

4. Meslek Lisesi mezunu iseniz bölümünüzü "X" işareti koyarak işaretleyiniz.

( ) İlk yardım ve Acil Bakım

( ) Acil Tıp Teknisyenliği

( ) Elektrik

( ) İş Makineleri Bakım ve Onarım

( ) İş Makineleri Operatörlüğü

( ) Kimya Teknolojisi

( ) Makine

( ) Makine Teknolojisi

( ) Motorlu Araçlar Teknolojisi

( ) Motor (Benzinli/Dizel)

( ) İnşaat

( ) İş Makineleri

( ) Kimya

( ) Diğer (Yazınız).....

5. Medeni durumunuz ile ilgili uygun seçeneği "X" işareti koyarak işaretleyiniz.

( ) Evli

( ) Bekar

( ) Boşanmış

( ) Dul

6. Boyunuzu belirtiniz.....cm

7. Vücut ağırlığınızı belirtiniz.....kg

8. Yaşamınızın büyük bir kısmını geçirdiğiniz ili ve yerleşim yerini belirtiniz? Uygun seçeneği "X" işareti koyarak işaretleyiniz

Yaşamınızın büyük bölümünü geçirdiğiniz il (Belirtiniz).....

( ) İl merkez ( ) İlçe merkez ( ) Diğer (Belirtiniz)

9. Sizin aylık ortalama geliriniz (harçlık, burs, kredi, diğer dahil) ne kadardır?.....TL

10. Aylık elinize geçen para size yetiyor mu? Uygun seçeneği "X" işareti koyarak işaretleyiniz.

( ) Evet ( ) Hayır

11. Sivil Savunma ve İtfaiyecilik programına devam ederken yaşadığınız mekân aşağıdakilerden hangisidir? Uygun seçeneği "X" işareti koyarak işaretleyiniz

( ) Ailele evde kalıyorum ( ) Arkadaşlarımla evde kalıyorum

( ) Yurtta kalıyorum ( ) Diğer (Belirtiniz). .....

12. Hangi üniversitede okuyorsunuz? Uygun seçeneği "X" işareti koyarak işaretleyiniz

( ) Akdeniz Üniversitesi ( ) Atatürk Üniversitesi ( ) Bitlis Eren Üniversitesi

( ) Ege Üniversitesi ( ) Gaziantep Üniversitesi ( ) Giresun Üniversitesi

( ) İstanbul Üniversitesi ( ) Karabük Üniversitesi ( ) Kocaeli Üniversitesi

( ) Namık Kemal Üniversitesi ( ) Yalova Üniversitesi

13. Sivil savunma ve itfaiyecilik programının kaçınıcı sınıfında okuyorsunuz? Uygun seçeneği "X" işareti koyarak işaretleyiniz

( ) Birinci ( ) İkinci

14. Hangi öğretimde okuyorsunuz? Uygun seçeneği "X" işareti koyarak işaretleyiniz

( ) Birinci öğretim ( ) İkinci öğretim

15. Sivil savunma ve itfaiyecilik programını neden seçtiniz? Uygun seçenekleri ‘‘X’’ işareti koyarak işaretleyiniz. (Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz)

- Sevdiğim için, İş imkanı olduğu için,
 Puanım yettiği için, İnsanlara yardım etmek istediğim için,
 Ailem istediği için, Başka bir bölüme gidemediğim için,
 Diğer (Belirtiniz).....

16. Sivil savunma ve itfaiyecilik programını seçerken toplam kaç tercih yaptınız ve okuduğunuz program kaçınıcı tercihinizdi?

- Toplam.....tercih içinde okuduğum program.....tercihimdi.

17. Düzenli spor yapıyor musunuz? Uygun seçeneği ‘‘X’’ işareti koyarak işaretleyiniz. Cevabınız ‘‘Evet’’ ise ne tür bir spor yaptığınızı yanında belirtiniz.

- Hayır Evet .....

18. Lisanslı olarak yaptığınız bir spor dalı var mı? Uygun seçeneği ‘‘X’’ işareti koyarak işaretleyiniz cevabınız ‘‘Evet’’ ise ne tür bir spor yaptığınızı yanında belirtiniz.

- Hayır Evet .....

19. Yüzme biliyor musunuz? Uygun seçeneği ‘‘X’’ işareti koyarak işaretleyiniz.

- Evet Hayır

Lütfen **20. Soruyu** aşağıda verilen açıklamayı okuyup yanıtlayınız.

Yeterli Beslenme; Vücudun yaşamı ve çalışmasını sürdürebilmesi için yeteri kadar enerjinin (kalorinin) alınmasıdır.

Dengeli Beslenme; Vücudun büyümesi, yenilenmesi ve gelişmesi için gerekli olan besin öğelerinin (karbonhidratlar, proteinler, yağlar, mineraller ve vitaminler) her birisinden yeteri kadar alınmasıdır.

20. Beslenme durumunuzu nasıl değerlendiriyorsunuz? Uygun seçeneği ‘‘X’’ işareti koyarak işaretleyiniz.

- Yeterli besleniyorum Dengeli besleniyorum
 Yeterli ve Dengeli besleniyorum Yetersiz ve Dengesiz besleniyorum
 Fikrim yok

21. Sigara içiyor musunuz? Uygun seçeneği "X" işareti koyarak işaretleyiniz.

- Evet, her gün içiyorum. Ara sıra içerim.
 İçiyordum bıraktım. Hayır, içmiyorum.

22. Alkollü içki içiyor musunuz? Uygun seçeneği "X" işareti koyarak işaretleyiniz.

- Evet, düzenli içiyorum. Ara sıra içiyorum.
 Sadece özel günlerde içiyorum. İçiyordum, bıraktım.
 Hayır, içmiyorum.

23. İlerde mesleğinizi yaparken afetlerde ya da yangınlarda size faydalı olacağını düşündüğünüz bir hobiniz var mı? Uygun seçeneği "X" işareti koyarak işaretleyiniz. (Yanıtınız olumluysa ve eğer varsa birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz)

- Yok Dağcılık Sualtı sporları
 Mağaracılık İzcilik Kayak
 Rafting Diğer (Belirtiniz).....

24. Herhangi bir fobiniz var mı? Uygun seçeneği "X" işareti koyarak işaretleyiniz. (Eğer varsa birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz)

- Yok Yükseklik korkusu (akrofobi)
 Karanlık korkusu (akluofobi) Kapalı alan korkusu (klostrofobi)
 Açık alan korkusu (agorafobi) Hayvan korkusu (zoofobi)
 Gök görlemesi korkusu (brantofobi) Kan korkusu (hematofobi)
 İğne, enjeksiyon korkusu (tripanafobi)
 Diğer (belirtiniz).....

25. Herhangi bir engeliniz var mı? Uygun seçeneği "X" işareti koyarak işaretleyiniz. (Eğer varsa birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz)

- Yok İşitme kaybı Görme kaybı
 Konuşma Bozukluğu Felç Diğer (Belirtiniz).....

26. Sürekli ilaç kullanmak zorunda olduğunuz kronik bir hastalığınız var mı? Uygun seçeneği "X" işareti koyarak işaretleyiniz. Cevabınız Evet ise hastalığınızı belirtiniz

- Hayır Evet (Belirtiniz).....

27. Herhangi bir ruhsal hastalığınız var mı? Uygun seçeneği ‘‘X’’ işareti koyarak işaretleyiniz. Cevabınız Evet ise hastalığınızı belirtiniz.

( ) Hayır ( ) Evet (Belirtiniz).....

28. Sivil savunma ve itfaiyecilik programına kayıt olurken sizden herhangi bir sağlık raporu istendi mi?

( ) Evet ( ) Hayır

29. Genel olarak kendinizi sağlıklı hissediyor musunuz? Uygun seçeneği ‘‘X’’ işareti koyarak işaretleyiniz.

( ) Evet ( ) Hayır

30. Siz dahil kaç kardeş olduğunuzu belirtiniz:.....

31. Ailenizin aylık ortalama geliri ne kadardır? (Belirtiniz).....TL

32. Ailenizde doğrudan afetlerle ilgili bir mesleği olan var mı? Uygun seçeneği ‘‘X’’ işareti koyarak işaretleyiniz. Cevabınız ‘‘Evet’’ ise yakınlığını ve mesleğini belirtiniz.

( ) Evet ( ) Hayır

Yakınlığı	İtfaiyeci	Arama-Kurtarma personeli	Ulusal Medikal Kurtarma Ekibi (UMKE) Personeli	Diğer (Belirtiniz): .....

33. İlerde göreviniz nedeniyle belirli bir süre için evden ayrı kalmanıza engel olabilecek biri var mı? Uygun seçeneği ‘‘X’’ işareti koyarak işaretleyiniz. Cevabınız evet ise tabloyu doldurunuz.

( ) Evet ( ) Hayır

	Yakınlığı	Yaşı	Özel durumu
1.			
2.			
3.			
4.			

34. Bu güne kadar herhangi bir afet (deprem, sel, çığ vb) yaşadınız mı? Uygun seçeneği ‘‘X’’ işareti koyarak işaretleyiniz. Cevabınız ‘‘Evet’’ ise ne tür afet ya da afetler yaşadığınızı yanında belirtiniz ve **35. Soruya** geçiniz, cevabınız ‘‘Hayır’’ ise **36. Sorudan** devam ediniz.

Hayır

Evet,

1- .....

2- .....

3- .....

35. Yaşadığınız bu afetten nasıl etkilendiniz? Uygun seçeneği ‘‘X’’ işareti koyarak işaretleyiniz. (Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz)

Çok hafif yaşadım, can ve mal kaybı olmadı

Meydana gelen afette mal kaybı yaşadık

Meydana gelen afette yakınlarımı kaybettim

Meydana gelen afette fiziksel olarak zarar gördüm

Meydana gelen afette ruhsal olarak zarar gördüm

Diğer (Belirtiniz).....

36. Sivil savunma ve itfaiyecilik programında aldığınız eğitimin dışında afetler konusunda herhangi bir eğitim aldınız mı? Uygun seçeneği ‘‘X’’ işareti koyarak işaretleyiniz. Cevabınız ‘‘Evet’’ ise **37. Sorudan**, ‘‘Hayır’’ ise **38. Sorudan** devam ediniz.

Evet

Hayır

37. Afetler konusunda hangi eğitimleri aldınız? Uygun seçeneği ‘‘X’’ işareti koyarak işaretleyiniz (Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz)

İlk Yardım Eğitimi

İleri Yaşam Desteği Eğitimi

Travma Yaşam Desteği Eğitim Toplum Afet Gönüllüsü Eğitimi (TAG)

Diğerler (Belirtiniz) :.....

38. Bu güne kadar herhangi bir yangın durumu yaşadınız mı? Uygun seçeneği ‘‘X’’ işareti koyarak işaretleyiniz. Cevabınız ‘‘Evet’’ ise **39. Sorudan**, ‘‘Hayır’’ ise **40. Sorudan** devam ediniz.

Evet

Hayır

39. Yaşadığınız bu yangından nasıl etkilendiniz? Uygun seçeneği ‘X’ işareti koyarak işaretleyiniz. (Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz)

- Çok hafif yaşadım, can ve mal kaybı olmadı
 Meydana gelen yangında mal kaybı yaşadık
 Meydana gelen yangında yakınlarımı kaybettim
 Meydana gelen yangında fiziksel olarak zarar gördüm
 Meydana gelen yangında ruhsal olarak zarar gördüm
 Diğer (Belirtiniz).....

40. Yangında temel ilk yardımı biliyor musunuz? Uygun seçeneği ‘X’ işareti koyarak işaretleyiniz.

- Evet Hayır

41. Sivil savunma ve itfaiyecilik programında aldığınız eğitimin dışında yangınla ilgili bir eğitim aldınız mı? Uygun seçeneği ‘X’ işareti koyarak işaretleyiniz.

- Evet Hayır

Cevabınız ‘**Evet**’ ise lütfen aşağıdaki tabloyu doldurunuz. Cevabınız ‘**Hayır**’ ise **42. Soruya** geçiniz.

Eğitimin İsmi	Eğitimin Yeri	Eğitimin Süresi (saat olarak belirtiniz)
1.		.....saat
2.		.....saat
3.		.....saat

42. Afetler ve yangınlarla ilgili gönüllü bir sivil toplum kuruluşuna üyeliğiniz var mı? Uygun seçeneği ‘X’ işareti koyarak işaretleyiniz ve yanına hangi sivil toplum kuruluşuna üye olduğunuzu belirtiniz.

- Yok Var (Belirtiniz).....

43. Afetler ve yangınlarla ilgili sahip olduğunuz bilgiyi en çok nereden aldınız? Uygun seçeneği ‘X’ işareti koyarak işaretleyiniz. (Yalnızca bir seçenek işaretleyebilirsiniz)

- Okul Televizyon Kurs
 İnternet ortamında Diğer (Belirtiniz).....

Lütfen ‘**İSTEKLİLİK**’ ile ilgili soruları aşağıda verilen açıklamayı okuyup yanıtlayınız.

İSTEK: Bir şeye duyulan eğilim, arzu ve şevktir. Yapılması gereken bir işi yapmaktan mutlu olmaktır.

İSTEKLİ: Bir şeye karşı isteği olan kimsedir. (Lütfen ‘‘istekli’’ olma ile ilgili bütün soruları bu tanımları göz önünde bulundurarak cevaplandırınız.)

44. Mezuniyet sonrasında mesleğinizi yaparken oluşabilecek herhangi bir afette çalışmak için istekli olur musunuz? Uygun seçeneği ‘‘X’’ işareti koyarak işaretleyiniz ve yanında nedenini belirtiniz.

( ) Evet (nedenini belirtiniz).....

( ) Hayır (nedenini belirtiniz) .....

( ) Kararsızım

45. Aşağıda belirtilen afet türlerinde mezuniyet sonrasında çalışma **istekliliğinizi** belirten uygun yanıtınızı **X** şeklinde işaretleyiniz.

Afet türleri	<u>Kesinlikle İstekliyim</u>	<u>İstekliyim</u>	<u>Ne istekliyim ne isteksizim</u>	<u>İstekli değilim</u>	<u>Kesinlikle istekli değilim</u>
Doğal afetlerde çalışmak					
Teknolojik afetlerde çalışmak					
Kompleks İnsani Acillerde (Savaş ve çatışma ile ilgili sorunlar) çalışmak					
Terörizm nedenli afetlerde çalışmak					
Bulaşıcı hastalık kaynaklı afetlerde çalışmak					
Deprem kaynaklı afetlerde çalışmak					
Orman yangınları kaynaklı afetlerde çalışmak					
Bina ve ev yangınları kaynaklı afetlerde çalışmak					
Aşırı kış şartları kaynaklı afetlerde çalışmak					
Sel kaynaklı afetlerde çalışmak					
Kasırga kaynaklı afetlerde çalışmak					
Fırtına kaynaklı afetlerde çalışmak					
Hortum kaynaklı afetlerde çalışmak					
Nükleer kaza kaynaklı afetlerde çalışmak					
Gaz sızıntısı kaynaklı afetlerde çalışmak					
Trafik kazaları kaynaklı afetlerde çalışmak					

46. Mezuniyet sonrasında herhangi bir afet durumunda aşağıda belirtilen durumlar **istekli** olmanızı ne yönde etkileyecektir? Uygun gelen yanıtınızı **X** şeklinde işaretleyiniz.

	<u>Kesinlikle katılmıyorum</u>	<u>Katılmıyorum</u>	<u>Ne katılıyorum ne katılmıyorum</u>	<u>Katılıyorum</u>	<u>Kesinlikle katılıyorum</u>
Kişisel güvenliğimin olmaması istekliliğimi azaltır.					
Kişisel koruyucu ekipmanların olmaması istekliliğimi azaltır.					
Ailemin güvenliği ve sağlığı ile ilgili endişemin olması istekliliğimi azaltır.					
Risk ile ilgili bilginin eksik olması istekliliğimi azaltır.					
Bakmak zorunda olduğum aile bireylerinin olması istekliliğimi azaltır.					
Afet ile ilgili eğitimimin olmaması istekliliğimi azaltır.					
Rahat olmayan zor ortam koşullarında görev yapmak istekliliğimi azaltır.					

47. Yukarıda belirten durumlar dışında mezuniyet sonrasında afetlerde çalışmanızı olumlu ya da olumsuz yönde etkileyebilecek bir durum var mı? Cevabınız **“Var”** ise yanında belirtiniz

( ) Yok

( ) Var (Belirtiniz).....

48. Genel olarak sivil savunma ve itfaiyecilik programında aldığınız eğitimi nasıl değerlendiriyorsunuz? Uygun seçeneği **“X”** işareti koyarak işaretleyiniz.

( ) Yeterli

( ) Yetersiz

( ) Fikrim yok

49. Genel olarak sivil savunma ve itfaiyecilik programında aldığınız eğitimden memnun musunuz? Uygun seçeneği "X" işareti koyarak işaretleyiniz. Nedenini yanında belirtiniz.

Memnunum (Neden? Belirtiniz).....

Memnun değilim (Neden? Belirtiniz).....

Fikrim yok

50. Sivil savunma ve itfaiyecilik programını seçmekten memnun musunuz? Uygun seçeneği "X" işareti koyarak işaretleyiniz. Nedenini yanında belirtiniz.

Evet (Neden? Belirtiniz).....

Hayır (Neden? Belirtiniz).....

Fikrim yok

51. Sivil savunma ve itfaiyecilik programını üniversite sınavına girecek öğrencilere önerir misiniz?

Kesinlikle önermem Önermem Ne öneririm ne önermem

Öneririm Kesinlikle öneririm

Önermeme nedeninizi yazınız: .....

Önerme nedeninizi yazınız: .....

52. Okuduğunuz üniversiteyi seçmekten memnun musunuz? Uygun seçeneği "X" işareti koyarak işaretleyiniz. Nedenini yanında belirtiniz.

Evet (Neden? Belirtiniz).....

Hayır (Neden? Belirtiniz).....

53. Sivil savunma ve itfaiyecilik programında herhangi bir staj gördünüz mü? Uygun seçeneği "X" işareti koyarak işaretleyiniz. Cevabınız "Evet" ise **tabloyu doldurunuz** ve **54. Soruya** geçiniz, "Hayır" ise **55. Sorudan** devam ediniz.

Evet

Hayır

	Stajın adı	Staj veren kurumun adı	Stajın süresi
1			.....gün
2			.....gün
3			.....gün
4			.....gün

54. Sivil savunma ve itfaiyecilik programında aldığınız staj eğitimlerinizi nasıl değerlendirdiğinizle ilgili olarak stajın adını da yazarak tabloyu doldurunuz?

	Stajın adı	Yeterli ve Gerekli	Yetersiz ve Gereksiz	Gerekli ama Yetersiz	Yeterli ama Gereksiz
1					
2					
3					
4					

55. Sivil savunma ve itfaiyecilik programını bitirdikten sonra mesleki gelişiminize devam edebileceğiniz bir program mevcut mu? Cevabınız Evet ise hangi program olduğunu yanında belirtiniz.

( ) Hayır

( ) Evet .....

56. Sivil savunma ve itfaiyecilik programında aldığımız eğitimin daha iyi olması için varsa en önemli bulduğunuz 3 önerinizi önem sırasına göre yazınız?

1-

.....
.....

2-

.....
.....

3-

.....
.....

57-a. Aşağıda belirtilen ve almış olduğunuz dersleri mesleki gelişiminize katkıları yönünden değerlendiriniz. Yanıtınızı **X** şeklinde işaretleyiniz.

Dersler I	Bu dersi almadım	Yeterli	Yeterli değil	Fikrim yok
Türk Dili –I				
Atatürk İlk. ve İnkılap Tarihi-I				
İngilizce –I (Yabancı Dil I, Yabancı Dil)				
Beden Eğitimi I (Spor Eğitim Bilgisi, Temel Spor Uygulamaları, Sağlıklı Yaşam ve Spor)				
Genel Matematik (Matematik I, Matematik)				
Genel Kimya (Kimya)				
Fizik I				
Meslek Etiği				
Temel Bilgisayar (Bilgisayar, Bilgisayar I, Bilgisayar Kullanımı-I)				
Teknolojinin Bilimsel İlkeleri				
Temel Bilgi ve Teknoloji Kullanımı I (Bilgi Ve İletişim Teknolojileri Kullanımı)				
İtfaiye Araç ve Malzeme Bilgisi I(Araç ve Malzeme Bilgisi I, İtfaiye Araç Bilgisi, Malzeme Bilimi)				
Yanma ve Yangın Bilgisi (Yanma Bilgisi)				
Hukukun Temel Kavramları				
Yönetim ve Organizasyon				
Resim I (Teknik Resim)				
Tiyatro I				
Müzik I				
Güzel Sanatlar I (Güzel Sanatlar)				
Endüstriye Dayalı Öğretim (EDÖ, STAJ)				
Genel ve Teknik İletişim (İletişim)				
Teneffüz Cihazları ve Yangına Giriş Teknikleri (Solunum Cihazları ve Yangına Giriş)				
Üniversite Yaşamına Geçiş				
Çevre Koruma				
İtfaiyecilik Eğitimi I				
İlk Yardım				
İş Sağlığı ve Güvenliği (İş Güvenliği)				
Toplumsal Duyarlılık Projeleri				

57-b. Aşağıda belirtilen ve almış olduğunuz dersleri mesleki gelişiminize katkıları yönünden değerlendiriniz. Yanıtınızı **X** şeklinde işaretleyiniz.

Dersler II	Bu dersi almadım	Yeterli	Yeterli değil	Fikrim yok
Türk Dili –II				
Atatürk İlk. ve İnkılap Tarihi-II				
İngilizce –II (Yabancı Dil II)				
Beden Eğitimi II				
Matematik II				
Temel Bilgisayar II (Bilgisayar Destekli Çizim, Temel Bilgisayar Bilimleri, Bilgisayar II)				
İtfaiye Araç ve Malzeme Bilgisi II (İtfaiyecilik Araç ve Malzeme Bilgisi II, Araç ve Malzeme Bilgisi II)				
Yanma ve Yangın Bilgisi II				
Yapı ve Tesisat Bilgisi (Yapı Bilgisi)				
Akışkanlar Mekaniği ve Hidrolik Sistemler (Akışkanlar ve Hidrolik Sistemler, Akışkanlar Mekaniği, Hidrolik I, Hidrolik)				
Arama ve Kurtarma Teknikleri I (Kurtarma Teknikleri I, Kurtarma Tekniği I, Kurtarma Teknikleri, Kurtarma Bilgisi-I)				
Yaşam Becerileri ve Sosyal Etkinlik				
Topluma Hizmet Uygulamaları				
Yangın Güvenliği Önlemleri (Yangın Güvenliği Önlemleri I, Yapılarda Yangın Güvenliği ve Proje Bilgisi I, İtfaiyecilik ve Yangın Güvenliği, Yangın Güvenlik Önlemleri, İtfaiyecilik ve Yangın Güvenliğine Giriş)				
Staj				
Resim II				
Tiyatro II				
Müzik II				
Güzel Sanatlar II				
Tehlikeli Maddeler				
İtfaiye Mevzuatı (İtfaiye Mevzuatı ve Standartları, Kalite Güvence ve Standartları, İtfaiyecilik ve Yangından Korunma Mevzuatı)				
Sivil Savunma Bilgisi (Sivil Savunma ve Koruma Bilgisi)				
İtfaiyecilik Eğitimi II				
Söndürme Teknolojisi				
Felsefeye Giriş				
Türk Halk Oyunları				

57-c. Aşağıda belirtilen ve almış olduğunuz dersleri mesleki gelişiminize katkıları yönünden değerlendiriniz. Yanıtınızı **X** şeklinde işaretleyiniz.

Dersler- III	Bu dersi almadım	Yeterli	Yeterli değil	Fikrim yok
Yangın Güvenliği Önlemleri II (Yangın Güvenliği II, Yapılarda Yangın Güvenliği ve Proje Bilgisi II)				
Arama ve Kurtarma Teknikleri II (Kurtarma Teknikleri II, Kurtarma Bilgisi-II)				
Yangına Müdahale Esasları I (Yangına Müdahale Teknikleri I, Yangın Müdahale Teknikleri)				
Elektrik Tesisat Bilgisi (Elektrik Tesisat ve Güvenliği, Elektrik Bilgisi ve Güvenliği, Elektrik Bilgisi)				
Mesleki İngilizce I				
Temel İlk Yardım (İlk Yardım, İlk Yardım I)				
İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği (İş Güvenliği)				
Tehlikeli ve Yanıcı Maddeler (Tehlikeli Maddeler, Kimyasallar ve Tehlikeleri)				
İtfaiyecilik ve Spor Eğitimleri I				
Yapılarda Yangın Güvenliği ve Proje Bilgisi (Yangın Tesisat Bilgisi)				
Orman Yangınları				
Yangın Sigortası				
Yangın Kriminolojisi				
Sanayi Yangınları				
Temel Elektrik Elektronik Bilgisi (Elektronik Bilgisi, Elektronik Haberleşme)				
Acil Durum Yönetimi				
Bilgi Destekli Tasarım				
Doğalgaz, LPG Patlamaları ve Yangınları				
Girişimcilik				
Yaz stajı I				
Proje I				

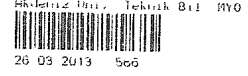
57-d. Aşağıda belirtilen ve almış olduğunuz dersleri mesleki gelişiminize katkıları yönünden değerlendiriniz. Yanıtınızı **X** şeklinde işaretleyiniz.

Dersler IV	Bu dersi almadım	Yeterli	Yeterli değil	Fikrim yok
Yangına Müdahale Esasları II (Yangına Müdahale Teknikleri II)				
Yangın İncelemesi				
Mesleki İngilizce II				
İtfaiyecilik Spor Eğitimi II				
Arama Kurtarmada İlk Yardım				
Sistem Analizi ve Tasarımı				
İş ve Sosyal Güvenlik Hukuku (İş Hukuku)				
Yangın Güvenlik Sistemleri				
Endüstriyel Yangın Güvenliği				
Bilgisayar Destekli Tasarım				
Deniz Yangınları				
Uçak Yangınları				
Araç Kurtarma				
İş Yerinde Risk Analizi ve Metotları				
Toplam Kalite Yöntemi				
İlk Yardım II				
Kurtarma Bilgisi II				
Rapor Yazma Teknikleri				
Bitirme Projesi				
Bilgisayar Destekli Tasarım II				
Yaz Stajı II				
Proje II				

58. Mezun olduktan sonra doğrudan mesleğinizle (Sivil savunma ve İtfaiyecilik) ilgili bir işte çalışmak istiyor musunuz? Uygun seçeneği "X" işareti koyarak işaretleyiniz. Cevabınız Hayır ise yanında nedenini belirtiniz.

( ) Evet   ( ) Hayır.....

Ek 2 İzin Yazıları

T.C.
AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Teknik Bilimler Meslek Yüksekokulu Müdürlüğü

Sayı : 53109912/55531480-
Konu :

25 Mart 2013

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE

İLGİ: 20.03.2013 tarih ve 88600825/240-1042 sayılı yazınız. — *Yan. İbrahim Akinci*

Üniversiteniz Halk Sağlığı Enstitüsü Halk Sağlığı Anabilim Dalı Afetlerde Sağlık Yönetimi yüksek lisans programı öğrencilerinden Edip KAYA'nın öğretim üyesi Prof.Dr.Kerim Hakan ALTINTAŞ'ın danışmanlığında yürüttüğü "Sivil Savunma ve İtfaiyecilik Programı Öğrencilerinin Eğitimleri Hakkındaki Görüşleri ile Mezuniyet Sonrasında Afetlerde Çalışma İsteklilikleri" konulu tezi kapsamında 08-09 Nisan 2013 tarihleri arasında Yüksekokulumuzda anket çalışması yapmasında Müdürlüğümüzce herhangi bir sakınca bulunmamaktadır.

Bilgilerinizi arz ederim.

Prof.Dr.İbrahim AKINCI
Müdür

T.C.
ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı

Sayı : 88179374-727-
Konu : Tez çalışması

10.04.2013*007933

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE
(Genel Sekreterlik)

İlgi: 20/03/2013 tarih ve 240-1052 sayılı yazınız. *yanıtı*

Üniversiteniz Sağlık Bilimleri Enstitüsü yüksek lisans öğrencisi Edip KAYA'nın tez çalışması ile ilgili Üniversitemiz Horasan Meslek Yüksekokulu Müdürlüğü'nden alınan 27/03/2013 tarih ve 55 sayılı yazı ekte gönderilmiştir.

Bilgilerinize arz ederim.

Prof. Dr. Ömer İrfan KÜFREVİOĞLU
Rektör a.
Rektör Yardımcısı

Eki:1

(İş. Tebli.)
enket çalışması
onay.

Atatürk Üniversitesi Merkez Yerleşkesi 25240 ERZURUM
Telefon: (0442) 2311601-2311343 (Büro) Faks: (0442) 2361916
e-posta: odaire@atauni.edu.tr

18.04.2013

T.C.
ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ
Horasan Meslek Yüksek Okulu Müdürlüğü

Sayı : 59624967/ 55
Konu :

27.03.2013

REKTÖRLÜK MAKAMINA
(Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı)

İLGİ : 28.03.2013 gün ve 88179374-691-6934 sayılı yazımız.

Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Yüksek Lisans öğrencisi Edip KAYA'nın "Sivil Savunma ve İtfaiyecilik Programı Öğrencilerinin Eğitimleri Hakkındaki Görüşleri ile Mezuniyet Sonrasında Afetlerde Çalışma İsteklilikleri" konulu anket çalışmasını 24-25 Nisan 2013 tarihleri arasında Yüksekokulumuzda yapması Müdürlüğümüzce uygun görülmüştür.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

Prof. Dr. Yüksel ÖZDEMİR
Yüksekokul Müdürü

Adres : Atatürk Üniversitesi Horasan Meslek Yüksekokulu
Telefon : 0.442.711 51 70 Fax. 0.442.711 51 64 Horasan/ERZURUM

T.C.
BİTLİS EREN ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ

Sayı : 36056402-900- 212 / 928

28/03/2013

Konu : Anket

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE

İlgi : 20/03/2013 tarih ve 240/1045 sayılı yazı. *Yeni Mevzuat*

İlgi yazınıza istinaden; Üniversiteniz Halk Sağlığı Enstitüsü Halk Sağlığı Anabilim Dalı Afetlerde Sağlık Yönetimi öğrencilerinden Edip KAYA'nın 24-25 Nisan 2013 tarihlerinde "Sivil Savunma ve İtfaiyecilik Programı Öğrencilerinin Eğitimleri Hakkındaki Görüşleri ile Mezuniyet Sonrası Afetlerde Çalışma İstatistikleri" konulu tezi için Üniversitemiz Teknik Bilimler Meslek Yüksekokulu Müdürlüğü bünyesinde anket çalışması yapılması Rektörlüğümüzce uygun görülmüştür.

Bilgilerinize arz ederim.

Prof. Dr. Mahmud DOĞRU
Rektör

T.C
EGE ÜNİVERSİTESİ
Ege Meslek Yüksekokulu Müdürlüğü

Sayı : 51648318/ 1157
Konu : Araştırma

04.04.2013

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE
(Genel Sekreterlik)

İlgi: 20.03.2013 tarih ve 88600825/240-1041 sayılı yazınız.

Üniversiteniz Halk Sağlığı Enstitüsü Halk Sağlığı Afetlerde Sağlık Yönetimi yüksek lisans program öğrencisi Edip KAYA'nın Öğretim Üyesi Prof.Dr.Kerim Hakan ALTINTAŞ'ın danışmanlığında yürüttüğü "Sivil Savunma ve İtfaiyecilik Programı Öğrencilerinin Eğitimleri Hakkındaki Görüşleri ile Mezuniyet Sonrasında Afetlerde Çalışma İstatistikleri" konulu araştırmasının 08-09 Nisan 2013 tarihleri arasında Yüksekokulumuzda yapılması isteğiniz Müdürlüğümüzce uygun görülmüştür.

Gereğini bilgilerinize arz ederim.

Prof. Dr. H. Semih GÜNEŞ
Müdür

Fotokopisini
Prof. Dr. Hakan Altıntaş'a
verilmesi
12.04.2013

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ
TIP FAKÜLTESİ

HAI K SAĞLIĞI ANABİLİM DALI
06100 Sıhhiye-Ankara
Telefon: 0 (312) 305 1590-324 3975-4623 - Faks: 0 (312) 311 0072
E-posta: halksagligi@hacettepe.edu.tr

13.03.2013

Sayı: 77558955-30.145

GAZİANTEP ÜNİVERSİTESİ
Oğuzeli Meslek Yüksekokulu Müdürlüğü'ne

Anabilim Dalımız öğretim üyelerinden Prof. Dr. Kerim Hakan Altıntaş'ın danışmanlığında Afetlerde Sağlık Yönetimi Programı öğrencisi Dr. Edip Kaya'nın "Sivil Savunma ve İtfaiyecilik Programı Öğrencilerinin Eğitimleri Hakkındaki Görüşleri ile Mezuniyet Sonrasında Afetlerde Çalışma İsteklilikleri" konulu araştırmayı 15 Nisan 2013 tarihinde Yüksekokulunuzda yapabilmesi için gerekli izni verilmesini arz/rica ederim.

Prof. Dr. Levent Akın
Anabilim Dalı Başkanı

Ek: Anket Formu

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ
TIP FAKÜLTESİ

HALK SAĞLIĞI ANABİLİM DALI

06100 Sıhhiye-Ankara
Telefon: 0 (312) 303 1590-324 3075-4623 - Faks: 0 (312) 311 0072
E-posta: halksagligi@hacettepe.edu.tr

Sayı: 77558955 20.145

13.03.2013

GİRESUN ÜNİVERSİTESİ
Espiye Meslek Yüksekokulu Müdürlüğü'ne

Anabilim Dalımız öğretim üyelerinden Prof. Dr. Kerim İlkan Altıntaş'ın danışmanlığında Afetlerde Sağlık Yönetimi Programı öğrencisi Dr. Edip Kaya'nın "Sivil Savunma ve İtfalyecilik Programı Öğrencilerinin Eğitimleri Hakkındaki Görüşleri ile Mezuniyet Sonrasında Afetlerde Çalışma İsteklilikleri" konulu araştırmayı 22 Nisan 2013 tarihinde Yüksekokulunuzda yapabilmesi için gerekli izin verilmesini arz/rica ederim.

Prof. Dr. Levent Akın
Anabilim Dalı Başkanı

Ek: Anket Formu

T.C.
KARABÜK ÜNİVERSİTESİ
MESLEK YÜKSEKOKULU MÜDÜRLÜĞÜ

4514

14 MAR 2013

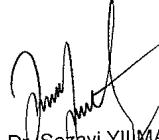
Sayı : 16135139/23-202
Konu : Araştırma İzni

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ
Halk Sağlığı Anabilim Dalı Başkanlığına

İLGİ : 13.03.2013 tarih ve 77558955-30-145 sayılı yazınız.

Anabilim Dalınız öğretim üyelerinden Prof.Dr. Kerim Hakan ALTINTAŞ'ın danışmanlığında Afetlerde Sağlık Yönetimi Programı öğrencisi Dr. Edip KAYA'nın "Sivil Savunma ve İtfaiyecilik Programı Öğrencilerinin Eğitimleri Hakkındaki Görüşleri ile Mezuniyet Sonrasında Afetlerde Çalışma İsteklilikleri" konulu araştırmayı 18 Nisan 2013 tarihinde Yüksekokulumuzda yapabilmeleri Müdürlüğümüzce uygun görülmüştür.

Bilgilerinizi rica ederim.

Doç.Dr. Sezayi YILMAZ
Müdür

T.C.
KOCAELİ ÜNİVERSİTESİ
İzmit Meslek Yüksekokulu

Sayı : 49231269- 136
Konu :

01 / 04 / 2013

Hacettepe Üniversitesi
Genel Sekreterliği'ne

İlgi: 20.03.2013 tarih ve 240-1040 sayılı yazınız.

Üniversitenizden gelen ilgili yazı gereği, okulumuzda yapılacak olan anket çalışması uygun görülmüştür.

Gereğini bilgilerinize arz/rica ederim.

Yrd.Doç.Dr. Levent ALTINTAŞ

MÜDÜR

T.C.
NAMIK KEMAL ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Çerkezköy Meslek Yüksekokulu Müdürlüğü

5261

Sayı : 99384076-044-358

18/03/2013

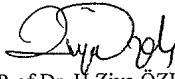
Konu : Anket izni

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ
TIP FAKÜLTESİ
Halk Sağlığı Anabilim Dalı Başkanlığına

İlgi: 13/03/2013 tarih ve 77558955-30.145 sayılı yazınız.

Öğretim üyelerinizden Prof.Dr. Kerim Hakan ALTINTAŞ'ın danışmanlığında Dr.Edip KAYA'nın "Sivil Savunma ve İtfaiyecilik Programı Öğrencilerinin Eğitimleri Hakkındaki Görüşleri ile Mezuniyet Sonrasında Afetlerde Çalışma İsteklilikleri" konulu çalışmayı 01-04 Nisan 2013 tarihleri arasında yapabilmesi hususu Yüksekokul Müdürlüğümüzce uygun görülmüştür.

Bilgilerinizi ve yapılacak çalışma sonucunun Okulumuzla da paylaşılması hususunda gereğini arz/rica ederim.

Prof.Dr. H.Ziya ÖZEK
Müdür

T.C.
İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
TEKNİK BİLİMLER MESLEK YÜKSEKOKULU
MÜDÜRLÜĞÜ

5660

Sayı: 36522714/690
Konu: Çalışma İzni hk.

29.03.2013

T.C. HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ
Halk Sağlığı Anabilim Dalı

İlgi: 13.03.2013 tarih ve 77558955-30-145 sayılı yazımız.

01-04 Nisan 2013 tarihleri arasında yapılmasını planladığımız “Sivil Savunma ve İtfaiyecilik Programı Öğrencilerinin Eğitimleri Hakkındaki Görüşleri ile Mezuniyet Sonrasında Afetlerde Çalışma İsteklilikleri” konulu araştırmanın yapılmasının uygun görülmesi ile ilgili Sivil Savunma ve İtfaiyecilik Program Başkanlığımızdan alınan yazı ekte sunulmuştur.

Bilgilerinizi arz ederim.

Prof. Dr. Umay B. FİRAT
Müdür

TC. İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ
TEKNİK BİLİMLER MESLEK YÜKSEKOKULU
SİVİL SAVUNMA VE İTFAİYECİLİK
PROGRAM BAŞKANLIĞI

28.03.2013

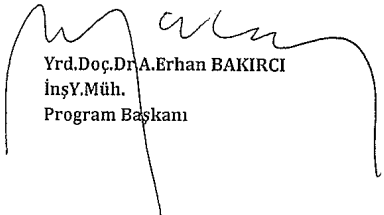
İ.Ü. Teknik Bilimler Meslek Yüksek Okulu Müdürlüğü'ne

18.03.2013 Tarih ve 690 Sayı numarası ile; Hacette Üniversitesi Tıp Fakültesi, Halk Sağlığı Anabilim Dalı Başkanlığı tarafından gönderilen yazıda; Dr.Edip KAYA tarafından hazırlanmakta olan "Sivil Savunma ve İtfaiyecilik Programı Öğrencilerinin Eğitimleri Hakkındaki Görüşleri ile Mezuniyet Sonrasındaki Afetlerde Çalışma İsteklilikleri" konulu araştırmayı 01-04 Nisan 2013 tarihleri arasında Yüksekokulumuzda yapabilmesi için görüş sorulduğu anlaşılmaktadır.

Dr.Edip KAYA tarafından hazırlanan çalışmanın içeriği itibarı ile bölümümüz açısından da son derece önem taşıyan bir çalışma olduğu anlaşılmaktadır. Sonuçları itibarı ile programımızın gelecek planlamasında stratejik bir önem taşımanın yanı sıra ülkemizde eğitim programları planlamasında da bir örnek teşkil edeceği görülmektedir.

Bu nedenle Program Başkanlığımızca; yapılacak çalışmanın sonuçlarının ve Dr.Edip KAYA tarafından hazırlanacak tezin Program Başkanlığımızca paylaşılması koşulu ile söz konusu çalışmanın desteklenmesinin çok yararlı olacağı kanaatine varılmıştır.

Gereği için bilgilerine arz olunur.

Yrd.Doç.Dr.A.Erhan BAKIRCI
İnş.Y.Müh.
Program Başkanı

T.C. İstanbul Üniversitesi, Teknik Bilimler Meslek Yüksekokulu,
Sivil Savunma ve İtfaiyecilik Programı, Program Başkanlığı,
34864 Avcılar Kampusu, Avcılar-İSTANBUL
Tlf:0212 473 70 70/18551-Fax:0212 473 7079

Ek 3. Etik Kurulu Onay Sayfası

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ
GİRİŞİMSEL OLMAYAN
KLİNİK ARAŞTIRMALAR ETİK KURULU

06100 Sıhhiye-Ankara
Telefon: 0 (312) 305 1082 • Faks: 0 (312) 310 0580
E-posta: goetik@hacettepe.edu.tr

11 Nisan 2013

Sayı: 16969557 - 440

ARAŞTIRMA PROJESİ DEĞERLENDİRME RAPORU

Toplantı Tarihi : 27.03.2013 ÇARŞAMBA
Toplantı No : 2013/06
Proje No : GO 13/220 (Değerlendirme Tarihi 27.03.2013)
Karar No : GO 13/220 - 30

Üniversitemiz Tıp Fakültesi Halk Sağlığı Anabilim Dalı, öğretim üyelerinden Prof.Dr.Hakan ALTINTAŞ'ın sorumlu araştırmacı olduğu Arş.Gör.Edip KAYA'nın tezi olan GO 13/220 kayıt numaralı ve "Sivil Savunma ve İtfaiyecilik Programı Öğrencilerinin Eğitimleri Hakkındaki Görüşleri ile Mezuniyet Sonrasında Afetlerde Çalışma İsteklilikleri" başlıklı proje önerisi Kurulumuzda değerlendirilmiş olup, idari izinlerin tamamlanması kaydı ile etik açıdan uygun bulunmuştur.

1.Prof. Dr. Nurten Akarsu (Başkan)	9 Prof. Dr. Melahat Görduysus (Üye)
2. Prof. Dr. Nüket Örnek Buken (Üye)	10. Prof. Dr. Cansın Saçkesen (Üye)
3. Prof. Dr. Münevver Yıldırım Sara (Üye)	11. Doç. Dr. R. Köksal Özgül (Üye)
4. Prof. Dr. Sevda E. Müftüoğlu (Üye)	12. Doç. Dr. Ayşe Lale Doğan (Üye)
5. Prof. Dr. Cenk Sökmenster (Üye)	GÖREVLİ 13 Doç. Dr. S. Kutay Demirkan (Üye)
6. Prof. Dr. Volga Bayrakçı Tunay (Üye)	14. Doç. Dr Leyla Dinç (Üye)
7. Prof. Dr. Songül Vaizoglu (Üye)	14. Yrd. Doç. Dr. H. Hüseyin Turnagöl (Üye)
8. Prof. Dr. Yılmaz Selim Erdal (Üye)	GÖREVLİ 15. Av. Meltem Onurlu (Üye)

Ek 4. Onam Formu

ONAM FORMU

Dünyada ve Türkiye’de afetler ve yangınlar çok sık görülmektedir. Yangınlar her yıl binlerce insanın ölümüne, on binlerce insanın yaralanmasına ve çok büyük ekonomik kayıplara yol açmaktadırlar. Artan nüfus artışı, teknolojinin gelişimi ve sanayileşme ile birlikte yangınların meydana gelme riski artmış ve buna bağlı olarak da can ve mal kaybı artmıştır.

İtfaiyeciler başta yangın söndürme, arama kurtarma çalışmaları ve afetzedenin güvenli bölgeye taşınması olmak üzere birçok hayati görevlerde bulunurlar. İtfaiyeciler aynı zamanda afet durumlarında kişinin yaşamını korunmasının yanında fiziksel ve psikolojik sağlığını da korumasında sorumludurlar.

Mezuniyet sonrası afetler ve yangınlarla ilgili hayati bir meslekte çalışacak olan siz değerli katılımcıların afetler ve yangınlarla ilgili bazı bilgi, tutum ve davranışlarının belirlenmesi, mesleki eğitimlerinin değerlendirilmesi, sivil savunma ve itfaiyecilik eğitiminin geliştirilmesi ve afet yanıtının güçlenmesi için yapılan çalışmalara önemli bir katkı yapacaktır.

Bu çalışmanın verileri amacı dışında kesinlikle kullanılmayacaktır. Araştırma **gönüllük** esasına bağlıdır. Çalışmaya katılıp katılmama konusunda tamamen özgürsünüz. Araştırmaya katkınızdan dolayı teşekkür ederim.

H.Ü. Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Halk Sağlığı Anabilim Dalı,

Afetlerde Sağlık Yönetimi Yüksek Lisans Programı öğrencisi; Edip KAYA

Çalışmaya katılmayı Kabul ediyorum

Çalışmaya katılmayı Kabul etmiyorum